

การวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษา
ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

นายประสงค์ กัลยาณะธรรม

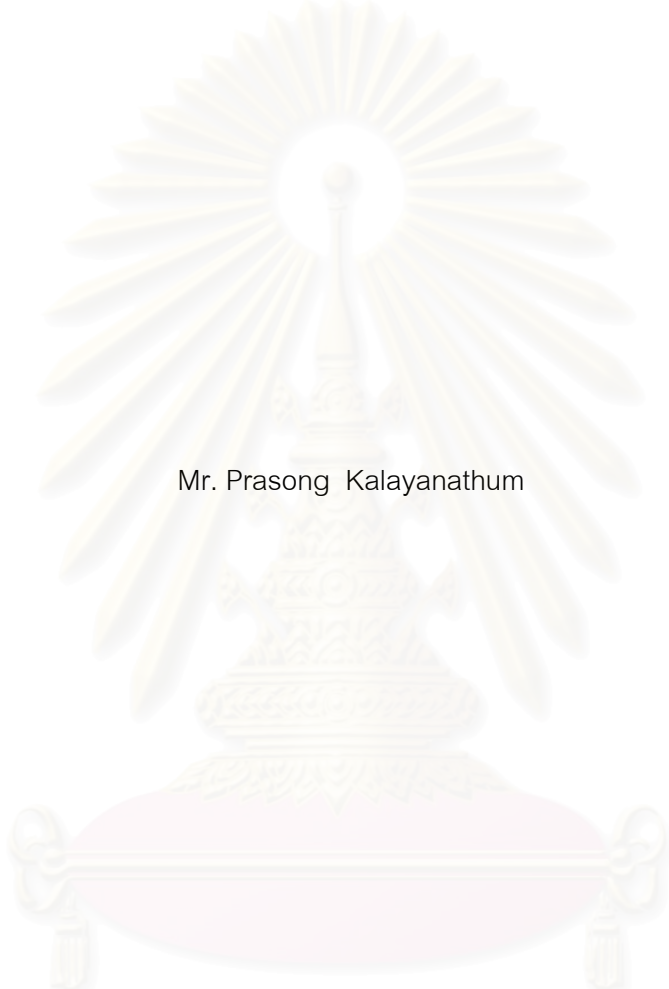
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

AN ANALYSIS OF EDUCATION POLICY FORMULATION PROCESS IN
THE TENTH NATIONAL ECONOMIC AND SOCIAL DEVELOPMENT PLAN

Mr. Prasong Kalayanathum

สภามหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Educational Administration
Department of Educational Policy, Management, and Leadership
Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษา
ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

โดย

นายประสงค์ กัลยาณะธรรม

สาขาวิชา

บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปองสิน วิเศษศิริ

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

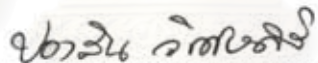
รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริเดช สุชีวะ

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต

.... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. พงษ์สิทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พงษ์สิทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์)

.... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปองสิน วิเศษศิริ)

.... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริเดช สุชีวะ)

.... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรณพ จินะวัฒน์)

.... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พันธุ์ศักดิ์ พลสารมัย)

สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประสงค์ กัลยาณะธรรม : การวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาใน
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (AN ANALYSIS OF EDUCATION
POLICY FORMULATION PROCESS IN THE TENTH NATIONAL ECONOMIC
AND SOCIAL DEVELOPMENT PLAN) อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ดร.ปองสิน วิเศษศิริ,
อ.ที่ปรึกษาร่วม : รศ. ดร.ศิริเดช สุชีวะ, 274 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาใน
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 วิธีการวิจัย เป็นการศึกษาค้นคว้าเชิงคุณภาพ แล้ว
ทำการสรุปผลด้วยแนวการบรรยายอธิบาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบศึกษา
เอกสาร และแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร จากการวิเคราะห์
เอกสาร และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการ
กำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลและ
วิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้เวลา 18 เดือน

ผลการวิจัยพบว่า

กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับ
ที่ 10 ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีระบบพบว่า มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ปัจจัยนำเข้า ซึ่งเกี่ยวข้องกับ
ความต้องการของสมาชิกในสังคมรวมทั้งการสนับสนุนต่างๆ ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน เช่น
งบประมาณและทรัพยากรอื่นๆ 2) กระบวนการ ซึ่งมี 4 ขั้นตอน 3) ผลผลิต คือ นโยบายการศึกษาใน
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 4) สิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลกระทบต่อนโยบาย
การศึกษา และ 5) ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งใช้ทั้งในกรณีที่ต้องการปรับปรุงนโยบายในระหว่างที่ใช้นโยบาย
นั้นๆ และในกรณีเพื่อใช้กำหนดนโยบายฉบับต่อไป

ขั้นตอนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่
10 พบว่าประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1.ขั้นการระบุปัญหา 2. ขั้นการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร 3. ขั้น
การจัดทำข้อเสนอแนะนโยบาย 4. ขั้นการประกาศเป็นนโยบาย ซึ่งจะต้องดำเนินการเรียงตามลำดับ

ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา
สาขาวิชา บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2550

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4684622927 : MAJOR EDUCATION ADMINISTRATION

KEY WORD: POLICY / FORMATION / POLICY PROCESS / THE NATIONAL / EDUCATION

PRASONG KALAYANATHUM : AN ANALYSIS OF EDUCATION POLICY

FORMULATION PROCESS IN THE TENTH NATIONAL ECONOMIC AND SOCIAL

DEVELOPMENT PLAN. THESIS ADVISOR : ASST.PROF. PONGSIN VISESHSIRI,

Ph.D., THESIS CO-ADVISOR : ASSOC. PROF. SIRIDEJ SUSHEVA, Ph.D., 274 pp.

The purpose of this research was to study the process of formulating education policy in the Tenth National Economic and Social Development Plan. The qualitative approach was employed involving field work, interview, and document analysis. The research instruments were structured interview and data were statistically analyzed by means of content analysis, and the qualitative approach was employed involving field work, observation, formal interview and document analysis. Researcher was at the site revealed himself as a researcher for 18 months. Materials for the analysis comprise of related documents and information from a structural interview. Data used was collected from Office of National Economic and Social Development's document. The researcher also interviewed the officers concerned about the process of education policy formulation. Information from the documents and interview were analyzed by descriptive analysis technique. The research finding were as following :

It was found that the proposed policy formulation process in The Tenth National Economic and Social Development Plan under the mechanism of system theory are as follows: 1) Input sub-system of demands and supports, 2) Process had many stages, 3) Output was education policy in the Tenth National Economic and Social Development Plan, 4) Environments and 5) Feedback for the better policy.

The process of formulating education policy in the Tenth National Economic and Social Development Plan consists of 4 major stages. They were 1) Problem identification / problem formation, 2) Aggregation / information collection, 3) Policy Alternative and 4) Policy legitimation.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Department: Educational Policy, Management and Leadership

Field of study: Educational Administration

Academic year: 2007

Student's Signature: *P. Kalayanath*

Advisor's Signature: *Pongsin Vises*

Co-advisor's Signature: *Siridej*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง การวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้รับแรงบันดาลใจและสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาอันหาที่เปรียบมิได้ของ ผศ. ดร.ปองสิน วิเศษศิริ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความเมตตาความห่วงใย และคำแนะนำที่มีประโยชน์ตลอดมา ศิษย์รู้สึกซาบซึ้งและต้องกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ ที่นี้

งานวิจัยครั้งนี้ ได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากผู้บริหารทุกระดับและเจ้าหน้าที่ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นักวิชาการและนักการเมือง ที่ได้สละเวลาอันมีค่า ถ่ายทอดข้อมูลที่เอื้อประโยชน์ต่องานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูง นอกจากนี้ผู้วิจัยต้องกราบขอบพระคุณ รศ. ดร. ศิริเดช สุชีวะ อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้ให้คำแนะนำและให้ข้อมูลที่สำคัญในการวิจัย ตลอดจน รศ. ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ ผศ. ดร. พันธุ์ศักดิ์ พลสารัมย์ ผศ. ดร.อรรณพ จินะวัฒน์ ที่ได้กรุณาให้ คำแนะนำและแนวทางปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์

สุดท้ายขอขอบคุณ ภรรยา บุตร ญาติพี่น้อง เพื่อนๆ ทุกคนที่ได้ให้ความห่วงใย และให้กำลังใจมาโดยตลอด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ข้อคำถามนำสำหรับการวิจัย	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	6
กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ของการวิจัย.....	10
วิธีดำเนินการวิจัย	10
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย	11
บทที่ 2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
แนวคิดและทฤษฎี	12
นโยบายสาธารณะ.....	12
ความหมายของนโยบายสาธารณะ	13
ความสำคัญของนโยบายสาธารณะ	16
แนวทางการศึกษานโยบายสาธารณะ	17
กระบวนการและขั้นตอนในการกำหนดนโยบายสาธารณะ	19
การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ	22

ทฤษฎีระบบและการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ	24
ความหมายของระบบ.	24
ทฤษฎีระบบ (System Theory	29
การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะด้วยทฤษฎีระบบ	30
กระบวนการและขั้นตอนการกำหนดนโยบาย	40
กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ.....	55
นโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.....	57
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	64
บทที่ 3. วิธีดำเนินการวิจัย	71
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	71
ขอบเขตของการวิจัย	71
วิธีดำเนินการวิจัย	71
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	72
การเก็บรวบรวมข้อมูล	72
การวิเคราะห์ข้อมูล	72
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	73
บทที่ 4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	80
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของข้อมูลเอกสาร และผู้ให้สัมภาษณ์	80
1.1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของข้อมูลเอกสาร	80
1.2 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์.	88

ตอนที่ 2	ผลการวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่ได้จากเอกสาร และการสัมภาษณ์	96
ตอนที่ 3	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของกระบวนการกำหนดนโยบาย กับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10	134
บทที่ 5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	.....	194
สรุปผลการวิจัย	.....	195
อภิปรายผลการวิจัย.....	.....	202
ข้อเสนอแนะ	.....	208
รายการอ้างอิง.	.....	211
ภาคผนวก	.....	242
ภาคผนวก ก....	.....	243
ภาคผนวก ข....	.....	250
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	.....	274

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	แสดงปัจจัยนำเข้าในกระบวนการกำหนดนโยบายตามทฤษฎีระบบ ที่นักวิชาการได้ให้ความเห็นสอดคล้อง 39
ตารางที่ 2	แสดงขั้นตอนการกำหนดนโยบายที่นักวิชาการด้านนโยบาย ได้ให้ความเห็นสอดคล้อง 49
ตารางที่ 3	จำนวนเอกสารที่จำแนกออกเป็นปีต่างๆ 81
ตารางที่ 4	จำนวนเอกสารที่จำแนกตามช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ 82
ตารางที่ 5	จำนวนข้อความของเอกสารที่ใช้เกี่ยวข้องกับกระบวนการกำหนด นโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 83
ตารางที่ 6	ตารางแสดงจำนวนผู้ที่ยินดีให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ 88
ตารางที่ 7	ตารางจำแนกบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกำหนดนโยบายใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 88
ตารางที่ 8	ตารางจำแนกบทบาทของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนโยบาย ในเรื่องของการนำนโยบายไปปฏิบัติ 89
ตารางที่ 9	จำนวนข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกำหนด นโยบายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 90
ตารางที่ 10	การวิเคราะห์ความสอดคล้องและความแตกต่างในประเด็นสำคัญๆ ด้านมูลเหตุสำคัญที่เลือกปัญหาต่างๆ มากำหนดเป็นปัญหา นโยบาย การศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 134
ตารางที่ 11	การวิเคราะห์ความสอดคล้องและความแตกต่างในประเด็นสำคัญๆ ด้าน การให้คำนิยามของปัญหา มีเกณฑ์การวัด และสิ่งชี้วัด อย่างชัดเจน ในการ ระบุปัญหา นโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 142

<p>ตารางที่ 12</p>	<p>การวิเคราะห์ความสอดคล้องและความแตกต่างในประเด็นสำคัญๆ ด้านการวิเคราะห์เพื่อให้รู้ว่าเป็นปัญหาที่แท้จริงจำเป็นต้องแก้ไข มีการแยกปัญหาเป็นปัญหาเฉพาะเรื่อง ปัญหาทั้งระบบ หรือปัญหา พื้นฐานเพื่อสะดวกแก่การหาทางแก้ไขต่อไปด้วย ในการระบุปัญหา นโยบาย การศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ .....145</p>
<p>ตารางที่ 13</p>	<p>การวิเคราะห์ความสอดคล้องและความแตกต่างในประเด็นสำคัญๆ ด้านการกำหนดเป้าหมายเพื่อการพัฒนาทางการศึกษาโดยตรงใน นโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ .....146</p>
<p>ตารางที่ 14</p>	<p>การวิเคราะห์ความสอดคล้องและความแตกต่างในประเด็นสำคัญๆ ด้านการเสนอความคิดริเริ่ม จาก รัฐบาล รัฐสภา และกลุ่มผลประโยชน์ ทางด้านการศึกษาโดยตรงในนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ .....149</p>
<p>ตารางที่ 15</p>	<p>แหล่งข้อมูล และข้อมูล ที่ใช้ประกอบการพิจารณาในเรื่องของ นโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ส่วนใหญ่เป็นอะไร ได้มาจากที่ใด .....151</p>
<p>ตารางที่ 16</p>	<p>การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาจัดให้เป็นระบบ เพื่อนำเสนอ ให้สังคมส่วนรวมทราบ จากนั้นจึงเสนอทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะมีผลต่อการนำไปปฏิบัติต่อไป .....152</p>
<p>ตารางที่ 17</p>	<p>การกรองข่าวสาร และข้อมูลที่ได้มาอย่างละเอียดรอบคอบ มีการพิจารณาอย่างลึกซึ้ง .....155</p>
<p>ตารางที่ 18</p>	<p>ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วม .....156</p>
<p>ตารางที่ 19</p>	<p>การทำวิจัย .....157</p>
<p>ตารางที่ 20</p>	<p>กรอบการวิเคราะห์ความสอดคล้องและความแตกต่างในประเด็น สำคัญๆ ในด้านการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง ได้มาร่วมกันปรึกษาหารือ ระดมความคิด มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางและจัดทำข้อเสนอ แผนงานเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหา กำหนดทิศทางและเป้าหมาย ของนโยบายดังกล่าว เพื่อจัดทำเป็นร่างนโยบายเบื้องต้น .....166</p>

ตารางที่ 21 การสื่อสารประชาสัมพันธ์ 169

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 1	กรอบแนวความคิดในการวิจัยเบื้องต้น ในการวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีระบบ (system theory)	9
แผนภูมิที่ 2	วงจรรณโยบาย	22
แผนภูมิที่ 3	แสดงลักษณะของระบบ	25
แผนภูมิที่ 4	ภาพจำลองระบบการเมืองของ Easton	30
แผนภูมิที่ 5	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า - ระบบการเมือง - ผลผลิตในทัศนะของ Dye	33
แผนภูมิที่ 6	ตัวแบบในการวิเคราะห์กระบวนการนโยบายทางการศึกษาของ Sharkansky	35
แผนภูมิที่ 7	ตัวแบบในการวิเคราะห์กระบวนการนโยบายสาธารณะของ Birkland	37
แผนภูมิที่ 8	ตัวแบบในการวิเคราะห์กระบวนการนโยบายสาธารณะของ Wiarda	38
แผนภูมิที่ 9	กรอบของแนวความคิดในการวิจัยเบื้องต้น ในการวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีระบบ (system theory)	70
แผนภูมิที่ 10	ขั้นตอนการจัดทำนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10	112
แผนภูมิที่ 11	ขั้นตอนและกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10	196
แผนภูมิที่ 12	ขั้นตอนของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10	200
แผนภูมิที่ 13	รูปแบบใหม่ของการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10	201

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้เริ่มนำระบบการวางแผนที่มีการกำหนดนโยบายล่วงหน้ามาใช้ ตั้งแต่ พ.ศ. 2504 อันเป็นปีที่มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับแรก โดยมีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก ซึ่งการกำหนดนโยบายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมนี้ เป็นการกำหนดนโยบายในระดับประเทศ และได้ใช้ระบบนี้มาจนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) สำหรับประเทศไทยได้มีการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาทุกฉบับ โดยเฉพาะในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ได้มีการกำหนดไว้ในส่วนของยุทธศาสตร์การพัฒนาคคนและการคุ้มครองทางสังคม โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาที่สำคัญคือ การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อเป็นการเสริมสร้างฐานรากของสังคมให้เข้มแข็ง ปัจจุบันคณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2547 มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) และนโยบายการศึกษาก็ยังคงถือเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญยิ่ง

นโยบายการศึกษานั้นเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ซึ่งการศึกษาถือได้ว่าเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศและเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นรากฐานอันสำคัญในการพัฒนาคนในทุกระดับของสังคม เพราะการศึกษามีบทบาทและมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ทั้งนี้ เนื่องจากว่าการจัดการศึกษาให้แก่พลเมืองเป็นสิ่งที่สำคัญเพื่อการมุ่งพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไป การเตรียมพลเมืองให้ได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ และพลเมืองเหล่านี้เองที่ได้รับการศึกษาจะไปช่วยกันสร้างความเจริญให้แก่ประเทศชาติ การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทุก ๆ ด้าน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาในส่วนอื่นๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงพระราชทานแก่ครูใหญ่โรงเรียนและนักเรียน ณ ศาลาดุสิดาลัย พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2530 ว่า “...การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาความรู้

ความคิด ความประพฤติ ทักษะคิติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เมื่อบ้านเมืองประกอบไปด้วยพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศชาติก็ย่อมทำได้โดยสะดวก ราบรื่น ได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว...” นอกจากนี้ ยังมี พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่า "...ความเจริญหรือความเสื่อมของประเทศนั้นขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชน ถ้าประชาชนด้อยการศึกษา จะเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ..." (<http://www.onec.go.th/theking/k008.htm>)

จากพระบรมราโชวาทดังกล่าวข้างต้น เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาของประชาชนว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างมาก เพราะในการพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยการศึกษาให้เป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคน อันเป็นพื้นฐานที่ทำให้ประชาชนมีความรู้ มีความเฉลียวฉลาด ทักษะ และคุณภาพ เมื่อประเทศชาติมีคนที่มีความคุณภาพดังกล่าว การพัฒนาประเทศก็ย่อมได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าและมีคุณภาพตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับความนำของแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ที่ได้กล่าวว่า “รัฐมีหลักความเชื่อพื้นฐานว่า การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ และมีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่จะมาถึง และเชื่อว่าการศึกษาที่จะเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศจะสามารถสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมไทย”

ม.ล. ปิ่น มาลากุล (2518) นักการศึกษาของไทยได้ให้ทัศนะว่า “...การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม เพราะการพัฒนาในด้านต่างๆ ดังกล่าวต้องอาศัยกำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญ ..” ซึ่งสอดคล้องกับ Levin (1976: 37) ที่เห็นว่าการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและการเมือง ตลอดจนการเพิ่มพลังการเคลื่อนย้ายระดับชั้นของคนในสังคม และเป็นกระบวนการหล่อหลอมค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม

การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าจะบรรลุผลสำเร็จได้ด้วยดี ถ้ามีการกำหนดนโยบายทางการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวทางและความต้องการในการพัฒนาของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการวางแผนพัฒนาการศึกษากับการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จะต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Coombs (1970: 33-34) ที่ว่า “แผนพัฒนาการศึกษาควรเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม”

ถ้าจะให้การศึกษาเป็นส่วนพัฒนาเอกัตบุคคลและพัฒนาประเทศโดยส่วนรวม เพราะเหตุว่าในการกำหนดนโยบายการศึกษาเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนและซับซ้อน ถ้าหากมีการ

กำหนดนโยบายการศึกษาผิดพลาดแล้ว ย่อมเป็นผลกระทบต่อประเทศโดยรวม ดังนั้น จึงจำเป็นที่ ต้องมีการประสานกันอย่างใกล้ชิด และมีส่วนสนับสนุนซึ่งกันและกัน กล่าวคือ การจัดการศึกษา ต้องเชื่อมโยงสัมพันธ์กับคุณค่าเป้าหมายสูงสุดของชีวิต ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ศิลปวัฒนธรรมและศาสนา ด้วยเหตุนี้ การศึกษากับการพัฒนาสังคมจึงไม่สามารถแยกออกจาก กันได้ เพราะต่างมีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น (ลีปพนนท์ เกตุทัต, 2526: 65) ซึ่งสอดคล้อง กับเสนห์ จามริก (2537: 297-299.) ที่ว่า “บทบาทและหน้าที่ของการศึกษาโดยหลักการเป็นที่ ประจักษ์ชัดเจนอยู่ในตัวแล้วว่า เจตนารมณ์ของการศึกษามีอยู่เพื่อการพัฒนาทรัพยากรคน การศึกษาจึงเป็นภารกิจเกี่ยวข้องอย่างสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งนี้ไม่ว่าจะมองกันในส่วน ของปัจเจกบุคคลหรือในระดับชาติ และในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคม การศึกษาจึงเป็น ภารกิจทางสังคมที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องของทรัพยากรคนในสังคม”

ด้วยความสำคัญของการศึกษาในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคมในการ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะในทางการศึกษาจะมีประเด็นที่นำไปสู่การกำหนดนโยบายที่ หลากหลาย เช่น เพื่อการพัฒนา เพื่อการแก้ไขปัญหา เพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดการศึกษา และ ด้วยเหตุผลของความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น การกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จึงไม่ใช่เป็นการกำหนดนโยบายเฉพาะแต่เรื่องที่เกี่ยวข้อง กับหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการเท่านั้น เพราะในเรื่องดังกล่าวมีแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2549) มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมีหน่วยงานต่างๆ ที่ รับผิดชอบโดยตรงอยู่แล้ว อาทิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ แต่แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จะต้องมีการกำหนดนโยบายการศึกษาให้เชื่อมโยงกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ถือว่าเป็น นโยบายในระดับชาติที่เป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือของรัฐบาลในการบริหารประเทศ โดยจะใช้เป็น แนวทางปฏิบัติที่กำหนดขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและสังคม และยังใช้เป็น เครื่องมือและแนวทางในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณต่างๆ (งบประมาณ โดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ, 2540-2548) ดังนั้น การกำหนดนโยบายการศึกษาใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงต้องยึดหลักการปฏิบัติให้มีการประสานสอดคล้อง อย่างใกล้ชิดกับความต้องการของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง รวมทั้ง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ต่างๆ เพื่อจะได้นโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่เป็นเครื่องมือ ช่วย เป็นกรอบ และทิศทางในการพัฒนาประเทศให้แก่กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการอื่นๆ รวมถึงภาคเอกชนและทุกภาคส่วนของสังคม ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยมี กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสภาการศึกษาแห่งชาติ เป็น

หน่วยงานหลัก และมีหน่วยงานเสริม เช่น กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงท่องเที่ยวและการค้า เป็นต้น ที่จะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อสนองต่อความต้องการของสังคมและประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศทั้งในระยะปานกลางและระยะยาวต่อไป ซึ่งความสำคัญของการกำหนดนโยบาย คือ การเน้นถึงความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาและมีความรับผิดชอบต่อประชาชน (Lindblom, 1980: 2) แต่ที่ผ่านมาจะพบว่าการนำนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปปฏิบัติบางครั้งไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ถึงแม้ว่าเวลาจะผ่านไป 10 ปี แล้วก็ตาม นโยบายนั้นๆ ก็ยังไม่สามารถดำเนินการได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เช่น ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544 ที่กำหนดให้ คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 12 ปี คนในวัยหนุ่มสาว ได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ของคนในกลุ่มอายุ 18-24 ปี กลุ่มคนผู้ด้อยโอกาสในสังคมได้รับโอกาสทางการศึกษา การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ และการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่องค์กรปกครองท้องถิ่น หรือในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 ให้ประชาชนมีการศึกษาโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 9 ปี ในปี 2549 การจัดการเรียนการสอนแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง เป็นต้น คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2540).

โดยสรุป การกำหนดนโยบายจึงเป็นภารกิจสำคัญในการบริหาร การกำหนดนโยบายที่มีความชัดเจนจนสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ จะทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ การกำหนดนโยบายจึงเป็นเรื่องสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการวิเคราะห์ ศึกษา วิจัย เพื่อให้การกำหนดนโยบายเป็นไปอย่างเหมาะสม เพราะผลที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการบริหารทั้งสิ้น

การวิเคราะห์นโยบาย เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญยิ่งต่อการกำหนดนโยบาย และการพัฒนานโยบายเพราะจะทำให้เราทราบว่านโยบายที่กำหนดขึ้นนั้นมีจุดบกพร่องในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการนโยบายอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นตอนของการกำหนดปัญหา ตั้งแต่ การระบุปัญหา การจัดทำเป็นวาระ การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร การเสนอทางเลือก การจัดทำนโยบาย และการประกาศใช้เป็นนโยบาย ซึ่งนโยบายเปรียบเสมือนแผนที่บอกทางการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ถ้าหากแผนที่ไม่ดีบอกทางไม่ชัดเจนหรือผิดพลาดไม่ตรงกับความต้องการของสังคม การเดินทางก็จะไม่บรรลุผลสำเร็จตามที่มุ่งหมาย การที่จะกล่าวว่านโยบายดังกล่าวชัดเจนหรือเหมาะสมเพียงใดนั้น ก็จำเป็นต้องทำการวิเคราะห์กระบวนการที่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย

ประโยชน์ของการศึกษานโยบายสาธารณะหนึ่งๆ ไม่ว่าจะ เป็นขั้นตอนใดๆ ของกระบวนการกำหนดนโยบายจะทำให้เราได้รับความรู้เกี่ยวกับวิธีการพัฒนานโยบาย วิธีการวิเคราะห์นโยบาย โดยความเข้าใจเหล่านี้มีประโยชน์ต่อผู้กำหนดนโยบายหรือผู้มีอำนาจในการตัดสินใจสามารถกำหนดนโยบายที่ดี และเป็นนโยบายที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน และสังคม (มยุรี อนุমানราชธน, 2547: 8.) และ Learner and Lasswell eds. (1951). ที่ว่า การมีนโยบายที่ดีจะต้องพัฒนามาจากกระบวนการตัดสินใจที่ถูกต้องเหมาะสม มีหลักการที่สอดคล้องเหตุผล และถูกต้องตามหลักวิชาการ ดังนั้น ในการวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการทำความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากขึ้นถึงกระบวนการที่ทำให้ได้มาของนโยบายดังกล่าวว่าเป็นไปตามหลักการเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายหรือไม่ อย่างไร ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษานโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 มีกระบวนการกำหนดนโยบายอย่างไร และการกำหนดนโยบายนั้น มีความเกี่ยวเนื่องกันเป็นกระบวนการที่เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร ซึ่งข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ จะเป็นสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อความรู้เรื่องกระบวนการกำหนดนโยบายทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อประเมินและช่วยปรับปรุงหรือการพัฒนานโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฉบับต่อไป ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น และจะได้ตัวแบบการกำหนดนโยบายสำหรับบริบทของประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่มาใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) โดยการศึกษาจะครอบคลุมถึงการได้มาของกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษา
2. การวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในการวิจัยครั้งนี้ จะเน้นเฉพาะการกำหนดนโยบาย ใน

ประเด็นสำคัญๆ ในเรื่องต่อไปนี้เป็น การระบุปัญหา การจัดทำเป็นวาระ การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร การเสนอทางเลือก การจัดทำนโยบาย และการประกาศใช้เป็นนโยบาย

3. การวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 นี้ จะใช้ ทฤษฎีระบบ (System Theory)

ข้อคำถามนำสำหรับการวิจัย

1. กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ตามแนวคิดทฤษฎีระบบ เป็นอย่างไร

2. ในกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 มีขั้นตอน อย่งไร

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

นโยบายการศึกษา หมายถึง เป้าหมายและแนวทางในการทำให้บรรลุเป้าหมาย ในด้านการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)

การกำหนดนโยบาย หมายถึง การดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้ได้ตัวนโยบาย ซึ่งโดยทั่วไปประกอบไปด้วยกิจกรรมพื้นฐานต่างๆ ที่สำคัญและเกี่ยวเนื่องกัน ได้แก่ การระบุปัญหา การจัดทำเป็นวาระ การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร การเสนอทางเลือก การจัดทำนโยบาย และการประกาศใช้เป็นนโยบาย

กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษา หมายถึง การปฏิบัติในขั้นตอนต่างๆ ตามลำดับของการกำหนดนโยบายโดยทั่วไปประกอบด้วย การระบุปัญหา การจัดทำเป็นวาระ การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร การเสนอทางเลือก การจัดทำนโยบาย และการประกาศใช้เป็นนโยบาย ของนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)

การวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบาย หมายถึง การศึกษาแต่ละองค์ประกอบของกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษา เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของการปฏิบัติในขั้นตอนต่างๆ ตามลำดับของการกำหนดนโยบาย

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เอกสารและรายงานการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษา และพัฒนาตัวแบบสำหรับกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาของไทย ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) โดยเฉพาะประเด็น การกำหนดนโยบาย (policy formulation) ซึ่งผู้วิจัยใช้ทฤษฎีระบบ (System Theory) เป็นกรอบแนวคิดหลักกำกับในการวิเคราะห์ตัวระบบและกระบวนการนโยบาย ซึ่งตัวแบบระบบนี้จะช่วยให้เห็นภาพรวมและความสัมพันธ์ระหว่างนโยบาย กับตัวระบบในกระบวนการนโยบายด้านการกำหนดนโยบายโดยกรอบจากทฤษฎีระบบประกอบด้วย 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) คือ สิ่งที่นำเข้าและส่งผลกระทบต่อผลของนโยบาย ซึ่งได้แก่ ความต้องการของสมาชิกในสังคม และการสนับสนุน โดยการประยุกต์ใช้ระบบตามแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการ อาทิ Wiarda (2005: 30-31), Birkland (2001: 194-229) ที่ได้นำแนวคิดจากทฤษฎีระบบ หรือตัวแบบเชิงระบบ (system model) และแนวความคิดของ Easton (1965: 112) ที่กำหนดให้ความต้องการ (demands) และการสนับสนุน (support) เป็นปัจจัยนำเข้า (input) มาพัฒนาดัดแปลงเป็นรูปแบบระบบของนโยบาย ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์ปัจจัยนำเข้าในกระบวนการกำหนดนโยบายตามทฤษฎีระบบดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการกำหนดการวิจัยครั้งนี้

ส่วนที่ 2 กระบวนการกำหนดนโยบาย (Process) เพื่อให้ได้ผลผลิต (Output) ออกมา ซึ่งในการวิจัยนี้ คือ นโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) โดยตัวกระบวนการกำหนดนโยบายนั้น ผู้วิจัยได้สรุปมาจากแนวคิด และทฤษฎีของนักวิชาการด้านกระบวนการนโยบาย อาทิ Sabatier (2007: 6), Kraft and Furlong (2007: 71-85), Anderson (2006), Dunn (2004: 43-45), Heck, H., Ronald (2004: 6), Dye (2002: 14-15), Gupta (2001: 46-65) และ Munger (2000: 7) ที่ได้มีการแบ่งกระบวนการกำหนดนโยบาย ออกเป็นขั้นตอนต่างๆ เป็นต้น

ส่วนที่ 3 ผลย้อนกลับ(Feedback) โดยผู้วิจัยได้ทำการทบทวนเอกสารการประเมินผลของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายทางการศึกษา

ส่วนที่ 4 ผลผลิต (Output) ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายทางการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

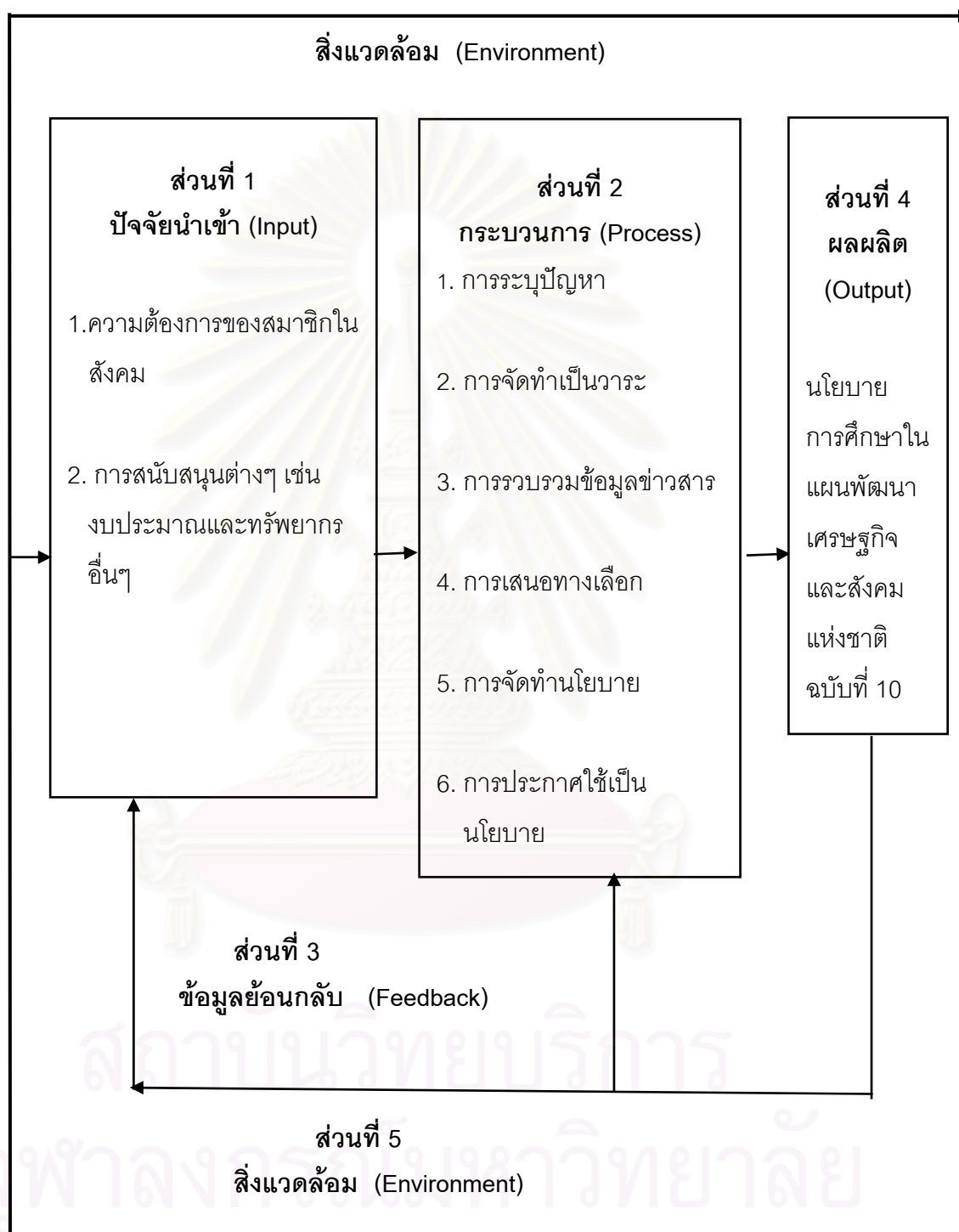

ส่วนที่ 5 สิ่งแวดล้อม (Environment) สภาพทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อมเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบาย และจะมีผลต่อไป ถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลง และผลของนโยบาย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัยเบื้องต้น ในการวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีระบบ (system theory)

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในเชิงวิชาการนโยบายและในเชิงการนำผลที่ได้จากการไปประยุกต์ใช้ ดังนี้ คือ

1. ในเชิงวิชาการนโยบาย ผลการวิจัยจะเป็นการขยายองค์ความรู้ในด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ ในการกำหนดนโยบายการศึกษาในบริบทของประเทศไทย เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนานโยบายการศึกษาของชาติต่อไป
2. ผู้บริหารสามารถนำข้อความรู้ที่ได้จากการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับต่อๆ ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. ผลของการวิจัยจะได้องค์ความรู้ใหม่ในด้านการกำหนดนโยบายการศึกษาสำหรับระบบการกำหนดนโยบายการศึกษาของไทย พร้อมทั้งได้รับทราบปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข เพื่อนำไปใช้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับต่อๆ ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยโดยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินงานเป็น 5 ขั้นตอนด้วยกันคือ

ขั้นที่ 1 การศึกษาทฤษฎีและแนวความคิดในการวิเคราะห์นโยบายและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทบทวนเอกสารการประเมินผลของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการศึกษา เพื่อดูผลย้อนกลับ

ขั้นที่ 2 กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือสำหรับการวิจัย

ขั้นที่ 3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ขั้นที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 5 การสรุปผล และจัดทำรายงานผลการวิจัย

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

ลำดับการเสนอรายงานการวิจัยมีขั้นตอน ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย และการรายงานผลการวิจัย

บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานในบทนี้ จะเป็นการศึกษาวิเคราะห์ ค้นหาความรู้ ถึงแนวคิด ทฤษฎีพื้นฐานที่สำคัญของนักวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการกำหนดนโยบาย และการวิเคราะห์นโยบาย เพื่อจะให้เป็นกรอบแนวความคิดทางทฤษฎีที่ช่วยให้การกำหนดการวิจัยครั้งนี้ เป็นไปอย่างเหมาะสมและเป็นฐานอ้างอิงในงานวิจัยครั้งนี้ต่อไป รายละเอียดที่จะนำเสนอในบทนี้ จะครอบคลุมเรื่อง

นโยบายสาธารณะ

กระบวนการและขั้นตอนในการกำหนดนโยบายสาธารณะ

การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ

ทฤษฎีระบบและการวิเคราะห์นโยบายด้วยทฤษฎีระบบ

กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์นโยบาย

และกรอบของแนวความคิดในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แนวคิดและทฤษฎี

นโยบายสาธารณะ

การพัฒนาประเทศเป็นภาระหน้าที่อันสำคัญยิ่งของผู้บริหารประเทศในการที่จะทำให้ประเทศเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าและมีเสถียรภาพมั่นคงขึ้น ซึ่งภารกิจหลักของรัฐบาลที่ทำหน้าที่ในการบริหารประเทศไม่ว่าจะเป็นยุคใดสมัยใดก็ตามจะกำหนดนโยบายต่างๆ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาประเทศ โดยรัฐบาลทุกรัฐบาลได้พยายามที่จะปกครองประเทศให้มีความสงบสุข และประชาชนมีความสงบสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนั้น รัฐบาลจะต้องมีความเข้าใจต่อปัญหาสาธารณะ (public problem) อย่างถ่องแท้ เช่น ปัญหาการศึกษา รัฐบาลจึงต้องมีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาสาธารณะต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยในการแก้ไขปัญหานั้นรัฐบาลต้องมีนโยบายที่ชัดเจนที่จะสนองตอบต่อความ

ต้องการของประชาชน นโยบายสาธารณะซึ่งแสดงถึงความสำคัญของกิจกรรมการทำงานของรัฐบาลเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และเป็นการพัฒนาสังคมโดยรวม จึงมีความสำคัญและมีผู้ให้ความสนใจศึกษากันอย่างกว้างขวาง

ความหมายของนโยบายสาธารณะ (Public Policy)

นโยบายสาธารณะ เป็นคำที่มักได้ยินกันในวงราชการหรือการบริหารภาครัฐ โดยได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย ในการศึกษานโยบายสาธารณะต่างก็มีจุดเน้นที่แตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์และความสนใจของผู้ศึกษาแต่ละคนเป็นสำคัญ ซึ่งจะเห็นได้จากการที่นักวิชาการทั้งต่างประเทศและในประเทศได้ให้นิยามและความหมายของนโยบายสาธารณะไว้แตกต่างกันในหลายมิติตามวัตถุประสงค์และแนวทางการศึกษาของแต่ละท่านการศึกษาทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งเกี่ยวกับความหมายของนโยบายสาธารณะจะเป็นรากฐานสำคัญในการศึกษาการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ เช่น

Easton (1953: 129) ได้ให้ความหมายของนโยบายสาธารณะไว้ว่า หมายถึง อำนาจในการจัดสรรคุณค่าให้แก่สังคม ซึ่งต่อมา Easton (1965: 212 อ้างถึงใน สมบัติ อารงธวัชวงศ์, 2546: 13) ได้ขยายความว่า บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของระบบการเมืองเป็นบุคคลที่มีอำนาจสั่งการ

Greenwood (1965. อ้างถึงใน มยุรี อนุมานราชชน, 2547: 5) ว่า นโยบายสาธารณะ หมายถึง การตัดสินใจขั้นต้นที่จะกำหนดแนวทางกว้างๆ เพื่อนำไปเป็นแนวทางของการปฏิบัติงานต่างๆ ให้เป็นไปอย่างถูกต้องและบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

Jacop (1966 อ้างถึงใน มยุรี อนุมานราชชน, 2547: 5) ว่า นโยบายสาธารณะ หมายถึง หลักการ แผนงาน หรือแนวทางการกระทำต่างๆ

Anderson (1970: 1) ว่า “นโยบายสาธารณะ คือแนวทางการดำเนินงานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และจะต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ อย่างน้อย 2 ประการ กล่าวคือประการแรก ต้องเกี่ยวข้องกับสิ่งที่รัฐบาลตัดสินใจที่จะกระทำการ หรืองดเว้นกระทำการ อย่างใดอย่างหนึ่ง และประการที่สอง ต้องเกี่ยวข้องกับสิ่งใดก็ตามที่รัฐบาลกระทำการ หรืองดเว้นมิให้กระทำการตามที่ได้ตัดสินใจไปตามประการแรก

Sharkansky (1970: 1 อ้างถึงใน สมบัติ อารงธวัชวงศ์, 2546: 5) ได้ให้นิยามนโยบายสาธารณะไว้ว่า คือ กิจกรรมที่กระทำโดยรัฐบาล ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมทั้งหมดของรัฐบาล เช่น การจัดการศึกษา เป็นต้น

Lasswell and Kaplan (1970: 71 อ้างถึงใน สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2546: 19) ว่า นโยบายสาธารณะ หมายถึง การกำหนดเป้าประสงค์ ค่านิยม และการปฏิบัติของโครงการของรัฐ

Eulau and Prewitt (1973. อ้างถึงใน มยุรี อนุমানราชชน, 2547: 5) ว่า นโยบายสาธารณะ เป็นการตัดสินใจที่ไม่ใช่การตัดสินใจชั่วคราว แต่เป็นการตัดสินใจที่แน่นอน

Prewitt and Verba (1983: 652-653 อ้างถึงใน สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2546: 10) ว่า นโยบายสาธารณะ คือ พันธะสัญญาระยะยาวในการดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นแบบแผนของรัฐบาล

Friedrich (1984: 1 อ้างถึงใน สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2546: 12) ว่า นโยบายสาธารณะ คือ ชุดของข้อเสนอเกี่ยวกับการกระทำของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือรัฐบาล ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ประกอบไปด้วยปัญหา อุปสรรค และโอกาส ซึ่งนโยบายถูกนำเสนอเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาของประชาชน

Nagel (1984: 3) อธิบายว่า นโยบายสาธารณะ หมายถึง การตัดสินใจของรัฐบาล เพื่อจัดการกับปัญหาต่างๆ ของสังคม

Koenig (1986 อ้างถึงใน มยุรี อนุমানราชชน, 2547: 5) ว่า นโยบายของรัฐ คือ กิจกรรมที่รัฐบาลกระทำหรือไม่กระทำ ซึ่งมีผลต่อความกินดีอยู่ดีของประชาชน

Anderson (1994: 5-6) ได้ให้ความหมายว่า นโยบายสาธารณะเป็นแนวทางการปฏิบัติหรือการกระทำซึ่งมีองค์ประกอบหลายประการ ได้แก่ ผู้ปฏิบัติหรือชุดของผู้กระทำที่จะต้องรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องของสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนว่า สิ่งใดที่จะต้องกระทำให้สำเร็จ มิใช่สิ่งที่รัฐบาลเพียงแต่ตั้งใจจะกระทำหรือเสนอให้กระทำเท่านั้น

Cochran and Malone (1995: 1) ได้ให้ความหมายของนโยบายสาธารณะ ว่า ประกอบด้วยการตัดสินใจทางการเมืองเพื่อนำกิจกรรมไปปฏิบัติให้บรรลุผลตามเป้าหมายของสังคม

Hill, ed. (1997). ว่า นโยบายสาธารณะ คือ อะไรก็ตามที่รัฐบาลทำ

Marinetto (1999: 270) ว่า นโยบายสาธารณะ คือ กระบวนการกระทำของรัฐบาล

Birkland (2001: 19-20) ให้ความหมายว่า นโยบายสาธารณะ คือ สิ่งที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจกระทำการแทนรัฐบาล

Dye (2002: 1) ว่า “นโยบายสาธารณะ คือ สิ่งใดก็ตามที่รัฐบาลเลือกกระทำ หรือเลือกที่จะไม่กระทำ”

The U.S. Department of Education. (2004: 2). เรื่อง Newcomer's Guide to the Policy Process ว่า “นโยบายสาธารณะ คือ ผลรวมของการตัดสินใจที่เกี่ยวกับประเด็นสำคัญเฉพาะโดยผู้นำที่ถูกเลือกและผ่านการแต่งตั้ง

Wiarda, J. Howard. (2005:29) ว่า นโยบายสาธารณะ คือ ส่วนหนึ่งของการตัดสินใจของรัฐบาล

Prokhovnik, ed. (2005: 8) ว่า นโยบายสาธารณะ คือ การพิจารณาเลือกกระทำโดยอำนาจรัฐ

Kraft and Furlong (2007: 4) ว่า นโยบายสาธารณะ คือ อะไรก็ตามที่เกี่ยวข้องกับส่วนรวมของรัฐบาลและเลือกที่จะทำหรือไม่ทำเกี่ยวกับปัญหาสาธารณะนั้น

ในส่วนของนักวิชาการของไทยก็มีการให้ความหมายที่หลากหลายแตกต่างกัน เช่น

อมร รักษาสัจย์ (2520: 142) ได้กล่าวถึงความหมายของนโยบายสาธารณะไว้ว่าเป็นความคิดของรัฐบาลที่จะทำอะไร หรือไม่ อย่างไร เพียงใด เมื่อใด

กุลธน ธนาพงศธร (2522) กล่าวว่า นโยบายสาธารณะ หมายถึง แนวทางกว้างๆ ที่รัฐบาล (ไม่ว่าระดับใดก็ตาม) หนึ่งๆ ได้กำหนดขึ้นไว้ล่วงหน้าเพื่อเป็นหนทางชี้แนะให้มีการกระทำต่างๆ เกิดขึ้นตามมาทั้งนี้เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้นั่นเอง

ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพิงษ์ (2540: 10) กล่าวว่า นโยบายสาธารณะ หมายถึง แนวทางปฏิบัติของรัฐบาลซึ่งกำหนดวัตถุประสงค์แน่นอนไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง คือ เพื่อแก้ปัญหาในปัจจุบัน เพื่อป้องกันหรือหลีกเลี่ยงปัญหาในอนาคต และเพื่อก่อให้เกิดผลที่พึงปรารถนา รัฐบาลมีความจริงใจและจริงจังจะนำนโยบายไปปฏิบัติ และนโยบายอาจจะเป็นบวกหรือเป็นลบ หรืออาจเป็นการกระทำหรืองดเว้นการกระทำก็ได้

พัชรี สีโรต (2540: 236) ว่า นโยบายสาธารณะ (Public Policy) คือ สิ่งใดก็ตามที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำ หรือไม่กระทำ ซึ่งอย่างน้อยที่สุดนโยบายจะต้องประกอบด้วยเป้าหมายและยุทธวิธี และควรรวมถึงการกระทำ คือ ต้องนำไปปฏิบัติ (Implement) ด้วย ฉะนั้น

นโยบายจึงเป็นกระบวนการ (Process) ที่มีลักษณะต่อเนื่อง มีการตัดสินใจ ซึ่งมักเป็นการตัดสินใจหลาย ๆ อันมารวมกัน เพราะมีทั้งการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและผู้บริหาร

ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2544: 3) กล่าวว่า นโยบายสาธารณะ หมายถึงแผนงาน (program) และโครงการของรัฐบาล (project) ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมและทรัพยากร องค์การบริหารจัดการ รวมทั้งระเบียบปฏิบัติต่างๆ เพื่อดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้

จากความหมายของนโยบายสาธารณะ อาจสรุปได้ว่านโยบายสาธารณะของรัฐบาลจะเป็นการกำหนดที่ค้ำประกันถึงชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ตลอดจนความเจริญก้าวหน้า หรือที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ และความมั่นคงมีเสถียรภาพของประเทศ ซึ่งนโยบายสาธารณะในงานวิจัยนี้ หมายถึง นโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ความสำคัญของนโยบายสาธารณะ

นโยบายสาธารณะเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาล เป็นทางเลือกที่ได้กำหนดขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหา ตามภาระหน้าที่ของรัฐบาล (ศุภชัย ยาวะประภาชม 2540: 4)

จากการศึกษาความหมายของนโยบายสาธารณะ ซึ่งหมายถึงสิ่งที่เป็นกิจกรรมหรือการกระทำของรัฐบาล หรือแนวทางการเลือกตัดสินใจ หรือแนวทางการกระทำของรัฐบาล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งมีความสำคัญทั้งต่อผู้ที่กำหนดนโยบายฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และประชาชน กล่าวคือ ผู้กำหนดนโยบาย ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ที่ต้องรับผิดชอบต่อการกำหนดนโยบายในการบริหารประเทศ จะมี 3 ส่วนใหญ่ คือ

1) ฝ่ายรัฐบาล ถ้าหากนโยบายที่รัฐบาลกำหนดขึ้นมามีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ทั้งในด้านค่านิยมของสังคม และการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพของประชาชน จะทำให้รัฐบาลได้รับความศรัทธา เชื่อถือ และเป็นที่ยินชมชอบจากประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าหากรัฐบาลสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ จะยิ่งทำให้รัฐบาลได้รับการยอมรับจากประชาชนอย่างกว้างขวาง ผลดังกล่าวจะส่งเสริมให้รัฐบาลมีโอกาสดำรงอำนาจในการบริหารประเทศได้ยาวนานขึ้น

2) ฝ่ายข้าราชการ นโยบายสาธารณะจะเป็นกลไกหรือเครื่องมือที่สำคัญในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานในภาครัฐ เมื่อรัฐบาลกำหนดนโยบายเรื่องใดเรื่อง

หนึ่งแล้ว ข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงาน จะนำนโยบายนั้นไปปฏิบัติ โดยที่นโยบายของอาจกำหนด ในรูปของ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด กฎระเบียบ กฎกระทรวง หรือมติคณะรัฐมนตรี เป็นต้น

3) ประชาชน เนื่องจากนโยบายสาธารณะเป็นผลผลิตทางการเมือง เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ดังนั้น ประชาชนจึงสามารถแสดงออกซึ่งความต้องการของตน ผ่านกลไกต่างๆ ทางการเมือง เช่น พรรคการเมือง เป็นต้น ซึ่งความต้องการ (demands) และการสนับสนุน (supports) ของประชาชนจะถูกนำเข้าสู่ระบบการเมือง (political system) ไปเป็นนโยบายสาธารณะ

นอกจากนี้แล้ว นโยบายสาธารณะยังมีบทบาทสำคัญในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการบริหารประเทศของรัฐบาลในด้านต่างๆ ได้แก่

(1) เป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ ซึ่งการพัฒนาประเทศจะมีทิศทางอย่างไร เน้นหนักด้านไหน ล้วนขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาล

(2) เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการตอบสนองความต้องการของประชาชน ด้วยการกำหนดนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อาทิ ในด้านการศึกษา เป็นต้น

(3) เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญของประชาชน โดยเฉพาะที่จะต้องได้รับความสนใจเป็นลำดับต้นๆ เช่น ปัญหาการด้อยการศึกษาของประชาชนส่วนใหญ่ เป็นต้น

(4) เป็นการใช้อำนาจของรัฐบาลเพื่อจัดสรรค่านิยมทางสังคม เช่น เรื่องของสิทธิมนุษยชน ค่านิยมประชาธิปไตย เป็นต้น

(5) นอกจากนี้ ยังใช้เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการดำเนินการด้านต่างๆ อีกมากมาย เช่น การขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชน การสร้างความเป็นธรรมในสังคมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง การสร้างความเสมอภาคในโอกาสแก่ประชาชน การกระจายรายได้ให้แก่ประชาชน การกระจายความเจริญไปสู่ชนบท การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

แนวทางการศึกษานโยบายสาธารณะ

การศึกษานโยบายสาธารณะ มีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างวิชา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ หรือการบริหารรัฐกิจ ทั้งนี้เพราะการเมืองและการบริหารไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ทั้งนี้ Appleby (1949: 67) เห็นว่าบทบาทของฝ่ายกำหนดนโยบาย

และฝ่ายบริหารเป็นการทำงานที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งในทางรัฐประศาสนศาสตร์ หรือการบริหารรัฐกิจ จะให้ความสำคัญในเรื่องของนโยบายสาธารณะมาก จนถึงกับกล่าวว่า รัฐประศาสนศาสตร์ หรือการบริหารรัฐกิจ คือ นโยบายสาธารณะ โดยที่เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ที่มีผลต่อการกำหนดนโยบาย (Henry, 1995: 293 อ้างถึงใน สมบัติ อัมรธัญวงศ์, 2546: 41)

เนื่องจากการศึกษานโยบายสาธารณะเป็นการศึกษาว่ารัฐบาลกำหนดนโยบายอะไร เพราะเหตุใด ดังนั้น แนวทางการศึกษานโยบายสาธารณะนั้น ศุภชัย ยาวะประภาส (2533: 6-17) ได้สรุปไว้ในหนังสือนโยบายสาธารณะว่า สามารถจำแนกเป็นแนวทางที่สำคัญได้ 3 แนวทาง คือ (1) แนวอธิบาย (policy explanation approach) (2) แนววิเคราะห์นโยบาย (policy analysis approach) (3) แนวนโยบายศาสตร์ (policy sciences approach)

(1) แนวอธิบาย (policy explanation approach) เป็นแนวทางที่นักรัฐศาสตร์ส่วนใหญ่นิยม จุดเด่นของการศึกษาตามแนวทางนี้ คือ การศึกษานโยบายสาธารณะเป็นเรื่องๆ เป็นรายการกันไป มีลักษณะเป็นกรณีศึกษา กล่าวคือ นักวิชาการที่ใช้แนวทางนี้ศึกษา จะเอานโยบายใดนโยบายหนึ่งขึ้นมาวิเคราะห์อย่างละเอียด เช่น นโยบายขยายโอกาสทางการศึกษา นโยบายพัฒนากำลังคน เป็นต้น ซึ่งการวิเคราะห์มักเน้นการพิจารณาจากทฤษฎีผู้กำหนดนโยบายระดับสูง คือ รัฐบาล พรรคการเมือง และรัฐสภาเป็นสำคัญ ตัวแบบที่นักวิชาการเหล่านี้ใช้เป็นกรอบในการศึกษามีอยู่หลายตัวแบบด้วยกัน ตัวแบบบางตัวแบบอาจจะเหมาะสมในการศึกษานโยบายหนึ่ง แต่อาจจะไม่เหมาะสมกับอีกนโยบายหนึ่งก็ได้ การทำความเข้าใจกับหลายๆ ตัวแบบ จะเป็นประโยชน์มาก ตัวแบบที่สำคัญๆ เช่น ตัวแบบผู้นำ (elite model) ซึ่งเป็นนโยบายสาธารณะที่ถูกกำหนดโดยผู้นำ โดยไม่ได้ดูความต้องการของประชาชน ตัวแบบระบบ (systems model) ซึ่งเป็นนโยบายสาธารณะที่มีจุดศูนย์กลางของการต่อสู้กันของกลุ่มต่างๆ ในสังคม ตัวแบบกลุ่ม (group model) และตัวแบบสถาบัน (institutional model) ที่เป็นกิจกรรมของสถาบันของรัฐ

(2) ส่วนการศึกษาตามแนววิเคราะห์นโยบาย (policy analysis approach) นั้นเป็นที่นิยมของนักรัฐประศาสนศาสตร์รุ่นใหม่ จุดเด่นของแนวทางนี้คือ มุ่งศึกษาโดยเน้นการวิเคราะห์นโยบายโดยทั่วไป ไม่เน้นการพิจารณาเป็นรายการ และมักเน้นการนำเอาระเบียบวิธีการ เทคนิค และวิธีวิเคราะห์ของศาสตร์หลายแขนงมาประยุกต์ใช้ การศึกษาในแนวทางนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยสนับสนุน แนะนำ และแก้ไขปัญหา ให้รัฐบาลอเมริกาในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ของนักวิชาการหลายสาขา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ที่ได้รับการศึกษานอกสาขาสังคมศาสตร์ เช่น วิศวกร นักวิจัยเชิงปฏิบัติการ นักวิเคราะห์ระบบ นักคณิตศาสตร์ประยุกต์ นักวิชาการนอกสาขาสังคมศาสตร์เหล่านี้ ได้รับการศึกษาอบรมแบบนักวิทยาศาสตร์ วิธีการใน

การศึกษานโยบายสาธารณะของคนกลุ่มนี้ จึงเป็นไปในลักษณะที่เน้นการวิเคราะห์เป็นสำคัญ ซึ่งการวิเคราะห์ในที่นี้ หมายถึง การพยายามแยกแยะและแจกแจงปัญหา นโยบายออกเป็นส่วนๆ การศึกษาตามแนวทางนี้จึงค่อนข้างจะเน้นการพยายามนำเอาระเบียบวิธีการและเทคนิคที่ใช้มากในศาสตร์อื่นๆ มาใช้ในการวิเคราะห์นโยบาย เช่น เทคนิคโปรแกรมเส้นตรง (Linear Programming) เทคนิคการวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis) เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเส้นตรง (Path Analysis) และทฤษฎีเกมส์ (Game Theory) เป็นต้น

(3) ส่วนการศึกษาตามแนวนโยบายศาสตร์ (policy sciences approach) จะเน้นการพัฒนาและสังมองค์ความรู้เพื่อสร้างศาสตร์ของนโยบายสาธารณะ ซึ่งจะทำให้กฎเกณฑ์ที่สามารถใช้ได้ทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นโยบายประเภทใด กฎเกณฑ์ที่พัฒนาขึ้นมาจะเน้นการนำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการนโยบายสาธารณะ การศึกษาตามแนวนี้ เริ่มขึ้นครั้งแรกโดย Learner and Lasswell eds. (1951). เสนอว่า การพยายามให้มึนโยบายที่ดีจะต้องพัฒนามาจากกระบวนการตัดสินใจที่ถูกต้องเหมาะสม มีหลักการที่ขอบด้วยเหตุผล และถูกต้องตามหลักวิชาการของเรื่องนั้น กระบวนการพัฒนานโยบายที่ถูกต้องเหมาะสมตามความเห็นของ Lasswell นั้น ต้องผ่านขั้นตอนสำคัญๆ 6 ขั้น คือ การรับรู้และรวบรวมข้อมูลข่าวสาร การเสนอแนะให้มีการริเริ่มนโยบาย การกำหนดนโยบาย การตระเตรียมและปรับปรุงกลไกของรัฐ การนำไปปฏิบัติ และการประเมินผล กระบวนการพัฒนานโยบายที่ลาสเวลล์นี้ ต่อมาได้กลายเป็นต้นแบบที่นักวิชาการหลายๆ ท่านนำมาปรับปรุงดัดแปลง

ส่วนมยุรี อนุมานราชธน (2547: 16-17) จำแนกแนวทางการศึกษานโยบายสาธารณะออกเป็น 2 แนวทาง คือ แนวพรรณานนโยบาย (descriptive approach) เป็นการศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ่านโยบายถูกกำหนดมาอย่างไร และแนวเสนอแนะนโยบาย (prescriptive approach) เป็นการศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบว่าควรจะถูกกำหนดอย่างไร ช่วยให้เกิดความรู้ในตัวนโยบายสาธารณะ

สรุป สำหรับในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการศึกษานโยบายพรรณานนโยบาย (descriptive approach) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ่านนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ถูกกำหนดมาอย่างไร

กระบวนการและขั้นตอนในการกำหนดนโยบายสาธารณะ

ในการศึกษากระบวนการและขั้นตอนในการกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายทางการศึกษา เราจะต้องพิจารณาในเชิงกระบวนการซึ่งประกอบด้วย

ขั้นตอนต่างๆ ที่นโยบายทางการศึกษาจะต้องดำเนินไปตามลำดับ ซึ่งการทำความเข้าใจกระบวนการและขั้นตอนในการกำหนดนโยบายนี้ จะช่วยให้เราสามารถพรรณนาและอธิบาย รวมทั้งสามารถสร้างตัวแบบในเชิงทฤษฎีเพื่อการอ้างอิงและการคาดการณ์ปรากฏการณ์ต่างๆ ได้นอกจากนี้ ยังจะช่วยให้เราสามารถประยุกต์เทคนิควิธีการวิเคราะห์นโยบายเพื่อให้คำตอบหรือข้อเสนอแนะแก่ผู้กำหนดนโยบายอันเหมาะสมในแต่ละขั้นตอนอีกด้วย ในการนี้มีนักวิชาการต่างประเทศและนักวิชาการของไทย ได้ให้ความหมายของกระบวนการและขั้นตอนในการกำหนดนโยบายไว้หลากหลาย ดังนี้

กระบวนการกำหนดนโยบาย (Policy Formulation)

นโยบายสาธารณะมีกระบวนการหรือขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดเช่นเดียวกับกิจกรรมในรูปแบบอื่นๆ ซึ่งกระบวนการนี้จะประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ที่นโยบายสาธารณะจะต้องดำเนินการผ่านไปตามลำดับ ซึ่งในแต่ละขั้นตอนจะมีลักษณะเฉพาะและกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ตลอดจนประเด็นสำหรับการศึกษาวิเคราะห์ที่แตกต่างกันออกไป การทำความเข้าใจกระบวนการกำหนดนโยบายนี้ จะช่วยให้เราสามารถพรรณนาและอธิบาย รวมถึงสามารถสร้างตัวแบบในเชิงทฤษฎี เพื่อการอ้างอิงและทำนายปรากฏการณ์ต่างๆ ได้ นอกจากนี้ ยังช่วยให้สะดวกในการหาคำตอบหรือข้อเสนอแนะแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายอย่างเหมาะสมในแต่ละขั้นตอน (ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2539: 122)

ในกระบวนการกำหนดนโยบาย ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้คำอธิบาย และครอบคลุมไปถึงกระบวนการนโยบายสาธารณะ นอกจากนี้ ยังมีกรกล่าวถึงขั้นตอนการระบุปัญหาและการจัดทำข้อเสนอเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของกระบวนการกำหนดนโยบาย ซึ่ง Ripley & Franklin (1980: 2) เรียกว่า ขั้นตอนของการจัดระเบียบวาระ (Agenda Setting)

Lindblom (1966: 4) ได้จำแนกขั้นตอนของกระบวนการกำหนดนโยบายออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ (1) ขั้นการประเมินผลเบื้องต้นหรือค้นหาถึงปัญหาที่เกิดขึ้น (2) ขั้นการบ่งชี้เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของนโยบาย (3) ขั้นการประมวลรวบรวมนโยบายต่างๆ ที่คาดว่าจะบรรลุถึงเป้าหมายได้ เป็นการเลือกวางหรือกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับเป้าหมายนั้น และ (4) ขั้นการเลือกหรือตัดสินใจเลือกนโยบายจากทางเลือกนโยบายต่างๆ ที่มีอยู่

Lasswell and Kaplan (1970: 71) ว่ากระบวนการนโยบาย หมายถึง การกำหนดนโยบาย การประกาศใช้ การนำไปปฏิบัติ เพื่อตอบสนองความต้องการ และจะต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์อันเกิดจากความร่วมมือในอนาคต

Sharkansky (1970: 3) ว่านโยบายประกอบไปด้วย (1) การกำหนดนโยบาย (2) การอนุมัติ และ (3) การนำนโยบายไปปฏิบัติ

Anderson (1975: 26-27) ได้กำหนดขั้นตอนของการกำหนดนโยบาย ออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การระบุปัญหา (Problem identification) (2) การกำหนดนโยบาย (Policy formulation) (3) การตัดสินใจนโยบาย (Policy adoption) (4) การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy implementation) (5) การประเมินผลนโยบาย (Policy evaluation)

Jones (1977: 11-14) ได้แยกแยะขั้นตอนของกระบวนการนโยบายออกเป็น 10 ขั้นตอน คือ (1) การทำความเข้าใจกับปัญหา (2) การนิยามปัญหา (3) การรวบรวมและจัดโครงสร้างของปัญหา (4) การนำเสนอตัวแทนของทางเลือก (5) การกำหนดนโยบาย (6) การออกเป็นกฎหมาย (7) การปฏิบัติตามนโยบาย (8) การพิจารณาถึงผลที่เกิดขึ้นของนโยบาย (9) การประเมินผล (10) การปรับแก้นโยบาย

Lasswell (1963: 15 – 25 ,1977: 27-30) ได้เสนอแนวทางการจัดทำนโยบายไว้ ดังนี้ (1) ขั้นการค้นหา การรวบรวมข้อมูล การประมวลผล การเผยแพร่ข้อมูลและสารสนเทศ (2) การริเริ่มนโยบายหรือการสนับสนุนให้มีการกำหนดนโยบาย (3) การดำเนินการกำหนดหรือวางนโยบาย (4) กำหนดสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับนโยบาย (5) การนำนโยบายไปปฏิบัติ (6) การยุติและการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนโยบาย (7) การประเมินผลนโยบาย

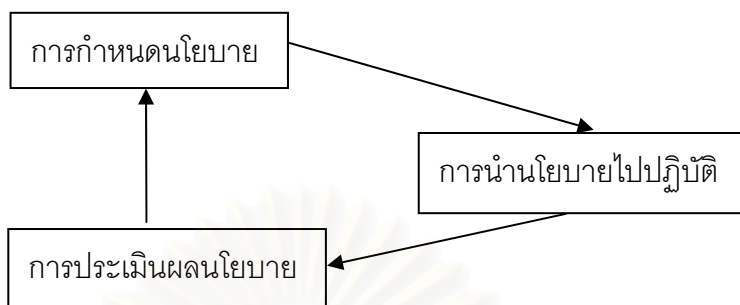
Dye (2002: 14-15) ได้กำหนดขั้นตอนของการกำหนดนโยบาย ออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การระบุปัญหา (Problem Identification) (2) การจัดระเบียบ (Agenda Setting) (3) การกำหนดนโยบาย (Policy Formulation) (4) การประกาศเป็นนโยบาย (Policy Legitimation) (5) การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation) (6) การประเมินผลนโยบาย (Policy Evaluation)

Dunn (2004: 44-46) ได้กำหนดขั้นตอนของการกำหนดนโยบาย ออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การจัดระเบียบ (Agenda Setting) (2) การกำหนดนโยบาย (Policy Formulation) (3) การประกาศเป็นนโยบาย (Policy Adoption) (4) การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation) (5) การประเมินผลนโยบาย (Policy Appraisal)

จากแนวคิดของนักวิชาการที่หลากหลาย สามารถสรุปกระบวนการนโยบายสาธารณะออกเป็น ขั้นตอนใหญ่ๆ ได้ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นแรก เป็นการกำหนดนโยบาย ขั้นที่สอง เป็นการนำนโยบายไปปฏิบัติ และขั้นที่สาม เป็นการประเมินผลนโยบาย ตามแผนภูมิที่ 2 วงจรนโยบาย

แผนภูมิที่ 2 วงจรนโยบาย

สำหรับในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นแต่เฉพาะขั้นตอนแรกๆ ของกระบวนการนโยบายสาธารณะ คือขั้นตอนของการกำหนดนโยบายเป็นหลักเท่านั้น ซึ่งจากการศึกษาการกำหนดนโยบายดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าในส่วนของขั้นตอนของกระบวนการนโยบาย จะมีขั้นตอนที่สำคัญ อยู่ 6 ขั้นตอน (1) การระบุปัญหา (2) การจัดระเบียบวาระ (3) การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร (4) การเสนอทางเลือก (5) การจัดทำนโยบาย และ (6) การประกาศเป็นนโยบาย

การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ

การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ เป็นภารกิจหลักของรัฐบาลทุกรัฐบาลที่ทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ คือ การเสริมสร้างให้สังคมมีความเจริญก้าวหน้าและให้ประชาชนมีความสุขเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ดังกล่าว ด้วยเหตุนี้จึงมีผู้ให้ความสนใจศึกษานโยบายสาธารณะกันอย่างกว้างขวาง อาทิ

Leiserson and Morstein-Marx (1946) ได้อธิบายว่า ฝ่ายบริหารมีส่วนในการกำหนดนโยบายการบริหารอย่างไร ปกตินโยบายที่ออกมาโดยฝ่ายนิติบัญญัติเป็นแถลงการณ์กว้างๆ ฝ่ายบริหารนั้นมีหน้าที่กำหนดรายละเอียดของนโยบายอีกที แต่การกำหนดนโยบายของฝ่ายบริหารนั้นนอกจากจะต้องขึ้นอยู่กับการควบคุมของฝ่ายนิติบัญญัติแล้ว ยังต้องขึ้นอยู่กับกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ด้วย ซึ่งกลุ่มเหล่านั้นจะคอยดูว่าการตัดสินใจของฝ่ายบริหารมีผลกระทบต่อกลุ่มของตนอย่างไร ซึ่งอิทธิพลของกลุ่มก็จะแสดงออกแตกต่างกันไป ดังนั้น การทำงานขององค์กรรัฐจึงต่างจากองค์กรเอกชนตรงที่ผู้บริหารขององค์กรรัฐ ต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ โดยเฉพาะปัจจัยทางการเมือง

Appleby (1949) เป็นนักวิชาการอีกท่านหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่แนวความคิดที่ว่า การเมืองและการบริหารแยกออกจากกันไม่ได้ เขาเห็นว่าการบริหารงานของรัฐแท้จริงเป็นเรื่องของการเมือง กระบวนการบริหารเป็นกระบวนการสำคัญกระบวนการหนึ่งของการเมือง เรื่องของการบริหารนโยบายและการเมืองมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด การบริหารงานเป็นส่วนหนึ่งและแยกไม่ออกจากกระบวนการการปกครอง สิ่งที่ถูกตั้งที่สุด คือ รัฐประศาสนศาสตร์ควรมุ่งศึกษาเรื่องกระบวนการกำหนดนโยบาย โดยกลุ่มพลังทางการเมืองต่างๆ ภายใต้ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่ง Appleby ได้ย้ำว่าอำนาจในการกำหนดนโยบายไม่ใช่อำนาจผูกขาดของฝ่ายใด ในทางปฏิบัตินักบริหารจะเป็นผู้สร้างกฎเกณฑ์นโยบายตลอดเวลา นักบริหารจะเป็นผู้ตีความกฎหมายและตัดสินใจในเรื่องต่างๆ และนักบริหารก็ยังทำหน้าที่ในการเสนอความเห็นต่อฝ่ายนิติบัญญัติอีกด้วย นั่นคือ โดยปกติแล้วฝ่ายนิติบัญญัติจะวางนโยบายไว้กว้างๆ และฝ่ายบริหารก็จะเป็นผู้ตัดสินใจนโยบายในรายละเอียดต่อไป การตัดสินใจนโยบายก็เป็นไปตามสภาพแวดล้อมทางการเมือง

โดยสรุปแล้วนักบริหารงานของรัฐในทัศนะของ Appleby มีหน้าที่ในการเป็นนักการเมืองและเป็นผู้เชี่ยวชาญการบริการประชาชนไปพร้อมๆ กัน ยิ่งนักบริหารมีตำแหน่งสูงเท่าใด ก็ยิ่งต้องมีลักษณะเป็นนักการเมืองมากขึ้น นอกจากนี้ Appleby ยังได้เสนอว่าวิธีการทำให้ระบบบริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ การใช้หลักให้กลุ่มต่างๆ มีการแข่งขันกำหนดนโยบายสาธารณะ ในระบบบริหารงาน (เรียกว่าความคิดเห็น administrative pluralism) ซึ่งเป็นการเสนอความคิดที่ว่าระบบราชการและกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองสามารถที่จะทำงานร่วมกันได้

Long (1949) ได้ย้ำถึงความสำคัญของอำนาจ (power) ซึ่งเป็นสิ่งที่กระจายอยู่ทั่วไปในองค์กร นักบริหารจะคงอยู่ได้จำเป็นต้องอาศัยฐานอำนาจ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และแม้ว่านักบริหารมีความสามารถทางการบริหารเป็นพิเศษ แต่การกำหนดนโยบายต่างๆ ก็ยังต้องอาศัยการสนับสนุนทางการเมืองด้วย นักบริหารจึงต้องใช้วิจารณ์ญาณในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ โดยคำนึงถึงกระแสคลื่นทางการเมือง เพราะฉะนั้น การแก้ไขปัญหาจึงต้องมุ่งไปที่โครงสร้างอำนาจทั้งหมดของสังคม ถ้ามุ่งแก้ไขเฉพาะตัวระบบบริหารโดยไม่คำนึงถึงสภาพข้อเท็จจริงทางการเมืองแล้ว ก็จะไม่มีการแก้ไขได้สำเร็จ (พิทยา บวรวัฒนา, 2543: 58-65)

ฉะนั้น การวิเคราะห์การกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 นั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ฝ่ายบริหารใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดกรอบหรือทิศทางของนโยบายในการพัฒนาประเทศตามที่รัฐบาลจะต้องแถลงต่อรัฐสภา

ซึ่งการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะเป็นการศึกษาและวิเคราะห์เฉพาะกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ซึ่งจะได้กล่าวถึงในรายละเอียดต่อไป

ทฤษฎีระบบและการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ

ความหมายของระบบ

Lunenburg and Ornstein (1996) ให้ความหมายว่า ระบบ หมายถึง กลุ่มขององค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ซึ่งหน้าที่ต่างๆเป็นหน่วยหนึ่งของวัตถุประสงค์เฉพาะ

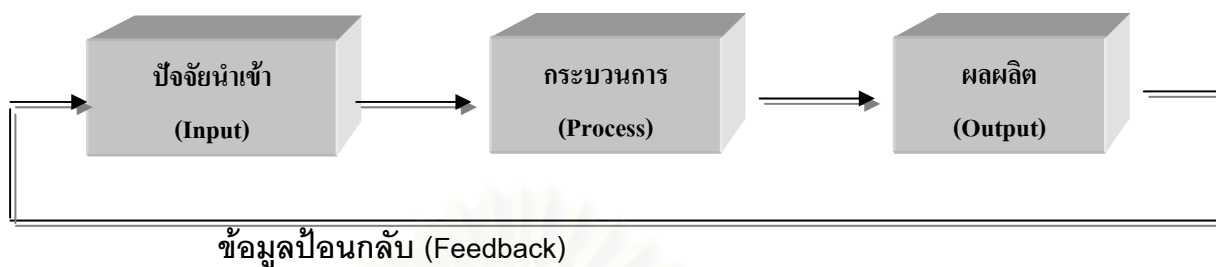
Hoy and Miskel (1991) ให้ความหมายว่า ระบบ คือ ชุดขององค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน รวมตัวกันเข้าเป็นภาพรวมโดยมีการจัดระบบ ระเบียบไว้ ระบบนี้ถือว่าเป็นระบบสังคมซึ่งประกอบด้วยคนที่มีบุคลิกภาพต่างๆ กันมารวมกัน และมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันบนพื้นฐานของความสัมพันธ์แบบถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน

Kast and Rosenzweig (1985: 100) กล่าวว่า ระบบ หมายถึง การประกอบหรือการรวมกันของส่วนประกอบต่างๆ ส่วนประกอบหรือระบบย่อยเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กันและส่งผลต่อกัน

สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ (2524) ได้ให้ความหมายว่า ระบบ คือ กลุ่มขององค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์และผลกระทบซึ่งกันและกัน ร่วมกันทำหน้าที่เพื่อให้ภารกิจของระบบบรรลุวัตถุประสงค์

กล่าวโดยสรุป ระบบจึงหมายถึงองค์ประกอบ หรือปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน และมีผลกระทบต่อปัจจัยระหว่างกันในการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การในการทำงานเชิงระบบต้องมีองค์ประกอบสำคัญๆ ที่ทำหน้าที่เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ดังแสดงในแผนภาพต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3 แสดงลักษณะของระบบ

ซึ่งในเรื่องของระบบนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความหมายของวิธีการเชิงระบบไว้ว่า เป็นการนำเอาความรู้เรื่องระบบเข้ามาเป็นกรอบช่วยในการค้นหาปัญหา กำหนดวิธีการแก้ปัญหา และใช้แนวความคิดเชิงระบบช่วยในการตัดสินใจแก้ปัญหา บางแนวคิดมองว่าวิธีการเชิงระบบเป็นชุดการปฏิบัติการซึ่งออกแบบมาเพื่อช่วยแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการเชิงระบบไม่ใช่เครื่องมือตัดสินใจคุณค่าหรือกำหนดนโยบายของผู้บริหาร แต่วิธีการเชิงระบบเป็นเครื่องมือวิเคราะห์การปฏิบัติงานเพื่อช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจอย่างมีระบบ

ระบบ คือ การกำหนดรูปเป็นชุดๆ หนึ่งของวัตถุหรือสิ่งต่างๆ ที่มีสหสัมพันธ์กันให้เป็นรูปองค์รวม (wholeness) ซึ่งการจัดประเภทของระบบนั้น Kast and Rosenzweig (1985: 109) ได้แบ่งระบบเป็น 2 ประเภท ที่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน คือ ระบบปิด (close system) และระบบเปิด (open system) ซึ่งได้ให้ความหมายสรุปได้ดังนี้

ระบบปิด (close system) คือ ระบบที่ไม่มีการกระทบต่อกันและกันกับสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดสภาพแยกส่วนได้ง่ายด้วยเหตุที่ไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงคุณสมบัติในด้านความมีชีวิต ทำให้แบบจำลองของระบบปิดมักจะประยุกต์เข้ากับระบบกายภาพได้ดี จึงเป็นระบบที่มีลักษณะเน้นเฉพาะกิจกรรมอันเป็นเรื่องเกี่ยวกับตนเองเป็นหลัก กล่าวคือ เน้นหนักอยู่กับการคิดคำนึงในเรื่องโครงสร้างภายใน (internal structure) เรื่องภารกิจภายใน (internal task) และเรื่องความสัมพันธ์ภายใน (internal relationship) ของระบบเป็นสำคัญ ส่วนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายนอก (external environment) นั้น ระบบปิดให้ความสนใจแต่น้อยหรืออาจไม่ให้ความสนใจเลย

ระบบเปิด (open system) จะเป็นระบบที่รับสารและพลังงานจากสิ่งแวดล้อมของตัวมันเอง และในขณะเดียวกันก็มีการส่งผ่านสารและพลังงานออกไปสู่สิ่งแวดล้อมด้วยลักษณะของระบบเปิด คือ ความมีชีวิตและการเจริญเติบโต ซึ่งหมายถึง ระบบที่มีลักษณะเน้นในการมีปฏิริยาสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกระบบด้วย แต่ก็ไม่ได้ละเลยความสนใจเรื่อง

ภายในระบบแต่อย่างใด ซึ่งระบบเปิดจะให้ความสนใจทั้งในเรื่องของตนเองและเรื่องของสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีความเกี่ยวข้องกับตนเองพร้อมๆ กันไป ทั้งนี้ โดยการยอมรับเป็นหลักการว่าสภาพแวดล้อมภายนอกให้ประโยชน์แก่ตนเองมากมาย เมื่อระบบได้ดำเนินการแปรสภาพ (Transformation) สิ่งเหล่านั้นไปแล้ว ก็ต้องอาศัยสภาพแวดล้อมภายนอกกระบบเป็นผู้รับผลงาน (outputs) ระบบเปิดจึงถือว่าสภาพแวดล้อมภายนอกมีความสำคัญยิ่งที่ระบบจะต้องเกี่ยวข้องกับ และสภาพแวดล้อมภายนอกยังเป็นเสมือนกระจกเงาสะท้อนให้เห็นระบบ เห็นความจำเป็น ที่จะต้องปรับปรุงตนเองทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับโครงสร้าง และส่วนที่เกี่ยวกับกรรมวิธีดำเนินงานต่างๆ ของระบบ เพื่อให้ระบบสามารถดำเนินอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสม่ำเสมอ

ส่วนระบบเปิดตามแนวคิดของ Kast and Rosenzweig (1974: 114-121) มีคุณสมบัติดังนี้ คือ

1. มีขอบเขต (Boundaries) ระบบทุกระบบจะต้องมีขอบเขตสิ้นสุดเพื่อเป็นเส้นแบ่งขอบเขตจากระบบอื่น การศึกษาองค์การทางสังคมในระบบเปิดจะต้องมีการกำหนด “ขอบเขต” ระหว่างระบบหนึ่งๆ กับระบบอื่นๆ และระหว่างระบบย่อยๆ ภายในองค์การเอง ซึ่งหมายความว่าองค์การหนึ่งๆ ต้องมีความแตกต่างจากสภาพแวดล้อมในขณะเดียวกันก็ต้องขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมที่องค์การดำรงอยู่ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ไม่ได้หมายถึงแต่สภาวะทางด้านกายภาพ (physical entities) เท่านั้น แต่ขอบเขตจะเป็นตัวทำหน้าที่ในการควบคุมการรับสมาชิกใหม่ๆ ให้กับระบบรวมทั้งทรัพยากรอื่นๆ ที่ส่งเข้ามาในระบบ โดยขอบเขตนั้นจะมีกลไกบางอย่างที่จะช่วยควบคุมปัจจัยที่จำเป็นสำหรับส่วนต่างๆ ขององค์การให้เกิดการหมุนเวียนอย่างเหมาะสม ในการกำหนดขอบเขตขององค์การนั้นจะมีลักษณะที่ยืดหยุ่น ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบและการทำงานขององค์การ

2. การรับพลังงานเข้า (input of energy) จากสิ่งแวดล้อมใส่เข้าไปในกระบวนการ ดังเซลล์ในร่างกายที่ต้องรับออกซิเจนเข้าไปในระบบโลหิตที่ไหลเวียนทั่วร่างกาย หรือรับอาหารเพื่อนำเข้าไปแปรเป็นพลังงานเพื่อให้ร่างกายสามารถดำรงอยู่ได้ ระบบการสื่อสารของมนุษย์หรือขององค์การก็เช่นเดียวกันที่ต้องมีการเกี่ยวข้องกับกลไกต่างๆ รอบตัว

3. มีกระบวนการทางผ่าน (through-put) หรือการเปลี่ยนรูปพลังงานที่ใส่เข้าไปให้เป็นกิจกรรมหรือผลผลิต เป็นระบบกระบวนการที่อยู่ภายในเพื่อให้เกิดมีการทำงานในลักษณะหนึ่งลักษณะใดภายในระบบ เช่น ร่างกายรับอาหารที่เป็นแบ่งเข้ามาแล้วเปลี่ยนเป็นพลังงานความร้อนเป็นกิจกรรม โรงงานมีการผลิตสินค้าใหม่ๆ ออกมา โรงพยาบาลก็ต้องรักษาคนไข้ สื่อมวลชนก็ต้องทำหน้าที่เสนอข่าวสาร เป็นต้น

4. ผลผลิต (output) เป็นการส่งผลผลิตกลับไปสู่สิ่งแวดล้อม (exporting of the product) เช่นเดียวกับการที่ร่างกายคนเรามีการขับความร้อนโดยการหายใจเอาคาร์บอนไดออกไซด์ออกไป หรือระบบต่างๆ ขององค์การในสังคมเช่น มหาวิทยาลัยก็มีการผลิตบัณฑิต มีการให้บริการทางวิชาการออกไปสู่สังคม เป็นต้น

5. ความหยุดนิ่ง (Entropy) ความหยุดนิ่งสำหรับสิ่งมีชีวิตหมายถึงการตายและสูญสลาย ระบบเปิดต่างจากระบบปิด คือการมีพยายามหนีความสูญสลาย (negative entropy) เพื่อให้ระบบคงอยู่ โดยการดึงเอาพลังงานจากสิ่งแวดล้อมเข้ามาให้มาก และใช้พลังงานให้เหมาะสมเพื่อความอยู่รอด ในกรณีที่ประสบการขาดแคลนพลังงานใหม่ๆ เช่นในสภาวะที่ร่างกายขาดอาหาร ร่างกายก็จะมี การปรับตัวในการใช้พลังงานเพื่อให้ร่างกายอยู่ได้ยาวนานที่สุด องค์การในช่วงที่มีการขยายตัวก็จะพยายามที่จะแสวงหาพลังงานใหม่หรือทรัพยากรใหม่ๆ ให้มาก เพื่อมารองรับงานให้องค์การอยู่รอดและขยายตัว แต่ในยามที่องค์การประสบปัญหาภายใน องค์การนั้นก็ จะมีการปรับตัวทำให้ระบบการผลิตช้าลง ใช้ทรัพยากรหรือพลังงานให้น้อยลงเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ เป็นต้น การรักษาสถานะภาพสมดุลย์ขององค์การนั้นจะไม่มีลักษณะที่สมบูรณ์ แต่จะเป็น การเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ มีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลาให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและความกดดัน ภายในองค์การเอง และในโครงสร้างของการปรับตัวที่เหมาะสมกับเงื่อนไขภายนอกองค์การ

6. กลไกการป้อนข้อมูลข่าวสาร (Feedback Mechanisms) กลไกในการป้อน ข่าวสารข้อมูลมีความสำคัญที่จะทำให้เราเข้าใจถึงวิธีการที่จะทำให้ระบบมีความสมดุลย์ ตลอดเวลาได้ ภายใต้การป้อนข้อมูลข่าวสารระบบจะได้รับข่าวสารจากสภาพแวดล้อมที่ เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาสมดุลย์ของสิ่งมีชีวิตนั้นต้องอาศัยกลไกของการป้อนข้อมูลเข้าสู่ระบบ เช่น การที่เลือดเย็นลงเพราะอุณหภูมิเปลี่ยนไปจะเป็นผลให้สมองสั่งการให้กลไกที่ทำความร้อนให้กับ ร่างกายทำงาน ทำให้อุณหภูมิภายในร่างกายคงที่อยู่ได้ กลไกในการป้อนข้อมูลข่าวสารมีทั้งที่เป็น คุณและโทษ (Positive and Negative) ซึ่งตามปกติในความต้องการส่วนใหญ่ของเรามักจะ ต้องการทราบข้อมูลที่เป็นลบหรือข้อมูลข่าวสารที่เป็นโทษ (negative feedback) เพราะข้อมูล ในทางลบจะเป็นตัวชี้ให้เห็นว่าระบบกำลังเดินออกไปจากเป้าหมายหรือแนวทางที่ได้วางเอาไว้ และจะต้องมีการปรับเพื่อให้คงสภาพเอาไว้ หรือเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางที่ได้วางเอาไว้ ในขณะที่ข้อมูลข่าวสารในทางบวกหรือที่เป็นคุณจะช่วยให้สมาชิกในองค์การเกิดกำลังใจในการ ทำงาน อันเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จหรือผลที่ได้รับจากการทำงาน ทำให้เกิดความมั่นใจใน การทำงานยิ่งขึ้น กลไกในการป้อนข้อมูลนี้จะเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งของการบริหารและการ ควบคุมองค์การให้มีประสิทธิภาพ และจะมีความสลับซับซ้อนขึ้นตามลำดับถ้าองค์การ

เจริญเติบโตมากขึ้น และกลไกนี้จะต้องถูกสร้างขึ้นและพัฒนาภายในองค์การเองเพื่อให้มีการปรับตัวที่เหมาะสม

7. มีแนวโน้มที่จะจำแนกแยกแยะ (differentiation) เพราะวาระบบย่อยๆ มีการไหลตัวอยู่เรื่อยๆ รวมทั้งการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างการคงอยู่กับการเจริญเติบโต ระบบนั้นไม่ว่าจะเป็นระบบใดก็ตามจะมีลำดับขั้นของระบบซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อกันเสมอ กล่าวคือ ระบบใดๆก็ตามจะต้องประกอบไปด้วยระบบย่อย (subsystem) และระบบย่อย นั้นก็เป็นระบบย่อยของระบบที่ใหญ่กว่า (super system) ด้วย เช่น ถ้ามองว่าองค์การเป็นระบบ ระบบย่อยขององค์การก็คือหน่วยงานต่างๆ ในองค์การ ขณะเดียวกันองค์การเองก็เป็นระบบย่อยของระบบที่ใหญ่กว่า คือสังคม นอกจากนั้นภายในระบบหนึ่งๆ จะต้องมีสายสัมพันธ์อยู่ภายใน กล่าวคือ ภายในองค์การจะต้องมีสายการบังคับบัญชาอยู่ในโครงสร้างของมัน และมีการจัดลำดับของความสัมพันธ์ระหว่างกันจากบุคคลจะถูกบรรจุเข้าไปในกลุ่ม กลุ่มถูกจัดเข้าเป็นหน่วยงาน หน่วยงานถูกจัดขึ้นเป็นสาขาหรือแผนก เป็นต้น

8. ทำให้เกิดภาวะทำยที่สุดที่เท่ากัน (equifinality) หมายถึง การที่ระบบพยายามบรรลุถึงภาวะสุดท้ายอันเดียวกัน แม้ว่าจะเริ่มต้นที่จุดต่างกันและพัฒนาไปในแนวทางที่ต่างกัน ในระบบทางกายภาพ องค์ประกอบภายในระบบชีวภาพและระบบทางสังคมนั้น องค์ประกอบภายในระบบไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์โดยตรงกับเป้าหมายของระบบ เป้าหมายสุดท้ายหรือความสำเร็จขององค์การจะสำเร็จได้ด้วยเงื่อนไขและวิธีการที่แตกต่างกันออกไป องค์การทางสังคมสามารถที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ได้ด้วยวิธีการดำเนินงานหลายๆ วิธี และโดยการใช้ทรัพยากรในหลายๆ ลักษณะ ดังนั้นระบบทางสังคมจึงไม่อาจจะถูกจำกัด หรือถูกขัดขวางด้วยหลักเหตุและผลตามกฎเกณฑ์ที่ได้ตั้งขึ้นมาเช่น ในระบบปิด

Shrode and Voich (1974: 115) ว่า “ระบบ” (system) มาจากภาษากรีก คือ “systema” หมายถึง กลุ่มก้อนอันประกอบด้วยหลายส่วนประกอบกัน (whole compounded of several parts) ในลักษณะที่เป็นทฤษฎี จะเรียกว่า “ทฤษฎีระบบ” (system theory) ซึ่งโดยทั่วไปแล้วทฤษฎีระบบมีจุดหมายอยู่ที่การมุ่งพรรณนาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ต่างๆ ระหว่างปรากฏการณ์ทั้งหลายที่ได้สังเกตเห็นหรือประจักษ์แจ้งในสถานการณ์ที่เป็นอยู่จริง ซึ่งจะมีความสัมพันธ์กันระหว่างปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) ปัจจัยนำออก (output) และสิ่งแวดล้อม (environment) โดยทฤษฎีระบบได้นำมาประยุกต์ใช้ในองค์การซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่าวิธีการเชิงระบบ หมายถึง การนำแนวคิดทฤษฎีระบบมาใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา กำหนดวิธีการและตัดสินใจแก้ปัญหา

ทฤษฎีระบบ (System Theory)

ทฤษฎีระบบ มีต้นกำเนิดมาจากนักทฤษฎีองค์การและนักชีววิทยาคือ Boulding and Bertalanffy ที่มององค์การในฐานะสิ่งมีชีวิต โดยมองในรูประบบเปิดเหมือนระบบกายวิภาคของสิ่งมีชีวิต (Anatomy) เช่นเดียวกับ Miller and Rice (1967: 3) ,Kimberly (1979: 437 – 457) และ Downs (2524: 13 – 20) รวมทั้งนักทฤษฎีอื่นๆ อีกหลายท่าน

Barnard (อ้างถึงใน วุฒิชัย จ๋านงค์, 2523: 101-103) ได้เสนอแนวคิดในการมององค์การในลักษณะรวมทั้งหมดของกิจกรรมการมองถึง “ระบบ” ในเชิงตัวแบบอย่างง่าย ๆ ที่สุดได้แก่ การทำความเข้าใจเรื่องกระบวนการที่สิ่งที่มีป้อนเข้าไป (input) ถูกดำเนินการเปลี่ยนแปลงบางอย่างภายในองค์การ (through-put) เพื่อให้เกิดเป็นผลผลิต (output) ออกมา ภายในระบบนี้จะมีชิ้นส่วน (elements) ต่างๆ เกี่ยวพันกันอยู่ ซึ่งในการวิเคราะห์การบริหารองค์การเชิงระบบนั้นต่างจากแนวคิดในแบบเก่า คือ มีการใช้การวิเคราะห์จากข้อมูลเบื้องต้นจริงๆ และสิ่งที่สำคัญที่สุดอยู่ที่ธรรมชาติอันเป็นส่วนที่รวมกันอยู่ (integrating nature) ของชิ้นส่วนต่างๆ ภายในองค์การ เนื่องจากภายในองค์การมีระบบย่อยๆ อีกมากมายอยู่ภายใน ระบบย่อยๆ นี้เองที่เชื่อมโยงกันเข้าด้วยกระบวนการวิธียบางอย่างที่จะทำให้ใหญ่โดยส่วนรวมสามารถบรรลุวัตถุประสงค์สูงสุดได้

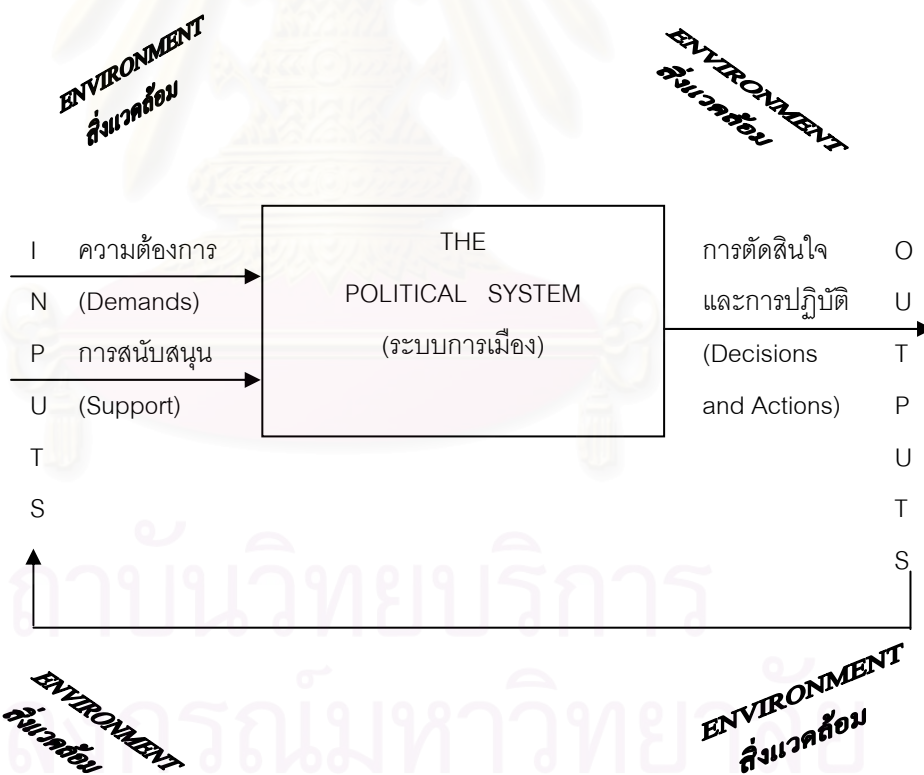
ทฤษฎีระบบนี้มีลักษณะเนื้อหาสาระเป็น “ทฤษฎีทั่วไป” หรือเป็นความคิดพื้นฐานหรือข้อตกลงเบื้องต้น (Basic Assumption) ที่รองรับทฤษฎีเฉพาะด้าน หรือทฤษฎีเฉพาะเรื่อง กล่าวคือ ทฤษฎีเฉพาะด้านทั้งหลายต่างก็มีข้อตกลงเบื้องต้นมาก่อนว่า “ผลย่อมเกิดจากเหตุ” ดังเช่นที่เป็นความคิดหลักของทฤษฎีระบบ จากนั้นแต่ละทฤษฎีดังกล่าว จึงเจาะจงระบุแต่ละคู่ของความสัมพันธ์ระหว่างเหตุกับผล ซึ่งเมื่อเรานำทฤษฎีระบบไปใช้อธิบายเหตุการณ์ หรือใช้แก้ปัญหา เราสามารถนำเอาทฤษฎี อื่น ๆ เฉพาะด้านมาใช้ร่วมกันได้อย่างไม่มีความขัดแย้ง ทฤษฎีระบบจึงเป็นเหมือนเบ้าหลอมรวมทฤษฎีอื่น ๆ เข้ามาใช้งานด้วยกันได้

ดังนั้น การนำวิธีการเชิงระบบไปใช้ หากมีจุดมุ่งหมายในการนำไปใช้แตกต่างกัน วิธีการย่อมแตกต่างกัน เช่น เมื่อใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการบริหาร ต้องมีการกำหนดเป้าหมายที่อยากให้เกิดขึ้นก่อนแล้วจึงกำหนดวิธีการ แต่หากนำวิธีการเชิงระบบไปใช้ในการตัดสินใจหรือการกำหนดนโยบาย จุดเริ่มต้นจะอยู่ที่การวิเคราะห์สภาพการณ์ วิเคราะห์ปัญหา แล้วจึงไปพัฒนาทางเลือกในการแก้ปัญหา ในปัจจุบันได้มีการนำวิธีการเชิงระบบไปใช้ในการบริหารองค์การอย่างแพร่หลายทั้งในด้านการวางแผน การตัดสินใจ ตลอดจนการวางระบบต่างๆ ตามความเหมาะสมขององค์การ ซึ่งในวงการศึกษานั้นก็ได้มีการนำวิธีการเชิงระบบมาใช้

การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะด้วยทฤษฎีระบบ

การวิเคราะห์นโยบายโดยอาศัยรูปแบบทางรัฐศาสตร์เป็นเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีระบบ (system theory) หรืออาจเรียกว่าเป็นการวิเคราะห์โดยใช้แนวระบบ (system approach) ซึ่ง Easton นักรัฐศาสตร์ชาวอเมริกันได้เป็นผู้บุกเบิกการวิเคราะห์การเมืองในแนวระบบนี้ ซึ่ง Easton (1966: 147) ได้ให้ความหมายของระบบว่า หมายถึง กลุ่มของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน (a system as any set of variables regardless of the degree of interrelationship among them) และเป็นการพิจารณาว่านโยบายนั้นเป็นการตอบสนองอย่างหนึ่งของระบบการเมืองที่ได้รับอิทธิพลต่างๆ จากสิ่งแวดล้อมที่เรีกรล้อมรอบระบบนั้น กิจกรรมที่อยู่ในเขตแดนของระบบการเมืองก็คือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าเพื่อสังคม โดยมีอำนาจบังคับให้มีการปฏิบัติตามการจัดสรรนั้น โดยที่ Easton ได้สร้างภาพจำลองของระบบการเมืองขึ้นดังภาพที่แสดงต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 4 ภาพจำลองระบบการเมืองของอีสตัน

ที่มา Easton.(1965: 112). A Framework for Political Analysis.

ในภาพจำลองนี้ Easton ได้ให้ระบบการเมืองนั้นแยกออกจากระบบอื่นในสิ่งแวดล้อม ซึ่งสิ่งแวดล้อมนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ สิ่งแวดล้อมภายใน (intrasocietal) และ สิ่งแวดล้อมภายนอก (extrasocietal)

สิ่งแวดล้อมภายใน (intrasocietal) จะประกอบด้วยกลุ่มของพฤติกรรม ทัศนคติ และความคิดในเชิงเศรษฐศาสตร์ วัฒนธรรม โครงสร้างของสังคม และบุคลิกภาพ สิ่งแวดล้อมในสังคมที่กล่าวมานี้ จะมีผลต่อเงื่อนไขของระบบการเมือง

ส่วนสิ่งแวดล้อมภายนอก (extrasocietal) ประกอบด้วย ระบบต่างๆ ภายนอกสังคม เช่น สังคมภายนอก (International society) หรือวัฒนธรรมภายนอก (International Cultural System) ที่กล่าวมานี้เป็นตัวอย่างของระบบสังคมภายนอก (extrasocietal system)

Easton ได้แยกส่วนที่เป็นการเมืองจากชีวิตสังคมออกจากชีวิตสังคมโดยทั่วไป หรือได้แยกการกระทำทางการเมืองออกจากการกระทำทางสังคมโดยทั่วไป โดยให้สังคมเป็นสภาพแวดล้อม (environment) สำคัญของระบบการเมือง ซึ่ง input หรือสิ่งที่ป้อนเข้าสู่ระบบการเมืองจากสภาพแวดล้อม ซึ่งจะแปรสภาพเป็น output หรือสิ่งที่ระบบการเมืองผลิตออกมาสู่สภาพแวดล้อม

Input ตามแนวคิดของ Easton มี 2 ลักษณะคือ Demands หรือความต้องการ หรือข้อเรียกร้องของสมาชิกของสังคมกับ Supports หรือการสนับสนุน การเกื้อหนุนที่สมาชิกของสังคมที่มีต่อระบบการเมือง output ที่ออกจากระบบการเมืองจะเป็นนโยบายซึ่งมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของระบบเพราะเป็นการตอบสนองหรืออาจไม่ตอบสนองความต้องการที่ใส่เข้าไป หากตอบสนองก็จะมี feed back หรือข้อมูลป้อนกลับเป็นการสนับสนุน หากไม่ตอบสนองหรือตอบสนองไม่ดีพอ ก็จะมีความต้องการใหม่ป้อนกลับเข้าสู่ระบบการเมืองหมุนเวียนเป็นวงจร

ดังนั้น จากการพิจารณากาวิเคราะห์ระบบการเมืองในแนวเชิงระบบของ Easton จะประกอบด้วย 5 องค์ประกอบใหญ่ๆ คือ

1. สิ่งแวดล้อม (environment) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1) สิ่งแวดล้อมสังคมภายใน (intrasocietal) ซึ่งจะมีอิทธิพลและพลังผลักดันระบบการเมืองโดยตรง

2) สิ่งแวดล้อมสังคมภายนอก (extrasocietal) เป็นระบบสังคมใหญ่เป็น Suprasystem ซึ่งจะมีผลต่อระบบการเมืองโดยทางอ้อม โดยมีแรงผลักดันน้อยกว่า intrasocietal

ทั้ง intrasocietal และ extrasocietal รวมเรียกว่าสิ่งแวดล้อมของระบบการเมือง (political system) เขตแดน (boundary) ที่แบ่งกันระหว่างสภาพแวดล้อมกับระบบการเมือง ใน

การพิจารณา Easton ได้กล่าวว่ากิจกรรมที่อยู่ในเขตแดนของระบบการเมืองก็คือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าเพื่อสังคม โดยที่มีอำนาจบังคับให้มีการปฏิบัติตามการจัดสรรนั้น (authoritative allocation of values for society)

2. ปัจจัยนำเข้า (Inputs) แยกออกได้เป็น 2 ประเภท คือความต้องการ (demands) และการสนับสนุน (supports)

1) ความต้องการ (Demands) คือ ความต้องการ หรือข้อเรียกร้องที่ระบบการเมืองต้องตอบสนอง ซึ่งอาจเกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อมของระบบคือภายนอกระบบหรือภายในระบบ เช่น ชนชั้นนำทางการเมือง ซึ่งความต้องการและข้อเรียกร้องทุกอย่างจะได้รับการตอบสนองได้ไม่เสมอไปจึงต้องมีกระบวนการที่ทำการจัดสรรสิ่งที่เป็นที่ต้องการแทนสังคม กระบวนการนี้คือระบบการเมือง

2) การสนับสนุน (Supports) คือการกระทำที่เป็นสิ่งสนับสนุนหรือในทางตรงกันข้าม อาจจะมีขัดขวาง ซึ่งก็เปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือที่จะทำให้ระบบการเมืองทำงานได้

กล่าวโดยสรุป อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมก็จะมาในลักษณะของความต้องการและการสนับสนุน ซึ่งระบบการเมืองก็จะมีหน้าที่ในการจัดสรรคุณค่าให้แก่สังคม คือ ตอบสนองความต้องการ

3. ระบบการเมือง (Political system) หรืออาจจะเรียกเป็นระบบการบริหารการตัดสินใจ ซึ่งอาจจะเรียกว่ากล่องดำ (black box) เมื่อข้อเรียกร้องและข้อสนับสนุนผ่านเข้ามา ก็จะมีกระบวนการเปลี่ยนสภาพสิ่งที่เข้ามาให้เป็นผลผลิต ผลที่ได้ (Outputs) ออกมาเป็นนโยบายสาธารณะ

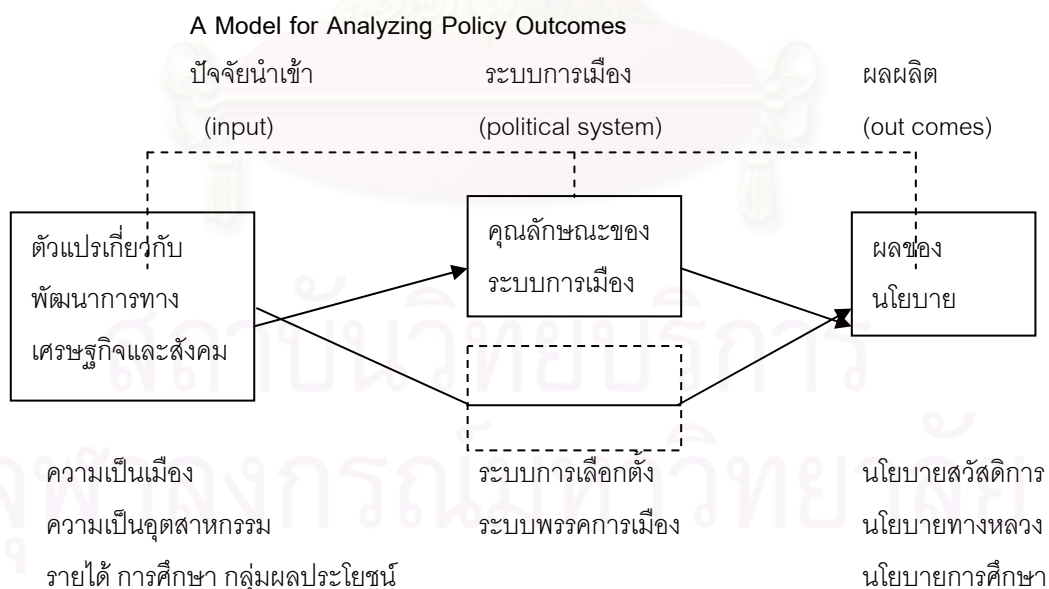
4. ผลผลิต (Outputs) คือ นโยบายหรือการตัดสินใจที่ออกมาจากระบบการเมือง ซึ่งอาจจะเป็นในรูปแบบของตัวบทกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบกฎเกณฑ์ ที่บังคับใช้กับประชาชน โดยการออกเป็นนิติบัญญัติ (legislative) หรืออาจจะเป็นนโยบาย (policy) ของรัฐบาล ซึ่งหน่วยราชการจะต้องนำไปดำเนินการ หรือปฏิบัติการให้เป็นผลในทางปฏิบัติ ผลผลิต (outputs) เหล่านี้มีผลในการตอบสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งประชาชนบางส่วนจะได้รับประโยชน์ บางส่วนจะเสียประโยชน์มากขึ้นไปตามการจัดสรรคุณค่าของผู้ตัดสินใจทางการเมือง

5. ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้ตัดสินใจทางการเมืองจะได้ทราบว่า ประชาชนมีความพอใจเพียงใดในนโยบายหรือกฎหมายที่ออกไป จะได้นำมาพิจารณาแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิก ซึ่งจะมีลักษณะเป็นวงจรมีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา

ผลของงาน Easton จำกัดอยู่เฉพาะแบบจำลองและแนวความคิดเกี่ยวกับระบบ ต่อมา Dye ได้นำเอาสมมติฐานของทฤษฎีระบบของ Easton มาทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยนำเข้า (input) ระบบการเมือง (political system) และผลผลิต (outcomes) ในการกำหนด นโยบายสาธารณะของมลรัฐในสหรัฐอเมริกา

Dye (1966: 1-9) ได้นำสมมติฐานของทฤษฎีระบบของ Easton มาทดสอบเพื่อ ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น เศรษฐกิจสังคม (socioeconomic) คุณลักษณะของระบบ การเมือง (political system characteristics) และปัจจัยนำเข้า คือ ผลของนโยบาย (political outcomes) ภายใต้กรอบความคิดนี้ Dye อธิบายว่าปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจและ สังคม ส่งผลกระทบต่อระบบการเมือง และระบบการเมืองทำหน้าที่ในการแปรเปลี่ยนปัจจัยนำเข้า เป็นผลของนโยบาย (policy outcomes) ในขณะเดียวกันปัจจัยนำเข้าก็ส่งผลกระทบโดยตรงต่อ ผลของนโยบายและผลของนโยบายก็จะส่งผลกระทบเป็นข้อมูลย้อนกลับ (feedback) กลับมายัง ปัจจัยนำเข้า ความสัมพันธ์ดังกล่าวจะมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน Dye ได้เสนอรูปแบบ ความสัมพันธ์ของการวิเคราะห์ผลของนโยบาย (A Model for Analyzing Policy Outcomes) ดัง แผนภูมिนี้

แผนภูมิที่ 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า - ระบบการเมือง - ผลผลิตในทัศนะของ. Dye

ที่มา Dye. (1966). Politics Economics and the Public: Policy Outcomes in the American States.

งานวิจัยของ Dye ที่ศึกษาอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย พบว่าเงื่อนไขของสภาพแวดล้อมในการกำหนดนโยบาย คือ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง มีความสำคัญและได้ค้นพบว่าสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย

ต่อมา Sharkansky (1970: 63-77) ทำการวิเคราะห์นโยบายโดยได้ดัดแปลงแนวความคิดของ Easton ไปทำการวิเคราะห์นโยบายทางการศึกษาเพื่อจะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายสาธารณะ (public policy) ผลของนโยบาย (policy outputs) ผลกระทบของนโยบาย (policy impacts) และสิ่งแวดล้อม (environment) โดยได้อธิบายถึงลักษณะบางประการที่เกี่ยวข้องกันของนโยบาย คือ

1. สภาพแวดล้อม (environment) หมายถึง สิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่อยู่แยกจากระบบอันได้แก่ สภาพทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อมเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบาย และจะมีผลต่อไปถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลง และผลของนโยบาย

2. ปัจจัยที่นำเข้าสู่ระบบ (inputs) หมายถึง ความต้องการในการบริการทรัพยากรต่างๆ กับแรงสนับสนุนจากมวลชน นักการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ

3. กระบวนการเปลี่ยนแปลง (conversion process) ในกรณีของการศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงสิ่งนำเข้าไปเป็นผลผลิต เช่น โครงสร้างของหน่วยงาน กฎระเบียบ ข้อบังคับ วิธีปฏิบัติต่างๆ ค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักเรียนเงินเดือนครู อัตราส่วนครูต่อนักเรียน เป็นต้น

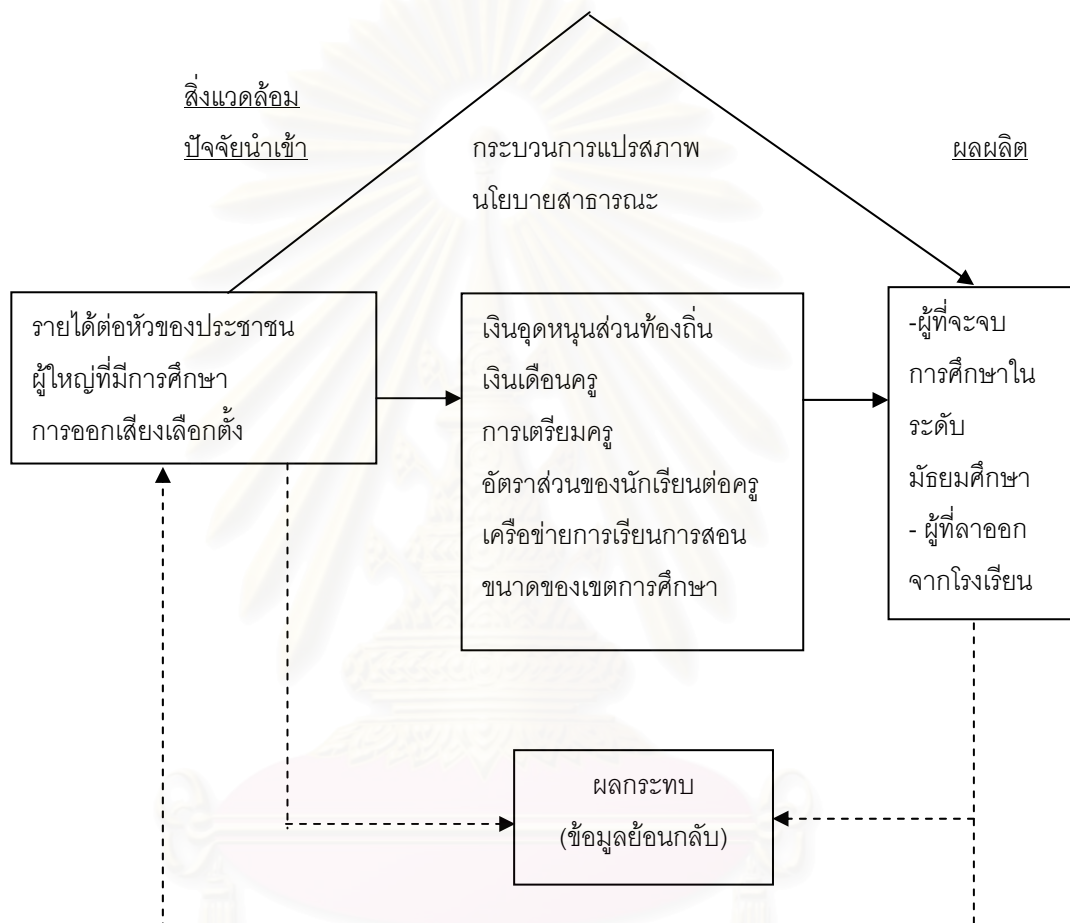
4. นโยบายอันเป็นผลผลิต (policy output) หมายถึง การตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบาย การตัดสินใจต่างๆ นี้ เกี่ยวกับเรื่องของบุคคล ค่าใช้จ่าย รายละเอียดของโครงการในด้านของการศึกษาผลผลิต (output) อาจจะได้วัดได้จากการที่นักเรียนเข้าร่วมโครงการต่างๆ ของโรงเรียน หรือจำนวนกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

5. ผลกระทบ (impact) การจะดูผลกระทบของนโยบายจะต้องพิจารณาประเภทของนโยบาย ถ้าในด้านนโยบายการศึกษา อาจจะได้วัดจากความสามารถของนักเรียน ประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับจากสังคม

จากความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ในกระบวนการนโยบาย Sharkansky ได้เสนอตัวแบบในการวิเคราะห์กระบวนการนโยบายทางการศึกษาด้วยทฤษฎีระบบ โดยให้ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม เป็นปัจจัยนำเข้า นโยบายสาธารณะเป็นผลผลิตจากกระบวนการแปรเปลี่ยน (“formulated” in conversion process) ส่วนผลของ

นโยบายเป็นปัจจัยนำออก จะเห็นถึงอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายและผลผลิตของนโยบายจากแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 6 ตัวแบบในการวิเคราะห์กระบวนการนโยบายทางการศึกษาของ Sharkansky

ที่มา Sharkansky. (1970: 68) "Environment , Policy, Output and Impact: Problems of theory and Method in the Analysis of Public theory" Policy analysis in political science.

จากแผนภาพนี้ Sharkansky (1970: 67-68) ได้อธิบายว่า ปัจจัยนำเข้า (input) ในตัวแบบนี้จะหมายถึง องค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบาย โดยเฉพาะในทฤษฎีระบบนั้น องค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมจะประกอบด้วย ความต้องการในการที่จะได้รับบริการของประชาชน การสนับสนุนของรัฐบาล รายได้ต่อหัวของประชาชน ทรัพยากรมนุษย์

(ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษา) การออกเสียงเลือกตั้ง ความเกื้อหนุนของชุมชนในด้านทรัพยากรที่จะอุทิศให้เป็นบริการสาธารณะ การตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบายจะมีผลต่อนโยบายสาธารณะ (public policy) ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับรายจ่ายของนักเรียนต่อหัว เงินอุดหนุนส่วนท้องถิ่น เงินเดือนครู การเตรียมครู อัตราส่วนของนักเรียนต่อครู เครือข่ายการเรียนการสอน ขนาดของเขตการศึกษา จากกระบวนการแปรสภาพนโยบายสาธารณะ (conversion process) ไปสู่ผลิตผล (outputs) นอกจากนั้น สิ่งแวดล้อมยังมีผลโดยตรงต่อผลิตผลของนโยบายอีกด้วย ซึ่งจะพิจารณาจากผลของการมาโรงเรียนของนักเรียน ผู้ที่จะจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และผู้ที่ลาออกจากโรงเรียน นักทฤษฎีระบบจะมองนโยบายไปโดยตลอดจนถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นซึ่งจะเป็นข้อมูลย้อนกลับไปสู่สิ่งแวดล้อมซึ่งจะเป็นเงินของปัจจัยนำเข้า (input) โดยผู้กำหนดนโยบายจะใช้ข้อมูลทั้งหมดมาช่วยในการตัดสินใจ

นอกจากนั้น Sharkansky (1970: 66-67) ยังได้อธิบายว่า มีเรื่องต่างๆ มากมายของเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบายและยังมีอิทธิพลถ่ายทอดไปถึงผลิตผล (output) และผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้น และในบางครั้งสิ่งแวดล้อมนี้อาจจะเป็นสิ่งขัดขวางระหว่างนโยบายและผลของมัน หรือระหว่างผลที่เกิดขึ้นกับผลกระทบที่มีต่อชุมชนนั้นๆ

ซึ่ง Hill. ed. (1997: 30-33) ได้นำตัวแบบของ Easton มาพัฒนา โดยเพิ่มขั้นตอนผลลัพธ์ของนโยบาย (Policy outcome) ต่อจากผลิตผลของนโยบาย (Policy output) อีกหนึ่งขั้นตอน

ต่อมา Birkland (2001: 194-229) ได้นำความคิดหลักของตัวแบบเชิงระบบ (system model) และแนวความคิดหลักของ Easton ซึ่งมาดัดแปลงเป็นรูปแบบระบบของนโยบายและที่เกี่ยวกับการเมือง (A Systems Model of Politics and Policy) โดยมีสิ่งแวดล้อมประกอบด้วยโครงสร้าง สังคม การเมือง และเศรษฐกิจ ที่มีผลกับส่วนของระบบทั้งหมด ที่มีปัจจัยนำเข้า ซึ่งประกอบด้วย ผลของการเลือกตั้ง ความคิดเห็นของสาธารณะชน การติดต่อสื่อสารของเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการคัดเลือก การเสนอข่าวของสื่อในประเด็นที่เป็นปัญหา และประสบการณ์ของคนที่ทำหน้าที่ตัดสินใจ มีระบบการเมืองหรือกลองดำ ประกอบด้วย ระบบที่เกี่ยวกับการเมือง การแปลงปัจจัยนำเข้าไปสู่ผลิตผล โครงสร้าง สังคม การเมือง และเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการเมือง และกิจกรรมกำหนดนโยบาย ส่วนผลิตผล จะเป็นเรื่องของกฎหมาย กฎเกณฑ์ การตัดสินใจ นอกจากนี้ มีผลสะท้อนกลับที่มีอิทธิพลต่อระบบการเมืองและธรรมชาติของความต้องการที่ดำเนินต่อไปเป็นวงกลม ตามแผนภูมิข้างล่างนี้

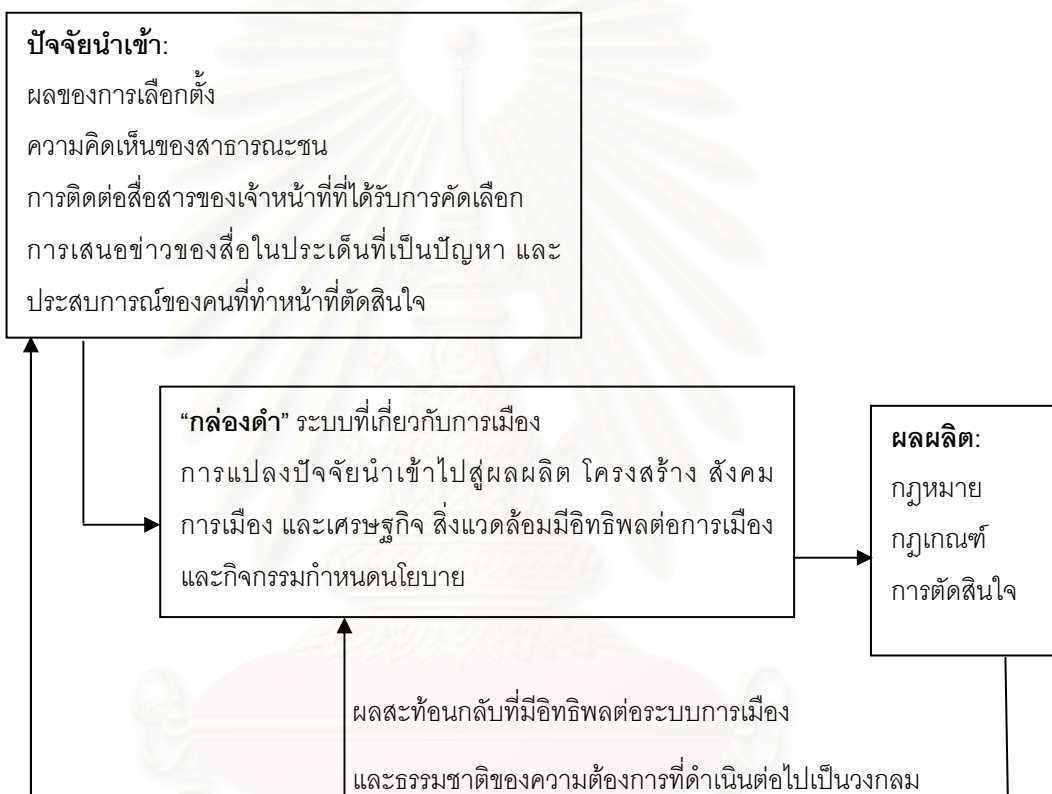

แผนภูมิที่ 7 ตัวแบบในการวิเคราะห์กระบวนการนโยบายสาธารณะของ

Birkland

A Systems Model of Politics and Policy

โครงสร้างของสิ่งแวดลอม ประกอบด้วย สังคม การเมือง และเศรษฐกิจ ที่มีผลกระทบต่อระบบทั้งหมด

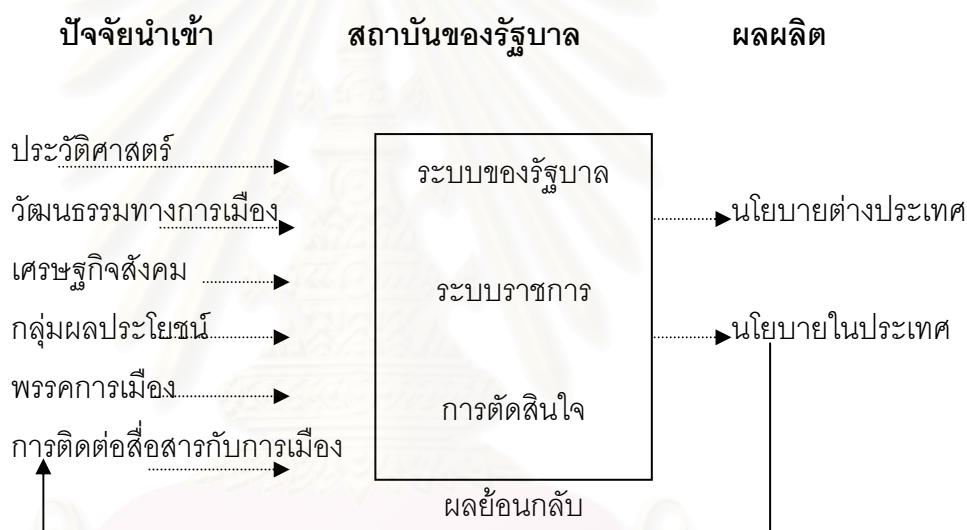

ที่มา Birkland. (2001: 196) An Introduction to the Policy Process: Theories, Concepts, and Model of Public Policy Making.

ต่อมา Wiarda (2005: 30-31) ได้นำแนวคิดจากทฤษฎีระบบ หรือตัวแบบเชิงระบบ (system model) มาพัฒนาและเห็นว่าอำนาจในการศึกษาที่มีเหตุมีผลปะติดปะต่อกัน เรียงลำดับปัจจัยสำคัญที่ปรากฏอยู่จากที่เป็นส่วนใหญ่ทั่วไป (ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมทางการเมือง เศรษฐกิจสังคม) ไปสู่ความเฉพาะเจาะจงเพิ่มขึ้น (กลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมือง การติดต่อสื่อสารกับการเมือง สถาบันรัฐ การตัดสินใจ นโยบายสาธารณะ) ท้ายที่สุดระบบหรือรูปแบบ

ของกระบวนการการปกครองการปกครอง นี้คือ ปัจจัยนำเข้า (Input) เข้าไปในระบบการเมืองในรูปแบบของค่านิยม ประวัติศาสตร์ ผลประโยชน์ที่มีรัฐบาลหรือระบบการตัดสินใจว่ากระบวนการนี้เป็นความต้องการ (Demands) มีผลผลิต (Output) ของการตัดสินใจของรัฐบาลเป็นนโยบาย และมี ผลสะท้อนกลับ (Feedback) ของการตัดสินใจ และนโยบาย มีผลต่อค่านิยม ผลประโยชน์ และพฤติกรรม กลับเข้าสู่ระบบการเมืองอีกครั้ง ตามแผนภูมิข้างล่าง

แผนภูมิที่ 8 ตัวแบบในการวิเคราะห์กระบวนการนโยบายสาธารณะของ Wiarda

ที่มา Wiarda. (2005: 30-31). Comparative Political: Critical Concepts in Political Science.

จากการศึกษาทฤษฎีระบบที่นักวิชาการต่างๆ ได้นำมาใช้ในกระบวนการกำหนดนโยบายโดยเฉพาะเรื่องของปัจจัยนำเข้า (Input) ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวความคิดของนักวิชาการที่กล่าวมาข้างต้น โดยพิจารณาความสอดคล้องต้องกันในขั้นตอนของปัจจัยนำเข้ามาใช้เป็นกรอบแนวคิดในงานวิจัยครั้งนี้ ดังที่ได้แสดงในตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 1. แสดงปัจจัยนำเข้าในกระบวนการกำหนดนโยบายตามทฤษฎีระบบที่นักวิชาการได้ให้ความเห็นสอดคล้อง

นักวิชาการ / ขั้นตอนการ กำหนดนโยบายที่ นักวิชาการได้ให้ความ เห็นสอดคล้อง (INPUT)	Birkland (2001)	Dye (1966,2002)	Easton (1965)	Mancur (1969)	Sharkansky (1970)	Wiarda (2005)
ความต้องการของสมาชิกในสังคม / หรือข้อเรียกร้อง			√		√	
การติดต่อสื่อสารของพรรคการเมือง / รัฐบาล /พลเมือง (political)						√
ประสบการณ์ของคนตัดสินใจ	√					
เศรษฐกิจ และสังคม				√		√
ผลการเลือกตั้ง	√					
การสนับสนุน			√			
รายได้		√			√	
การศึกษา		√			√	
ความเป็นเมือง		√				
ประวัติศาสตร์						√
วัฒนธรรมทางการเมือง						√
กลุ่มผลประโยชน์						√
แรงสนับสนุนจากสื่อมวลชน	√				√	
นักการเมือง					√	
เจ้าหน้าที่ของรัฐ					√	
การสนับสนุนของรัฐบาล					√	
การเสนอข่าวของสื่อ	√					
ความคิดเห็นของสาธารณชน/ส่วนรวม	√					

จากตารางที่ 1 เป็นปัจจัยนำเข้าในกระบวนการกำหนดนโยบายตามทฤษฎีระบบดังกล่าวข้างต้น เพื่อประโยชน์ในการกำหนดการวิจัยครั้งนี้ จะพบว่าปัจจัยนำเข้าในกระบวนการกำหนดนโยบายตามทฤษฎีระบบ สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

- 1) ความต้องการของสมาชิกในสังคม ซึ่งประกอบด้วย การสื่อสารอย่างเป็นทางการ ผลการเลือกตั้ง รัฐบาล พรรคการเมือง
- 2) การสนับสนุน ซึ่งประกอบด้วย การสื่อสารอย่างเป็นทางการ ประสบการณ์ของคนตัดสินใจ ความรู้และทฤษฎี เศรษฐกิจและสังคม การคลัง งบประมาณ บุคคล ทรัพยากร อุปกรณ์

กระบวนการและขั้นตอนในการกำหนดนโยบาย

ในการกำหนดนโยบายสาธารณะนั้น มีการกำหนดกันในหลายระดับ ตั้งแต่ระดับรัฐบาล ระดับกระทรวง ระดับกรม ไปจนถึงระดับการปกครองส่วนท้องถิ่น (วิชัย ต้นศิริ, 2544: 295) ซึ่งนโยบายเหล่านี้จะถูกกำหนดออกมาในลักษณะต่างๆ เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา มติคณะรัฐมนตรี กฎกระทรวง ฯลฯ โดยการกำหนดนโยบายสาธารณะนั้น ผู้มีอำนาจหน้าที่อาจตั้งหน่วยงานพิเศษขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการจัดทำข้อเสนอเพื่อการตัดสินใจก็ได้ เช่น ประเทศไทยได้มีการจัดตั้ง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติขึ้นมา เพื่อช่วยจัดทำข้อมูลนำเสนอเพื่อการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย (พิมลจรรยา นามวัฒน์, 2541: 138-139)

จากการสำรวจกระบวนการกำหนดนโยบายของนักวิชาการต่างๆ ได้พบว่า มีการแบ่งขั้นตอนที่แตกต่างไปในแต่ละแนวความคิดของกระบวนการกำหนดนโยบายที่แตกต่างกันมีดังนี้คือ

Dluhy and Lind (1967: 82-89) ได้จำแนกกระบวนการในการกำหนดนโยบายออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นการวิจัยและการวิเคราะห์นโยบาย (Policy research and analysis)
2. ขั้นการพัฒนาและการกำหนดโครงสร้างนโยบาย (Policy development and structuring)
3. ขั้นการเสนอใช้และการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy purveyance and implementation)
4. ขั้นการประมาณการและการประเมินผลนโยบาย (Policy assessment and evaluation)

Lindblom (1968: 4) ได้จำแนกขั้นตอนต่างๆ ของการกำหนดนโยบายออกเป็น 4 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นการประเมินผลเบื้องต้น หรือการค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้น (appraisal) การศึกษาปัญหาโดยค้นหาสาเหตุของปัญหานั้นๆ ว่าเกิดขึ้นจากอะไร และมีวิธีการ หรือมาตรการแก้ปัญหานั้นๆ ได้อย่างไรบ้าง แล้วจึงกำหนดวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหานั้นๆ
2. การบ่งชี้เป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของนโยบาย (identification) เป็นการตั้งเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของการแก้ปัญหานั้นๆ ไว้อย่างชัดเจนแน่นอน
3. การรวบรวมทางเลือกนโยบายที่คาดว่าจะบรรลุเป้าหมายได้ ในการวางหรือกำหนดนโยบายทางเลือกต่างๆ นั้นทุกทางเลือกของนโยบายจะต้องให้สอดคล้องสัมพันธ์กับเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์
4. การกำหนดนโยบาย ผู้กำหนดนโยบายจะเลือกนโยบายที่ดีที่สุดจากบรรดาทางเลือกนโยบายต่างๆ ที่มีอยู่

Dror (1968: 163-194) ได้กำหนดขั้นตอนของการกำหนดนโยบายไว้ 2 ขั้นตอนใหญ่ๆ คือ ขั้นเตรียมการเพื่อการกำหนดนโยบาย (Metapolicy making) ขั้นการกำหนดนโยบาย (policymaking) โดยในแต่ละขั้นจะแบ่งเป็นขั้นตอนย่อยๆ ดังนี้ คือ

ในขั้นเตรียมการเพื่อการกำหนดนโยบาย (metapolicy making) จะประกอบด้วย 7 ขั้นตอนย่อย ๆ คือ 1. การตรวจสอบค่านิยม (processing values) ผู้กำหนดนโยบายจะต้องพิจารณาความสำคัญของค่านิยม ในการที่จะเริ่มกำหนดเป้าหมายและให้สามารถสัมฤทธิ์ผล 2. การตรวจสอบสภาพความจริง (processing reality) เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการที่จะจำแนกระหว่างสภาพความเป็นจริง กับสภาพความจริงตามความคิดเห็นของตนเอง 3. การตรวจสอบประมวลผลปัญหา (processing problem) ความสำคัญของผู้กำหนดนโยบาย คือ จะต้องพยายามเชื่อมโยงในสิ่งที่ตนเองคิดว่าเป็นปัญหากับปัญหาที่เป็นปัญหาจริงๆ และพยายามที่จะแก้ไขปัญหานั้น 4. สรรวจตรวจสอบและพัฒนาทรัพยากร 5. กำหนดและประเมินรูปแบบ หรือระบบโครงสร้างของการกำหนดนโยบาย (designing and evaluating the policy making system) เพื่อให้สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงผันแปรในปัญหา ค่านิยม และทรัพยากร 6. จัดสรรปัญหา ค่านิยม และทรัพยากร (allocating problem , values and resources) สำหรับหน่วยกำหนดนโยบายต่างๆ ทั้งนี้ รวมถึงการพิจารณาว่าปัญหาใดเกี่ยวข้องกับค่านิยมส่วนใด และ 7. พิจารณากำหนดแนวทางในการกำหนดนโยบาย (determining policy making strategy)

ส่วนขั้นการกำหนดนโยบาย (policy making stage) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยๆ 7 ขั้นตอนด้วยกัน คือ 1. การแบ่งสรรทรัพยากรให้กับทุกขั้นตอนของขั้นการกำหนดนโยบาย 2. กำหนดเป้าหมายปฏิบัติการ เพื่อช่วยให้สามารถกำหนดเป้าหมายของนโยบายได้อย่างชัดเจน และมีความเป็นไปได้ในขั้นปฏิบัติการมากขึ้น และมีการจัดลำดับความสำคัญไว้เป็นแนวทางด้วย 3. กำหนดกลุ่มของค่านิยมที่สำคัญๆ และค่านิยมอื่นๆ ที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับกรกำหนดนโยบาย 4. สำรวจแนวทางในการปฏิบัติหลายๆ ทาง และหาทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด 5. วิเคราะห์ผลประโยชน์และค่าใช้จ่ายของแต่ละหนทางเลือก (benefits and costs) 6. เปรียบเทียบผลประโยชน์ และค่าใช้จ่ายพร้อมทั้งกำหนด หรือระบุทางเลือกที่ดีที่สุด และ 7. ประเมินผลประโยชน์ และค่าใช้จ่ายเปรียบเทียบกับมาตรฐาน ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ถ้าไม่ได้มาตรฐานก็จะต้องมีการวิเคราะห์ตรวจสอบกันใหม่

Lasswell (1951: 1) ได้จำแนกกระบวนการในการกำหนดนโยบายก่อนที่จะนำนโยบายไปปฏิบัติไว้ 5 ขั้นตอน คือ 1. การกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน 2. การประเมินสถานการณ์ที่จะสามารถกระทำได้ 3. การจัดลำดับและให้น้ำหนักความสำคัญของทางเลือก 4. ตัดสินใจเลือกทางเลือกที่จะสามารถนำไปปฏิบัติดำเนินการได้ 5. การประกาศใช้เป็นนโยบาย ซึ่งต่อมา Lasswell (1977: 27-30) ได้เสนอแนวทางการจัดทำนโยบายเพิ่มขึ้นเป็น 7 ขั้นตอน คือ 1. การรวบรวม การประมวลผล และการเผยแพร่ข้อมูลและสารสนเทศ 2. การริเริ่มนโยบายหรือการสนับสนุนให้มีการกำหนดนโยบาย 3. การดำเนินการกำหนดหรือวางนโยบาย 4. กำหนดสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับนโยบาย 5. การนำนโยบายไปปฏิบัติ 6. การยุติและการปรับปรุงนโยบาย และ 7. การประเมินผลนโยบาย

Anderson (1975: 55) ได้กล่าวถึงการกำหนดนโยบายว่าจะประกอบด้วยสาระสำคัญ 4 ประการ คือ 1. การรวบรวมปัญหา 2. การเสนอร่างนโยบาย 3. การเลือกทางเลือกเพื่อตัดสินใจเลือกนโยบาย และ 4. การประกาศใช้เป็นนโยบาย

Baker et al (1975: 28) ได้กล่าวถึงขั้นตอนว่าประกอบด้วยกรกำหนดนโยบาย และการพัฒนานโยบาย คือ

การกำหนดนโยบาย จะเป็นการตอบสนองต่อเป้าหมายของสังคม และความ ต้องการของสังคม มีขั้นตอนในการปฏิบัติ ดังนี้ 1. กำหนดเป้าหมายและความต้องการ กำหนดเกณฑ์ในการที่จะกระทำและนำไปวิเคราะห์ 2. เลือกทางเลือกและวิเคราะห์ทางเลือก 3. ตัดสินใจนโยบาย และหาแหล่งทรัพยากร

ส่วนในขั้นการพัฒนาโยบายเป็นการเปลี่ยนเป้าหมายของความ ต้องการ ไปสู่ทางเลือกในการปฏิบัติและการประเมินถึงแนวทางเพื่อการบรรลุเป้าหมายนั้น โดยมีขั้นตอน

การดำเนินงานดังนี้ 1. การพัฒนาเกณฑ์ในการวัด 2. จำแนกระยะสังคมที่จะตอบสนองต่อเป้าหมาย 3. จำแนกวิถีทางเลือกเพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย 4. ประเมินผลทางเลือกให้สัมพันธ์กับเกณฑ์ที่เรากำหนด และ 5. ประเมินผลความเป็นไปได้ของทางเลือก

Davis (1977: 190-199) ได้นำเอากระบวนการนโยบายเชิงธุรกิจมาเป็นแนวทาง โดยแบ่งขั้นตอนดังกล่าวออกเป็น 6 ขั้นตอนได้แก่

1. ขั้นการก่อรูปนโยบาย เป็นขั้นการเลือกหลักการ และกฎข้อบังคับต่างๆ ในการดำเนินการ ดังนั้นผู้ที่กำหนดนโยบายควรจะต้องพิจารณาถึงเรื่องการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ วิเคราะห์หน้าที่ที่จำเป็น รวมทั้งปัจจัยทางกายภาพและบุคลากรด้วย
2. ขั้นการประกาศใช้นโยบาย
3. ขั้นการศึกษาถึงส่วนประกอบหรือรายละเอียดต่างๆ ของนโยบายให้เข้าใจอย่างถ่องแท้เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง
4. ขั้นการยอมรับหลักการของนโยบายและนำเอานโยบายไปปฏิบัติ
5. ขั้นการตีความนโยบาย เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกัน อีกทั้งยังจะเป็นการจัดข้อสงสัยต่างๆ ของนโยบาย
6. ขั้นการควบคุมนโยบายให้ได้รับการปฏิบัติอย่างถูกต้อง

Eyestone (1984: 40) ได้กำหนดขั้นตอนของการกำหนดนโยบายไว้ 4 ขั้นตอน คือ 1. การประเมินความสำคัญของปัญหา 2. การตรวจสอบทางเลือก 3. ตัดสินใจเลือกทางเลือก และ 4. การลงมือปฏิบัติในการกำหนดนโยบาย

Cochran and Charles (1995: 38-57) แบ่งขั้นการกำหนดนโยบาย (The Policy-making Process) ออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. การระบุปัญหาและขั้นจัดทำเป็นวาระ (Problem identification and Agenda Setting)
2. การเสนอทางเลือกนโยบาย (Policy Alternative /Policy Proposal)
3. การนำมาใช้ (Adoption)
4. การนำไปปฏิบัติ (implementation /Program operation)
5. การประเมินผล (evaluation)

Dye (1981: 340) ได้กล่าวถึงกระบวนการกำหนดนโยบายว่าประกอบด้วย

1. ขั้นระบุปัญหา เป็นการจำแนกปัญหา นโยบาย โดยดูจากความต้องการของมหาชนที่ต้องการให้รัฐบาลกระทำ
2. ขั้นการจัดทำข้อเสนอ นโยบาย โดยการริเริ่มและพัฒนาการนโยบายจากการวางแผนนโยบายขององค์การของรัฐ
3. ขั้นประกาศเป็นนโยบาย การทำนโยบายให้ถูกต้องตามกฎหมาย

Dye (2001: 4) ได้เสนอกระบวนการกำหนดนโยบาย (The Policy Formulation Process) เพิ่มเติมจากเดิมว่า ประกอบด้วย

1. การระบุปัญหา (Defining the problem of society)
2. ขั้นจัดทำเป็นวาระ (Agenda Setting)
3. การกำหนดนโยบาย (Policy formulation)
4. การคิดทางเลือกนโยบาย (devise policy alternative)

Dunn (1981: 44-50) ได้เน้นถึงความสำคัญและความสัมพันธ์ของข้อมูลนโยบาย (policy - relevant information) ในกระบวนการของนโยบายโดยเฉพาะในด้านการกำหนดนโยบาย Dunn ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการกำหนดนโยบายไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดโครงสร้างของปัญหา โดยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขเพื่อให้การจำแนกและระบุปัญหาได้ชัดเจน
2. การตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุและผลของนโยบายที่ผ่านมา
3. การทำนายสภาพแวดล้อมและผลลัพธ์ของชุดการปฏิบัติที่จะเกิดขึ้นในอนาคตสำหรับทางเลือกจะก่อให้เกิดผลเสียอย่างไรต้องใช้ความรู้จากสาขาวิชาการต่าง ๆ มากมาย เพื่อประกอบการตัดสินใจ
4. การกำหนดทางเลือกนโยบายเพื่อนำไปปฏิบัตินั้นขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของทางเลือก และสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่ปรากฏอยู่ โดยพิจารณาถึงทางเลือกที่น่าจะนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ทางการเมือง สภาพแวดล้อมและค่านิยมของผู้ตัดสินใจ
5. การจัดทำเป็นนโยบาย

Policy Analysis and Development Directorate. (1998). ว่ามีหลายวิธีที่จะพัฒนาและวิเคราะห์นโยบาย ซึ่งทางคณะกรรมการได้เสนอ 8 ขั้นตอนที่สามารถปฏิบัติตามอย่างเป็นลำดับ คือ

1. การระบุปัญหา กำหนดปัญหา และการทำให้ดีขึ้น (Identifying, Defining, and Refining the Issue)
2. การกำหนดความต้องการ หรือทำนายผล (Defining Desired/Anticipated Outcomes)
3. การกำหนดข้อมูลและการพิจารณาปัจจัยนำเข้า (Defining the Information and Consultation Inputs)
4. การทำวิจัย (Conducting Research)
5. การพัฒนาและการวิเคราะห์ทางเลือก (Developing and Analyzing Options)
6. การเสนอแนะ หรือการตัดสินใจ (Making Recommendations/Decision-making)
7. การสื่อสารนโยบาย (Communicating Policy)
8. ประเมินคุณภาพของการวิเคราะห์ (Assessing the Quality of Analysis)

Munger (2000: 7) ว่ากระบวนการวิเคราะห์นโยบาย (the process of analysis) มี 5 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดนโยบาย (Policy Formulation)
2. การเลือกเกณฑ์ (Selection of criteria)
3. การเปรียบเทียบทางเลือก (Comparison of alternatives)
4. การพิจารณาข้อจำกัดของรัฐบาล (Consideration of Political and Organization Constraints)
5. การนำไปปฏิบัติและการประเมินผล (Implementation and Evaluation of the program)
6. การเปลี่ยนแปลงนโยบาย (Policy Change)

7. การสิ้นสุดของนโยบาย (Policy Termination)

Gupta (2001: 46-65) ได้กำหนดขั้นตอนในกระบวนการกำหนดนโยบาย (The Policy Process) ไว้ 7 ขั้นตอน คือ

1. จัดทำเป็นวาระ (Agenda Setting)
2. การกำหนดนโยบาย (Policy Formulation)
3. การนำมาใช้ (Adoption)
4. การนำไปปฏิบัติ (Policy Implementation)
5. การประเมินผล (Policy Evaluation)
6. การเปลี่ยนแปลงนโยบาย (Policy Change)
7. การสิ้นสุดของนโยบาย (Policy Termination)

Birkland (2001: 221-222) ได้กำหนดขั้นตอนในกระบวนการกำหนดนโยบาย (The Policy Process) ไว้ 6 ขั้นตอน คือ

1. ขึ้นการปรากฏของปัญหา (Issue emergence)
2. จัดทำเป็นวาระ (Agenda Setting)
3. เลือกจากทางเลือกต่างๆ (Alternative selection)
4. การประกาศใช้เป็นกฎหมาย (Enactment)
5. การนำไปปฏิบัติ (Policy Implementation)
6. การประเมินผล (Policy Evaluation)

Heck, H., Ronald (2004: 6) ว่าการกำหนดนโยบายมี 4 ขั้นตอน คือ

1. จัดทำเป็นวาระ (Agenda Setting)
2. การกำหนดนโยบาย (to formulation)
3. การประกาศใช้เป็นกฎหมาย (enactment)
4. การนำไปปฏิบัติ (implementation)

ขณะเดียวกัน Institute of Development Studies, University of Sussex.(June 2006) ได้เสนอเรื่อง Understanding policy processes: A review of IDS research o the environment ว่ามีขั้นตอนการกำหนดนโยบาย (policy making stage) 6 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นจัดทำเป็นวาระ (Understanding the policy issue or problem (agenda-setting))
2. ค้นหาทางเลือกเพื่อตัดสินใจ (Exploring possible options for resolving the problem)
3. พิจารณาทางเลือกก่อนตัดสินใจ (Weighing up the costs and benefits of each option)
4. ตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด Making a rational choice about the best option (decision-making)
5. การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Implementing the policy)
6. การประเมินผล (Evaluation possibly)

Kraft and Furlong (2007: 71-85) ได้พูดถึงรูปแบบการวิเคราะห์นโยบาย (The Policy Process Model) เป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นการให้คำนิยามและการจัดทำเป็นวาระ (Problem Definition and Agenda Setting)
2. ขั้นการจัดทำข้อเสนอโยบาย (Policy Formulation)
3. ขั้นตอนการทำให้ถูกต้องตามกฎหมาย (Policy Legitimation)
4. ขั้นดำเนินการตามนโยบาย (Policy Implementation)
5. ขั้นการประเมินผลและการเปลี่ยนแปลง (Policy Evaluation and Change)

Sabatier (2007: 6) ว่า ในช่วงกลางปี 1980 กรอบแนวคิดที่มีอิทธิพลมากสำหรับการสร้างความเข้าใจกระบวนการนโยบาย (policy process) ไม่ว่าจะเป็น Nakamura (1987) , Anderson (1975) , และ Brewer and DeLeon (1983) ได้แบ่งกระบวนการกำหนดนโยบาย (series of stages) ออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นจัดทำเป็นวาระ (Agenda Setting)

2. การกำหนดนโยบาย และการออกเป็นกฎหมาย (Policy Formulation and legitimation)

3. การนำไปปฏิบัติ และการประเมินผล (Implementation and Evaluation)

ส่วน Texas Politics. (28 June 2007) (the policy-making process) จะกำหนดไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนจัดทำเป็นวาระ (Agenda setting)
2. การกำหนดนโยบาย (Policy formulation)
3. การนำนโยบายมาใช้ (Policy adoption)
4. การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy implementation)
5. การประเมินผลนโยบาย (Policy evaluation)

จากการศึกษาขั้นตอนการกำหนดนโยบายจากนักวิชาการด้านนโยบายที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนย่อยเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยพิจารณาในลำดับความสำคัญ ความสัมพันธ์ต่อเนื่อง และเป็นขั้นตอนที่นักวิชาการได้ให้ความสำคัญสอดคล้องกันในขั้นตอนของกระบวนการกำหนดนโยบาย ดังที่ได้แสดงในตารางต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 แสดงขั้นตอนการกำหนดนโยบายที่นักวิชาการด้านนโยบายได้ให้

ความเห็นสอดคล้อง

ขั้นตอนการกำหนดนโยบายที่นักวิชาการได้ให้ความเห็นไว้	การระบุปัญหา (Problem identification) / ก่อตัวของปัญหา (problem formation)	กำหนดเป้าหมายและความต้องการ	ขั้นตอนความคิดริเริ่ม (จาก 3 กลุ่ม รัฐบาล รัฐสภา และกลุ่มผลประโยชน์)	ขั้นตอนการเข้าร่วมส่วนร่วมของสาธารณชน	ขั้นจัดทำเป็นวาระ (Agenda Setting)	การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร (aggregation)	การวิจัย (Conducting Research)	การเสนอทางเลือก	ขั้นตอนการประเมินทางเลือก / การพัฒนาและการวิเคราะห์ทางเลือก (Developing and Analyzing Options)	การกำหนดนโยบาย / การจัดทำข้อเสนอแนะนโยบาย (Policy formulation)	การประกาศใช้นโยบาย (Policy Legitimation)
Anderson (1975)	✓							✓		✓	✓
Baker et al (1975)	✓	✓						✓			
Birkland (2001)	✓				✓						✓
Boyer (1971)			✓	✓				✓			
Cochran and Charles (1995)					✓			✓			
Davis (1977)					✓						✓
Dluhy and Lind (1967)											✓
Dror (1968)	✓					✓		✓			
Dunn (2004,1981)	✓					✓		✓		✓	✓
Dye (2002,2001)	✓							✓		✓	✓
Eyestone (1942)	✓					✓		✓			
Gupta (2001)					✓						✓
Heck (2004)					✓					✓	✓
Institute of Development Studies (1998)					✓			✓			
Jones (1977)	✓					✓		✓		✓	✓
Kingdon(1995)	✓				✓			✓			
Kraft and Furlong (2007)	✓				✓			✓		✓	✓
Lasswell (1977,1951)	✓				✓			✓			✓
Lindblom (1968)	✓					✓		✓			
Munger (2000)	✓							✓			
Patton (2007)	✓							✓			
Policy Analysis and Development Directorate. (1998)	✓						✓		✓		
Quade (1982)	✓					✓		✓	✓		✓
Sharkansky(1970)											✓
Saint-Germain (2001)	✓							✓			
Theodoulou (2005)	✓				✓						
Texas Politics (28 June 2007)					✓					✓	

จากตารางสังเคราะห์ขั้นตอนของการกำหนดนโยบายดังกล่าวนี้ เพื่อประโยชน์ในการกำหนดการวิจัยครั้งนี้ จะเห็นได้ว่าขั้นตอนที่สำคัญในการกำหนดนโยบายประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1. การระบุปัญหา 2. การจัดระเบียบวาระ 3. การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร 4. การเสนอทางเลือก 5. การจัดทำนโยบาย และ 6. การประกาศเป็นนโยบาย

ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น เป็นเรื่องของกระบวนการนโยบาย และเนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้มุ่งศึกษาในขั้นตอนของการกำหนดนโยบายเป็นสำคัญ คือ ศึกษาถึงกระบวนการที่กระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวนโยบาย ซึ่งตรงกับสิ่งที่ผู้ศึกษาวิจัยมีความสนใจ ที่จะทำการศึกษาในครั้งนี้ถึงตัวแสดงที่เป็นผู้กำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

การกำหนดนโยบายเป็นกระบวนการที่ทำให้นโยบายเกิดขึ้น เป็นจุดเริ่มในกระบวนการบริหารนโยบาย นักวิชาการด้านนโยบายหลายท่านได้ให้แนวคิดและหลักการของการกำหนดนโยบายไว้ใกล้เคียงกัน โดยมีรายละเอียดเฉพาะที่แตกต่างกันในขั้นตอนย่อยๆ ดังนี้

การระบุปัญหา

ในขั้นตอนนี้เป็นการระบุปัญหานโยบาย โดยพิจารณาจากลักษณะของปัญหาสาธารณะ (public problem) ซึ่งโดยทั่วไปจะเริ่มต้นจากสภาพปัญหาของปัจเจกชนก่อน (individual problem) และเมื่อมีผู้ประสบปัญหาลักษณะเดียวกันจำนวนมากขึ้น ปัญหานั้นก็จะกลายเป็นปัญหาของคนส่วนใหญ่ เรียกว่า ปัญหาสาธารณะ (public problem) และเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งรัฐบาลจะต้องให้ความสนใจหยิบยกไปเป็นปัญหาระดับชาติ (policy issue) โดยจะต้องรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาจัดให้เป็นระบบ เพื่อนำเสนอให้สังคมส่วนรวมทราบ จากนั้นจึงเสนอทางเลือกในการแก้ไขปัญหา (Anderson, 1994: 89-91) ซึ่งจะมีผลต่อการนำไปปฏิบัติต่อไป

ในการให้คำนิยามของปัญหา Lindblom (1965: 13) ได้เคยตั้งข้อสังเกตว่า ปัญหาต่างๆ ไม่ได้มีความหมายในตัวของมันเองโดยธรรมชาติ แต่ขึ้นอยู่กับคนที่คนหรือกลุ่มบุคคลใส่กรอบและความหมายของตัวเองเข้าไปเพื่ออธิบายว่ามันคืออะไร และเกิดขึ้นได้อย่างไร การกำหนดความหมายของปัญหา และการระบุสาเหตุของปัญหากระทำไม่ได้ไม่ยากนัก ถ้ามีข้อมูล

หลักฐานที่มีเกณฑ์การวัด (measurements) และสิ่งชี้วัด (indicators) อย่างชัดเจน ในการระบุ ปัญหานโยบาย การวิเคราะห์ประเด็นของทางฝ่ายรัฐบาล (governmental issue) เป็นเครื่องมือที่ จำเป็น และมีบทบาทสำคัญบางประเด็นมีลักษณะผสมผสาน และในประเด็นการเมือง (politicized) ซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นฐานที่ว่ากลุ่มใดเป็นฝ่ายมอง และให้ความหมายในการวิเคราะห์ ปัญหานโยบายจำเป็นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานการสร้างแนวความเข้าใจ (Approaches) หลายๆ ด้าน การแยกและรวมประเด็นต่างๆ หลายวิธี การมองจากจุดยืน (position) หลายๆ จุด ตลอดจนการ มองทั้งในด้รรูปธรรมและนามธรรม ผู้พิจารณาจะต้องกำหนดว่าปัญหาและความต้องการนั้นคือ อะไร ข้อมูลเชิงประจักษ์ของปัญหายังจำกัด แต่ความพยายามในการระบุปัญหาให้ชัดเจนจะช่วย ทำให้เกิดโครงสร้างเชิงตรรก สำหรับการวิเคราะห์เพื่อให้รู้ว่าเป็นปัญหาที่แท้จริงจำเป็นต้องแก้ไข หรือไม่ (Quade, 1982: 50-51) ปัญหาบางอย่างเป็นเรื่องในปัจจุบันแต่บางอย่างก็จะเกิดขึ้นใน อนาคต ซึ่งควรจะพิจารณาดำเนินการเพื่อป้องกันมิให้เกิดขึ้น ผู้พิจารณาจะต้องสามารถแยก ปัญหาเป็นปัญหาเฉพาะเรื่องปัญหาทั้งระบบ หรือปัญหาพื้นฐาน เพื่อสะดวกแก่การหาทางแก้ไข ต่อไปด้วย

ในขณะที่ ศุภชัย ยาวะประภาส (2533: 4) ได้กล่าวไว้ว่า การระบุปัญหามี ความสำคัญมาก เพราะว่าสาเหตุของปัญหาจะเป็นตัวกำหนดทางแก้ไขและนโยบาย หลายครั้ง รัฐบาลของหลายประเทศกระทำสิ่งที่นักวิชาการเรียกว่า ความผิดพลาดแบบที่ 3 (Type III Error) หรือการพยายามหาคำตอบที่ถูกให้กับคำถามหรือปัญหาที่ผิด ทำให้นโยบายต่างๆ ที่เกิดขึ้นมุ่งแก้ สิ่งที่ไม่ใช่ปัญหา ดังนั้น ขั้นตอนนี้จึงนับได้ว่า เป็นหัวใจหลักของการแก้ปัญหานโยบาย ผู้ที่มีหน้าที่ ในการระบุปัญหาจึงต้องมีความละเอียดรอบคอบ ในการศึกษาปัญหาและสามารถกำหนด ขอบเขตของปัญหาที่จะนำไปแก้ไขได้อย่างชัดเจน เพื่อนำไปสู่การกำหนดทิศทางของนโยบายที่มี ประสิทธิภาพต่อไป

อย่างไรก็ตามในการระบุปัญหานั้น ปัญหาบางอย่างที่เกิดขึ้นก็อาจถูกมองข้าม หรือละเลยไปได้ การที่จะให้รัฐบาลหรือผู้มีอำนาจในการตัดสินใจรับรู้ และตีความว่าสิ่งที่เกิดขึ้น เป็นปัญหานั้น นับเป็นยุทธวิธี (strategy) ทางการเมืองที่สำคัญมาก เพราะแม้แต่ในประเทศที่ พัฒนาแล้วซึ่งเป็นสังคมเปิด การติดต่อสื่อสารต่างๆ รวมถึงการเข้าถึงรัฐบาลที่กระทำได้ง่าย ทำ ให้ปัญหาต่างๆ ได้รับการพิจารณาโดยรัฐบาลหรือผู้มีอำนาจในการตัดสินใจนโยบายได้รวดเร็ว แต่ ก็อาจได้รับการต่อต้านหรือคัดค้านจากกลุ่มผู้มีอำนาจในสังคมและ/หรือกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มที่เสียประโยชน์ สำหรับในประเทศกำลังพัฒนาก็มักพบว่า การนำปัญหาเข้าสู่ รัฐบาลหรือผู้กำหนดนโยบายมักจะมาจากชนชั้นนำในสังคมมากกว่ามาจากประชาชนโดย ส่วนรวมของประเทศ ไม่ว่าจะประเทศพัฒนาแล้วหรือประเทศที่กำลังพัฒนา ผู้ที่จะนำปัญหา

เข้าสู่กระบวนการกำหนดนโยบายต่างก็มีกลยุทธ์ที่จะคัดเลือก หรือป้องกันประเด็นปัญหาบางอย่างที่ไม่เป็นผลดีกับตนเองหรือพวกพ้อง ไม่ให้เข้าสู่กระบวนการตัดสินใจได้มากมาย อาทิ การใช้กำลังบังคับ การเสนอผลประโยชน์แก่ผู้ที่อยู่เบื้องหลัง หรือสนับสนุนประเด็นปัญหาที่เรียกร่องการดึงเข้ามาเป็นพวก (Co-opt) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดึงผู้นำฝ่ายที่เรียกร่องให้เข้ามาเป็นพวก โดยให้เข้ามาอยู่ในกลุ่มแกนอำนาจที่ทำหน้าที่ตัดสินใจในและกำหนดนโยบาย การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ทางสื่อมวลชน การใช้การถ่วงเวลา (Delaying tactic) เช่น ส่งเรื่องที่เกี่ยวข้องเข้าไปให้คณะกรรมการต่างๆ เพื่อศึกษาก่อน หรือเลื่อนการตัดสินใจออกไป หรืออ้างว่าไม่มีงบประมาณเพียงพอ (Edwards and Sharkansky, 1978:107-109 อ้างถึงใน นพวรรณ สุขวานิชรักษ์, 2537: 12-13)

การจัดทำเป็นวาระ

Birkland (2001: 106) ว่า เป็นกระบวนการซึ่งให้ความสนใจปัญหาและทางเลือกวิธีการแก้ปัญหาหรือกำจัดปัญหาของส่วนรวมที่สามารถทำได้บรรลุผล เป็นขั้นตอนที่ผู้กำหนดนโยบายจะต้องค้นหาและรวบรวมปัญหาต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคมในขณะนั้น และจัดลำดับความสำคัญ ความรีบด่วนก่อนหลังที่จะแก้ไขปัญหานั้น แล้วตัดสินใจเลือกปัญหาที่มีความสำคัญรีบด่วนที่สุดที่จะต้องแก้ไขมากำหนดเป็นนโยบายต่อไป

สำหรับการกำหนดวาระการพิจารณาปัญหานโยบาย กระบวนการกำหนดระเบียบวาระการประชุมเกี่ยวกับปัญหานโยบาย องค์การหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเกิดและการก่อรูปนโยบายจำเป็นจะต้องจัดลำดับความสำคัญของระเบียบวาระการพิจารณาปัญหานโยบายว่าอะไรคือปัญหาและไม่ใช่อะไร ซึ่งกระบวนการประชุมเกี่ยวกับปัญหานโยบายมักจะเกี่ยวข้องกับการถกเถียงในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาอยู่เสมอ เพราะผู้เกี่ยวข้องกับปัญหาต่างต้องการให้ปัญหาของตนได้รับการพิจารณาก่อน ดังนั้น การกำหนดการพิจารณาปัญหานโยบายจึงควรพิจารณาถึงความต้องการของประชาชน

การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร

เป็นการจัดการรวบรวมข้อมูลจากประเด็นปัญหาที่จะนำมาเป็นประเด็นในการกำหนดนโยบาย ดังนั้น วิธีในการค้นหาข้อมูลข่าวสาร เอกสารต่างๆ นั้นผู้กำหนดนโยบายจะต้องพยายามกรองข่าวสาร และข้อมูลที่ได้มาอย่างละเอียดรอบคอบ มีการพิจารณาอย่างลึกซึ้ง ไม่พยายามที่จะกำหนดนโยบายโดยใช้ข้อมูลที่ปราศจากข้อเท็จจริง หรือเป็นข้อมูลที่ปรุงแต่งขึ้นเอง

ซึ่งระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขของปัญหาเป็นสิ่งจำเป็นมาก ในการจำแนกแนวทางการแก้ไข ปัญหาที่เป็นไปได้ แต่ระบบข้อมูลดังกล่าวมักจะไม่พอเพียง (Dunn, 1981:52)

เมื่อมีการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ อย่างครอบคลุม และเป็นข้อมูลเชิงลึกเพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้มีอำนาจในการตัดสินใจนโยบายต่อไป ทั้งนี้ เมื่อได้ข้อมูลโดยละเอียดแล้วก็จะนำมากำหนดทางเลือกเพื่อแก้ไขปัญหาในลำดับต่อไป

การเสนอทางเลือก

ทางเลือกนโยบาย (policy alternatives) หมายถึง แนวทางของการกระทำที่เป็นไปได้ในการแก้ปัญหาสาธารณะ ซึ่งเป็นไปตามคุณค่าของสังคม (Dunn, 1981: 59) การหาทางเลือกหลายๆ ทาง เพื่อวิเคราะห์หาทางเลือกที่ดีที่สุด การวิเคราะห์นั้นควรมีเหตุผลใช้หลักวิทยาศาสตร์ และมีหลักการหรือทฤษฎี ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันได้ ทางเลือกอาจจะประกอบกันเป็นชุด หรืออาจจะเป็นทางเดียวก็ได้ทั้งนั้น ขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์ว่าต้องใช้ทางเลือกอย่างไร ในการแก้ปัญหาอย่างได้ผล ทางเลือกในการดำเนินการแก้ปัญหาที่กำหนดจะถูกถ่วงและลดจำนวนลง ทางเลือกที่คัดเลือกไว้นั้นจะต้องครอบคลุมขอบเขตของปัญหาที่ได้ระบุไว้ด้วย และเปรียบเทียบความสิ้นเปลือง ตลอดจนผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามทางเลือกต่างๆ ในระบบที่เป็นไปในอนาคต ซึ่งจะต้องมีการประมาณการหรือการพยากรณ์ระบบการปฏิบัติงาน ที่อาจนำไปใช้ได้ สถานการณ์ต่างๆ เหล่านี้ด้วย

โดยการพิจารณาทางเลือกของผู้วิเคราะห์นโยบายจะต้องมีหลายๆ ทางเลือกด้วยกัน ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอนนี้จะต้องพิจารณาทางเลือกทุกๆ ทางว่า แต่ละทางเลือกมีข้อดี ข้อเสีย ผลกระทบอะไรบ้าง ซึ่งวิธีการที่สำคัญ ได้แก่ วิธีประเมินความเป็นไปได้ การวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมเส้นตรง และการวิเคราะห์ต้นทุนผลประโยชน์ เป็นต้น แต่ละวิธีจะมีวิธีการและขั้นตอนที่แตกต่างกันออกไป แต่สิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงมากที่สุดก็คือ การกำหนดนโยบายใดๆ ก็ตามจะต้องให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน และไม่ว่าจะมีทางเลือกนโยบายมากมายเพียงใด ผู้ที่มีหน้าที่หรืออำนาจในขั้นตอนต่างๆ เหล่านี้ก็ต้องพิจารณาให้รอบคอบ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลักเช่นกัน

การจัดทำนโยบาย

ในขั้นตอนต่อมาเมื่อสามารถระบุประเด็นปัญหาที่ต้องการแก้ไขรวบรวมข้อมูลได้ ครอบคลุม และพิจารณาเสนอทางเลือกออกมาเรียบร้อยแล้ว สิ่งที่จะต้องดำเนินการก็คือ การ

จัดทำข้อเสนอนโยบาย โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะมาร่วมกันปรึกษาหารือ ระดมความคิด กำหนดทิศทางและเป้าหมายของนโยบายดังกล่าว ซึ่งเป็นการนำแนวทางเลือกที่ดี ที่เหมาะสม มาจัดทำเป็นร่างนโยบายเบื้องต้น

โดยปกติแล้ว ในขั้นตอนของการก่อตัว หรือจัดทำข้อเสนอ นโยบาย มักกระทำโดยฝ่ายข้าราชการประจำที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผนและกำหนดนโยบาย หรือจัดทำโดยคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อกร่างนโยบายก็ได้ โดยปัญหา นโยบายต่างๆ ที่ได้ระบุขึ้นนั้น จะถูกนำมาพิจารณาจัดลำดับความสำคัญและนำเสนอแก่รัฐบาลเพื่อให้รับรู้และดำเนินการแก้ไข ซึ่งอาจรับและตัดสินใจดำเนินการตามนโยบายที่พิจารณาแล้วทันที หรือถ้าเป็นเรื่องที่สำคัญต้องจัดทำเป็นกฎหมายทางรัฐบาลก็ต้องจัดทำเป็นข้อเสนอ นโยบายหรือเป็นร่างกฎหมายเพื่อนำเสนอต่อรัฐสภาอีกครั้งหนึ่ง ข้อเสนอ นโยบายอาจจะมาจากบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย อาทิ นายกรัฐมนตรี พรรคการเมือง โดยนำข้อเสนอดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการพิจารณา และตัดสินใจโดยผ่านกระบวนการทางรัฐสภา นอกจากนี้ หากมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้น หรือมีความเห็นไม่ตรงกันจาก บุคคล หรือกลุ่มบุคคล ที่มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ก็อาจมีการตั้งคณะกรรมการขึ้น โดยจะมีตัวแทนจากกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวมาร่วมกันพิจารณา เพื่อหาข้อยุติ โดยทั่วไปมักจะเป็นไปในรูปของการประนีประนอม และหาข้อสรุปร่วมกันซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจนโยบายต่อไป

ซึ่งในการจัดทำนโยบาย เป็นการพยายามกำหนดแนวทางที่จะจัดทำนโยบายว่าควรจะเป็นไปในรูปแบบใด เช่น เป็นวิธีการแบบค่อยเป็นค่อยไป (Incrementalism) คือ จะแก้ปัญหาเป็นเรื่องๆ ไป มีขอบเขตการพิจารณาจำกัด เป็นการเลือกวิเคราะห์เฉพาะเรื่องสำคัญๆ แบบมีเหตุผลและแบบสมบูรณแบบ (rational - comprehensiveness) เป็นการพิจารณานโยบาย มีเหตุมีผลมากที่สุด ครอบคลุมส่วนต่างๆ อย่างเป็นระบบ และวิธีการแบบผสม (mixed-scanning model) คือวิธีการพิจารณาให้กว้างขวาง แต่ไม่ต้องละเอียดเท่าใดนัก แล้วจึงวิเคราะห์เจาะจงอย่างละเอียดลงในส่วนที่น่าสนใจเท่านั้น ทุกอย่างจะอยู่ในกรอบของเหตุผล มีการแบ่งสรรทรัพยากร กำหนดเป้าหมายปฏิบัติการ (establishing operational goal) กำหนดเป้าหมายของนโยบายให้ชัดเจน การจัดทำนโยบาย จะคำนึงถึงความรู้ ความสามารถของผู้ปฏิบัติโดยต้องคิดและเตรียมไว้ก่อนว่าการกำหนดสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงไปแล้วผู้ปฏิบัติสามารถที่จะเข้าใจได้ หรือมีความรู้เพียงพอที่จะหาวิธีดำเนินงานให้บรรลุถึงเป้าหมายได้

การประกาศใช้เป็นนโยบาย

หลังจากที่ปัญหาสาธารณะได้เข้าสู่วาระนโยบาย หรือได้รับความสนใจจากผู้กำหนดนโยบายแล้ว ขั้นตอนสุดท้ายคือการตัดสินใจเลือกนโยบายที่จะนำไปปฏิบัติ จากทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่ ซึ่งจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับ ทฤษฎีการตัดสินใจ นั่นคือ การตัดสินใจนโยบาย (policy decision - making) เป็นกระบวนการที่กระทำโดยฝ่ายนิติบัญญัติ ในรูปของการประกาศใช้เป็นกฎหมาย หรือกระทำโดยฝ่ายบริหารในรูปของมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อทางเลือกนโยบายที่มีทางเลือกมากกว่า ถึงแม้ว่าทางเลือกนั้นจะไม่ใช่วิธีทางเลือกที่ถูกใจมากที่สุดก็ตาม และในการพิจารณาตัดสินใจเลือกนโยบาย บางนโยบายอาจถูกปฏิเสธ บางนโยบายอาจได้รับความเห็นชอบ หรือบางนโยบายอาจถูกดัดแปลงแก้ไข โดยความเป็นจริงแล้วกระบวนการตัดสินใจนโยบายเพียงรูปแบบของความเป็นทางการในการพิจารณาทางเลือกนโยบายเท่านั้น เพราะการตัดสินใจที่แท้จริงว่าจะได้รับหรือไม่ได้รับเลือกนโยบาย ได้กระทำสิ้นสุดก่อนหน้านั้นแล้ว โดยกลุ่มการเมืองที่เกี่ยวข้อง เพราะการตัดสินใจเลือกนโยบาย คือการแสดงออกขั้นสูงสุดของการใช้อำนาจทางการเมือง

โดย Lindblom (1968 อ้างถึงใน กุลธนะ ธนาพงศธร, 2519: 273-274) ได้กล่าวไว้ในขั้นตอนการกำหนดนโยบาย ตามแนวคิดที่เขาเสนอว่า ในขั้นตอนนี้ ถ้าปรากฏว่าสามารถวางหรือกำหนดนโยบายได้เกินกว่าหนึ่งประการ ผู้กำหนดนโยบายจะต้องเลือกนโยบายที่ดีที่สุดเหมาะสมที่สุดเพียงประการเดียวจากบรรดาทางเลือกนโยบายต่างๆ ที่มีอยู่อย่างถูกต้อง ซึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ และวิจักษณ์ญาณของผู้กำหนดนโยบายแต่ละคนไป

กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการกำหนดนโยบาย พบว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน่วยราชการประจำในระดับกระทรวง ทบวง กรม อยู่อย่างมาก ทั้งนี้ เพราะการริเริ่มนโยบายรวมตลอดถึงการพัฒนานโยบายและโครงการต่างๆ เพื่อเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัตินั้น มักจะมาจากกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ คือ มาจากข้าราชการประจำ หรืออาจจะมาจากความร่วมมือกันระหว่างรัฐมนตรีกับข้าราชการประจำ การกำหนดนโยบายจึงเป็นกระบวนการที่ส่วนใหญ่พัฒนาไปจากระดับล่างสู่ระดับบน แล้วกลับลงสู่ระดับล่างเพื่อนำนโยบายที่กำหนดแล้วนั้นไปปฏิบัติอีกครั้ง ซึ่งการจัดทำนโยบายการศึกษาของชาตินั้น เจอจันทร์ จงสถิตย์อยู่ รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการสภาการศึกษาแห่งชาติ (2533: 27-30) ได้กล่าวถึงการจัดทำนโยบายการศึกษาของชาติว่า ส่วนใหญ่แล้วผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดทำมักจะเป็นข้าราชการประจำ แต่

การตัดสินใจนั้นจะขึ้นอยู่กับระบบการเมือง ในการจัดทำนโยบายของรัฐบาลที่จะแถลงต่อรัฐสภา นั้น มีระยะเวลาในการจัดทำสั้นมาก องค์กรที่จัดทำมักจะดำเนินการในรูปของคณะทำงาน หรือ คณะกรรมการชุดย่อยที่ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐบาล องค์ประกอบของคณะทำงานนั้น จะขึ้นอยู่กับกาแต่งตั้งจากรัฐบาลหรือหัวหน้ารัฐบาล ซึ่งเท่าที่ผ่านมาสังเกตได้ว่าจะมีผู้แทนจาก หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในด้านการเสนอแนะนโยบายของประเทศ คือ สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติร่วมอยู่ด้วย ในการจัดทำนโยบายที่ผ่าน มาของคณะทำงานนี้ โดยผ่านสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จะขอข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ มา ประกอบการจัดทำ ข้อมูลที่หน่วยงานต่างๆ จัดส่งจะเป็นข้อมูลที่ชี้ถึงสภาพปัญหาและความ ต้องการในการพัฒนาของหน่วยงานนั้นๆ คณะผู้จัดทำนโยบายจะประมวลข้อมูลเท่านั้น และ จัดทำเป็นร่างนโยบายเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อตัดสินใจก่อนแถลงรัฐสภา

ในส่วนของการศึกษานั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งตาม พระราชบัญญัติแล้วมีหน้าที่เสนอแนะนโยบายต่อคณะรัฐมนตรี แต่มิได้มีบทบาทสำคัญใน กระบวนการจัดทำนโยบายการศึกษา ดังเช่น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ แต่ก็ได้เสนอข้อมูลเกี่ยวกับผลการพัฒนาการศึกษาที่ผ่านมา สภาพปัญหา และ อุปสรรคของการจัดการศึกษา และเสนอแนะแนวนโยบายการพัฒนาการศึกษา

การกำหนดนโยบายการศึกษา เป็นการชี้ถึงเป้าหมายหรือแนวทางสำคัญๆ ที่ รัฐบาลจะได้ตัดสินใจเลือกกระทำหรือปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่ปวงชน โดยนโยบาย การศึกษาของประเทศไทย ประกอบด้วย

1. นโยบายการศึกษาในรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ กฎหมายอื่นใดที่ขัดหรือแย้งยอมเป็นอันใช้ไม่ได้ โดยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กล่าวถึงนโยบายที่เกี่ยวกับการศึกษา ในส่วนที่ 8 สิทธิและเสรีภาพใน การศึกษา มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐ จะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้ อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่ง และการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับ การศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาอบรมขององค์วิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความ ค้ำจุนและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ และมาตรา 50 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ การศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการ ย่อมได้รับความ ค้ำจุน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

2. การศึกษานโยบายการศึกษาของรัฐบาลนั้น จะต้องพิจารณาจากคำแถลงนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา ก่อนที่รัฐบาลจะเข้ามาบริหารประเทศตามที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ โดยรัฐบาลปัจจุบันของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2548 กล่าวโดยสรุปว่า มีแนวนโยบายในการบริหารประเทศ 9 ประการ ได้แก่ การขจัดความยากจน การพัฒนาคนและสังคมมีคุณภาพ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและแข่งขันได้ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ การพัฒนากฎหมายและส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การส่งเสริมประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม การรักษาความมั่นคงของรัฐ และนโยบายตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนนโยบายด้านการจัดการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมนั้น จัดไว้ในนโยบายด้านการพัฒนาคนและสังคมมีคุณภาพ ซึ่งมียุทธศาสตร์หลักและยุทธศาสตร์ย่อยอันจะนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป ซึ่งนโยบายที่รัฐบาลแถลงต่อรัฐสภานั้นจะใช้เป็นกรอบในการบริหารราชการแผ่นดิน ต่อไป

นโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ในช่วงเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2494-2515 ที่ผ่านมานี้ การจัดการศึกษาในช่วงระยะเวลานี้ เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลแต่ละชุดจนถึงปี พ.ศ. 2509 หลังจากนั้น นโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาลแต่ละชุดจะอยู่ภายในกรอบ หรือทิศทางของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (เพ็ญจันทร์ ทัพประเสริฐ, 2542 : 103)

ประเทศไทยเริ่มนำเอาระบบการวางแผน โดยมีการกำหนดนโยบายล่วงหน้ามาใช้ในแผนพัฒนาประเทศมาตั้งแต่สมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ อันเป็นแผนพัฒนาประเทศฉบับแรกที่เรียกว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่หนึ่ง พ.ศ. 2504-2509 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศในระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ที่กำหนดนั้น แผนพัฒนาประเทศฉบับต่อมาได้นำแผนการพัฒนาศังคมเข้ามาผสมผสานด้วย ดังนั้น แผนพัฒนาประเทศฉบับต่อๆ มา จึงมีชื่อว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งแต่ละฉบับกำหนดเวลาบริหาร 5 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจะมีแผนพัฒนาการศึกษาแทรกอยู่ในนั้นด้วย ดังนั้น แผนพัฒนาการศึกษาจึงเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ต่อมาในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สาม พ.ศ. 2515-2519 ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขึ้นเฉพาะอีกเล่มหนึ่งเป็นครั้งแรก (เพ็ญจันทร์ ทัพประเสริฐ, 2542: 103-104)

นอกจากนี้ ในระยะเวลาระหว่าง พ.ศ. 2516-2520 มีรัฐบาลเข้ามาบริหารประเทศถึง 7 ชุด แต่นโยบายการพัฒนาการศึกษาของรัฐบาลแต่ละชุดจะไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากนโยบายการพัฒนาการศึกษาของรัฐบาลจะสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (เพ็ญจันทร์ ทัพประเสริฐ, 2542: 143)

การศึกษาของประเทศไทยมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงและได้รับการปรับปรุงหลายครั้ง เริ่มตั้งแต่การจัดการศึกษาแบบไม่มีระบบหรือแบบแผนแน่นอนเรื่อยมาจนกระทั่งได้มีแผนการศึกษาชาติขึ้นในปี พ.ศ. 2494 และมีเรื่อยมาจนกระทั่งประเทศไทยได้มีการกำหนดแผนพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่าง ๆ ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่ละฉบับจะมีแผนพัฒนาการศึกษาแทรกอยู่ในนั้นด้วย (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และ ทิศนา ขัมมณี., 2540: 13-37) และได้มีการดำเนินการจนมาถึงปัจจุบัน ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) และขณะนี้อยู่ในระหว่างดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)

สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

เป็นการสรุปสาระสำคัญที่ได้มาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่า ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) มีการพูดถึงด้านการศึกษาดังนี้

บทที่ 1 การเปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนาในกระแสโลกาภิวัตน์ สถานะและทิศทางการปรับตัวของประเทศไทย มีการพูดถึงด้านการศึกษาดังนี้ คือ

ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษายังต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ไม่ต่ำกว่า 9 ปี โดยในปี 2548 คนไทยมีการศึกษาเฉลี่ย 8.5 ปี การยกระดับการศึกษาของแรงงานไทยที่มีการศึกษาระดับมัธยมต้นมีเพียงร้อยละ 39.8 ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 50

-สถานะของประเทศ ด้านสังคม

จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ขณะเดียวกัน การประเมินเชิงคุณภาพการศึกษาที่สามารถตอบสนองต่อการแข่งขันของประเทศไทยยังล้าหลังกว่าประเทศเพื่อนบ้าน

ต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาด้านคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ ต่อเนื่องตลอดชีวิต

คุณภาพการศึกษายังคงเป็นปัญหาต่อเนื่องที่ต้องให้ความสำคัญโดยเร่งด่วน ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาซึ่งประเมินจากค่าผลสะสมทางการศึกษา หรือระดับความรู้ทักษะในระดับสูงสุดของคนไทยทั่วประเทศ โดยวัดจากจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทย พบว่า ยังไม่ถึงระดับการศึกษาภาคบังคับ และต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านในแถบเอเชีย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไทยที่วัดจากคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบ 4 วิชาหลัก (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์) ต่ำกว่าร้อยละ 50 มาโดยตลอด

ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้กับการนำไปใช้ของคนไทยยังอยู่ในระดับต่ำ

สถาบันการศึกษาเปลี่ยนจากในอดีต ปัจจุบันเป็นระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นหลักวิชา ให้ความสำคัญกับใบรับรองการศึกษามากกว่าความรู้ที่นำมาปฏิบัติจริง การเรียนการสอนเน้นการท่องจำมากกว่าความเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้ ไม่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของคนในสังคม

รัฐขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางสังคมแก่กลุ่มคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสในลักษณะการสงเคราะห์เพิ่มขึ้นแต่ยังไม่ทั่วถึง

-ด้านเศรษฐกิจ

บริการด้านการศึกษา แต่ยังคงต้องเร่งพัฒนาในด้านคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการรวมทั้งการคุ้มครองผู้บริโภคมากขึ้น

มีปัญหาคารขาดแคลนนักวิจัย ครู อาจารย์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

การกระจายอำนาจโดยครึ่งหนึ่งของภารกิจที่ยังไม่ถ่ายโอนเป็นด้านการจัดการศึกษา

แนวคิดและทิศทางการปรับตัวของประเทศไทย มีเป้าหมาย

เพิ่มจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น 10 ปี พัฒนากำลังแรงงานระดับกลางที่มีคุณภาพเพิ่มเป็นร้อยละ 60 ของกำลังแรงงานทั้งหมด และเพิ่มสัดส่วนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเป็น 10 คนต่อประชากร 10,000 คน

บทที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้

เป้าหมายเชิงปริมาณ

- (2.1) จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น 10 ปี
- (2.2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักของทุกระดับสูงกว่าร้อยละ 55
- (2.4) จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็น 10 คนต่อประชากร 10,000 คน

แนวทางการพัฒนา

การสร้างและพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความพร้อมด้านสติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม ภายใต้ระบบการศึกษาที่มุ่งการเรียนรู้ทั้งทางปฏิบัติและวิชาการ โดย

พัฒนาหลักสูตรทั้งในและนอกระบบให้หลากหลายสอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองที่บูรณาการเรื่องศีลธรรม ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการลดความขัดแย้งแบบสันติวิธี เป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจในรากเหง้าของตน และเรียนรู้การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่จูงใจให้เด็กสนใจและใฝ่รู้ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือ และพัฒนาคุณภาพครูให้รู้เท่าทันวิทยาการสมัยใหม่

สร้างเยาวชนรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพสายอาชีพศึกษาเพิ่มขึ้น โดยสร้างระบบเครือข่ายผู้ประกอบการ การจัดบริการเพื่อสังคมอย่างต่อเนื่องทั้งการซ่อมสร้าง พัฒนาระบบถ่ายโอนที่มีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการส่งเสริมผู้ที่จบการศึกษาขั้นพื้นฐานและกลับสู่ภูมิลำเนาได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จัดระบบการเรียนรู้ในการประกอบอาชีพทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะที่สอดคล้องกับวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ และมีการส่งต่ออย่างเชื่อมโยงตั้งแต่ระดับพื้นฐานไปสู่ระดับวิชาชีพ

พัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมให้คนไทยได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ทั้งที่เป็นวิทยาการสมัยใหม่ วัฒนธรรมและภูมิปัญญา ที่มุ่งสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมให้จัดการเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบ และปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยกับการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้กับคนทุกช่วงวัย ให้ตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่นำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตและความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างรู้เท่าทัน โดย

- 1) สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับทุกคนในสังคมไทย ให้เห็นความสำคัญและสนใจการเรียนรู้ในหลายรูปแบบ เกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้”
- 2) ปรับทัศนคติของสังคมให้ยกย่องผู้ที่ไปศึกษาอย่างต่อเนื่องเป็นคนที่มีความค่า มีความขยันหมั่นเพียรและสามารถปรับตัวรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง
- 3) ส่งเสริมเด็กและเยาวชนในการเรียนรู้และปรับตัวรองรับเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสร้างโอกาสการเข้าถึงแหล่งข้อมูลและความรู้อย่างกว้างขวาง

(5.2) พัฒนารูปแบบและหลักสูตรการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่สอดคล้องกับสภาพของเมืองและชุมชน โดย

- 1) เปิดพื้นที่ทั้งสถานศึกษาและชุมชนให้เป็นสถานที่เรียนรู้ของคนในชุมชน โดยจัดกิจกรรมหลังเวลาเรียนในโรงเรียน ขยายหลักสูตรสำหรับคนทั่วไปในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย เพิ่มการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะเพื่อการเรียนรู้ อาทิ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์กีฬา
- 2) พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยสำรวจความต้องการของผู้เรียน จัดหลักสูตรที่มุ่งให้ปราชญ์ ผู้รู้ในพื้นที่เป็นผู้สอน มีหลักสูตรสำหรับผู้ประกอบการเรียนรู้เพื่อเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น นักการศึกษา ผู้ฝึกกีฬา ผู้นำเยาวชน บรรณารักษ์ห้องสมุด ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ อาสาสมัคร เป็นต้น และจัดทำปฏิทินการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นความสนใจของสาธารณชน รวมทั้งการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเบื้องต้นที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

4. บทบาทภาคีการพัฒนา

(1) ระดับนโยบาย/ส่วนกลาง

- (1.1) สร้างโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่ม สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพคน พัฒนากำลังคนทุกระดับร่วมกับภาคอุตสาหกรรมและสถาบันการศึกษา เร่งรัดการจัดทำระบบคุณวุฒิวิชาชีพ

(2) สถาบันการศึกษา

(2.1) พัฒนาระบบการเรียนการสอนที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง ค้นหาศักยภาพเด็กและพัฒนาให้สอดคล้องกับความสามารถและความถนัด ส่งเสริมเป็นเลิศ เชื่อมโยงการเรียนรู้อิงระบบและนอกระบบการศึกษา ควบคู่กับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม

(2.2) พัฒนาและจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ ทักษะพื้นฐานเข้มแข็ง พร้อมต่อการประกอบอาชีพ รวมทั้งชี้แนะแนวทางการเข้าสู่อาชีพ เพิ่มความรู้เรื่องทักษะชีวิต ทักษะพื้นฐาน วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนทุกรูปแบบ

(2.3) สร้างและพัฒนากำลังคนที่มีความเป็นเลิศในการสร้างสรรค์นวัตกรรม โดยพัฒนาระบบการเรียนรู้อันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เน้นการปฏิบัติจริง ตั้งแต่ขั้นปฐมวัย ให้ผู้รู้และผู้เชี่ยวชาญจากสถานประกอบการด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ และผู้รู้ด้านภูมิปัญญาไทยมีส่วนร่วมถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์

(2.4) สร้างองค์ความรู้ใหม่ และนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม โดยให้ความสำคัญกับฐานทางด้านเทคโนโลยีที่พึ่งพาตนเอง นำภูมิปัญญาไทยผสมผสานกับเทคโนโลยี รวมทั้งเผยแพร่องค์ความรู้อย่างกว้างขวาง

(2.5) เป็นแหล่งข้อมูลของชุมชนและที่ปรึกษาทางวิชาการของชุมชน ทำการวิจัยร่วมกับชุมชน ถอดรหัสความรู้ ภูมิปัญญาที่อยู่ในตัวคนให้เป็นความรู้ที่เปิดเผย และสร้างกระบวนการเรียนรู้อิงการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ชุมชนสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน รวมทั้งสร้างศักยภาพชุมชนให้สามารถจัดการความรู้ในชุมชน

บทที่ 3 ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคง

บทบาทของภาคีการพัฒนา

(2) สถาบันการศึกษา/นักวิชาการ

(2.1) ทำวิจัยร่วมกับชุมชนโดยชุมชนเป็นนักวิจัยหลัก ถอดรหัสความรู้ที่อยู่ในตัวภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นความรู้ที่เปิดเผย รวมทั้งเป็นแหล่งข้อมูลและที่ปรึกษาของชุมชน

(2.2) สร้างศักยภาพชุมชนให้สามารถจัดการความรู้ในชุมชนของตัวเอง และสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ชุมชน รวมทั้งต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ชุมชนสามารถนำไปสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจเกิดรายได้แก่ชุมชน

(2.3) กระตุ้นเผยแพร่ให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารความรู้ใหม่ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ เช่น ภาษาต่างประเทศ ผลของภาวะโลกร้อนต่อระบบนิเวศและการทำมาหาเลี้ยงชีพ ภัยไซเบอร์ ฯลฯ

บทที่ 4 ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา โดย

พัฒนาบุคลากรทั้งในระบบและการฝึกอบรมให้มีความเก่ง/ความชำนาญ โดยสถาบันการศึกษาและสถาบันอื่น ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการที่จะยกระดับอุตสาหกรรมรายสาขา

การปรับโครงสร้างภาคบริการ ให้เป็นแหล่งสร้างรายได้หลักของประเทศ โดยพัฒนา ได้แก่ ธุรกิจบริการด้านการศึกษา

บทที่ 6 ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาล ในการบริหารจัดการประเทศ

สนับสนุนสถาบันและหน่วยงานการศึกษา ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน จัดทำหลักสูตรวิชาการ จัดกิจกรรม ฝึกอบรม เวทีสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ว่าด้วยวัฒนธรรมประชาธิปไตย การเสริมสร้างปลูกฝังค่านิยมอุดมการณ์ประชาธิปไตย และปลูกฝังจริยธรรมคุณธรรมตั้งแต่วัยเยาว์ให้มีจิตสำนึกการปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต และประพฤติปฏิบัติจนเป็นปกติวิสัย

(1.4) จัดทำคู่มือจริยธรรมของประชาชนและเยาวชน เพื่อให้สถานศึกษาใช้ประกอบการเรียนการสอน

4. บทบาทภาคีการพัฒนา

4.1 ภาครัฐ

(2) สนับสนุนสถาบันการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน สถาบันอุดมศึกษา และสถาบันวิชาการต่างๆ สร้างองค์ความรู้ให้แก่ประชาชนและเยาวชน ให้เข้าใจสิทธิหน้าที่ในระบอบประชาธิปไตย และยึดถือปฏิบัติในวิถีชีวิต โดย

(2.1) จัดทำหลักสูตรวิชาว่าด้วยวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย จัดให้มีกิจกรรมฝึกอบรม เวทีสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เปิดพื้นที่สาธารณะทางสังคมเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ในระบอบประชาธิปไตย คุณธรรมกับวิถีสังคมไทย วัฒนธรรมประชาธิปไตย

(2.3) ศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรม เพื่อชี้้นำให้เกิดการเรียนรู้ และวิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย วัฒนธรรมธรรมาภิบาลที่เหมาะสมกับการดำเนินวิถีชีวิตของสังคมไทย

4.4 สถาบันวิชาการ และรัฐวิสาหกิจ

(1) ภาควิชาการ พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลและการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ และเผยแพร่ต่อสาธารณชน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยของไทยและต่างประเทศในระดับดุษฎีบัณฑิตหลายเล่มในเรื่องของการวิเคราะห์นโยบาย ไม่พบว่ามีผู้ใดทำเรื่องการวิเคราะห์ของกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มาก่อนเลย แต่มีวิทยานิพนธ์ของไทยที่ทำการศึกษาในเรื่องของกระบวนการกำหนดนโยบายหลายท่าน ดังนี้

สมบัติ อารังธัญวงศ์ (2531: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยกำหนดที่ส่งผลกระทบต่อนโยบายและ ผลของนโยบายการประถมศึกษาของไทย เป็นการศึกษาเชิงประจักษ์โดยใช้แนวคิดเชิงระบบเป็นกรอบใหญ่ในการวิเคราะห์ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการกำหนดนโยบายการประถม ศึกษาของไทยกับปัจจัยสิ่งแวดล้อมทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งจะเป็นแนวทางสำคัญในการกำหนดนโยบายการ ประถมศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการและการสนับสนุน ของประชาชนในท้องถิ่น ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดให้ฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชน ความเป็นเมือง และความเป็นอุตสาหกรรม เป็นดัชนีในการวัดปัจจัยทางเศรษฐกิจและ สังคม และกำหนดให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการใช้ สิทธิเลือกตั้งของประชาชนเป็นดัชนี วัดปัจจัยทางการเมือง ส่วนนโยบายการประถมศึกษาทำการวัดด้วยปัจจัย

ที่เกี่ยวกับ คุณภาพการเรียนการสอน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อนักเรียน เงินเดือนเฉลี่ยของครู วุฒิครู และอัตราส่วนนักเรียนต่อครู สำหรับผลของนโยบายการประถมศึกษาทำการวัดด้วยอัตรา ส่วนนักเรียนเหลือรอด อัตราส่วนนักเรียนเรียนต่อชั้น ม.1 และอัตราส่วนนักเรียนในบัญชีโรงเรียน ทั้งนี้โดยใช้ข้อมูล ทุติยภูมิระดับจังหวัดเป็นฐานในการวิเคราะห์ การวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ดังกล่าววิเคราะห์ด้วยเทคนิคสหสัมพันธ์ ทั้ง สหสัมพันธ์แบบง่ายและสหสัมพันธ์บางส่วน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพร้อมด้วยการวิเคราะห์แคนนอนิคอล เพื่อตรวจสอบความแกร่งของความสัมพันธ์ดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาครั้งนี้แม้ว่าจุดมุ่งหมาย หลักจะเป็นการศึกษาเชิงประจักษ์ก็ตาม แต่เพื่อให้การศึกษา มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเชิงคุณภาพเป็น พื้นฐานของการศึกษาเชิงประจักษ์ไว้ด้วย โดยทำการสัมภาษณ์ ผู้บริหารการประถมศึกษาในระดับต่าง ๆ ทั้งระดับชาติ ระดับ จังหวัด ระดับอำเภอ และระดับกลุ่มโรงเรียน แนวทางการ สัมภาษณ์เกี่ยวข้องกับกระบวนการกำหนดนโยบายและการจัดสรรงบประมาณ เพื่อตรวจสอบว่าการกำหนดนโยบายและการ จัดสรรงบประมาณมีความสัมพันธ์อย่างไรบ้างกับปัจจัยทาง การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้อง กับการตอบสนองความต้องการและการสนับสนุนของประชาชน ในท้องถิ่น ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการสัมภาษณ์ นอกจากระดับชาติซึ่งเลือกสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติเป็นประชากรตัวอย่างแล้ว ในระดับอื่น ๆ ได้ทำการ คัดเลือกจากจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยพิจารณา จากความแตกต่างทางฐานะเศรษฐกิจระหว่างระดับต่ำ ระดับ กลาง และระดับสูงเป็นเกณฑ์ พร้อมทั้งพิจารณาที่ตั้งของจังหวัด ที่เลือกเป็นประชากรตัวอย่างให้มีลักษณะกระจาย ครอบคลุม พื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว จังหวัดที่ได้รับการคัดเลือก คือ จังหวัดนครราชสีมา สกลนคร และศรีสะเกษ ซึ่งเป็นตัวแทนจังหวัดที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับสูง กลาง และต่ำตามลำดับ ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ แสดงให้เห็นว่า การกำหนดนโยบายการประถมศึกษาของไทย มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม อย่างน่าสนใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการวิเคราะห์เชิง ประจักษ์ต่อไป ผลการวิเคราะห์เชิงประจักษ์พบว่า 1. ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม มีบทบาทสำคัญในการ อธิบายผลของนโยบายการประถมศึกษา โดยเฉพาะรายได้มี อิทธิพลโดยอิสระต่ออัตราส่วนนักเรียนเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 2. ปัจจัยทางการเมือง ได้แก่ การมีส่วนร่วมทาง การเมืองไม่สามารถอธิบายหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับผลของนโยบายการประถมศึกษาไม่ว่าในมิติใดทั้งสิ้น 3. นโยบายการประถมศึกษา มีบทบาทสำคัญในการ อธิบายผลของนโยบายการประถมศึกษา โดยเฉพาะค่าใช้จ่าย เฉลี่ยต่อนักเรียนและอัตราส่วนนักเรียนต่อครู มีอิทธิพล โดยอิสระต่ออัตราส่วนนักเรียนในบัญชีโรงเรียน และเงินเดือน เฉลี่ยของครูและวุฒิกูรมีอิทธิพลโดยอิสระต่ออัตราส่วน นักเรียนเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 4. ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมมีบทบาทสำคัญในการอธิบายนโยบายการประถมศึกษาโดยตัวแปรทุกตัวใน

ปัจจัยทาง เศรษฐกิจและสังคมมีน้ำหนักในการอธิบายตัวแปรทุกตัวในชุด นโยบายการประถมศึกษาได้โดยอิสระ ยกเว้นตัวแปรรายได้ กับตัวแปรอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 5. ปัจจัยทางการเมือง ได้แก่ การมีส่วนร่วมทาง การเมืองของประชาชน สามารถอธิบายนโยบายการประถมศึกษา ในมิติเงินเดือนเฉลี่ยของครู และวุฒิครู ได้โดยอิสระ 6. ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม มีความสัมพันธ์ต่ำกับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน 7. นโยบายการประถมศึกษาทั้งชุดสามารถอธิบายผล ของนโยบายการประถมศึกษาได้สูงกว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจ และสังคม ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าทฤษฎีระบบที่ใช้เป็น กรอบในการศึกษาสามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง การกำหนดนโยบายการศึกษากับสภาพแวดล้อม ทั้งทาง การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ได้อย่างชัดเจน และผู้วิจัย ได้เสนอตัวแบบสำหรับวิเคราะห์นโยบายการประถมศึกษาของไทย ที่เป็นผลจากการค้นพบในครั้งนี้ไว้ในวิทยานิพนธ์นี้ด้วย

สุรางคนา มัถยานนท์.(2538: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์กระบวนการนโยบายมัธยมศึกษาด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539). โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายการมัธยมศึกษา เพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 โดยเฉพาะด้านการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติ ผลการวิจัยปรากฏว่ามีความสัมพันธ์และสอดคล้องกันของนโยบายดังกล่าว ทั้งในระดับชาติ ระดับกระทรวง และระดับกรม ในด้านการกำหนดนโยบายนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมีบทบาทสำคัญในเรื่อง (1) การระบุปัญหา (2) การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร (3) การเสนอทางเลือก และ (4) การจัดร่างนโยบาย (5) การประกาศใช้เป็นนโยบายเป็นอำนาจโดยตรงของคณะรัฐมนตรี ส่วนในด้านการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น กรมสามัญศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญคือ (1) การแปลงนโยบายเป็นแผนงานและโครงการชัดเจนทุกหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ (2) ทรัพยากรสำหรับสนับสนุนนโยบายได้มาจากเงินงบประมาณเงินบำรุงการศึกษา และเงินบริจาค (3) มีการจัดองค์การ มีการจัดตั้งองค์การพิเศษและสายการปฏิบัติงานชัดเจน และ (4) มีการจัดโปรแกรมสำหรับการปฏิบัติและดำเนินการในรูปคำสั่งการปฏิบัติงาน ปฏิทินประจำปี และแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงาน .

มานพ จันทร์เทศ.(2544: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการพัฒนา นโยบายของสถาบันราชภัฏ. ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนานโยบายของสถาบันราชภัฏ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอนคือ 1) การศึกษาและการเตรียมการในขั้นต้นเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย 2) การศึกษาภาคสนาม 3) การสร้างรูปแบบการพัฒนา นโยบายของสถาบันราชภัฏในขั้นต้น 4) การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ

รูปแบบการพัฒนานโยบาย 5) การปรับปรุงรูปแบบการพัฒนานโยบายของสถาบันราชภัฏที่
สมบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการพัฒนานโยบายที่เหมาะสมสำหรับสถาบันราชภัฏ
ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนได้แก่ 1) ขั้นริเริ่มและการเตรียมการจัดทำนโยบายในขั้นต้น 2) ขั้นการ
จัดทำร่างนโยบาย 3) ขั้นการพิจารณาตัดสินใจกำหนดให้เป็นนโยบาย และ 4) ขั้นการประกาศใช้
นโยบายอย่างเป็นทางการ และในแต่ละขั้นตอนประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อยๆ ดังนี้ ขั้นริเริ่มและ
การเตรียมการจัดทำนโยบายในขั้นต้น ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยคือ 1. ขั้นริเริ่มและรวบรวม
ประเด็นปัญหา 2. ขั้นการกลั่นกรองประเด็นปัญหา 3. ขั้นการพิจารณาในขั้นต้นโดยคณะ
กรรมการบริหาร (กบ.) 4. ขั้นการรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง ขั้นการจัดทำร่าง
นโยบาย ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยคือ 1. ขั้นการยก่างนโยบาย. 2. ขั้นรับฟังความคิดเห็นและ
ข้อเสนอแนะต่างๆ 3. ขั้นการปรับร่างนโยบาย ขั้นการพิจารณาตัดสินใจกำหนดให้เป็นนโยบาย
ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยคือ 1. ขั้นเสนอคณะกรรมการบริหาร (กบ.) พิจารณา 2. ขั้นการปรับร่าง
นโยบายและรับฟังความคิดเห็น 3. ขั้นเสนอคณะกรรมการสภาประจำสถาบัน ขั้นการประกาศใช้
นโยบายอย่างเป็นทางการ ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยคือ 1. ขั้นการประกาศใช้นโยบายอย่างเป็นทางการ 2. ขั้นการแจ้งนโยบายแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สุรณี พิพัฒน์โรจนกมล. (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์เชิงนโยบาย
: การก่อรูปและกระบวนการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. การวิจัยนี้เป็น
การวิเคราะห์เชิงนโยบายสาธารณะด้านการศึกษา ที่ครอบคลุมกระบวนการก่อรูปของ
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และกระบวนการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติใน
รัฐสภาของไทยจากการวิจัยพบว่า การก่อรูปของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีที่มาจาก
ปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องที่ได้สะสมต่อเนื่องกันมาเป็นเวลานาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นความจำเป็นใน
การออกพระราชบัญญัติฯ โดยมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 81 เป็นจุด
ผลักดันที่ทำให้ต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาเกิดขึ้นและใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูป
การศึกษาในกระบวนการจัดทำร่างพระราชบัญญัติฯ พบว่ามีการนำข้อมูลสารสนเทศและงานวิจัย
เชิงนโยบาย 42 เรื่อง ประกอบการพิจารณาบัญญัติมาตราต่าง ๆ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ที่ถูก
กระทบจากพระราชบัญญัติ ได้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น และผลจากการมีส่วนร่วมถูกนำมา
ปรับปรุงพระราชบัญญัติอย่างเป็นทางการ บางครั้งได้ใช้กระบวนการเจรจาต่อรองและประสาน
ประโยชน์เมื่อมีความขัดแย้งทางความคิดเห็น นอกจากนี้ยังพบประเด็นที่น่าสนใจอีก 2 ประเด็นที่
ทำให้การก่อรูปครั้งนี้ประสบความสำเร็จ คือ 1) ผู้นำทางการเมืองและผู้นำทางการศึกษามีความ
จริงใจในการแก้ไขปัญหาพร้อมกัน และ 2) ผู้ปฏิบัติงานได้อุทิศตัวทุ่มเทแรงกาย แรงใจอย่างเต็มที่
ส่วนกระบวนการตราพระราชบัญญัติการศึกษาในรัฐสภาไทยนั้น ปรากฏว่าได้มีการเสนอร่าง
พระราชบัญญัติการศึกษาที่มาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นร่างของ

รัฐบาลและใช้เป็นร่างหลักในการพิจารณาในรัฐสภา ร่วมกับอีก 4 ร่างจาก 4 พรรคการเมือง นอกจากการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฯ ตามกระบวนการของรัฐสภาแล้ว ยังพบประเด็นที่น่าสนใจที่สามารถสรุปเป็นบทเรียนเพื่อการเรียนรู้ 4 ประเด็น คือ 1) การที่ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาเป็นคณะกรรมการวิสามัญ ทำให้การทำงานง่ายขึ้น 2) การอภิปรายในสภาฯ อยู่บนหลักเหตุผล เนื่องจากมีงานวิจัยเชิงนโยบายมารองรับ ทำให้การชี้แจงมีน้ำหนักและชัดเจนมากขึ้น 3) แรงผลักดันทางการเมือง การที่ฝ่ายรัฐบาลให้การสนับสนุน ทำให้ ร่าง พ.ร.บ.สามารถผ่านกระบวนการของรัฐสภาได้เร็วขึ้น และ 4) การยอมรับทางสังคมกระแสสังคมที่ต้องการปฏิรูปการศึกษาเป็นแรงสนับสนุนที่สำคัญ ส่งผลให้นักการเมืองต้องหันมาสนใจการศึกษามากขึ้น

ธีรพร วัฒนกุล. (2549: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การกำหนดนโยบายในการจัดตั้งสถาบันประกันเงินฝาก. การวิจัยเรื่อง การกำหนดนโยบายในการจัดตั้งสถาบันประกันเงินฝาก มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1)วิเคราะห์การกำหนดนโยบายและรูปแบบของสถาบันประกันเงินฝากที่ใช้โดยทั่วไปในประเทศต่าง ๆ (2) วิเคราะห์การกำหนดนโยบายประกันเงินฝากในประเทศไทย (3) เสนอรูปแบบของระบบประกันเงินฝากที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย การวิจัยใช้วิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์เจาะลึก ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. พบว่า กระบวนการในการกำหนดนโยบายประกันเงินฝากในต่างประเทศเป็นไปในแนวทางที่สอดคล้องกับกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะอย่างมีขั้นตอน กล่าวคือ เริ่มจากการกำหนดปัญหา นโยบาย การกำหนดเป็นวาระของรัฐ การก่อรูปนโยบาย และการตัดสินใจนโยบาย ส่วนรูปแบบของสถาบันประกันเงินฝากที่ใช้ในประเทศต่าง ๆ มีความแตกต่างหรือเหมือนกันตามสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของแต่ละประเทศ 2. พบว่า การกำหนดนโยบายประกันเงินฝากในประเทศไทย มีกระบวนการกำหนดนโยบายเป็นไปในแนวทางที่สอดคล้องกับการกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยเริ่มต้นจากการกำหนดปัญหา นโยบาย การกำหนดเป็นวาระของรัฐ การก่อรูปนโยบาย และการตัดสินใจนโยบาย นอกจากนี้ยังมีตัวแบบชนชั้นผู้นำและตัวแบบสถาบัน ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้การกำหนดนโยบายดังกล่าวประสบความสำเร็จ 3. ได้เสนอรูปแบบของระบบประกันเงินฝากที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยในองค์ประกอบที่สำคัญเรื่อง สถานะและวัตถุประสงค์ โครงสร้างและการบริหารจัดการ เงินทุนและแหล่งเงินทุน การเป็นสมาชิกภาพ ค่าเบี้ยประกันที่เรียกเก็บ เงินฝากที่รับประกันและไม่รับประกัน วงเงินคุ้มครอง การประกันต่อ การดำเนินการกับสมาชิกที่มีปัญหา และการประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนรับรู้.

จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งแสดงให้เห็นถึงสาระเกี่ยวกับนโยบายและนโยบายสาธารณะ กระบวนการนโยบาย การวิเคราะห์นโยบาย กระบวนการ

กำหนดนโยบาย ของนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อาจสรุป กำหนดเป็นแนวคิดในการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการนโยบายได้ว่า

นโยบายการศึกษาถือว่าเป็นนโยบายสาธารณะประเภทหนึ่งซึ่งถ้าพิจารณา กระบวนการกำหนดนโยบายแล้วจะครอบคลุมในขั้นตอนของการระบุปัญหา การจัดทำเป็นวาระ การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร การเสนอทางเลือก การจัดทำนโยบาย และการประกาศใช้เป็น นโยบาย โดยนโยบายการศึกษาเกิดขึ้นเนื่องจากความต้องการของประชาชนที่รัฐจะต้องเข้ามา รับผิดชอบ โดยการเปลี่ยนความต้องการ (demand) ของประชาชน และการสนับสนุน (support) ทั้งหมดให้เป็นนโยบายการศึกษา ซึ่งจะต้องผ่านกระบวนการตัดสินใจที่จะเลือกทางเลือกในการ กำหนดนโยบายให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือการตอบสนองความ ต้องการของประชาชนอันเป็นเป้าหมายสำคัญในการกำหนดนโยบาย

ผลของการวิเคราะห์นโยบายต่อการกำหนดนโยบาย การวิเคราะห์นโยบายมีผล ต่อการกำหนดนโยบายอย่างยิ่ง เนื่องจากการกำหนดนโยบายจะช่วยให้ทราบว่าปัญหาที่เราจะ แก้ไขนั้นคือปัญหาอะไร ซึ่งการวิเคราะห์นโยบายนั้นจะช่วยให้ทราบว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคต และจะทำเพื่อแก้ไขปัญหานั้น Ellman and Marije. (2006: 1) และ (Dunn, 1981: 55) ซึ่ง Beckman (1977) มีความเห็นว่า วัตถุประสงค์พื้นฐานของการวิเคราะห์นโยบาย คือ เพื่อช่วยให้ เข้าใจนโยบายอย่างชัดเจน มีการสำรวจปัญหาและประเด็นต่างๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจ รวมทั้ง ผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมของปัญหาการนำนโยบายไปปฏิบัติ ทั้งนี้ การ วิเคราะห์นโยบายอาจจะช่วยจำแนกแนวทางใหม่ที่ดีกว่า โดยการทบทวนนโยบายที่มีอยู่เดิม ซึ่ง การวิเคราะห์นโยบายจะช่วยให้ผู้ทำการตัดสินใจสามารถจำแนกความเสี่ยงต่างๆ ของเงื่อนไขแต่ ละกรณี จะช่วยในการตัดสินใจเลือกนโยบายจึงทำให้การตัดสินใจแน่นอนยิ่งขึ้น และให้ข้อมูล พื้นฐานที่ดีกว่า นอกจากนี้ Sabatier (2007: 6) ว่า Theory and models สามารถใช้สร้างเป็น กรอบความคิดที่สามารถปฏิบัติต่อเนื่องกันไป และเกี่ยวพันเชื่อมต่อกันอย่างมีเหตุผลเป็นอย่างมาก

ดังนั้น การวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ครั้งนี้ เป็นการมุ่งศึกษาถึงกระบวนการ ด้านการกำหนดนโยบายเท่านั้น ดังนั้น กรอบของแนวความคิดในการวิเคราะห์กระบวนการ กำหนดนโยบายครั้งนี้ จึงอยู่ภายใต้กรอบของทฤษฎีระบบ (system theory) เป็นกรอบของ แนวความคิดหลักในการศึกษาวิจัย ดังเค้าโครงในแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 9 กรอบของแนวความคิดในการวิจัยเบื้องต้น ในการวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีระบบ (system theory)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้จะเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย การกำหนดแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างเครื่องมือ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผลการวิจัยดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่มาใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) โดยการศึกษาจะครอบคลุมถึงการได้มาของกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษา
2. การวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในการวิจัยครั้งนี้ จะเน้นเฉพาะการกำหนดนโยบาย ในประเด็นสำคัญๆ ในเรื่องต่อไปนี้เป็น การระบุปัญหา การจัดทำเป็นวาระ การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร การเสนอทางเลือก การจัดทำนโยบาย และการประกาศใช้เป็นนโยบาย
3. การวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 นี้ จะใช้ ทฤษฎีระบบ (System Theory)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. วิธีการวิจัย เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเชิงคุณภาพ แล้วทำการสรุปผลด้วยแนวการบรรยายอธิบาย

2. กลุ่มประชากร

2.1 คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)

2.2 คณะทำงานเตรียมจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาระประเทศ และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบศึกษาเอกสาร และแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล เอกสาร รายงานการประชุม จากการวิเคราะห์เอกสารของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 คณะทำงานเตรียมจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาระประเทศ และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารและจากการสัมภาษณ์ แล้วทำการสรุปผลด้วยแนวการบรรยายอธิบาย เพื่อสรุปหาองค์ความรู้ใหม่ในด้านการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตามบริบทของไทย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยโดยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินงานเป็น 4 ขั้นตอน โดยก่อนเริ่มขั้นที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยทำการศึกษาทฤษฎีและแนวความคิดในการวิเคราะห์นโยบายจากหนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยขออธิบายโดยละเอียดในแต่ละขั้นดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และเครื่องมือสำหรับการวิจัย เป็นการนำผลจากกรอบแนวคิดในการวิจัยมาออกแบบการวิจัยในรายละเอียดของการวิเคราะห์ระบบและกระบวนการนโยบาย การวิเคราะห์ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย พร้อมกับกำหนดแหล่งข้อมูล เพื่อการวิจัยในแต่ละตอน และกำหนดเครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้

ขั้นที่ 2 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย เป็นการดำเนินการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งที่เป็นเอกสารหลักฐานจากคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 คณะทำงานเตรียมจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับประเทศ และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ซึ่งเครื่องมือประกอบด้วย แบบสำรวจเอกสาร และแบบสัมภาษณ์

ขั้นที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงถึงความสัมพันธ์ความสอดคล้องของนโยบายดังกล่าว และการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการกำหนดนโยบายที่ได้กำหนดไว้ เพื่อสรุปหาองค์ความรู้ใหม่ในด้านการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตามบริบทของไทย

ขั้นที่ 4 การสรุปผล และจัดทำรายงานผลการวิจัย เป็นการนำเสนอรายงานสรุปผลการวิจัย

โดยมีลำดับของแผนภาพและรายละเอียด ประกอบดังต่อไปนี้

	<p>การศึกษาในขั้นต้นเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ศึกษาทฤษฎีและแนวความคิดในการวิเคราะห์นโยบายและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 3. กำหนดกรอบของแนวคิดในการวิจัย
ขั้นที่ 1	<ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย 2. กำหนดแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 3. กำหนดเครื่องมือ
ขั้นที่ 2	<ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร 2. สร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้กำหนดนโยบาย
ขั้นที่ 3	<ol style="list-style-type: none"> 1. เก็บรวบรวมข้อมูล 2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของนโยบายการศึกษาในระดับชาติ 3. วิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบาย
ขั้นที่ 4	<ol style="list-style-type: none"> 1. สรุปผลการวิจัย 2. จัดทำรายงานผลการวิจัย

จากแผนภาพข้างต้น ผู้วิจัยขออธิบายรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน ดังนี้
การศึกษาในขั้นต้น เพื่อกำหนดกรอบของแนวความคิดในการวิจัย

ในขั้นนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ทฤษฎี หลักการและแนวความคิดเกี่ยวกับการศึกษานโยบาย และนโยบายสาธารณะ ทฤษฎี หลักการและแนวความคิดในการวิเคราะห์นโยบาย โดยศึกษาจากเอกสาร หนังสือที่เกี่ยวกับวิชานโยบายสาธารณะ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และจากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ

กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จากนั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัยครั้งนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย การกำหนดแหล่งข้อมูล และ เครื่องมือสำหรับการวิจัย

ในส่วนนี้เป็นส่วนของการกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ออกแบบการวิจัยใน รายละเอียดของการวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 โดยการกำหนดเป็นการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ และใช้การวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ใช้วิธีการวิเคราะห์จากเอกสาร รายงาน รายงานการประชุม สิ่งตีพิมพ์ บทความที่เกี่ยวข้องจาก

- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักวิทยบริการ ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ ห้องสมุดคณะครุศาสตร์
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำนักหอสมุดกลาง ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สำนักบรรณสารการพัฒนา ห้องสมุดคณะรัฐประศาสนศาสตร์ ห้องสมุดคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง สำนักหอสมุดกลาง ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร สำนักหอสมุดกลาง
- มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ห้องสมุดวิทยาลัยการเมืองการปกครอง สาขา รัฐศาสตร์
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ห้องสมุดเจ้าหน้าที่
- รัฐสภา
- Internet

และใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จากบุคคลที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

ขั้นที่ 2 การสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย

เป็นการสร้างเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในด้านกระบวนการกำหนดนโยบาย ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 แบบ คือ แบบบันทึกข้อมูลจากเอกสาร และแบบสัมภาษณ์

เครื่องมือในส่วนที่ 1 เป็นแบบบันทึกข้อมูลจากเอกสาร สำหรับการวิเคราะห์เอกสาร การวิเคราะห์ความสัมพันธ์และความสอดคล้องของกระบวนการกำหนดนโยบาย การศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 โดยมีสาระสำคัญของ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์และความสอดคล้องของนโยบายการศึกษา ใน 6 เรื่อง คือ

1. การระบุปัญหา มีการกำหนดความหมายของปัญหา และการระบุสาเหตุของปัญหา มีข้อมูลหลักฐานที่มีเกณฑ์การวัด และสิ่งชี้วัด อย่างชัดเจน เพื่อให้รู้ว่าเป็นปัญหาที่แท้จริงจำเป็นต้องแก้ไขหรือไม่ และมาจากความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวมของประเทศ
2. การจัดทำเป็นวาระ มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่จะต้องแก้ไขของนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติหรือไม่
3. การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร มีการรวบรวมข้อมูล ข่าวสาร เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุมทั้งหมดมาจัดให้เป็นระบบ เพื่อในการจำแนกแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เป็นไปได้ มาจากแหล่งข้อมูลใด และข้อมูลที่ใช้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่ มีการกรองข่าวสารและข้อมูลที่ได้มา มีการจัดให้เป็นระบบเพื่อนำเสนอให้สังคมส่วนรวมทราบหรือไม่
4. การเสนอทางเลือก เป็นการพิจารณาแนวทางของการกระทำที่เป็นไปได้ในการแก้ปัญหา การหาแนวทางเลือกหลายๆ ทาง เพื่อวิเคราะห์หาทางเลือกที่ดีที่สุด ทางเลือกที่คัดเลือกไว้นั้น จะต้องครอบคลุมขอบเขตของปัญหาที่ได้ระบุไว้โดยพิจารณาว่ามีเหตุมีผล มีหลักการ และทางเลือกที่คัดเลือกไว้นั้นจะต้องครอบคลุมขอบเขตของปัญหาที่ได้ระบุไว้ด้วย โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก
5. การจัดทำนโยบาย โดยพิจารณาว่ามีการกำหนดแนวทางที่จะจัดทำนโยบายเป็นไปในรูปแบบใด มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะมาร่วมกันปรึกษาหารือ ระดมความคิด กำหนดทิศทางและเป้าหมาย กำหนดเป้าหมายของนโยบายอย่างชัดเจน
6. การประกาศใช้เป็นนโยบาย โดยพิจารณาจากการนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

เครื่องมือในส่วนที่ 2 เป็นการสร้างแบบสัมภาษณ์ ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือประกอบการศึกษาวิเคราะห์ตามกรอบประเด็นการวิจัย โดยแบบสัมภาษณ์นี้จะเน้นการสัมภาษณ์ที่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบได้ได้อย่างกว้างขวางถึงกิจกรรมต่างๆ ที่ได้ปฏิบัติผ่านมา เล่าเรื่องราวได้อย่างอิสระ โดยที่ผู้สัมภาษณ์จะตั้งข้อซักถามเพิ่มเติมไปตลอดระยะเวลาที่ทำการสัมภาษณ์ ไม่จำกัดตามข้อคำถามที่เฉพาะเจาะจง แต่จะเป็นข้อคำถามนำเพื่อดำเนินการสนทนา

ให้ผู้ตอบได้รู้สึกสบายใจที่จะให้ข้อมูลในเชิงลึกแบบบอกเล่า ทั้งนี้ แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้กำหนดนโยบายนี้สร้างตามกรอบแนวคิดของการวิจัยในด้านกระบวนการนโยบาย ซึ่งขั้นตอนในการสร้างมี 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนแรก เป็นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ในการกำหนดนโยบาย และกรอบของแนวความคิดในการวิจัยครั้งนี้ โดยที่ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์สามารถที่จะตอบปัญหาของการวิจัย และให้คำอธิบายในกระบวนการของผู้กำหนดนโยบายได้ โดยศึกษาวิเคราะห์ประเด็นสำคัญที่แสดงถึงขั้นตอนของการกำหนดนโยบายซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน 5 ขั้นตอน เหมือนเครื่องมือในส่วนที่ 1 คือ 1. การระบุปัญหา 2. การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร 3. การเสนอทางเลือก 4. การจัดทำนโยบาย และ 5. การประกาศใช้เป็นนโยบาย

ขั้นตอนที่สอง จัดทำข้อคำถามนำสำหรับสัมภาษณ์ โดยให้ครอบคลุมหลักการ แนวความคิด และทฤษฎีในการวิจัย จากนั้น ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการศึกษาในสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งลักษณะของแบบสัมภาษณ์มีลักษณะดังตัวอย่าง (ดูภาคผนวก ก)

ขั้นที่ 3 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการเก็บจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จากการสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม และจากบุคคลโดยการสัมภาษณ์ ตามรายละเอียดที่ระบุไว้ในขั้นที่ 1 นั้น ทั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 แล้วนำมาสรุปข้อความ แสดงถึงสาระและขั้นตอนของเหตุการณ์ต่างๆ ในประเด็นสำคัญๆ ของกระบวนการกำหนดนโยบายใน 6 ประเด็นหลัก คือ (1) การระบุปัญหา (2) การจัดทำเป็นวาระ (3) การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร (4) การเสนอทางเลือก (5) การจัดทำนโยบาย และ (6) การประกาศใช้เป็นนโยบาย (7) ปัจจัยนำเข้า (8) สภาพแวดล้อม (9) ผลย้อนกลับ

การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลเพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้เพียงพอหรือยัง ข้อมูลตอบปัญหาของการวิจัยหรือไม่ และตรวจสอบข้อมูลว่าเป็นข้อมูลที่แท้จริงหรือไม่ ผู้วิจัยประยุกต์การตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) (สุภาวงศ์ จันทวานิช, 2539: 129–130) มีวิธีการตรวจสอบ ดังนี้

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เป็นการตรวจสอบแหล่งข้อมูลด้านเวลา โดยตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากต่างเวลาจะเหมือนกันหรือไม่ แหล่งข้อมูล ด้านสถานที่ โดยการตรวจสอบว่า ข้อมูลที่ได้ในเรื่องเดียวกันแต่ต่างสถานที่เหมือนกันหรือไม่และด้านบุคคล โดยการตรวจดูว่าบุคคลที่ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) ถ้าข้อมูลที่รับไม่มีความมั่นใจ ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลโดยเปลี่ยนผู้สังเกตและตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้เหมือนกันหรือไม่

3. การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่รับด้วยวิธีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีที่แตกต่างกัน ได้แก่ การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์เอกสาร

ในการตรวจสอบข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูล โดยการเก็บข้อมูลเพิ่มในเรื่องเดียวกัน ผู้ให้ข้อมูลคนเดียวกัน โดยให้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลซ้ำ นำมาสรุปแล้วนำกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลอ่าน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงตามที่ผู้ให้ข้อมูลบอกเมื่อได้ข้อมูลในแต่ละครั้งแล้วทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ นำข้อมูลที่ผ่านขั้นตอนต่าง ๆ แล้วปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

ขั้นที่ 4 สรุปผลการวิจัยและการจัดทำรายงานผลการวิจัย

ในส่วนการนำเสนอผลการวิเคราะห์กระบวนการนโยบายนี้ ได้นำเสนอตามขั้นตอนที่สำคัญต่อเนื่องกัน 6 ขั้นตอน คือ 1) การระบุปัญหา 2) การจัดทำเป็นวาระ 3) การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร 4) การเสนอทางเลือก 5) การจัดทำนโยบาย และ 5) การประกาศใช้เป็นนโยบาย ด้วยวิธีแนวอธิบาย

สำหรับการจัดทำรายงานผลการวิจัย มีลำดับการเสนอรายงานการวิจัยมี
ขั้นตอน ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการ
วิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย กรอบแนวคิด
ในการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย และการรายงานผลการวิจัย

บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษา ใน
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554). และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ภาพของข้อมูลเอกสาร และผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ภาพของข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

1.2 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่ได้จากการสัมภาษณ์ และเอกสาร

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของกระบวนการกำหนดนโยบาย กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

รายละเอียดการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ภาพของข้อมูลเอกสาร และผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ภาพของข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

1) การวิเคราะห์สถานการณ์ภาพของข้อมูลเอกสาร เป็นการนำเสนอให้เห็นรายการเอกสารและแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่นำมาใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ โดยเฉพาะด้านเอกสารซึ่งมีจำนวนเอกสารทั้งสิ้น 326 ฉบับ โดยจำแนกออกเป็น

ตารางที่ 3 จำนวนเอกสารที่จำแนกออกเป็นปีต่างๆ

ปี พ.ศ.	จำนวนเอกสาร
2540	11
2541	16
2542	6
2543	18
2544	16
2545	36
2546	17
2547	28
2548	71
2549	97
2550	10
รวม	326

จากตารางที่ 3 พบว่ามีเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกำหนดนโยบายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวนทั้งสิ้น 326 ฉบับ โดยในปีพ.ศ. 2549 มีจำนวนสูงสุดถึง 97 ฉบับ รองลงมาคือ ปี พ.ศ. 2548 ซึ่งมีจำนวน 71 ฉบับ นอกนั้น จำแนกออกเป็นในปีเอกสารในปี พ.ศ. 2540 มีจำนวน 11 ฉบับ ปี พ.ศ. 2541 และ พ.ศ. 2544 มีจำนวน 16 ฉบับ พ.ศ. 2542 มีจำนวน 6 ฉบับ พ.ศ. 2543 มีจำนวน 18 ฉบับ พ.ศ. 2545 มีจำนวน 36 ฉบับ พ.ศ. 2546 มีจำนวน 17 ฉบับ พ.ศ. 2547 มีจำนวน 28 ฉบับ และ พ.ศ. 2550 มีจำนวน 10 ฉบับ

โดยเอกสารในปี พ.ศ. 2540-2544 จะใช้เป็นข้อมูลในกระบวนการจัดทำนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 และเอกสารในปี พ.ศ. 2545-2549 จะใช้เป็นข้อมูลในกระบวนการจัดทำนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

ทั้งนี้ ในจำนวนเอกสารทั้ง 326 ฉบับ จะเป็นเอกสารปกปิดจำนวน 72 ฉบับ ที่ได้รับความอนุเคราะห์อย่างดี จากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบให้ดูข้อมูลในเอกสารและอนุญาตให้นำบางส่วนของข้อมูลมาใช้ในการวิจัยได้

2) จำนวนเอกสารที่จำแนกออกเป็นช่วงที่เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 9 และ 10

ตารางที่ 4 จำนวนเอกสารที่จำแนกตามช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่	จำนวนเอกสาร (ฉบับ)
8 (พ.ศ.2540-2544)	48
9 (พ.ศ.2545-2549)	114
10(พ.ศ.2550-2554)	164
รวม (ฉบับ)	326

จากตารางที่ 4 พบว่า เอกสารทั้ง 326 ฉบับ สามารถแบ่งออกเป็นช่วงต่างๆ ตามที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกำหนดนโยบายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตามช่วงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาฯ ฉบับต่างๆ ดังนี้ คือ เป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกำหนดนโยบายในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 จำนวน 48 ฉบับ เป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกำหนดนโยบายในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 จำนวน 114 ฉบับ แต่ในจำนวน 114 ฉบับ จะมีเอกสารบางส่วนที่มีเรื่องเกี่ยวพันกับกระบวนการกำหนดนโยบายในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 บางส่วน อาทิ เป็นเรื่องของกระบวนการในการระดมความคิดเห็น เช่น ในเอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2548 ในยุทธศาสตร์การพัฒนา: 5 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 หรือ ผลการดำเนินงาน หรือเรื่องของการประเมินผลการดำเนินงานในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เป็นต้น และ เป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกำหนดนโยบายในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จำนวน 164 ฉบับ

3) จำนวนข้อความของเอกสารที่ใช้เกี่ยวข้องกับกระบวนการต่างๆ ในการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จำนวนทั้งสิ้น 590 ข้อความ

ตารางที่ 5 จำนวนข้อความของเอกสารที่ใช้เกี่ยวข้องกับกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการกำหนดนโยบาย	จำนวนข้อความที่ปรากฏในเอกสาร
1. การระบุปัญหา	121
1.1 มุขเหตุสำคัญที่ทำให้เลือกปัญหาต่างๆ มากำหนดเป็นปัญหานโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	39
1.2 มีการให้คำนิยามของปัญหา มีเกณฑ์การวัด และสิ่งชี้วัด อย่างชัดเจน ในการระบุปัญหา	13
1.3 มีการวิเคราะห์เพื่อให้รู้ว่าเป็นปัญหาที่แท้จริงจำเป็นต้องแก้ไข มีการแยกปัญหาเป็นปัญหาเฉพาะเรื่องปัญหาทั้งระบบ หรือปัญหาพื้นฐาน เพื่อสะดวกแก่การหาทางแก้ไขต่อไปด้วย หรือไม่	23
1.4 มีการกำหนดเป้าหมายเพื่อการพัฒนาทางการศึกษาโดยตรงหรือไม่ อย่างไร	40
1.5 มีการเสนอความคิดเห็นริเริ่ม จาก รัฐบาล รัฐสภา และกลุ่มผลประโยชน์ทางการศึกษาโดยตรงหรือไม่ อย่างไร	6
2. การจัดทำเป็นวาระ	ไม่พบข้อมูล
3. การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร	88
2.1 แหล่งข้อมูล และข้อมูล ที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นอะไร ได้มาจากที่ใด	23
2.2 มีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาจัดให้เป็นระบบ เพื่อนำเสนอให้สังคมส่วนรวมทราบ จากนั้นจึงเสนอทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะมีผลต่อการนำไปปฏิบัติต่อไป หรือไม่	13
2.3 มีการกรองข่าวสาร และข้อมูลที่ได้มาอย่างละเอียดรอบคอบ หรือไม่	2
2.4 ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วม หรือไม่ อย่างไร	45
2.5 มีการทำวิจัย เฉพาะทางการศึกษา หรือไม่	5
4. ทางเลือกนโยบาย	ไม่พบข้อมูล
3.1 มีการวิเคราะห์ทางเลือกหรือไม่ อย่างไร	ไม่พบข้อมูล
3.2 มีการหาแนวทางเลือกหลายๆ ทาง เพื่อวิเคราะห์หาทางเลือกที่ดีที่สุด และเปรียบเทียบความสิ้นเปลือง ตลอดจนผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามทางเลือกต่างๆ หรือไม่	ไม่พบข้อมูล
5. การจัดทำข้อเสนอแนะนโยบาย	56
4.1 มีขั้นตอนในการจัดทำร่างนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อย่างไรบ้าง	ไม่พบข้อมูล

4.2 มีการนำแนวทางเลือกที่ดี ที่เหมาะสม มาจัดทำเป็นร่างนโยบายเบื้องต้นหรือไม่	30
4.3 มีการเลือกนโยบายที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุด จากทางเลือกนโยบายต่างๆที่มีหรือไม่	ไม่พบข้อมูล
4.4 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มาร่วมกันปรึกษาหารือ ระดมความคิด มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางและจัดทำข้อเสนอแผนงานเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญห กำหนดทิศทางและเป้าหมายของนโยบายดังกล่าว เพื่อจัดทำเป็นร่างนโยบายเบื้องต้น หรือไม่	26
6. การประกาศเป็นนโยบาย	26
5.1 มีการตัดสินใจเลือกนโยบายที่จะนำไปปฏิบัติ จากทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่หรือไม่	ไม่พบข้อมูล
5.2 มีการปฏิบัติตามมากน้อยเพียงใด	26
5.3 มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์อย่างไร	ไม่พบข้อมูล
7. ปัจจัยนำเข้า	224
6.1 ความต้องการของสมาชิกในสังคม-มีการติดต่อสื่อสารของ พรรคการเมือง / รัฐบาล /พลเมือง (political)-ประสบการณ์ของคนตัดสินใจ-เศรษฐกิจ และสังคม-ผลการเลือกตั้ง ส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือไม่	147
6.2 การสนับสนุน-รายได้ -การศึกษา-ความเป็นเมือง-ประวัติศาสตร์ -วัฒนธรรมทางการเมือง-กลุ่มผลประโยชน์-แรงสนับสนุนจากสื่อมวลชน-นักการเมือง ส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือไม่	77
8. สภาพแวดล้อม	23
7.1 สภาพแวดล้อมภายใน - พฤติกรรม ทักษะคิด และความคิดในเชิง เศรษฐศาสตร์ วัฒนธรรม โครงสร้างของสังคม สภาพทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม มีผลต่อการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งทางตรงและทางอ้อม หรือไม่ อย่างไร	19
7.2 สภาพแวดล้อมภายนอก - ระบบต่างๆ ภายนอกสังคม เช่น สังคมภายนอก (International society) หรือวัฒนธรรมภายนอก	4
9. ผลย้อนกลับ	102
8.1 นโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ออกไปแล้ว ได้นำมาพิจารณาแก้ไข ปรับปรุง หรือยกเลิก หรือไม่ อย่างไร	27
8.2 มีอิทธิพลต่อความต้องการที่จะดำเนินต่อไป	25
รวม (จำนวนข้อความ)	590

จากตารางที่ 5 พบว่ามีจำนวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนของกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งสิ้น 590 ข้อความ โดยสามารถจำแนกออกเป็น ดังนี้

1. ขั้นตอนของการระบุปัญหา พบว่ามีการใช้เอกสารที่เกี่ยวข้อง จำนวน 121 ข้อความ โดยสามารถจำแนกออกเป็นขั้นตอนย่อย ได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้คือ

1.1 ขั้นตอนที่บอกว่าอะไรเป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้เลือกปัญหาต่างๆ มากำหนดเป็นปัญหานโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เช่น มาจากปัญหาสาธารณะ และเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ มีจำนวน 39 ข้อความ

1.2 ขั้นตอนที่มีการให้คำนิยามของปัญหา มีเกณฑ์การวัด และสิ่งชี้วัด อย่างชัดเจนในการระบุปัญหา มีจำนวน 13 ข้อความ

1.3 ขั้นตอนที่มีการวิเคราะห์เพื่อให้รู้ว่าเป็นปัญหาที่แท้จริงจำเป็นต้องแก้ไข มีการแยกปัญหาเป็นปัญหาเฉพาะเรื่องปัญหาทั้งระบบ หรือปัญหาพื้นฐาน เพื่อสะดวกแก่การหาทางแก้ไขต่อไป มีจำนวน 23 ข้อความ

1.4 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายเพื่อการพัฒนาทางการศึกษา โดยตรงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีจำนวน 40 ข้อความ

1.5 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการเสนอความคิดริเริ่ม จาก รัฐบาล รัฐสภา และกลุ่มผลประโยชน์ ทางด้านการศึกษาโดยตรงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีจำนวน 6 ข้อความ

2. ขั้นตอนของการจัดทำเป็นวาระ ผู้วิจัยไม่พบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้

3. ขั้นตอนของการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร พบว่ามีการใช้เอกสารที่เกี่ยวข้อง จำนวน 88 ข้อความ โดยสามารถจำแนกออกเป็นขั้นตอนย่อย ได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้คือ

3.1 ขั้นตอนที่บ่งบอกให้เห็นแหล่งข้อมูล และข้อมูล ที่ใช้ประกอบการพิจารณาในเรื่องของนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่ามีการใช้เอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวน 23 ข้อความ

3.2 ขั้นตอนเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาจัดให้เป็นระบบ เพื่อนำเสนอให้สังคมส่วนรวมทราบ จากนั้นจึงเสนอทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะมีผลต่อการนำไปปฏิบัติ พบว่ามีการใช้เอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวน 13 ข้อความ

3.3 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการกรอกรางยาวสาร และข้อมูลที่ได้มาอย่างละเอียด รอบคอบ มีการพิจารณาอย่างลึกซึ้ง พบว่ามีการใช้เอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวน 2 ข้อความ

3.4 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนของการ กำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่ามีการใช้เอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวน 45 ข้อความ

3.5 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยเฉพาะด้านการศึกษา พบว่ามีการใช้ เอกสารที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 ข้อความ

4. ขั้นตอนของการเสนอทางเลือกนโยบาย ผู้วิจัยไม่พบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ เรื่องนี้

5. ขั้นตอนของการจัดทำข้อเสนอแนะนโยบาย พบว่ามีการใช้เอกสารที่เกี่ยวข้อง จำนวน 56 ข้อความ โดยสามารถจำแนกออกเป็นขั้นตอนย่อย ได้ 4 ขั้นตอน ดังนี้คือ

5.1 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำร่างนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้วิจัยไม่พบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้

5.2 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการนำแนวทางเลือกที่ดี ที่เหมาะสม มาจัดทำเป็นร่าง นโยบายเบื้องต้น พบว่ามีการใช้เอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวน 30 ข้อความ

5.3 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการเลือกนโยบายที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุด จาก ทางเลือกนโยบายต่างๆ ผู้วิจัยไม่พบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้

5.4 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มาร่วมกันปรึกษาหารือ ระดม ความคิด มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางและจัดทำข้อเสนอแผนงานเกี่ยวกับแนวทางแก้ไข ปัญหา กำหนดทิศทางและเป้าหมายของนโยบาย เพื่อจัดทำเป็นร่างนโยบายเบื้องต้น พบว่ามีการ ใช้เอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวน 26 ข้อความ

6. ขั้นตอนของการประกาศเป็นนโยบาย พบว่ามีการใช้เอกสารที่เกี่ยวข้อง จำนวน 26 ข้อความ โดยสามารถจำแนกออกเป็นขั้นตอนย่อย ได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้คือ

6.1 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกนโยบายที่จะนำไปปฏิบัติ จาก ทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่ ผู้วิจัยไม่พบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้

6.2 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตาม พบว่ามีการใช้เอกสารที่เกี่ยวข้อง จำนวน 26 ข้อความ

6.3 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารประชาสัมพันธ์ ผู้วิจัยไม่พบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้

7. ปัจจัยนำเข้า พบว่ามีการใช้เอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวน 224 ข้อความ โดยสามารถจำแนกออกเป็นขั้นตอนย่อย ได้ 2 ขั้นตอน ดังนี้คือ

7.1 ความต้องการของสมาชิกในสังคม -การติดต่อสื่อสารของ พรรคการเมือง /รัฐบาล -ผลการเลือกตั้ง ส่งผลกระทบต่อการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่ามีการใช้เอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวน 147 ข้อความ

7.2 การสนับสนุน -กลุ่มผลประโยชน์ -แรงสนับสนุนจากสื่อมวลชน -นักการเมือง ส่งผลกระทบต่อการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่ามีการใช้เอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวน 77 ข้อความ

8. สภาพแวดล้อม พบว่ามีการใช้เอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวน 23 ข้อความ โดยสามารถจำแนกออกเป็นขั้นตอนย่อย ได้ 2 ขั้นตอน ดังนี้คือ

8.1 สิ่งแวดล้อมภายใน สภาพทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบาย พบว่ามีการใช้เอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวน 19 ข้อความ

8.2 สิ่งแวดล้อมภายนอก ระบบต่างๆ ภายนอกสังคม เช่น สังคมภายนอก หรือวัฒนธรรมภายนอก พบว่ามีการใช้เอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวน 4 ข้อความ

9. ผลย้อนกลับ พบว่ามีการใช้เอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวน 102 ข้อความ โดยสามารถจำแนกออกเป็นขั้นตอนย่อย ได้ 2 ขั้นตอน ดังนี้คือ

9.1 การพิจารณาแก้ไข ปรับปรุง หรือยกเลิก นโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ออกไป พบว่ามีการใช้เอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวน 27 ข้อความ

9.2 การมีอิทธิพลต่อความต้องการที่จะดำเนินต่อไป พบว่ามีการใช้เอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวน 25 ข้อความ

รวมจำนวนครั้งของเอกสารที่ใช้เกี่ยวข้องกับขั้นตอนต่างๆ ทั้ง 9 ขั้นตอนของกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งสิ้น จำนวน 590 ข้อความ ซึ่งการที่มีการใช้ข้อความจำนวนมากถึง 590 ข้อความ เนื่องจากเอกสารบางฉบับสามารถใช้ได้ในหลายขั้นตอนของกระบวนการของการกำหนดนโยบาย

1.2 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1) การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ที่ให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย เป็นการนำเสนอให้เห็นรายการข้อมูลต่างๆ ที่นำมาใช้ในการทำวิจัย

ตารางที่ 6 ตารางแสดงจำนวนผู้ที่ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์

สถานภาพ	เพศ		
	ชาย	หญิง	รวม(คน)
เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(สศช.)	15	24	39
กลุ่มที่เกี่ยวข้อง	9	1	10
รวม (คน)	24	25	49

จากตารางที่ 6 พบว่ามีผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกำหนดนโยบายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแก่ผู้วิจัย ซึ่งมีจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์แก่ผู้วิจัยทั้งสิ้น 49 คน โดยเป็นเพศชายจำนวน 24 คน และเป็นเพศหญิงจำนวน 25 คน ซึ่งจำแนกออกเป็น

(1) เป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน 39 คน จำแนกเป็น เพศชาย 15 คน และเพศหญิง 24 คน

(2) เป็นกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนโยบายในเรื่องของการนำนโยบายไปปฏิบัติ จำนวน 10 คน จำแนกเป็น เพศชาย 9 คน และเพศหญิง 1 คน

ตารางที่ 7 ตารางจำแนกบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกำหนดนโยบายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สถานภาพ	เพศ		
	ชาย	หญิง	รวม(คน)
คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10	9	4	13
คณะทำงานฯ และเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)	6	20	26
รวม (คน)	15	24	39

จากตารางที่ 7 พบว่า บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สามารถจำแนกออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มที่หนึ่ง เป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) จำนวน 13 คน เป็นเพศชาย 9 คน เพศหญิง 4 คน และกลุ่มที่สอง เป็นคณะทำงานฯ และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน 26 คน เป็นเพศชาย 6 คน เพศหญิง 20 คน รวมทั้งสิ้น 39 คน

ตารางที่ 8 ตารางจำแนกบทบาทของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนโยบายในเรื่องของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

สถานภาพ	จำนวน (คน)
อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย และอดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ	2
อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย และอดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ	1
อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย	4
อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย	1
อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย	1
เจ้าหน้าที่กระทรวงศึกษาธิการ	1
รวม (คน)	10

จากตารางที่ 8 พบว่ามีกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งในกลุ่มบุคคลเหล่านั้นมีบทบาทหน้าที่ต่างๆ กัน ซึ่งมีจำนวนผู้ให้ข้อมูลและสัมภาษณ์แก่ผู้วิจัย ทั้งสิ้น 10 คน โดยจำแนกออกเป็น อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย จำนวน 3 คน อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย จำนวน 1 คน อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย จำนวน 4 คน อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย จำนวน 1 คน และเจ้าหน้าที่กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน

ตารางที่ 9 จำนวนข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกำหนดนโยบายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการกำหนดนโยบาย	จำนวนข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์
1. การระบุปัญหา	49
1.1 มุลเหตุสำคัญที่ทำให้เลือกปัญหาต่างๆ มากำหนดเป็นปัญหานโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	11
1.2 มีการให้คำนิยามของปัญหา มีเกณฑ์การวัด และสิ่งชี้วัด อย่างชัดเจน ในการระบุปัญหา	6
1.3 มีการวิเคราะห์เพื่อให้รู้ว่าเป็นปัญหาที่แท้จริงจำเป็นต้องแก้ไข มีการแยกปัญหาเป็นปัญหาเฉพาะเรื่องปัญหาทั้งระบบ หรือปัญหาพื้นฐาน เพื่อสะดวกแก่การหาทางแก้ไขต่อไปด้วย หรือไม่	15
1.4 มีการกำหนดเป้าหมายเพื่อการพัฒนาด้านการศึกษาโดยตรงหรือไม่ อย่างไร	8
1.5 มีการเสนอความคิดริเริ่ม จาก รัฐบาล รัฐสภา และกลุ่มผลประโยชน์ ทางด้านการศึกษาโดยตรงหรือไม่ อย่างไร	9
2.การจัดทำเป็นวาระ	2
3. การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร	54
3.1 แหล่งข้อมูล และข้อมูล ที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นอะไร ได้มาจากที่ใด	28
3.2 มีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาจัดให้เป็นระบบ เพื่อนำเสนอให้สังคมส่วนรวมทราบ จากนั้นจึงเสนอทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะมีผลต่อการนำไปปฏิบัติต่อไป หรือไม่	2
3.3 มีการกรองข่าวสาร และข้อมูลที่ได้มาอย่างละเอียดรอบคอบหรือไม่	5
3.4 ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่ อย่างไร	14
3.5 มีการทำวิจัย เฉพาะด้านการศึกษา หรือไม่	5
4. ทางเลือกนโยบาย	4
4.1 มีการวิเคราะห์ทางเลือกหรือไม่ อย่างไร	3
4.2 มีการหาแนวทางเลือกหลายๆ ทาง เพื่อวิเคราะห์หาทางเลือกที่ดีที่สุด และเปรียบเทียบความสิ้นเปลือง ตลอดจนผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามทางเลือกต่างๆ หรือไม่	1
5. การจัดทำข้อเสนอโยบาย	49
5.1 มีขั้นตอนในการจัดทำร่างนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนา	27

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม	
5.2 มีการนำแนวทางเลือกที่ดี ที่เหมาะสม มาจัดทำเป็นร่างนโยบายเบื้องต้น หรือไม่	1
5.3 มีการเลือกนโยบายที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุด จากทางเลือกนโยบายต่างๆที่มี หรือไม่	ไม่พบข้อมูล
5.4 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มาร่วมกันปรึกษาหารือ ระดมความคิด มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางและจัดทำข้อเสนอแผนงานเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหากำหนดทิศทางและเป้าหมายของนโยบายดังกล่าว เพื่อจัดทำเป็นร่างนโยบายเบื้องต้นหรือไม่	21
6. การประกาศเป็นนโยบาย	2
6.1 มีการตัดสินใจเลือกนโยบายที่จะนำไปปฏิบัติ จากทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่ หรือไม่	1
6.2 มีการปฏิบัติตามอย่างน้อยเพียงใด	1
6.3 มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์อย่างไร	ไม่พบข้อมูล
7. ปัจจัยนำเข้า	2
7.1 ความต้องการของสมาชิกในสังคม-มีการติดต่อสื่อสารของพรรคการเมือง /รัฐบาล /พลเมือง (political)-ประสบการณ์ของคนตัดสินใจ-เศรษฐกิจและสังคม-ผลการเลือกตั้ง ส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือไม่	2
7.2 การสนับสนุน-รายได้ -การศึกษา-ความเป็นเมือง-ประวัติศาสตร์-วัฒนธรรมทางการเมือง-กลุ่มผลประโยชน์-แรงสนับสนุนจากสื่อมวลชน-นักการเมือง ส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือไม่	ไม่พบข้อมูล
8. สภาพแวดล้อม	35
8.1 สภาพแวดล้อมภายใน - พฤติกรรม ทัศนคติ และความคิดในเชิงเศรษฐศาสตร์ วัฒนธรรม โครงสร้างของสังคม สภาพทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม มีผลต่อข้อกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งทางตรงและทางอ้อม หรือไม่ อย่างไร	25
8.2 สภาพแวดล้อมภายนอก - ระบบต่างๆ ภายนอกสังคม เช่น สังคมภายนอก (International society) หรือวัฒนธรรมภายนอก	10
9. ผลย้อนกลับ	6
9.1 นโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ออกไปแล้ว ได้นำมาพิจารณาแก้ไข ปรับปรุง หรือยกเลิก หรือไม่ อย่างไร	4
9.2 มีอิทธิพลต่อความต้องการที่จะดำเนินต่อไป	2
รวม (จำนวนครั้ง)	203

จากตารางที่ 9 พบว่ามีผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จำนวนทั้งสิ้น 203 ข้อมูล โดยสามารถจำแนกออกเป็น ดังนี้คือ

1. ขั้นตอนของการระบุปัญหา พบว่ามีผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 49 ครั้ง โดยสามารถจำแนกออกเป็นขั้นตอนย่อย ได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้คือ

1.1 ขั้นตอนที่บอกว่าอะไรเป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้เลือกปัญหาต่างๆ มากำหนดเป็นปัญหาในนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เช่น มาจากปัญหาสาธารณะ และเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ พบว่ามีผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 11 ครั้ง

1.2 ขั้นตอนที่มีการให้คำนิยามของปัญหา มีเกณฑ์การวัด และสิ่งชี้วัด อย่างชัดเจนในการระบุปัญหา พบว่ามีผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 6 ครั้ง

1.3 ขั้นตอนที่มีการวิเคราะห์เพื่อให้รู้ว่าเป็นปัญหาที่แท้จริงจำเป็นต้องแก้ไข มีการแยกปัญหาเป็นปัญหาเฉพาะเรื่องปัญหาทั้งระบบ หรือปัญหาพื้นฐาน เพื่อสะดวกแก่การหาทางแก้ไขต่อไป พบว่ามีผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 15 ครั้ง

1.4 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายเพื่อการพัฒนาทางการศึกษา โดยตรงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่ามีผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 8 ครั้ง

1.5 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการเสนอความคิดริเริ่ม จาก รัฐบาล รัฐสภา และกลุ่มผลประโยชน์ ทางด้านการศึกษาโดยตรงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่ามีผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 9 ครั้ง

2. ขั้นตอนการจัดทำเป็นวาระ พบว่ามีผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 ครั้ง

3. ขั้นตอนของการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร พบว่ามีผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 54 ครั้ง โดยสามารถจำแนกออกเป็นขั้นตอนย่อย ได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้คือ

3.1 ขั้นตอนที่บ่งบอกให้เห็นแหล่งข้อมูล และข้อมูล ที่ใช้ประกอบการพิจารณาในเรื่องของนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่ามีผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 28 ครั้ง

3.2 ขั้นตอนเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาจัดให้เป็นระบบ เพื่อนำเสนอให้สังคมส่วนรวมทราบ จากนั้นจึงเสนอทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะมีผลต่อการนำไปปฏิบัติ พบว่ามีการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 2 ครั้ง

3.3 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ข่าวสาร และข้อมูลที่ได้มาอย่างละเอียดรอบคอบ มีการพิจารณาอย่างลึกซึ้ง พบว่ามีการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 ครั้ง

3.4 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนของการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่ามีการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 14 ครั้ง

3.5 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยเฉพาะด้านการศึกษา พบว่ามีการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 ครั้ง

4. ขั้นตอนของการเสนอทางเลือกนโยบาย พบว่ามีการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 4 ครั้ง

4.1 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ทางเลือก พบว่ามีการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 3 ครั้ง

4.2 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการหาแนวทางเลือกหลายๆ ทาง เพื่อวิเคราะห์หาทางเลือกที่ดีที่สุด และเปรียบเทียบความสิ้นเปลือง ตลอดจนผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามทางเลือกต่างๆ มีจำนวน 1 ครั้ง

5. ขั้นตอนของการจัดทำข้อเสนอแนะนโยบาย พบว่ามีการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 49 ครั้ง โดยสามารถจำแนกออกเป็นขั้นตอนย่อย ได้ 4 ขั้นตอน ดังนี้คือ

5.1 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำร่างนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่ามีการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 27 ครั้ง

5.2 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการนำแนวทางเลือกที่ดี ที่เหมาะสม มาจัดทำเป็นร่างนโยบายเบื้องต้น พบว่ามีการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 1 ครั้ง

5.3 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการเลือกนโยบายที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุด จากทางเลือกนโยบายต่างๆ พบว่าไม่มีการให้ข้อมูลใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้

5.4 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มาร่วมกันปรึกษาหารือ ระดมความคิดเห็น มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางและจัดทำข้อเสนอแผนงานเกี่ยวกับแนวทางแก้ไข

ปัญหา กำหนดทิศทางและเป้าหมายของนโยบาย เพื่อจัดทำเป็นร่างนโยบายเบื้องต้น พบว่ามีการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 21 ครั้ง

6. ขั้นตอนของการประกาศเป็นนโยบาย พบว่ามีการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 2 ครั้ง โดยสามารถจำแนกออกเป็นขั้นตอนย่อย ได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้คือ

6.1 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกนโยบายที่จะนำไปปฏิบัติ จากทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่ พบว่าไม่มีเอกสารใดๆ พบว่ามีการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 1 ครั้ง

6.2 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตาม พบว่ามีการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 1 ครั้ง

6.3 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารประชาสัมพันธ์ พบว่าไม่มีกรให้ข้อมูลใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้

7. ปัจจัยนำเข้า พบว่ามีการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 2 ครั้ง โดยสามารถจำแนกออกเป็นขั้นตอนย่อย ได้ 2 ขั้นตอน ดังนี้คือ

7.1 ความต้องการของสมาชิกในสังคม -การติดต่อสื่อสารของ พรรคการเมือง /รัฐบาล -ผลการเลือกตั้ง ส่งผลกระทบต่อกรกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่ามีการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 2 ครั้ง

7.2 การสนับสนุน -กลุ่มผลประโยชน์ -แรงสนับสนุนจากสื่อมวลชน -นักการเมือง ส่งผลกระทบต่อกรกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่าไม่มีกรให้ข้อมูลใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้

8. สภาพแวดล้อม พบว่ามีการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 35 ครั้ง โดยสามารถจำแนกออกเป็นขั้นตอนย่อย ได้ 2 ขั้นตอน ดังนี้คือ

8.1 สิ่งแวดล้อมภายใน สภาพทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบาย พบว่ามีการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 25 ครั้ง

8.2 สิ่งแวดล้อมภายนอก ระบบต่างๆ ภายนอกสังคม เช่น สังคมภายนอก หรือวัฒนธรรมภายนอก พบว่ามีการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 4 ครั้ง

9. ผลย้อนกลับ พบว่ามีการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 6 ครั้ง โดยสามารถจำแนกออกเป็นขั้นตอนย่อย ได้ 2 ขั้นตอน ดังนี้คือ

9.1 การพิจารณาแก้ไข ปรับปรุง หรือยกเลิก นโยบายการศึกษาใน
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ออกไป พบว่ามีกรให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 4 ครั้ง

9.2 การมีอิทธิพลต่อความต้องการที่จะดำเนินต่อไป พบว่ามีกรให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจำนวน 2 ครั้ง

สรุป จากการสัมภาษณ์ผู้ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวข้องกับขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการ
กำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้ง 9 ขั้นตอน จะมีข้อมูล
รวมทั้งสิ้น จำนวน 203 ครั้ง ซึ่งในบางขั้นตอนของกระบวนการมีผู้ให้ข้อมูลซ้ำๆ กันหลายคน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาใน
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่ได้จากเอกสาร และการสัมภาษณ์
ในขั้นตอนต่างๆ ดังนี้**

1. การระบุปัญหา
2. การจัดทำเป็นวาระ
3. การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร
4. การเสนอทางเลือกนโยบาย
5. การจัดทำข้อเสนอแนะนโยบาย
6. การประกาศเป็นนโยบาย
7. ปัจจัยนำเข้า
8. สภาพแวดล้อม
9. ผลย้อนกลับ

1. การระบุปัญหา

การจัดทำนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จากผลการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ พบว่าในการระบุปัญหามีขั้นตอนดังนี้คือ

1.1 มูลเหตุสำคัญที่เลือกปัญหาต่างๆ มากำหนดเป็นปัญหานโยบาย การศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เช่น มาจากปัญหาสาธารณสุข และเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศหรือไม่ ซึ่งผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการ วิเคราะห์เอกสารจำนวน 39 ฉบับ และผลการสัมภาษณ์ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ด้านกำลังแรงงาน ผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสารจำนวน 11 ฉบับ หรือคิดเป็นร้อยละ 28.21 และการสัมภาษณ์ พบว่าเป็นเรื่องของการยกระดับการศึกษา ของแรงงานไทยยังต่ำกว่าเป้าหมายอยู่มาก ซึ่งจะเบียดเบียนอย่างมากต่อการเพิ่มขีด ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และจากผลการศึกษาของหลายหน่วยงานได้ข้อสรุป ตรงกันว่าคุณภาพกำลังคนของประเทศไทยมีปัญหา เนื่องจากระบบการจัดการศึกษาไม่มี ประสิทธิภาพ ไม่สามารถผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน กระบวนการเรียนการสอนไม่ได้สอนให้คนรู้จักคิด วิเคราะห์ หาเหตุผล และนำไปสู่การปรับเปลี่ยน พฤติกรรมให้ถูกต้องเหมาะสม

ด้านบุคลากร ผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสารจำนวน 10 ฉบับ หรือคิดเป็นร้อยละ 25.64 และการสัมภาษณ์ พบว่าเป็นเรื่องของการขาดแคลนนักวิจัย และครู อาจารย์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพเป็นจำนวนมาก และไม่สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตและบริการ การพัฒนาคุณภาพคนด้านการศึกษา ขยายตัวเชิงปริมาณอย่างรวดเร็ว แต่ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้กับการนำไปใช้ของคนไทยยังอยู่ในระดับต่ำ การศึกษา การศึกษา จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างโอกาสและพัฒนาสติปัญญาและกระบวนการเรียนรู้ของคนให้สามารถ “คิดเป็น ทำเป็น” และผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพและศักยภาพของคนไทยในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ สาเหตุสำคัญเนื่องจากหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนยังไม่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

ส่วนด้านการเรียนต่อ ผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสารจำนวน 8 ฉบับ หรือคิดเป็นร้อยละ 20.51 และการสัมภาษณ์ พบว่าเป็นเรื่องของอัตราการเรียนต่อของนักเรียนระดับต่าง ๆ ลดลง มีปัญหาด้านการศึกษาที่มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ ทางด้านพัฒนาการศึกษา และผลสัมฤทธิ์ พบว่า มีจำนวน 13 ฉบับ หรือคิดเป็นร้อยละ 33.33 เป็นเรื่องการพัฒนาการศึกษาของประเทศเป็นการเติบโตในด้านปริมาณ แต่คุณภาพของการศึกษาซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญไม่แข็งแกร่งเพียงพอที่จะทำให้การพัฒนามีความมั่นคง จึงจำเป็นต้องมีการปรับแนวทางการพัฒนาการศึกษาให้สมดุลทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ และคุณภาพการศึกษาที่วัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กนักเรียนไทยลดลง กล่าวคือคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบ 4 วิชาหลัก (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์) ในปี 2547 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ลดลงจากร้อยละ 52.35 ในปี 2541 เหลือร้อยละ 44.

สำหรับด้านการกระจาย ผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสารจำนวน 6 ฉบับ หรือคิดเป็นร้อยละ 15.38 และการสัมภาษณ์ พบว่าเป็นเรื่องของคุณภาพและการกระจายบริการทางสังคมระหว่างพื้นที่ยังไม่เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะการกระจายการให้บริการ การศึกษา ยังมีปัญหาคุณภาพและความเหลื่อมล้ำระหว่างภาคและระหว่างชนบทกับเมือง และความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาค่อนข้างสูง มีหลายกลุ่มที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน มีกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและเด็กพิการที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน

ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสารจำนวน 5 ฉบับ หรือคิดเป็นร้อยละ 12.82 และการสัมภาษณ์ พบว่าเป็นเรื่องของการจัดหลักสูตรการศึกษาและกระบวนการเรียนการสอนมีลักษณะแยกส่วนจากสังคมและชุมชน การ

จัดการเรียนการสอนยังมุ่งในด้านการพัฒนาวิชาความรู้ให้ความสำคัญกับประกาศนียบัตรหรือใบรับรองผลการศึกษามากกว่า การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม การพัฒนาการเรียนรู้ของคนไทยในภาพรวม เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต ยังมีเพียงครึ่งหนึ่งของทั้งประเทศ และช่องว่างการเรียนรู้ระหว่างคนในเมืองและชนบทอยู่ในระดับที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน

ด้านระบบการศึกษา ผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสารจำนวน 8 ฉบับ หรือคิดเป็นร้อยละ 20.51 และการสัมภาษณ์ พบว่าเป็นเรื่องของการจัดการศึกษาที่ผ่านมายังไม่สามารถสนองความต้องการในการพัฒนาคน ชุมชน ท้องถิ่นและประเทศ ซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์อย่างรวดเร็ว ระบบการศึกษาไม่สร้างคนที่คิดเป็นทำเป็นและมีจิตสำนึกสาธารณะ รูปแบบการจัดการศึกษา 3 รูปแบบ มีการดำเนินงานแบบต่างคนต่างจัด การบริหารจัดการทั้งในด้านเนื้อหาสาระและวิธีการยังไม่เอื้อต่อการศึกษาทุกรูปแบบ

ด้านสถาบันการศึกษา ผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสารจำนวน 5 ฉบับ หรือคิดเป็นร้อยละ 12.82 และการสัมภาษณ์ พบว่าเป็นเรื่องที่ยังมุ่งพัฒนาเฉพาะความรู้ตามค่านิยมในสังคมที่ให้ความสำคัญกับปริมาณเด็กที่เข้าเรียนมากกว่าคุณภาพของการศึกษา เน้นความรู้ทางทฤษฎีที่สถาบันการศึกษาต้องการสอนเป็นหลักมากกว่าความรู้ในการปฏิบัติจริงในวิชาชีพ

ด้านการลงทุนทางการศึกษา ผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสารจำนวน 6 ฉบับ หรือคิดเป็นร้อยละ 15.38 และการสัมภาษณ์ พบว่าเป็นเรื่องของการเร่งรัดการศึกษาพื้นฐาน 12 ปีอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การปฏิรูประบบการผลิตครูให้เน้นวิชาที่สอนและทักษะความรู้ที่จำเป็น จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยที่กำหนดไว้ 9 ปี

ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสารจำนวน 2 ฉบับ หรือคิดเป็นร้อยละ 5.13 และการสัมภาษณ์ พบว่าเป็นเรื่องของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ เมื่อพิจารณาจากผลคะแนนการทดสอบวิชาหลัก 4 วิชา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ของนักเรียนยังคงอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าร้อยละ 50

1.2 การให้คำนิยามของปัญหา มีเกณฑ์การวัด และสิ่งชี้วัด อย่างชัดเจน ในการระบุปัญหาหรือไม่ ซึ่งผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสารจำนวน 13 ฉบับ ที่เกี่ยวข้อง และผลการสัมภาษณ์ พบว่าเจ้าหน้าที่มีการใช้เกณฑ์การวัด หรือสิ่งชี้วัด อย่างชัดเจน ในกระบวนการจัดทำนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ดังนี้

มีการใช้เกณฑ์การวัดจากการประมาณการกำลังแรงงาน การมีงานทำ และการว่างงาน จากการจัดระบบข้อมูลนักเรียนนักศึกษาในระบบ นอกระบบ รายชั้น อัตราการเลื่อนชั้น การออกกลางคันและการเรียนต่อ นำไปประมาณจำนวนนักเรียน จำนวนผู้ออกกลางคัน และจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาทั้งที่เรียนต่อและไม่เรียนต่อในแต่ละปี

มีการใช้เครื่องชี้วัดจากผลการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดครอบคลุมอยู่ดีมีสุข โดยเครื่องชี้วัดดังกล่าวจะมีองค์ประกอบหลัก 7 ด้าน ซึ่งครอบคลุมทุกมิติของการดำรงชีวิต โดยด้านความรู้หรือการศึกษา

มีการใช้เครื่องชี้วัดจากการประเมินสถานการณ์และแนวโน้มที่พบว่า (1) ปีการศึกษาโดยเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ (2) ระบบการศึกษาไม่สร้างคนที่คิดเป็นทำเป็นและมีจิตสำนึกสาธารณะ (3) ทูทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ขาดการจัดการความรู้และไม่มีการดึงความรู้จากตัวคนออกมา

มีการใช้เครื่องชี้วัดจากผลการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ที่พบว่ามีปัญหาทางการศึกษาที่มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเพียง 7.8 ปี ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ 9 ปี

มีการใช้เครื่องชี้วัดจากการประเมินความสัมฤทธิ์ผลและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระบบการศึกษา โดยการวัด “ผลสะสมทางการศึกษา” (Stock of Education) โดยตัวชี้วัด ได้แก่ อัตราการรู้หนังสือ (Literacy Rate) อัตราการเรียนรู้ (Functional Literacy Rate) และที่สำคัญคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (Education Attainment) ซึ่งล้วนมีความเชื่อมโยงกับปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจ

1.3 การวิเคราะห์เพื่อให้รู้ว่าเป็นปัญหาที่แท้จริงจำเป็นต้องแก้ไข มีการแยกปัญหาเป็นปัญหาเฉพาะเรื่องปัญหาทั้งระบบ หรือปัญหาพื้นฐาน เพื่อสะดวกแก่การหาทางแก้ไขต่อไปด้วยหรือไม่ ซึ่งผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสารจำนวน 23 ฉบับ และผลการสัมภาษณ์ ที่เกี่ยวข้อง พบว่าในการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เจ้าหน้าที่มีการแยกปัญหาออกเป็นปัญหาเฉพาะเรื่อง อาทิ

เรื่องของวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ที่เน้นหลักสูตรหรือเร่งผลิตบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับประถมจนถึงอุดมศึกษา รวมทั้งการพัฒนาครูอาจารย์ที่มีคุณภาพ และกลไกสนับสนุนทางการศึกษา เพื่อนำไปสู่การสร้างฐานบุคลากรที่มีคุณภาพอย่างเพียงพอและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ โดยพัฒนาการเรียนการสอนที่

เน้นการปฏิบัติการ ควบคู่กับการพัฒนาบุคลากรผู้สอนให้มีคุณภาพและมีสัดส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน

เรื่อง การกำหนดหน่วยงานหลักพัฒนาหลักสูตรและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียน นักศึกษามีจิตสำนึกสาธารณะ และทำประโยชน์ต่อสังคม คือ กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานสนับสนุน คือ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงวัฒนธรรม

หรือ เรื่อง การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT Analysis) ของทุน 3 ทุน ที่พบจุดอ่อน ของสถาบันการศึกษา ที่ยังหล่อหลอมเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดีของสังคมได้ไม่เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง

1.4 การกำหนดเป้าหมายเพื่อการพัฒนาด้านการศึกษาดังกล่าวโดยตรงของนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ซึ่งผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสารจำนวน 40 ฉบับ และผลการสัมภาษณ์ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า

มีการระบุให้ทุกภาคส่วนให้บริการการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบแก่ประชาชน และให้สถาบันการศึกษา เป็นแกนนำชุมชนให้มีการวิจัย การวิจัยตลาด และใช้การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและสร้างภูมิคุ้มกันในพื้นที่ และร่วมมือกับทุกภาคส่วนให้การศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบแก่เยาวชนและประชาชน จากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสารจำนวน 19 ฉบับ หรือคิดเป็นร้อยละ 47.50

มีการระบุให้เน้นจริยธรรมและคุณธรรม เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาของประเทศในทุกๆระดับ จากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสารจำนวน 7 ฉบับ หรือคิดเป็นร้อยละ 17.50

มีการระบุให้เร่งรัดจัดทำกรอบการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา รวมทั้งการพัฒนาครู-อาจารย์ที่มีคุณภาพ และกลไกสนับสนุนทางการศึกษา เพื่อนำไปสู่การสร้างฐานบุคลากรที่มีคุณภาพอย่างเพียงพอและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ จากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสารจำนวน 8 ฉบับ หรือคิดเป็นร้อยละ 20.00

การปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ ที่ระบุให้มีการเร่งปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างแนวคิดและองค์ความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและวิทยาการสมัยใหม่ โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมจัดทำหลักสูตรการศึกษา และวิธีการเรียนการสอนทั้งในและนอกระบบการศึกษาให้ทันสมัย เน้น

ให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาอย่างมีระบบ มีเหตุผลเป็นวิทยาศาสตร์ และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จากข้อมูลที่ได้มาจากเอกสารจำนวน 8 ฉบับ หรือคิดเป็นร้อยละ 20.00

การเพิ่มจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น 10 ปี จากข้อมูลที่ได้มาจากเอกสารจำนวน 3 ฉบับ หรือคิดเป็นร้อยละ 7.50

การพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาชั้นนำในภูมิภาคและในโลก จากข้อมูลที่ได้มาจากเอกสารจำนวน 2 ฉบับ หรือคิดเป็นร้อยละ 5.00

1.5 การเสนอความคิดริเริ่ม จาก รัฐบาล รัฐสภา และกลุ่มผลประโยชน์ทางด้านการศึกษาโดยตรงในการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ซึ่งผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสารจำนวน 6 ฉบับ และผลการสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้อง พบว่า

มีการเสนอความคิดริเริ่ม จาก รัฐบาล โดยนายกรัฐมนตรีไปเปิดการประชุมประจำปีของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และให้แนวทางที่ชัดเจนในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จากการที่นายกรัฐมนตรีและคณะ ได้เดินทางมาร่วมหารือกับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในเรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2549 เวลา 10.00-15.00 น โดยนายกรัฐมนตรีและคณะได้มีความเห็นเสนอแนะให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ปรับปรุงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 10 ในประเด็นสำคัญเพิ่มเติม เช่น “การกำหนดเป้าหมายในมิติต่าง ๆ ที่ต้องการบรรลุต้องมีความชัดเจน และมีตัวชี้วัดที่ประเมินผลการดำเนินงานได้ โดยที่มีการนำเอามาตรฐานสากลและ best practicesมาใช้ประกอบในการกำหนดเป้าหมาย”

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้หารือแนวทางในการทำงานร่วมกันกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยเฉพาะประเด็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ตั้งแต่ต้น หรือการนำเสนอร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ต่อสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พิจารณาให้ความเห็น

2. การจัดทำเป็นวาระ

การจัดทำเป็นวาระเพื่อพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่จะต้องแก้ไข ในเรื่องของนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ซึ่งผลจากการศึกษาข้อมูลเอกสารต่างๆ ไม่พบเอกสารที่เกี่ยวข้อง

แต่ผลจากการสัมภาษณ์ ได้ข้อมูลว่าในการจัดทำนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 นั้น จะเป็นลักษณะของการเขียนแบบบูรณาการ อีกทั้งลักษณะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เป็นแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นแผนที่ชี้้นำการพัฒนา ดังนั้น จึงมีลักษณะเป็นกรอบที่ชี้้นำการพัฒนาอย่างกว้างๆ แต่หน่วยปฏิบัติที่เกี่ยวข้องจะนำไปแปลงเป็นแผนของกระทรวง กรม อีกชั้นหนึ่ง ซึ่งการพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่จะต้องแก้ไขจึงขึ้นอยู่กับภารกิจหน้าที่ที่แตกต่างกันของกระทรวง กรม ที่เกี่ยวข้อง

3. การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร

การจัดทำนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จากผลการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ พบว่าในการรวบรวมข้อมูลข่าวสารมีขั้นตอนดังนี้คือ

3.1 แหล่งข้อมูล และข้อมูล ที่ใช้ประกอบการพิจารณาในเรื่องของนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ส่วนใหญ่เป็นอะไร ได้มาจากที่ได้ซึ่งผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสารจำนวน 23 ฉบับ และผลการสัมภาษณ์ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า

มาจากการรับฟังความคิดเห็นประชาชน 108 หมู่บ้านทั่วประเทศ แล้วนำความคิดเห็นดังกล่าวมาประกอบการร่างกรอบยุทธศาสตร์ นำไประดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนในสังคมทั้ง 4 ภาค การระดมความคิดเห็นอย่างกว้างขวางในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชน ระดับภาค และระดับประเทศ และจัดประชุมเชิงปฏิบัติเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) ก่อนจัดทำเป็นร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ซึ่งมาจากเอกสารจำนวน 10 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 43.48

มาจากการประเมินสถานภาพทุนทางสังคม จำนวน 1 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 4.35

มาการระดมความคิดเห็นระหว่างอดีตผู้บริหาร ศสช. และผู้บริหาร ศสช. จำนวน 1 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 4.35

มาจากเวทีระดมความคิดเห็นทุกระดับ จำนวน 1 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 4.35

มาจากการประชุมประจำปี 2549 ของ สศช. การติดตามประเมินผลการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 จำนวน 3 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 13.04

มาจากสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดให้มีการประชุมระดมความคิดเห็นเรื่อง “ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10” จำนวน 1 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 4.35

มาจากการประเมินคุณภาพของผู้เรียนโดย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 4 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 17.39

มาจากผลการประเมินของสำนักงานทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 1 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 4.35

มาจากการรายงานประจำปี 2548 ของ สศช. จำนวน 1 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 4.35

3.2 การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาจัดให้เป็นระบบ เพื่อนำเสนอให้สังคมส่วนรวมทราบ จากนั้นจึงเสนอทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะมีผลต่อการนำนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ไปปฏิบัติต่อไป หรือไม่ ซึ่งผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสารจำนวน 13 ฉบับ และผลการสัมภาษณ์ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีการนำเสนอให้สังคมส่วนรวมทราบ อาทิ

จากเอกสารภาคผนวกสรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค 4 ภาค, กุมภาพันธ์ 2549. ที่สรุปผลมาได้ว่า ในภาพรวมคนไทยมีการศึกษาสูงขึ้นแต่การพัฒนาคุณภาพคนยังไม่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งองค์ความรู้ของคนไทยยังไม่พร้อมที่จะเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ได้อย่างเหมาะสม ส่งผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และ ให้นักวิชาการ/สถาบันการศึกษา ทำการวิจัยร่วมกับชุมชนเป็นแหล่งข้อมูลของชุมชนและที่ปรึกษาทางวิชาการ สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ชุมชน และสนับสนุนให้ชุมชนมีศักยภาพในการจัดการความรู้ รวมทั้งสร้างหลักสูตรการเรียนการสอน โดยนำวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่นมาใช้เป็นสื่อในการเรียนรู้

จากเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันพฤหัสบดีที่ 8 จากมิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรินซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549. ที่แสดงว่า จุดอ่อน ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและควรได้รับการแก้ไข ได้แก่

สถาบันการศึกษา ครูจำนวนมากให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าในวิชาชีพมากกว่าการทำหน้าที่ กล่อมเกล่าเด็กและเยาวชนให้มีความพร้อมทั้งด้านสติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรมที่เหมาะสม กับช่วงวัย ประกอบกับการเรียนการสอนเป็นไปตามค่านิยมในสังคมที่ให้ความสำคัญกับประกาศ นียบัตร หรือปริญญา เร่งผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่มีคุณภาพ ตรงความต้องการของภาคการผลิตและบริการ เริ่มตั้งแต่ระดับประถมจนถึงอุดมศึกษา และให้ สถาบันการศึกษา/นักวิชาการ ทำการวิจัยร่วมกับชุมชนโดยชุมชนเป็นนักวิจัยหลัก และการ ถอดรหัสความรู้ที่อยู่ในตัวภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาไทยให้เป็นความรู้ ที่เปิดเผย รวมทั้งเป็น แหล่งข้อมูลของชุมชนและที่ปรึกษาทางวิชาการ เป็นต้น

จากเอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 1/2542 วัน พุธที่ 6 มกราคม 2542 เวลา 14.00 น. มีมติให้มีการจัดสัมมนาแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ต่อ สาธารณชนในช่วงต้นปี 2542 เพื่อรายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2541 ภายใต้กรอบทิศ ทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และแนวทางการปรับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ต่อ สาธารณชนและผู้เกี่ยวข้อง

จากการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2549 ที่ให้เสนอ ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 แก่สาธารณชนได้ระดมความคิดเห็นในเวที ระดับชาติ และใช้ประโยชน์สำหรับการปรับปรุงร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ให้สมบูรณ์ ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

3.3 การกรองข่าวสาร และข้อมูลที่ได้มาอย่างละเอียดรอบคอบ มีการ พิจารณาอย่างลึกซึ้ง ระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขของปัญหา หรือไม่ ซึ่งผลจากข้อมูลที่ได้มาจาก การวิเคราะห์เอกสารจำนวน 2 ฉบับ และผลการสัมภาษณ์ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย การศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่ามีการกรองข่าวสาร และข้อมูลที่ได้มา อย่างละเอียดรอบคอบ มีการพิจารณาอย่างลึกซึ้ง ระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขของปัญหา หรือไม่ นั้น พบว่า สศช. ได้สังเคราะห์ความรู้และความคิดเรื่องทุนทางสังคมจากแหล่งความรู้ทั้งใน ประเทศและต่างประเทศ ประกอบกับการระดมข้อคิดเห็นจากเวทีต่างๆ จึงได้ประมวลสรุป ความหมายและองค์ประกอบของทุนทางสังคมให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย และมีการ ปรับปรุงมาเป็นระยะๆ พร้อมทั้งรายงานให้คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้รับทราบ และพิจารณาโดยตลอด

3.4 ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วม หรือไม่ อย่างไร ซึ่งผลจากข้อมูลที่ได้มา จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารจำนวน 45 ฉบับ และผลการสัมภาษณ์ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนด นโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่า การจัดทำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ในการร่วมคิด ร่วมจัดทำ และร่วมผลักดันแผนไปสู่การปฏิบัติ โดยเปิดโอกาสให้มีการระดมความคิดเห็นอย่างกว้างขวางในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชน ระดับภาค และระดับประเทศ ซึ่ง สศช. ได้จัดเวทีระดมความคิดเห็นในระดับภาคทั้ง 4 ภาค ในช่วงเดือน ธันวาคม 2548 เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นที่จะนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดและ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ทั้งนี้ แต่ละภาคมีผู้เข้าร่วมประมาณ 250-350 คน ประกอบด้วย ภาคประชาชน/ปราชญ์ชาวบ้าน/เครือข่ายชุมชน ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน/มูลนิธิ/องค์กรพัฒนาเอกชน นักการเมือง/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/องค์กรอิสระ และสถาบันการศึกษา โดยผลที่ได้จากการระดมความคิดเห็นในทุกเวทีดังกล่าวเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำไปยกย่องยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมประชุมในแต่ละภูมิภาคมาจาก ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำแนกเป็นกลุ่มข้าราชการ สมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ภาคธุรกิจเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และภาคประชาชน

3.5 มีการทำวิจัย เฉพาะด้านการศึกษา หรือไม่ ซึ่งผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสารจำนวน 5 ฉบับ และผลการสัมภาษณ์ ที่เกี่ยวข้องกับกำหนดยุทธศาสตร์ การศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ไม่พบเอกสารการทำวิจัยเฉพาะ ด้านการศึกษาโดยตรง แต่มีการทำวิจัยที่ใกล้เคียง อาทิ การศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดครอบครัวอยู่ดีมีสุข โดยเครื่องชี้วัด ดังกล่าวจะมีองค์ประกอบหลัก 7 ด้าน ซึ่งครอบคลุมทุกมิติของการดำรงชีวิต โดยด้านความรู้หรือการศึกษา เป็นด้านหนึ่ง หรือผลการวิจัยเชิงสำรวจ “ความคิดเห็นของ ประชาชนที่มีต่อแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และการว่าจ้างคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ให้ดำเนินงานเพื่อศึกษาการเสริมสร้างบทบาทของประเทศในการเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของ ภูมิภาค รวมถึงผลการศึกษาของหลายหน่วยงานได้ข้อสรุปตรงกันว่าคุณภาพกำลังคนของประเทศ ไทยมีปัญหา เนื่องจากระบบการจัดการศึกษาไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถผลิตกำลังคนให้ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน กระบวนการเรียนการสอนไม่ได้สอนให้คนรู้จักคิด วิเคราะห์ หาเหตุผล และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ถูกต้องเหมาะสม และการศึกษาวิจัย ด้วยวิธีสถิติวิเคราะห์แบบ Multivariate Analysis และการประเมินปัญหาความยากจนแบบมีส่วนร่วม

4. ทางเสนอทางเลือกนโยบาย

การจัดทำนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จากผลการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ พบว่าในการเสนอทางเลือกนโยบายมีขั้นตอนดังนี้คือ

4.1 ในการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 มีการวิเคราะห์ทางเลือกอย่างไร ซึ่งผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสาร ไม่พบเอกสารที่เกี่ยวข้อง

4.2 การหาแนวทางเลือกหลายๆ ทาง เพื่อวิเคราะห์หาทางเลือกที่ดีที่สุด และเปรียบเทียบความสิ้นเปลือง ตลอดจนผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามทางเลือกต่างๆ หรือไม่ ซึ่งผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสาร ไม่พบเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการวิเคราะห์ทางเลือกและการหาแนวทางเลือกหลายๆ ทาง เพื่อวิเคราะห์หาทางเลือกที่ดีที่สุด ในการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ระบุว่าไม่มี ทั้งนี้ เพราะวนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เป็นแผนของทุกคน ซึ่งเป็นผลจากข้อสรุปที่ได้มาจากการระดมความคิดเห็นร่วมกันในทุกระดับ ดังนั้น การวิเคราะห์ทางเลือกและการหาแนวทางเลือกหลายๆ ทาง เพื่อวิเคราะห์หาทางเลือกที่ดีที่สุด จึงมาจากข้อสรุปร่วมกันจากเวที

5. การจัดทำข้อเสนอโยบาย

5.1 มีขั้นตอนในการจัดทำร่างนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 อย่างไรบ้าง ซึ่งผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสาร จำนวน 30 ฉบับ และผลการสัมภาษณ์ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า

กลไกในการดำเนินงาน

เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2547 คณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เตรียมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) และคณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2547 เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เพื่อให้เป็นแผนฯ ที่ดี สมบูรณ์ ครบถ้วน โดยขอให้รัฐมนตรีทุกท่านรับไปกำชับปลัดกระทรวง และหัวหน้าส่วนราชการ ต่าง ๆ ในสังกัด ให้ความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติ (สศช.) ในการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มที่ และให้ สศช. เริ่มดำเนินการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาฯ ดังกล่าวตั้งแต่ปลายปี 2547 เป็นต้นไป

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เริ่มกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 นับตั้งแต่ปลายปี 2547 โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนในสังคมได้มีส่วนร่วมระดมความคิดอย่างกว้างขวาง เริ่มตั้งแต่วระดับชุมชน ระดับภาค และเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) พร้อมทั้งสังเคราะห์สาระสำคัญจากแผนยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ ที่ได้ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีแล้ว อาทิ กรอบยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2548-2551) และแผนการบริหารราชการแผ่นดิน (พ.ศ. 2548-2551) เป็นต้น และใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ด้วยแล้ว

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดตั้งกลไกภายในสำนักงานฯ ขึ้น 2 คณะเพื่อทำหน้าที่ยกร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ดังนี้

(1) ในปีงบประมาณ 2548 ได้แต่งตั้ง “คณะทำงานเตรียมการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ พ.ศ. 2550-2554” ซึ่งมี รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ) เป็นประธาน เพื่อทำหน้าที่เตรียมการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และได้จัดทำโครงการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ขึ้น และใช้แนวคิดหลักการทำแผนกลยุทธ์ เพื่อให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 มีลักษณะเป็นแผนยุทธศาสตร์ ต่อมามติที่ประชุมผู้บริหาร สศช. ให้รวมการประเมินผลการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ในระดับภาค เข้าไว้ในโครงการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 รวมทั้งให้การประชุมประจำปี 2548 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นส่วนหนึ่งของการระดมความคิดเห็นสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ด้วย

(2) ในปีงบประมาณ 2549 ได้แต่งตั้ง “คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)” โดยมี เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นที่ปรึกษา และมีรองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (นายสมเจตน์ เตระคุพ) เป็นประธาน เพื่อทำหน้าที่ในการยกร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ให้แล้วเสร็จตามกำหนด

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นำกรอบวิสัยทัศน์ ทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่ประมวลจากผลการประชุมประจำปี 2548 และการประชุมระดมความคิดเห็นทุกภาคส่วนในสังคมไทย เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ ก่อนดำเนินการยกร่างรายละเอียดของยุทธศาสตร์การพัฒนาระยะในลำดับต่อไป

กระบวนการระดมความคิดเห็น

(1) การระดมความคิดเห็นหน่วยงานภาครัฐ คณะทำงานเตรียมการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาระยะ ได้จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการระหว่างเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และเจ้าหน้าที่จากกระทรวงต่าง ๆ 20 กระทรวง และหน่วยงานกลาง จำนวน 115 คน เพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกันยกร่างกรอบทิศทางและยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ระหว่างวันที่ 17- 21 มีนาคม 2548 ณ จังหวัดกาญจนบุรี

(2) การระดมความคิดเห็นระดับภาค สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยสำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาค และสำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา ได้จัดประชุมสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค 4 ครั้ง เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาภาคในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 โดยได้เชิญสมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติชุดเดิม เข้าร่วมทุกครั้ง คือ

ครั้งที่ 1 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างวันที่ 19-21 เมษายน 2548 ณ โรงแรมเจริญธานี จังหวัดขอนแก่น

ครั้งที่ 2 ภาคกลาง ระหว่างวันที่ 25-27 เมษายน 2548 ณ โรงแรมชลจันทร์ จังหวัดชลบุรี

ครั้งที่ 3 ภาคเหนือ ระหว่างวันที่ 28-30 เมษายน 2548 ณ โรงแรมทอปแลนด์ จังหวัดพิษณุโลก

ครั้งที่ 4 ภาคใต้ ระหว่าง 2-4 พฤษภาคม 2548 ณ โรงแรมธัมรินทร์ธานี จังหวัดตรัง

(3) การระดมความคิดเห็นระดับประเทศ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดประชุมประจำปี 2548 เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2548 ในหัวข้อ “ยุทธศาสตร์การพัฒนาระยะ: 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10” เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับกรอบทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาระยะ 5 ปี ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ

และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนาต่อทิศทางการพัฒนาประเทศไทย 2) การสร้างฐานเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืน 3) การเพิ่มมูลค่าผลผลิตด้วยฐานความรู้ 4) การพัฒนาสังคมเชิงรุก และ 5) การเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกและภูมิภาค

(4) การระดมความคิดเห็นระดับชุมชน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยสายงานสังคมได้ระดมความคิดเห็นระดับชุมชนใน 36 ตำบล 108 หมู่บ้าน 6 ภูมิภาค ทั่วประเทศ ระหว่างวันที่ 20-30 กันยายน 2548 เพื่อหาหรือการมีส่วนร่วมของชุมชนใน 3 เรื่อง คือ การรับรู้ 5 บริบทการเปลี่ยนแปลงที่จะกระทบชุมชน การเตรียมตัวหรือบทบาทของชุมชนในการรองรับการเปลี่ยนแปลง และปัจจัยภายนอกอื่น ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อ ทั้งนี้เพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เริ่มดำเนินการในขั้นกร่างรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10” (พ.ศ. 2550-2554) ระหว่างวันที่ 23-24 มีนาคม 2549 ณ โรงแรมเซอร์เจมส์ รีสอร์ท แอนด์ กอล์ฟคลับ อำเภอมหากเหล็ก จังหวัดสระบุรี ผู้เข้าร่วมการประชุมประกอบด้วย ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวนประมาณ 50 คน เพื่อระดมความคิดเห็นในประเด็นที่สำคัญ คือ การวิเคราะห์สถานะแวดล้อม (SWOT Analysis) ของทุน 3 ทุน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จัดทำรายละเอียดของร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ซึ่งได้นำเสนอสรุปสาระสำคัญเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาในวันที่ 9 พฤษภาคม 2549 และเสนอต่อสาธารณชนในการประชุมประจำปี 2549 ของสำนักงานฯ ในเดือนมิถุนายน 2549 เพื่อระดมความคิดเห็นในระดับชาติ และจะนำความคิดเห็นที่ได้มาปรับปรุงร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ให้ครบถ้วนต่อไป

คณะรัฐมนตรีรับทราบความก้าวหน้าและเห็นชอบในหลักการของร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ และเห็นชอบให้จัดประชุมประจำปี 2549 ในเดือนมิถุนายน 2549 เพื่อเสนอร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ให้สาธารณชนได้ระดมความคิดเห็นในเวทีระดับชาติ และใช้ประโยชน์สำหรับการปรับปรุงร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ให้สมบูรณ์ ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จัดทำรายละเอียดของร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ซึ่งได้นำเสนอสรุปสาระสำคัญเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาในวันที่ 9 พฤษภาคม 2549 และได้เสนอต่อสาธารณชนในการประชุมประจำปี 2549 ของสำนักงานฯ ในเดือนมิถุนายน 2549 เพื่อระดมความคิดเห็นในระดับชาติ และได้นำความคิดเห็นที่ได้มาปรับปรุงร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ให้ครบถ้วนต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) เรื่อง “(ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10” เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานคร กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ผู้แทนระดับผู้นำความคิดจากทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมกันกำหนดบทบาทของภาคีการพัฒนา ทั้งนี้ ความคิดเห็นที่ได้จากการประชุมดังกล่าว นำไปสู่การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้นำความคิดเห็นเพิ่มเติมที่ได้จากการประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2549 มาปรับปรุง (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น และได้นำเสนอต่อสาธารณชนในการประชุมประจำปี 2549 ของสำนักงานฯ ที่จัดขึ้นในวันที่ 30 มิถุนายน 2549 เพื่อระดมความคิดเห็นในเวทีระดับชาติต่อไป

การจัดประชุมประจำปี เพื่อรายงานการติดตามประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พร้อมทั้งข้อเสนอยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาประเทศเพื่อรายงานผลต่อคณะรัฐมนตรีและสาธารณชน ทั้งนี้ ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 4 ปีที่ผ่านมา ซึ่งพบว่าสามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจ และสร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาประเทศให้กับทุกภาคส่วนของสังคมได้เป็นอย่างดี โดยในปี 2545 ได้จัดประชุมเรื่อง “ความอยู่ดีมีสุขของคนไทย: 5 ปีหลังวิกฤตเศรษฐกิจ” ปี 2546 เรื่อง “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ปี 2547 เรื่อง “เศรษฐกิจนอกระบบกับการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ” และปี 2548 เรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ: 5 ปีของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10” ซึ่งทุกปีมีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 1,500-2,000 คน

สำหรับการประชุมประจำปี 2549 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดประชุมเรื่อง “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10: สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน” เพื่อรายงานการติดตามประเมินผลการพัฒนาประเทศในระยะ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ให้สาธารณชนได้รับทราบ และระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) เพื่อให้ได้แผนยุทธศาสตร์ที่มีความชัดเจนภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม โดยจัดขึ้นในวันศุกร์ที่ 30 มิถุนายน 2549 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

นายกรัฐมนตรีและคณะได้เดินทางมาร่วมหารือกับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในเรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550-2554) เมื่อวันพุธที่ 12 กรกฎาคม 2549 เวลา 10.00-15.00 น. ณ ตึกสุริยานุวัตร เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันและปรับปรุงให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 สามารถเชื่อมต่อการดำเนินงานของกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ในการที่จะนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนายกรัฐมนตรีและคณะได้มีความเห็นเสนอแนะให้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ปรับปรุงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 10 ในประเด็นสำคัญเพิ่มเติม ดังนี้

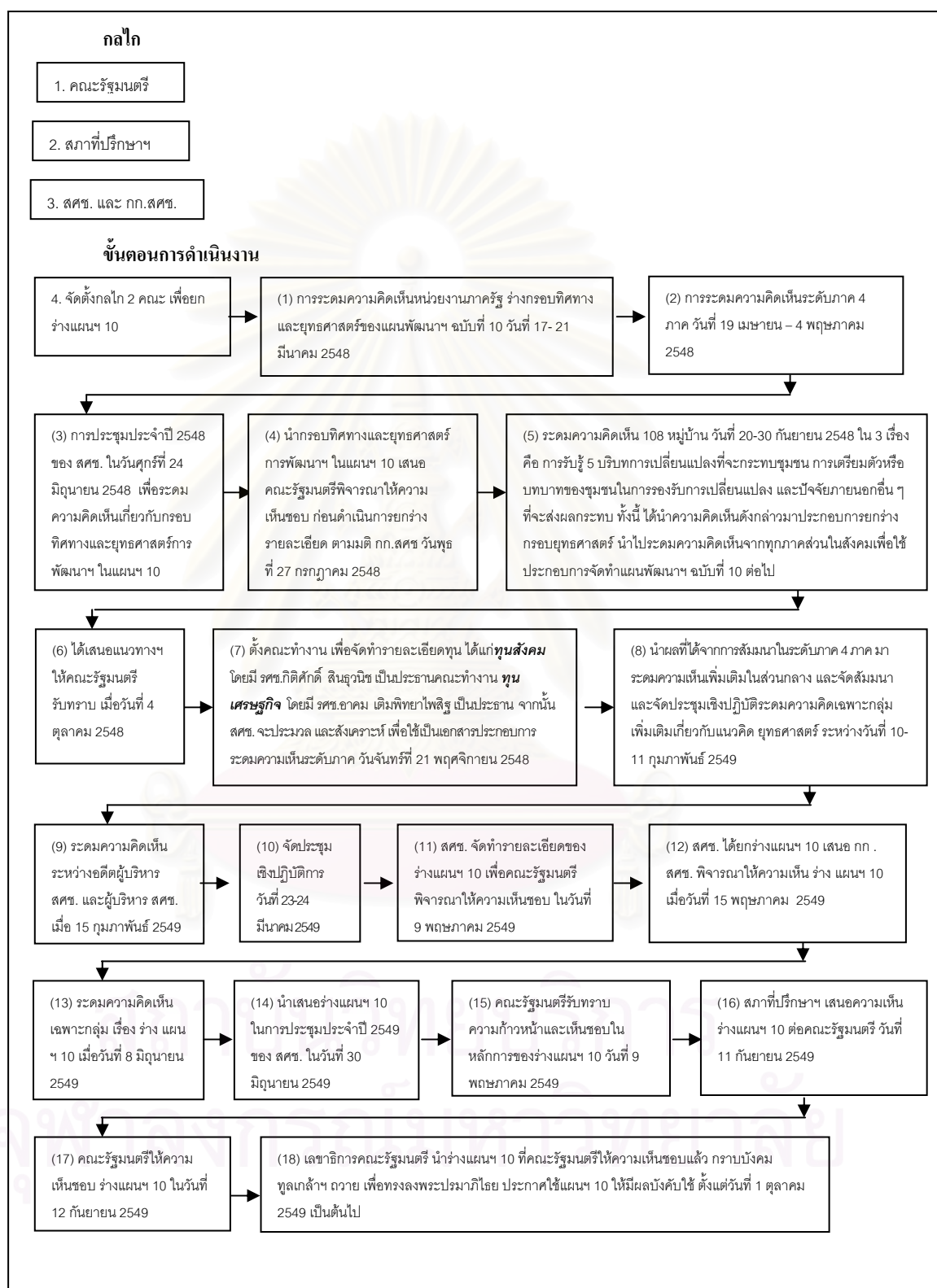
“การกำหนดเป้าหมายในมิติต่าง ๆ ที่ต้องการบรรลุต้องมีความชัดเจน และมีตัวชี้วัดที่ประเมินผลการดำเนินงานได้ โดยที่มีการนำเอามาตรฐานสากลและ best practices มาใช้ประกอบในการกำหนดเป้าหมาย ทั้งนี้เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงไปยังกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ที่จะนำไปกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic action plan) ได้”

ในขั้นตอนการอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 นั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้นำร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เสนอต่อสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อให้ความเห็น หลังจากนั้น จึงนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนดำเนินการกราบบังคมทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2549 เป็นต้นไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 10 ขั้นตอนการจัดทำนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

ส่วนกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ก็มีกระบวนการในการจัดทำที่คล้ายกับกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 โดยมีรายละเอียดดังนี้คือ

1 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เริ่มกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ตามมติคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (กก.สศช.) ในคราวประชุมเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2542 มาอย่างต่อเนื่อง โดยมีขั้นตอนการจัดทำแผนใน 3 ขั้นตอนหลัก คือ ขั้นตอนการกำหนดวิสัยทัศน์และกรอบแนวทางของแผน (ประมาณ 9 เดือน : สิงหาคม 2542 – เมษายน 2543) ขั้นตอนการร่างรายละเอียดของแผน (ประมาณ 6 เดือน : พฤษภาคม – ตุลาคม 2543) และขั้นตอนอนุมัติแผน (ประมาณ 2 เดือน : พฤศจิกายน – ธันวาคม 2543)

2 การเริ่มงานขั้นแรกของการกำหนดวิสัยทัศน์และกรอบแนวทางของแผน เริ่มด้วยการจัดประชุมระดมความคิดจาก คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2542 เพื่อร่วมกันวางกรอบความคิดเบื้องต้นของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ซึ่ง สศช. ได้สรุปรายงานผลการประชุมดังกล่าว เสนอ กก.สศช. เพื่อทราบไปแล้ว เมื่อคราวประชุมวันที่ 20 ธันวาคม 2542 พร้อมทั้งได้นำผลจากการประชุมในครั้งนั้นไปใช้เป็นต้นร่างในการระดมความคิด และการมีส่วนร่วมของพหุภาคี ในระดับจังหวัด อนุภาค และระดับชาติ เพื่อนำไปสู่การสร้างวิสัยทัศน์และกรอบแนวทางการพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของสังคมไทย ก่อนการจัดทำรายละเอียดของแผนในขั้นตอนต่อไป

3 ต่อมา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เริ่มกระบวนการระดมความคิดและการมีส่วนร่วมของพหุภาคีด้วยการจัดให้มีเวทีวิสัยทัศน์แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ระดับจังหวัดทุกจังหวัดทั่วประเทศ ในช่วงเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2543 รวมทั้งสิ้น 100 เวที มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 15,000 คน จากนั้นในเดือนมีนาคม 2543 ได้จัดให้มีเวทีวิสัยทัศน์ในระดับอนุภาครวม 9 อนุภาค ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องมาจากระดับจังหวัด มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 2,000 คน โดยมีสาระภาพรวม และผลจากกระบวนการระดมความคิดและการมีส่วนร่วมของพหุภาคีในระดับจังหวัดและอนุภาค

นำเสนอ “ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9” ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบความก้าวหน้าในขั้นหนึ่งก่อน

2 จัดให้มีการสัมมนาระดับชาติครั้งที่ 2 เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ต่อสาธารณชน ให้ประชาชนและทุกภาคส่วนในสังคมได้รับ โดยเชิญผู้เข้าร่วมสัมมนาจากทุกภาคส่วนในทุกกระดับประมาณ 1,500 คน

3 นำเสนอสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

4 นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนฯ อย่างเป็นทางการ และดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 อย่างเป็นทางการในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2544 ต่อไป

5.2 มีการนำแนวทางเลือกที่ดี ที่เหมาะสม มาจัดทำเป็นร่างนโยบายเบื้องต้นหรือไม่ ซึ่งผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสาร ไม่พบเอกสารที่เกี่ยวข้อง

5.3 มีการเลือกนโยบายที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุด จากทางเลือกนโยบายต่างๆ ที่มีหรือไม่ ซึ่งผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสาร ไม่พบเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่นเดียวกัน

ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการนำแนวทางเลือกที่ดี ที่เหมาะสม มาจัดทำเป็นร่างนโยบายเบื้องต้น และการเลือกนโยบายที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุด จากทางเลือกนโยบายต่างๆ ในการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ระบุว่าไม่มี ทั้งนี้ เพราะว่าเป็นผลจากข้อสรุปที่ได้มาจากเวทีการระดมความคิดเห็นร่วมกันในทุกระดับ

5.4 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มาร่วมกันปรึกษาหารือ ระดมความคิด มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางและจัดทำข้อเสนอ แผนงานเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหา กำหนดทิศทางและเป้าหมายของนโยบายดังกล่าว เพื่อจัดทำเป็นร่างนโยบายเบื้องต้น หรือไม่ ซึ่งผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสาร จำนวน 26 ฉบับ และผลการสัมภาษณ์ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า

มีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มาร่วมกันปรึกษาหารือ ระดมความคิด มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางและจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหา กำหนดทิศทางและเป้าหมายของนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยพิจารณาจากเอกสารประกอบการสัมมนา ระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรินทร์ พาเลซ มหานคร กรุงเทพมหานคร มีข้อเสนอดังนี้ คือ ให้จัดระบบการเรียนรู้ทั้งความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ และมีการส่งต่ออย่างเชื่อมโยงตั้งแต่ระดับพื้นฐานไปสู่ระดับวิชาชีพ ให้ นักวิชาการ/สถาบันการศึกษา ทำการวิจัยร่วมกับชุมชนโดยชุมชนเป็นนักวิจัยหลัก เป็นแหล่งข้อมูลของชุมชนและที่ปรึกษาทางวิชาการ สร้างศักยภาพชุมชนให้สามารถจัดการความรู้ในชุมชนของ

ตนเองและสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ชุมชน รวมทั้งต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วย ให้มีจำนวนปี การศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น 10 ปี และให้สถาบันการศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่ เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง

นอกจากนี้ ยังมีผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์จากเอกสาร จำนวน 11 ฉบับ หรือคิดเป็นร้อยละ 42.31 ของเอกสารจากการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 และเอกสารปกปิดการประชุมคณะกรรมการ สศช. ได้กำหนดให้ การจัด เวทีระดมความคิดเห็นของภาคส่วนต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้ แต่ละภาคมีผู้เข้าร่วมประมาณ 250-350 คน ประกอบด้วย ภาคประชาชน/ปราชญ์ชาวบ้าน/เครือข่ายชุมชน ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน/ มูลนิธิ/องค์กรพัฒนาเอกชน นักการเมือง/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/องค์กรอิสระ และ สถาบันการศึกษา ซึ่งผู้เข้าร่วมสัมมนาได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง และ การประชุมประจำปีครั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 1,619 คน ประกอบด้วยตัวแทนจากทุกภาค ส่วนในสังคมไทย อาทิ คณะรัฐมนตรี นักการเมือง สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ องค์กรพัฒนาเอกชน นักธุรกิจ นักวิชาการ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และสื่อมวลชน โดย สื่อมวลชนได้ร่วมกันเสนอข่าวสารของการประชุมอย่างกว้างขวาง โดยผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ มีความเห็นสอดคล้องกับข้อเสนอของ สศช.

6. การประกาศเป็นนโยบาย

6.1 มีการตัดสินใจเลือกนโยบายที่จะนำไปปฏิบัติ จากทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่ หรือไม่มี ซึ่งผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสาร ไม่พบเอกสารที่เกี่ยวข้อง

6.2 เมื่อรัฐบาลประกาศออกมาแล้วมีการปฏิบัติตามมากน้อยเพียงใด ซึ่งผล จากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสาร จำนวน 26 ฉบับ และผลการสัมภาษณ์ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า

จากเอกสาร คำแถลงประกอบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2543 -2551 พบว่า ในเอกสาร คำแถลงประกอบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณเกือบ ทุกปีที่ผ่านมาไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลสมัยของนายกรัฐมนตรีท่านใดก็ตาม มักจะอ้างถึงแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการจัดสรรงบประมาณ เช่น

การแถลงต่อสภาผู้แทนราษฎร ของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พุทธศักราช 2546 ว่า “มีการกำหนดเป้าหมายเชิง

ยุทธศาสตร์ระดับชาติและยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9” หรือ

จากเอกสาร งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ 2545 ที่ว่า “นโยบายงบประมาณปี 2545 2547 2548 รัฐได้จัดทำงบประมาณ สอดคล้องกับนโยบายเร่งด่วนและมาตรการสำคัญของรัฐบาล และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9” จนถึงคำแถลงประกอบงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 ที่พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี แถลงต่อ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ รัฐสภา วันที่ 6 ธันวาคม พุทธศักราช 2549ว่า “รัฐบาลได้จัดทำยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่าย โดยให้ความสำคัญกับแนวความคิดการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10” และ ปี 2550 - 2551 การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อเป็นกรอบในการจัดสรรงบประมาณ ภายใต้กรอบนโยบายรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10” หรือ

จากการศึกษาบันทึกเอกสารงบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ 2540-2551 พบว่า เกือบทุกปีงบประมาณ ในเอกสารงบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณของแต่ละปี จะมีการกล่าวอ้างถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เช่น จากเอกสารงบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ 2540 ที่ว่า “นโยบายและแนวทางในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2540 มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่สำคัญเป็นพิเศษ และให้สามารถสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8” หรือ “นโยบายงบประมาณปี 2541 ได้กำหนดขึ้นเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8” หรือ

จากเอกสารนโยบายการจัดทำงบประมาณ ปีงบประมาณ 2542-2551 ที่ว่า นโยบายการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2542 กำหนดขึ้นจากนโยบายรัฐบาล ซึ่งแถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2540 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เป็นต้น

นอกจากนี้ จากการศึกษาเอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ปี 2543 พบว่า “คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2543 มีมติเห็นชอบร่างกรอบวิสัยทัศน์และทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) และอนุมัติให้ดำเนินการต่อไปได้ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เสนอ ทั้งนี้ให้ สศช. รับข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีไปประกอบการพิจารณาดำเนินการด้วย ดังนี้ เพื่อจักได้ทันให้หน่วยงานต่าง ๆ ใช้เป็นแนวทางจัดทำคำของบประมาณปี

2545 ให้สอดคล้องกับแผนดังกล่าวต่อไป และเห็นควรให้กระทรวง ทบวง กรม จัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ด้วย” หรือ จากเอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ปี 2549 ที่ว่า “คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2547 ให้ สศช. ดำเนินงานและรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เป็นประจำทุกปี”

และแผนการศึกษาแห่งชาติ จากบทสรุป “แผนการศึกษาแห่งชาติ ที่เน้นการนำสาระสำคัญจากวิสัยทัศน์การพัฒนาระยะยาว 20 ปี ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 9” (แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2549) พิมพ์ครั้งที่ 1 พริกหวานกราฟฟิค กรุงเทพฯ 2545.)

6.3 มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์อย่างไร ซึ่งผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสาร ไม่พบเอกสารที่เกี่ยวข้องตรงๆ แต่จะมีการพูดถึงในลักษณะทางอ้อมๆ เช่น มีการถ่ายทอดสด เป็นต้น แต่จากการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมพบว่ามีหนังสือพิมพ์และอินเทอร์เน็ต ลงข่าวเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เช่น ข่าวสด วันที่ 05 กรกฎาคม พ.ศ. 2549 ปีที่ 16 ฉบับที่ 5697 , คมชัดลึก วันพฤหัสบดีที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2549 , ไทยรัฐ ปีที่ 57 ฉบับที่ 17697 วันพุธ ที่ 5 กรกฎาคม 2549, ประชาชาติธุรกิจ วันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2549 ปีที่ 30 ฉบับที่ 3809 เป็นต้น

7. ปัจจัยนำเข้า

7.1 ความต้องการของสมาชิกในสังคม มีการติดต่อสื่อสารของ พรรคการเมือง /รัฐบาล /พลเมือง ประสบการณ์ของคนตัดสินใจ เศรษฐกิจ และสังคม ผลการเลือกตั้งส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือไม่ ซึ่งผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสาร จำนวน 147 ฉบับ และผลการสัมภาษณ์ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า

ด้านการติดต่อสื่อสารของ พรรคการเมือง /รัฐบาล ที่ส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 มีดังนี้คือ

จากเอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2547 ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เริ่มดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550-2554) ตั้งแต่ปลายปี 2547 เป็นต้นไป โดยให้รัฐมนตรีทุกท่านกำชับ

ปลัดกระทรวง และหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ในสังกัด ให้ความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ให้ดำเนินการให้ครบถ้วนในทุกมิติ ทั้งข้อมูลในระดับหน่วยงาน ข้อมูลเชิงลึกในระดับรากหญ้า โดยควรจัดประชุม/สัมมนาในเรื่องต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อให้ได้ข้อมูลเฉพาะเรื่องที่ต้องการ รวมทั้งเปิดโอกาสให้บุคลากรรุ่นใหม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ดังกล่าวให้มากขึ้นด้วย

นายกรัฐมนตรี ได้เห็นชอบกรอบยุทธศาสตร์การยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อความมั่นคง และคุณภาพชีวิตที่ดี การยกระดับความสามารถทางนวัตกรรมและฐานความรู้ (Innovative Nation with wisdom and Learning Base) เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ด้วยความสำคัญดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สวทช. กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กระทรวงศึกษาธิการ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ ร่วมกันศึกษาเพื่อวางกรอบยุทธศาสตร์การผลักดันให้เกิดการใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ในเชิงพาณิชย์ (Knowledge Commercialisation System) เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนา นวัตกรรม (Innovation Driver) สู่อการยกระดับความสามารถในการแข่งขัน

นายกรัฐมนตรีและคณะได้เดินทางมาร่วมหารือกับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในเรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550-2554) เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2549 เวลา 10.00-15.00 น. ณ ตึกสุริยานุวัตร เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันและปรับปรุงให้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 สามารถเชื่อมต่อการดำเนินงานของกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ในการที่จะนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนายกรัฐมนตรีและคณะได้มีความเห็นเสนอแนะให้ สศช. ได้ปรับปรุงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 10 ในประเด็นสำคัญเพิ่มเติม ดังนี้

“การกำหนดเป้าหมายในมิติต่าง ๆ ที่ต้องการบรรลุต้องมีความชัดเจน และมีตัวชี้วัดที่ประเมินผลการดำเนินงานได้ โดยที่มีการนำเอามาตรฐานสากลและ best practices มาใช้ประกอบในการกำหนดเป้าหมาย ทั้งนี้เพื่อให้สามารถเชื่อมต่อไปยังกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ที่จะนำไปกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic action plan) ได้”

ด้านงบประมาณ

คำแถลงประกอบงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี แถลงต่อ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ รัฐสภา วันที่ 6

ธันวาคม พุทธศักราช 2549 “ รัฐบาลได้จัดทำยุทธศาสตร์การจั้ดสรรงบประมาณรายจ่าย โดยให้ความสำคัญกับแนวคิดการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10”

คำแถลงประกอบงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี แถลงต่อ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ รัฐสภา วันที่ 4 กรกฎาคม พุทธศักราช 2549 “รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อเป็นกรอบในการจัดสรรงบประมาณ ภายใต้นโยบายรัฐบาล วาระสำคัญของรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10”

จากบันทึกเอกสารงบประมาณโดยสังเขปในช่วงของแผนพัฒนา ฉบับที่ 9

บันทึกเอกสารงบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ 2545 “นโยบายงบประมาณปี 2545 รัฐบาลได้จัดทำงบประมาณ สอดคล้องกับนโยบายเร่งด่วน และมาตรการสำคัญของรัฐบาล และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9”

บันทึกเอกสารงบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ 2546 “นโยบายงบประมาณปี 2546 รัฐบาลได้มีนโยบายปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดทำ และจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับนโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ไม่มีการระบุถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 อย่างชัดเจน”

บันทึกเอกสารงบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ 2547 “นโยบายงบประมาณปี 2547 รัฐบาลได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดทำงบประมาณให้สอดคล้องกับภารกิจตามโครงสร้างส่วนราชการใหม่ นโยบายรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9”

บันทึกเอกสารงบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ 2548 “นโยบายงบประมาณปี 2548 รัฐบาลได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดทำงบประมาณให้สอดคล้องกับภารกิจตามโครงสร้างส่วนราชการใหม่ นโยบายรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9”

จากนโยบายการจัดทำงบประมาณ ปีงบประมาณ 2542-2551

บันทึกเอกสารนโยบายการจัดทำงบประมาณ ปีงบประมาณ 2545 “ประกอบด้วยมาตรการซึ่งจะมีผลต่อการกระตุ้นการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจให้ฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง ตามนโยบายรัฐบาลและตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9”

บันทึกเอกสารนโยบายการจัดทำงบประมาณ ปีงบประมาณ 2546 - 2549 “ไม่มีภาระไปถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 อย่างชัดเจน แต่เนื้อหาและเป้าหมายยังคงคล้ายคลึง เช่น การปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพคน เป็นต้น”

บันทึกเอกสารนโยบายการจัดทำงบประมาณ ปีงบประมาณ 2550 “การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อเป็นกรอบในการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาประเทศตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นโยบายของรัฐบาล และ (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10”

บันทึกเอกสารนโยบายการจัดทำงบประมาณ ปีงบประมาณ 2551 “การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อเป็นกรอบในการจัดสรรงบประมาณ ภายใต้กรอบนโยบายรัฐบาล วาระสำคัญของรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10”

ด้านมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2549 รับทราบความก้าวหน้าและเห็นชอบในหลักการของร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 และให้ดำเนินการต่อไปได้ 10 (สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร 0504/5820 ลงวันที่ 22 พฤษภาคม 2549)

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2549 รับทราบผลการหารือกับนายรัฐมนตรีและคณะเรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0504/8199 ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2549)

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2549 เห็นชอบในหลักการร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร 0506/11096 ลงวันที่ 19 พฤศจิกายน 2549)

คณะรัฐมนตรีได้มีมติรับทราบการดำเนินการแล้วเสร็จของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 แล้ว เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2549 (สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร 0506/13325 ลงวันที่ 13 พฤศจิกายน 2549)

และสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดให้มีการประชุมระดมความคิดเห็นเรื่อง “ร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10” ขึ้น เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร โดยในช่วงเช้า เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้นำเสนอร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10

ด้านความต้องการของสมาชิกในสังคม พบว่า

จากการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันที่ 5 เมษายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549. สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาของประเทศในทุกกระดับ ให้เน้นจริยธรรม และคุณธรรม การเพิ่มศักยภาพและคุณภาพของคน มากกว่าเน้นปริมาณ และภาคีการพัฒนา ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน สถาบันการศึกษา/วิจัย ภาคเอกชน และภาคประชาชน หรือการเรียนการสอนเป็นไปตามค่านิยมในสังคมที่ให้ความสำคัญกับประกาศนียบัตรหรือใบรับรองผลการศึกษามากกว่าการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม การพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ทักษะ และสมรรถนะตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานเป็นการเพิ่มผลิตภาพของกำลังแรงงาน ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการเพิ่มผลผลิตทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ และส่งผลดีต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ สถาบันการศึกษา/นักวิชาการ ทำการวิจัยร่วมกับชุมชนโดยชุมชนเป็นนักวิจัยหลัก และการถอดรหัสความรู้ที่อยู่ในตัวภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาไทยให้เป็นความรู้ที่เปิดเผย รวมทั้งเป็นแหล่งข้อมูลของชุมชนและที่ปรึกษาทางวิชาการ

จากการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร สรุปว่า การพัฒนาศักยภาพของคนเป็นไปในเชิงปริมาณมากกว่าคุณภาพ สถาบันการศึกษา ที่มุ่งพัฒนาเฉพาะความรู้ตามค่านิยมในสังคมที่ให้ความสำคัญกับปริมาณเด็กที่เข้าเรียนมากกว่าคุณภาพของการศึกษา การปรับใช้ความรู้จากการศึกษา เพื่อการดำรงชีวิตและการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม ให้การศึกษาเพื่อสร้างองค์ความรู้ และยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำวิจัยร่วมกับชุมชน ทำหน้าที่ประสานเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างภาคเศรษฐกิจและชุมชน

จากการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค ให้ทุกภาคส่วนให้บริการการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบแก่ประชาชน และให้สถาบันการศึกษา เป็นแกนนำชุมชนให้มีการวิจัยท้องถิ่น เพื่อนำทุนทางสังคม ทุนทางปัญญา ทุนทางทรัพยากร ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาต่อยอดเสริมกับการวิจัยที่มีอยู่ในท้องถิ่น มีการวิจัยตลาด เพื่อรองรับการผลิต และใช้การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและสร้างภูมิคุ้มกันในพื้นที่ และร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการให้การศึกษาระบบและนอกระบบแก่เยาวชนและประชาชน

จากการประชุมคณะกรรมการ สศช. กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมสัมมนา ประมาณ 1,500 คน ประกอบด้วย กลุ่มผู้แทนระดับจังหวัด 76 จังหวัด ผู้แทนส่วนราชการและ รัฐวิสาหกิจ ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มผู้นำทางสังคม องค์กรพัฒนา เอกชน องค์กรชุมชน พรรคการเมือง วุฒิสมาชิก และสื่อมวลชน

จากสรุปผลการนำเสนอและอภิปราย “การพัฒนาที่ยั่งยืน : อนาคต ของสังคมไทย” วันจันทร์ที่ 30 มิถุนายน 2546 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุม และการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี ว่า การส่งเสริมให้คนไทยมีความรู้สามารถทำ ได้ด้วยการเปิดโอกาสให้คนไทยเข้าสู่ระบบการศึกษาได้มากที่สุด ซึ่งระบบการศึกษาที่มีอยู่ใน ขณะนี้ ยังไม่เพียงพอ และระบบการศึกษา ยังด้อยกว่าประเทศเพื่อนบ้าน

การระดมความคิดเห็นภาคใต้ เป็นศูนย์กลางการศึกษา มุ่งพัฒนา การศึกษาสู่ความเป็นนานาชาติ เร่งปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในระบบและนอกระบบ ระบบการศึกษาและการพัฒนาฝีมือแรงงานยังไม่สอดคล้องกับการพัฒนาภาคการผลิตและ ภาคบริการ คุณภาพการศึกษาของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 จากผลการ ประเมินของสำนักงานทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า คุณภาพการศึกษาของนักเรียนในกลุ่มจังหวัดนี้ต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50 ทั้งหมด และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของภาคในทุกวิชา

การระดมความคิดเห็นภาคเหนือ คุณภาพการศึกษายังมีปัญหา ค่อนข้างมาก ประชากรในภาคเหนือที่มีความรู้ในระดับ “คิดเป็นทำเป็น” มีเพียงครึ่งหนึ่งของ ประชากรทั้งหมดในภูมิภาค การพัฒนาหลักสูตรการศึกษานานาชาติ ผลการประเมินคุณภาพ การศึกษาของผู้เรียนทุกระดับมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องในทุกวิชาและทุกระดับชั้น โดยลดต่ำ กว่าร้อยละ 50 ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังมีสัดส่วน น้อย

การระดมความคิดเห็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การศึกษาเป็น ปัจจัยสำคัญต่อการเพิ่มทักษะฝีมือแรงงาน รวมทั้งการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของ ประเทศ แต่กำลังแรงงานที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป ยังมีสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ 50 ของกำลังแรงงานตามที่ได้กำหนดเป็นเป้าหมายไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ส่งเสริมการเทียบคุณวุฒิการศึกษาจากการประกอบอาชีพที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้านอย่าง หลากหลาย

การระดมความคิดเห็นภาคกลาง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น พบว่า ส่วนใหญ่คะแนนทดสอบเฉลี่ยในวิชาสำคัญๆ ต่ำกว่าเกณฑ์ผ่านร้อยละ 50 และมีแนวโน้มลดลง

โดยเฉพาะระดับประถมศึกษา การจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี และขยายโอกาสการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรวิชาด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และธุรกิจบริการต่างๆ ให้ตรงกับความต้องการของประชากรในแต่ละจังหวัด/กลุ่มจังหวัด กระจายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงและยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น ขยายการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับประถม มัธยมศึกษา และมัธยมศึกษาในด้านภาษาไทย คณิตศาสตร์ และอังกฤษ พบว่า คุณภาพการศึกษาในกลุ่มนี้มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าอยู่ในระดับต่ำกว่าร้อยละ 50 สถาบันการศึกษาท้องถิ่นจะมีส่วนสำคัญในการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างองค์ความรู้ และสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ

7.2 การสนับสนุน รายได้ การศึกษา ความเป็นเมือง ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมทางการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ สื่อมวลชน นักการเมือง ส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือไม่ ซึ่งผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสาร จำนวน 77 ฉบับ และผลการสัมภาษณ์ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า

ด้านกลุ่มการเมือง

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2543 มีมติเห็นชอบร่างกรอบวิสัยทัศน์และทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เรื่อง ร่างกรอบวิสัยทัศน์และทิศทางแผนฯ 9 เพื่อจัดได้ทันให้หน่วยงานต่าง ๆ ใช้เป็นแนวทางจัดทำคำของบประมาณปี 2545 ทั้งนี้ให้ สศช. รับข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีไปประกอบการพิจารณาดำเนินการด้วย

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเรื่องการดำเนินงานและการรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) และให้กระทรวงดำเนินการรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ทุก 6 เดือน ตามปีงบประมาณ โดยจัดส่งรายงานให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อพิจารณาส่งเรื่องพร้อมความเห็นเสนอคณะรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2547 ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เริ่มดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ตั้งแต่ปลายปี 2547 เป็นต้นไป โดยให้รัฐมนตรีทุกท่านกำชับปลัดกระทรวง และหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ในสังกัด ให้ความร่วมมือสำนักงานคณะกรรมการ

พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ให้ดำเนินการให้ครบถ้วนในทุกมิติ ทั้งข้อมูลในระดับหน่วยงาน ข้อมูลเชิงลึกในระดับรากหญ้า โดยควรจัดประชุม/สัมมนาในเรื่องต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อให้ได้ข้อมูลเฉพาะเรื่องที่ต้องการ รวมทั้งเปิดโอกาสให้บุคลากรรุ่นใหม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา ดังกล่าวให้มากขึ้นด้วย

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เสนอความก้าวหน้าการจัดทำแผนพัฒนา ฉบับที่ 10 เพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2549

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมเพื่อพิจารณาร่างแผนพัฒนา ฉบับที่ 10 ในวันที่ 12 กันยายน 2549 จากนั้นเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรีได้นำร่างแผนพัฒนา ฉบับที่ 10 ที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว กราบบังคมทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้แผนพัฒนา ฉบับที่ 10 ให้มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2549 เป็นต้นไป

นายกรัฐมนตรีไปเปิดการประชุมประจำปีของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และให้แนวทางที่ชัดเจนในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ว่า

“หลายส่วนของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ได้ไปปรากฏอยู่ในยุทธศาสตร์รัฐบาล” และ “แผนพัฒนา ก็ยังคงเป็นเอกสารทางการเมืองอยู่ แต่เป็นเอกสารทางการเมืองที่เปิดกว้างให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดมากขึ้น และเป็นแนวทางของรัฐบาลชุดนี้ ที่อยากให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เป็นตัวกลางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมากขึ้น”

นายสุรนนท์ เวชชาชีวะ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี จากคำกล่าวเปิดการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) เรื่อง “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 กับนโยบายรัฐบาล “ ในการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค, วันที่ 10-11 กุมภาพันธ์ 2549 ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ว่า

“รัฐบาลนี้ยังคงให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอยู่ และแผนพัฒนา ยังคงเป็นกลไกที่รัฐบาลให้ความสำคัญ” และ “นโยบายของรัฐบาลผสมมักมาจากการยกกว้างโดยสภาพัฒน์ แต่ในปัจจุบันนโยบายหลักจะมาจากพรรคการเมือง โดยสภาพัฒน์ยังมีส่วนช่วยร่างนโยบายอยู่บ้าง”

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดให้มีการประชุม ระดมความคิดเห็นเรื่อง “ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10” ขึ้น เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร

กลุ่มผลประโยชน์

เอกสารฉบับนี้ ได้ประมวลความคิดเห็นจาก ทุกภาคส่วนในสังคมทุกระดับ การจัดเวทีระดมความคิดเห็นเพิ่มเติมในระดับภาคทั้ง 4 ภาค การสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group)

ผู้เข้าร่วมประชุมในแต่ละภูมิภาคมาจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำแนกเป็นกลุ่มข้าราชการ สมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ภาคธุรกิจเอกชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และภาคประชาชน

เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ครั้งที่ 5.1 / 2549 ว่า “สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มีการระดมความคิดเห็นจากภาคีการพัฒนาที่สำคัญ คือ 1) การระดมความคิดเห็นหน่วยงานภาครัฐ ร่วมกับเจ้าหน้าที่กระทรวงต่างๆ 20 กระทรวงและหน่วยงานกลาง ที่จังหวัดกาญจนบุรี 2) การระดมความคิดเห็นระดับภาคจำนวน 4 ครั้ง ที่จังหวัดพิษณุโลก ขอนแก่น ชลบุรี และตรัง 3) การระดมความคิดเห็นระดับประเทศ ในการประชุมประจำปี 2548 และ 4) การระดมความคิดเห็นระดับชุมชนใน 36 ตำบล 108 หมู่บ้าน รวมทั้งได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเฉพาะเรื่องเพื่อประกอบการจัดทำกรอบแนวคิด ทิศทางของแผนฯ 10”

เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ครั้งที่ 6 / 2549 ว่า “สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ยกร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 โดยผ่านขั้นตอนและกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนในสังคมได้มีส่วนร่วมระดมความคิดเห็นอย่างกว้างขวางในทุก ระดับ เริ่มตั้งแต่ระดับชุมชน ระดับภาค ระดับประเทศ และการระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group)E”

8. สภาพแวดล้อม

8.1 สิ่งแวดล้อมภายใน พฤติกรรม ทักษะ และความคิดในเชิงเศรษฐศาสตร์ วัฒนธรรม โครงสร้างของสังคม สภาพทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบาย อย่างไร ซึ่งผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสาร

จำนวน 19 ฉบับ และผลการสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้อง พบว่า สิ่งแวดล้อมภายใน มีผลต่อการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนี้คือ

ด้านการเมือง

คำกล่าวเปิดการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) เรื่อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 กับนโยบายรัฐบาล โดย นายสุรนนท์ เวชชาชีวะ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ว่า “จังหวะเวลาที่สถานการณ์หรือเงื่อนไขทางการเมืองหรือเศรษฐกิจทำให้แผนพัฒนาฯ ไม่ได้ถูกนำไปปฏิบัติเท่าที่ควร เช่นเดียวกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ซึ่งเป็นแผนที่ดี แต่จังหวะที่เริ่มบังคับใช้แผน เป็นจังหวะที่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเกิดขึ้นพอดี และเป็นช่วงก่อนที่รัฐบาลชุดปัจจุบันจะเข้ามารับตำแหน่ง ทำให้เกิดความรู้สึกว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ไม่ถูกนำไปปฏิบัติเท่าที่ควร” และ “การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดขึ้นนั้น รัฐธรรมนูญใหม่ในปี 2540 กำหนดให้พรรคการเมืองมีบทบาทมากขึ้นในการพัฒนานโยบาย โดยการฟังเสียงประชาชนในภาคส่วนต่างๆ และพัฒนานโยบายเพื่อเสนอสู่ประชาชนในการเลือกตั้ง พรรคได้คุยกับประชาชนก่อน แล้วจึงนำมาเป็นนโยบาย จากนั้น พรรคการเมืองก็ต้องทำงานตามนโยบายที่ได้ประกาศไว้ เพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรมมากขึ้น จึงมีการจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2548-2551 ขึ้น เพื่อรองรับนโยบายดังกล่าว กระบวนการของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่สภาพัฒน์และระบบราชการประจำทำ กลไกนี้ ในปัจจุบันโอนไปสู่พรรคการเมือง”

ด้านเศรษฐกิจ

บริบทการเปลี่ยนแปลง ในด้าน 1) การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศต่าง ๆ 2) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด การเคลื่อนย้ายคนเสรี ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

ด้านสังคม

คุณภาพการศึกษาที่วัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กนักเรียนไทยลดลง กล่าวคือคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบ 3 วิชาหลัก (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์)

สถาบันการศึกษา ครูจำนวนมากให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าในวิชาชีพมากกว่าการทำหน้าที่กล่อมเกลาเด็กและเยาวชนให้มีความพร้อมทั้งด้านสติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัย ประกอบกับการเรียนการสอนเป็นไปตามค่านิยมในสังคมที่ให้ความสำคัญกับประกาศนียบัตรหรือปริญญา

ผลการศึกษาของหลายหน่วยงานได้ข้อสรุปตรงกันว่าคุณภาพกำลังคนของประเทศไทยมีปัญหา เนื่องจากระบบการจัดการศึกษาไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน กระบวนการเรียนการสอนไม่ได้สอนให้คนรู้จักคิด วิเคราะห์ หาเหตุผล และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ถูกต้องเหมาะสม

การพัฒนาคุณภาพของคนไทยยังไม่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประเทศยังไม่ถึงระดับการศึกษาภาคบังคับ และยิ่งต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน

ผลจากการประเมินทุนทางสังคมที่มีอยู่ของประเทศไทยในเบื้องต้นพบว่า ทุนที่เป็นสถาบัน สถาบันการศึกษา ฯลฯ มีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพคนและสังคม และเป็นแหล่งที่สะสมองค์ความรู้ ภูมิปัญญา ขณะที่สถาบันการศึกษาขาดความยืดหยุ่นและไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

8.2 สิ่งแวดล้อมภายนอก ระบบต่างๆ ภายนอกสังคม เช่น สังคมภายนอก หรือวัฒนธรรมภายนอก ซึ่งผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสาร จำนวน 4 ฉบับ และผลการสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้อง พบว่า สิ่งแวดล้อมภายนอก มีผลต่อการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนี้คือ

บริบทการเปลี่ยนแปลง ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศต่าง ๆ 2) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด 3) สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ปัญหาสังคมจากโรคระบาดใหม่ๆ และภัยก่อการร้ายเพิ่มขึ้น

การเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษา ประเทศไทยได้ผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษาภายใต้กรอบ WTO ใน 3 ระดับ ได้แก่ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และการศึกษาผู้ใหญ่

นายกรัฐมนตรี (พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร) ได้มอบหมายให้ สศช. เป็นหน่วยงานหลักในการประสานจัดทำเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษฉบับแรกของประเทศไทย (The First Thailand Millennium Development Goal Report: MDGR) องค์การสหประชาชาติเห็นชอบร่วมกันให้ทุกประเทศมีการรายงานผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ ทุกๆ 5 ปี ซึ่งการรายงานครั้งแรกในปี พ.ศ. 2548

องค์การสหประชาชาติได้ตกลงร่วมกันกำหนดเป้าหมายหลัก (Goals) การพัฒนา 8 ด้าน เป้าหมายย่อย (Targets) 18 เรื่อง และตัวชี้วัด (Indicators) 48 ตัว ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาการศึกษาขั้นประถม เป็นต้น

การเตรียมความพร้อมของประเทศเพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายคนเสรี ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ เพื่อให้คนไทยและสังคมไทยรู้เขารู้เราและรู้เท่าทันกระแสโลกาภิวัตน์

9. ผลย้อนกลับ

9.1 นโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ออกไปแล้ว ได้นำมาพิจารณาแก้ไข ปรับปรุง หรือยกเลิก หรือไม่ อย่างไร ซึ่งผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสาร จำนวน 27 ฉบับ และผลการสัมภาษณ์ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีเพียงช่วง 2 ปีแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ที่เศรษฐกิจไทยหดตัวมากที่สุดเป็นประวัติการณ์ถึงร้อยละ 10.8 ในปี 2541 ทำให้ต้องปรับแผนใหม่ ซึ่งมีปัญหาหลายเรื่องที่ต้องเร่งการปรับปรุงอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเฉพาะการพัฒนาศักยภาพของคน ทั้งการที่ต้องเร่งปรับตัวด้านคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ (จากแนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554). ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันที่ 5 เมษายน 2549 ณ โรงแรมปรีนท์ พาเลซ มหานคร กรุงเทพมหานคร, 2549)

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2540 มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดำเนินการปรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางด้านมหภาคที่ได้ตกลงกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2540 เห็นชอบในหลักการกับกรอบและทิศทางการปรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ที่สำนักงาน ฯ เสนอ

แต่จากกรอบแนวคิดและกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ผลการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 จะเป็นข้อมูลประกอบการยกร่างกรอบวิสัยทัศน์ ทิศทาง และยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ดำเนินการติดตามประเมินผลการพัฒนาในระยะ 3 ปี ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เพื่อประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา ทั้งในระดับภาพรวมและระดับยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งประเมินประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น และเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 โดยได้เสนอให้คณะรัฐมนตรีรับทราบแล้ว เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2548

จากผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 การปฏิรูปการศึกษายังดำเนินการได้ล่าช้า คุณภาพการศึกษาของคนไทยจึงอยู่ในระดับต่ำ ปัญหาสำคัญคืออัตราการเรียนรู้หรือจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้นช้ามาก อยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านที่พัฒนาแล้วในแถบเอเชีย การพัฒนาความรู้ของคนไทยยังไม่เปลี่ยนแปลง การเรียนรู้ในระดับคิดเป็นทำเป็นยังมีอัตราเพิ่มล่าช้า คนไทยที่มีการเรียนรู้ในระดับคิดเป็นทำเป็นยังมีสัดส่วนค่อนข้างต่ำ คะแนนผลการทดสอบของนักเรียนในวิชาสำคัญๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับมัธยมต้นและมัธยมปลายนั้นมีความเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50 ทุกวิชามาโดยตลอด การพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาครู พัฒนาหลักสูตรและตำราเรียน รวมทั้งสื่อและเทคโนโลยีทางการเรียนการสอนต่างๆ การพัฒนาคนให้มีคุณภาพและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง โดยปฏิรูปการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ยกระดับทักษะฝีมือของคนไทยให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับโครงสร้างการผลิตและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป สามารถคิดเป็น ทำเป็น รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีคุณธรรม มีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ การปฏิรูปการศึกษา ดำเนินการล่าช้า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปฏิรูปการผลิตและพัฒนาครู-อาจารย์ การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการศึกษา ระดับการศึกษาเรียนรู้ที่คิดเป็นทำเป็นยังเพิ่มขึ้นค่อนข้างช้ากว่าเป้าหมายมาก โดยเฉพาะการศึกษาระดับมัธยมต้นและมัธยมปลาย จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้นช้าและอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน จำนวนปีที่ได้รับการศึกษาของประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ยังคงห่างจากเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ที่ต้องการเพิ่มจำนวนปีการศึกษาให้ถึง 9 ปีค่อนข้างมาก จำนวนปีที่ได้รับการศึกษาของประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ยังคงห่างจากเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ที่ต้องการเพิ่มจำนวนปีการศึกษาให้ถึง 9 ปีค่อนข้างมาก ปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถคิดเป็น ทำเป็น รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีคุณธรรม ระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ รวมทั้งพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งยกระดับทักษะฝีมือของคนไทยให้ได้มาตรฐานและสอดคล้องกับโครงสร้างการผลิตและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ให้ประชาชนอายุ

15 ปีขึ้นไป มีการศึกษาโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 9 ปี ในปี 2549 ยกเว้นการศึกษาของแรงงานไทยให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไปไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ในปี 2549

9.2 มีอิทธิพลต่อความต้องการที่จะดำเนินต่อไป ซึ่งผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสาร จำนวน 25 ฉบับ และผลการสัมภาษณ์ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีอิทธิพลต่อความต้องการที่จะดำเนินต่อไปโดยเฉพาะจากเอกสารเหล่านี้

จากเอกสารจาก Focus Group

การยกระดับการศึกษาของแรงงานไทยยังต่ำกว่าเป้าหมายอยู่มาก

การพัฒนาทางการศึกษาของประเทศเป็นการเติบโตในด้านปริมาณ แต่คุณภาพของการศึกษาซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญไม่แข็งแกร่งเพียงพอที่จะทำให้การพัฒนามีความมั่นคง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับแนวทางการพัฒนาการศึกษาให้สมดุลทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ

คุณภาพการศึกษาที่วัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กนักเรียนไทยลดลง กล่าวคือคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบ 4 วิชาหลัก (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์) ในปี 2547 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ลดลง

สถานศึกษายังไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ในการเสริมสร้างเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดีของสังคม

จากการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ดำเนินการติดตามประเมินผลการพัฒนาในระยะ 3 ปี ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เพื่อประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา ทั้งในระดับภาพรวมและระดับยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งประเมินประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น และเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานในระยะแผนพัฒนาฉบับที่ 10 โดยได้เสนอให้คณะรัฐมนตรีรับทราบแล้ว เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2548

ทั้งนี้ ผลที่ได้จากการระดมความคิดเห็นในระดับต่าง ๆ และผลการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 จะเป็นข้อมูลประกอบการร่างกรอบวิสัยทัศน์ ทิศทาง และยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ต่อไป

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเรื่องการดำเนินงานและการรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) และให้กระทรวงดำเนินการรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ทุก 6 เดือน ตามปีงบประมาณ โดยจัดส่งรายงานให้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อพิจารณาส่งเรื่องพร้อมความเห็นเสนอคณะรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ดำเนินการติดตามประเมินผลการพัฒนาในระยะ 3 ปี ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เพื่อประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา ทั้งในระดับภาพรวมและระดับยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งประเมินประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น และเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 โดยได้เสนอให้คณะรัฐมนตรีรับทราบแล้ว เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2548

ทั้งนี้ ผลที่ได้จากการระดมความคิดเห็นในระดับต่าง ๆ และผลการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 จะเป็นข้อมูลประกอบการยกวางกรอบวิสัยทัศน์ ทิศทาง และยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ต่อไป

การปฏิรูปการศึกษายังดำเนินการได้ล่าช้า คุณภาพการศึกษาของคนไทยจึงอยู่ในระดับต่ำ

ปัญหาสำคัญคืออัตราการเรียนรู้หรือจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้นช้ามาก อยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านที่พัฒนาแล้วในแถบเอเชีย

คนไทยที่มีการเรียนรู้ในระดับคิดเป็นทำเป็นยังมีสัดส่วนค่อนข้างต่ำ

คะแนนผลการทดสอบของนักเรียนในวิชาสำคัญๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับมัธยมต้นและมัธยมปลายนั้นมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50 ทุกวิชามาโดยตลอด

ปฏิรูปการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ ยกกระดับทักษะฝีมือของคนไทยให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับโครงสร้างการผลิตและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป สามารถคิดเป็น ทำเป็น รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง

ความร่วมมือในการริเริ่มมาตรการสำคัญร่วมกับภาคการผลิตโดยการพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ (Thai Vocational Qualification) เพื่อเป็นเครื่องมือในการประเมินสมรรถนะของการปฏิบัติงานได้จริงตามวิชาชีพ ที่นำไปสู่การพัฒนาระบบสหกิจศึกษาและ

หลักสูตรใหม่ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน (Demand driven) และนวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย

การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ประชาชนโดยเร่งขยายโอกาสทางการศึกษาพื้นฐานเป็นระบบควบคู่กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่บริหารจัดการโดยท้องถิ่นและชุมชน

ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปกระบวนการพัฒนาครูและการประกันคุณภาพการศึกษา

จำนวนปีที่ได้รับการศึกษาของประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ยังคงห่างจากเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ที่ต้องการเพิ่มจำนวนปีการศึกษาให้ถึง 9 ปีค่อนข้างมาก ประเทศไทยยังต้องพัฒนาการศึกษาอีกมาก

ทุกคนได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียนไม่น้อยกว่า 12 ปี และมีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะฝีมือ และวิชาชีพที่จำเป็นในการดำรงชีวิต

ปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถคิดเป็น ทำเป็น รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีคุณธรรม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในพื้นที่ในระดับก่อนประถมศึกษา-มัธยมศึกษาเพิ่มขึ้น

เพื่อให้การดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการเป็นไปตามเป้าหมายหลักๆที่กำหนดให้ประชาชนมีการศึกษาโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 9 ปี และยกระดับการศึกษาของกำลังแรงงานไทยให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไปไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของกำลังแรงงานในปี 2549 รวมทั้งให้สอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในระยะต่อไป จะต้องเร่งดำเนินการในเรื่องดังนี้

(1) การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดย

(1.1) เร่งดำเนินการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปีและเร่งขยายโอกาสการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีให้ทั่วถึง โดยเฉพาะกลุ่มเด็กยากจนและด้อยโอกาส รวมทั้งจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับกลุ่มที่มีงานทำแล้วและไม่มีโอกาสเรียนต่อ เพื่อยกระดับการศึกษาโดยรวมและเพิ่มปีการศึกษาโดยเฉลี่ยของประชากรให้สูงขึ้น

(1.2) เร่งดำเนินการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการส่งเสริมให้สถาบันศาสนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น

การติดตามประเมินผลครึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ระดับภาค ที่ได้จัดขึ้นในภูมิภาคต่างๆ รวม 4 ภาค ในช่วงเดือนมีนาคม – เมษายน 2547 โดยนับเป็นกระบวนการระดมความคิดเห็นของทุกภาคส่วนในสังคมในระดับพื้นที่ต่อเนื่อง จากกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ที่ได้เปิดโอกาสให้ ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับทราบผลการพัฒนาภาคและมีส่วนร่วมตรวจสอบและแลกเปลี่ยน ข้อคิดเห็น รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาภาคให้สอดคล้องกับความต้องการในพื้นที่ เพื่อสามารถนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในภาคได้อย่างแท้จริง

เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งในด้านภาษา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการคิด วิเคราะห์ และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน รวมทั้งสร้างโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยให้ชุมชนมีบทบาทร่วม

จากเอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ ดำเนินการติดตามประเมินผลการพัฒนาในระยะ 3 ปี ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เพื่อประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา ทั้งในระดับภาพรวมและระดับยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งประเมินประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น และเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานในระยะ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 โดยได้เสนอให้คณะรัฐมนตรีรับทราบแล้ว เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2548

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2547 ให้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดำเนินงานและรายงานผลการ ปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เป็นประจำทุกปี โดยในปี 2548 สศช. ได้รายงานผลการพัฒนาฯ ในระยะ 3 ปีของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบแล้วเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2548

มติที่ประชุมผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ให้รวมการประเมินผลการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ในระดับภาค เข้า ไว้ในโครงการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 รวมทั้งให้การประชุมประจำปี 2548 ของสำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นส่วนหนึ่งของการระดมความคิดเห็น สาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ด้วย

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของกระบวนการกำหนดนโยบาย กับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

จะเป็นการวิเคราะห์เพื่อพิจารณาถึงความสอดคล้องและความแตกต่างในประเด็นสำคัญของกระบวนการกำหนดนโยบายในขั้นตอนต่างๆ เช่น การระบุปัญหา การจัดทำเป็นวาระ การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร การเสนอทางเลือก การจัดทำนโยบาย การประกาศเป็นนโยบาย ปัจจัยนำเข้า สภาพแวดล้อม ผลย้อนกลับ และปัญหา หรืออุปสรรคที่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย การศึกษา

1. การระบุปัญหา

ในการระบุปัญหาของประเทศ ที่จะต้องนำมาแก้ไขและชี้แนวทางในการพัฒนาโดยการกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะนั้น นับได้ว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น อยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมของเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในสถานการณ์ของโลกาภิวัตน์ ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและสำคัญอย่างมาก จึงจำเป็นจะต้องพิจารณาว่าปัญหาเหล่านั้นเป็นปัญหาสาธารณะ เป็นปัญหาของคนส่วนใหญ่ และเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ

1.1 อะไรทำให้เป็นมูลเหตุสำคัญที่เลือกปัญหาต่างๆ มากำหนดเป็นปัญหานโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เช่น มาจากปัญหาสาธารณะ และเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ หรือไม่

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์ความสอดคล้องและความแตกต่างในประเด็นสำคัญๆ ด้านมูลเหตุสำคัญที่เลือกปัญหาต่างๆ มากำหนดเป็นปัญหานโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ประเด็น/เนื้อหา	เอกสาร	สัมภาษณ์	แผนฯ10
ด้านแรงงาน เป็นเรื่องของการยกระดับการศึกษาของแรงงานไทยยังต่ำกว่าเป้าหมายอยู่มาก ซึ่งจะเป็นจุดอ่อนอย่างมากต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ	✓	✓	✓
ความต้องการของภาคการผลิตและภาคบริการ เราต้องการคนอย่างไรที่จะสอดคล้องกับกระบวนการปรับโครงสร้างทั้งภาคการผลิต		✓	

และภาคการบริการ โดยเน้นหนักที่คนที่อยู่ในระบบและนอกระบบของการศึกษา			
<p>-การศึกษาที่มีผลต่อด้านเศรษฐกิจ หรือการแข่งขัน ที่ส่งผ่าน</p> <p>-การศึกษาส่งผลต่อการเตรียมกำลังคน ตามสภาพการณ์ของเศรษฐกิจ โดยเฉพาะแรงงานที่มีฝีมือ</p> <p>-ด้านการผลิตของประเทศ ใช้เป็น Knowledge Base ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตลอดชีวิต</p> <p>-การศึกษาสันับสนุนสภาพแวดล้อม นวัตกรรม ประดิษฐ์กรรมที่สนับสนุนอุตสาหกรรม</p>		✓	✓
<p>ด้านบุคลากร เป็นเรื่องของการขาดแคลนนักวิจัย และครู อาจารย์ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพเป็นจำนวนมาก และไม่สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตและบริการ การพัฒนาคุณภาพคนด้านการศึกษายาวตัวเชิงปริมาณอย่างรวดเร็ว แต่ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้กับการนำไปใช้ของคนไทยยังอยู่ในระดับต่ำ การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างโอกาสและพัฒนาสติปัญญาและกระบวนการเรียนรู้ของคนให้สามารถ "คิดเป็น ทำเป็น" และผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพและศักยภาพของคนไทยในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ สาเหตุสำคัญเนื่องจากหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนยังไม่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้</p>	✓	✓	✓
<p>ด้านการเรียนต่อ เป็นเรื่องอัตราการเรียนต่อของนักเรียนระดับต่าง ๆ ลดลง มีปัญหาด้านการศึกษาที่มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ</p>	✓		✓
<p>ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน เป็นเรื่องการจัดหลักสูตรการศึกษาและกระบวนการเรียนการสอนมีลักษณะแยกส่วนจากสังคมและชุมชน การจัดการเรียนการสอนยังมุ่งในด้านการพัฒนาวิชาความรู้ให้ความสำคัญกับประกาศนียบัตรหรือใบรับรองผลการศึกษามากกว่าการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม การพัฒนาการเรียนรู้ของคนไทยในภาพรวม เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต ยังมีเพียงครึ่งหนึ่งของทั้งประเทศ</p>	✓	✓	✓
<p>ด้านพัฒนาการศึกษา และผลสัมฤทธิ์ เป็นเรื่องการพัฒนาทางการศึกษาของประเทศเป็นการเติบโตในด้านปริมาณ แต่คุณภาพของการศึกษาซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญไม่แข็งแกร่งเพียงพอที่จะทำให้การพัฒนาที่มีความมั่นคง ที่วัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กนักเรียน</p>	✓		✓

<p>ไทยลดลง กล่าวคือคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบ 4 วิชาหลัก (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์) ในปี 2547 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ลดลงจากร้อยละ 52.35 ในปี 2541 เหลือร้อยละ 44.</p>			
<p>ด้านระบบการศึกษา เป็นเรื่อง</p> <p>-รูปแบบการจัดการศึกษา 3 รูปแบบ มีการดำเนินงานแบบต่างคนต่างจัด การบริหารจัดการทั้งในด้านเนื้อหาสาระและวิธีการยังไม่เอื้อต่อการศึกษาทุกรูปแบบ ระบบการจัดการศึกษาไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน กระบวนการเรียนการสอนไม่ได้สอนให้คนรู้จักคิด วิเคราะห์ หาเหตุผล และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ถูกต้องเหมาะสม</p> <p>-ระบบการศึกษาไม่สร้างคนที่คิดเป็นทำเป็นและมีจิตสำนึกสาธารณะ</p> <p>-การจัดการศึกษาที่ผ่านมายังไม่สามารถสนองความต้องการในการพัฒนาคน ชุมชน ท้องถิ่นและประเทศ ซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์อย่างรวดเร็ว</p>	✓	✓	✓
<p>ด้านสถาบันการศึกษา เป็นเรื่องที่มีมุ่งพัฒนาเฉพาะความรู้ตามค่านิยมในสังคมที่ให้ความสำคัญกับปริมาณเด็กที่เข้าเรียนมากกว่าคุณภาพของการศึกษา เน้นความรู้ทางทฤษฎีที่สถาบันการศึกษาต้องการสอนเป็นหลักมากกว่าความรู้ในการปฏิบัติจริงในวิชาชีพ</p>	✓	✓	✓
<p>ด้านการลงทุนทางการศึกษา เป็นเรื่องเร่งรัดการศึกษาพื้นฐาน 12 ปีอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การปฏิรูประบบการผลิตครูให้เน้นวิชาที่สอนและทักษะความรู้ที่จำเป็น จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยที่กำหนดไว้ 9 ปี</p>	✓		✓
<p>ด้านการกระจาย โดยเฉพาะการกระจายการให้บริการการศึกษา ยังมีปัญหาคุณภาพและความเหลื่อมล้ำระหว่างภาคและระหว่างชนบทกับเมือง และความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาค่อนข้างสูง มีหลายกลุ่มที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน มีกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและเด็กพิการที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน</p>	✓		✓
<p>ด้านบริบทการเปลี่ยนแปลง การพิจารณาถึงปัจจัย 5 ด้าน ซึ่งเป็นบริบทการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อการพัฒนา ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งทางตรงและทางอ้อม</p>		✓	✓

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่า ข้อมูลในเรื่องของด้านแรงงาน ด้าน บุคลากร ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ด้านระบบการศึกษา ด้านสถาบันการศึกษา ด้านบริบท การเปลี่ยนแปลง ที่มีความสอดคล้องต้องกัน ส่วน ด้านการเรียนต่อ ด้านพัฒนาการศึกษา และ ผลสัมฤทธิ์ ด้านการลงทุนทางการศึกษา ด้านการกระจาย สถานการณ์ ความต้องการของภาคการผลิตและภาคบริการ การเตรียมกำลังคน ระบบงบประมาณ ตัวชี้วัดจากต่างประเทศ มีความแตกต่างกันโดยที่ข้อมูลบางเรื่องปรากฏในเอกสาร แต่ไม่ได้มีปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 หรือข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ไม่มีปรากฏในเอกสารต่างๆ แต่มี อยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เป็นต้น

สำหรับมูลเหตุสำคัญที่เลือกปัญหาต่างๆ มากำหนดเป็นปัญหานโยบาย การศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพราะว่า ส่วนหนึ่งเป็นปัญหาที่มาจาก ปัญหาสาธารณะ และเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ ตัวอย่างเช่น

เรื่องของแรงงาน มาจากข้อมูลการระดมความคิดหลายครั้ง เช่น การสัมมนา ระดมความคิดเห็นระดับภาค เมื่อวันที่ 10-11 กุมภาพันธ์ 2549 ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ว่า “การยกระดับการศึกษาของแรงงานไทยยังต่ำกว่าเป้าหมายอยู่มาก ซึ่งจะเป็นจุดอ่อนอย่างมากต่อ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ” หรือ “จากผลการศึกษาของหลายหน่วยงาน ได้ข้อสรุปตรงกันว่าคุณภาพกำลังคนของประเทศไทยมีปัญหา เนื่องจากระบบการจัดการศึกษาไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน กระบวนการเรียนการสอนไม่ได้สอนให้คนรู้จักคิด วิเคราะห์ หาเหตุผล และนำไปสู่การปรับเปลี่ยน พฤติกรรมให้ถูกต้องเหมาะสม”

ซึ่งข้อมูลที่ได้จากเอกสารสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ที่มีผู้ให้ ข้อมูลว่า “แนวคิดด้านการศึกษามาจากงานวิจัยที่ทำร่วมกับ TDRI ซึ่งพบว่าผลการศึกษาของไทย มีค่าเฉลี่ย น้อยมา (จากจำนวนคนทั้งหมด 60 ล้านคน) เท่ากับ 7 ปีกว่าๆ ทำให้ทราบว่ กำลัง แรงงานมีการศึกษาน้อยมาก” และ “พบว่ากำลังแรงงาน (Stock) 30 ล้านกว่าคน มากกว่าร้อยละ 50 มีความรู้แค่ประถมศึกษา หรือต่ำกว่า ซึ่งไม่สามารถยกระดับการผลิตในระดับผลิตภาพ ซึ่ง นำมากำหนดเป็นนโยบาย” และข้อมูลทั้งจากเอกสารและการสัมภาษณ์ดังกล่าวพบว่าเป็นส่วนหนึ่ง ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในบทที่ 1 สถานะของประเทศ “(3) กำลังคนระดับกลางและระดับสูงขาดแคลนทั้งปริมาณและคุณภาพ ทั้งการวิจัยพัฒนายังอยู่ใน ระดับต่ำ เป็นจุดจุดรั้งการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ” เป็นต้น

ในขณะเดียวกัน เรื่องของความต้องการของภาคการผลิตและภาคการบริการ ซึ่งข้อมูลได้มาจากการสัมภาษณ์เท่านั้น ว่า “เราต้องการคนอย่างไรที่จะสอดคล้องกับกระบวนการปรับโครงสร้างทั้งภาคการผลิตและภาคการบริการ โดยเน้นหนักที่คนที่อยู่ในระบบและนอกระบบของการศึกษา” และข้อมูลเรื่องของการศึกษามีผลต่อด้านเศรษฐกิจ หรือการแข่งขัน ที่ส่งผ่านการศึกษาส่งผลต่อการเตรียมกำลังคน ตามสภาพการณ์ของเศรษฐกิจ โดยเฉพาะแรงงานที่มีฝีมือด้านการผลิตของประเทศ ใช้เป็น Knowledge Base ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตลอดชีวิต รวมถึงการศึกษาระดับอนุบาลวัยเด็กรวม นวัตกรรม ประดิษฐ์กรรมที่สนับสนุนอุตสาหกรรม” เป็นเรื่องที่ไม่พบในเอกสารต่างๆ ที่ได้ศึกษามา แต่พบว่าส่วนหนึ่งได้ไปปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในบทที่ 1 สถานะด้านเศรษฐกิจ “(3) การพัฒนาเศรษฐกิจฐานความรู้ของประเทศไทยปรับตัวดีขึ้น และ (5) ซึ่งให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องเร่งลงทุนพัฒนาฐานความรู้และนวัตกรรม ตลอดจนความสามารถทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศเพื่อสร้างมูลค่าความมั่งคั่ง และคุณภาพชีวิตให้กับคนในประเทศ” เป็นต้น

เรื่องบุคลากร ประเด็นสำคัญเป็นเรื่องของการขาดแคลนนักวิจัย และครู อาจารย์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพเป็นจำนวนมาก และไม่สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตและบริการ การพัฒนาคุณภาพคนด้านการศึกษายาวตัวเชิงปริมาณอย่างรวดเร็ว แต่ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้กับการนำไปใช้ของคนไทยยังอยู่ในระดับต่ำ การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างโอกาสและพัฒนาสติปัญญาและกระบวนการเรียนรู้ของคนให้สามารถ “คิดเป็น ทำเป็น” และผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพและศักยภาพของคนไทยในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ สาเหตุสำคัญเนื่องจากหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนยังไม่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการเอกสารต่างๆ และการระดมความคิดหลายครั้ง เช่น จากเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันที่ 5 เมษายน 2549 ณ โรงแรมปรินทร์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549 หรือจากเอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2548 ในยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสตร์ : 5 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 วันศุกร์ที่ 24 มิถุนายน 2548 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี, 2548 ซึ่งข้อมูลที่ได้จากเอกสารสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ที่มีผู้ให้ข้อมูลว่า “การพัฒนาทางการศึกษาเป็นการขยายตัวในเชิงปริมาณอย่างรวดเร็ว แต่ยังคงมีปัญหาในด้านคุณภาพของการศึกษา (การเรียนการสอน) เป็นต้น หรือ ปัญหา เราขาดคนที่จรรองรับ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการผลิต” และได้ไปปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในบทที่ 1 สถานะด้านเศรษฐกิจ “(3.1) จำเป็นต้องเร่งผลิตกำลังคนระดับกลางโดยเฉพาะสายอาชีพ เพื่อสนองตอบ

ความต้องการของตลาดแรงงานและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย สำหรับกำลังคนระดับสูงด้านวิทยาศาสตร์ยังคงขาดแคลนมาก โดยมีกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ทำงานด้านการออกแบบและการวิจัยและพัฒนา” และในบทที่ 4 ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน (4) การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนการปรับโครงสร้างการผลิต “1) พัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้สามารถรองรับกับเทคโนโลยีใหม่ๆ และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ทั้งในระดับนักวิจัย นักเรียน นักศึกษา ครู และอาจารย์” และ สถานะด้านเศรษฐกิจ “(5) มีปัญหาการขาดแคลนนักวิจัย ครู อาจารย์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ”

การเรียนต่อ ประเด็นสำคัญเป็นเรื่องอัตราการเรียนต่อของนักเรียนระดับต่าง ๆ ลดลง มีปัญหาทางการศึกษาที่มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ จะเป็นเรื่องของข้อมูลที่มาจากเฉพาะด้านเอกสาร จากการประชุมประจำปี 2548 ในยุทธศาสตร์การพัฒนา : 5 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 วันศุกร์ที่ 24 มิถุนายน 2548 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี, 2548 และ เอกสารสรุปผลการจัดเวทีระดับหมู่บ้านใน 6 ภูมิภาค เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 : ภาคตะวันออก 20-30 กันยายน 2548. ขณะที่การสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลไม่ได้มีการกล่าวถึงโดยตรง แต่ได้ไปปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในบทที่ 1 สถานะของประเทศ “จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องแต่ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ”

เรื่องหลักสูตรการเรียนการสอน ประเด็นสำคัญเป็นเรื่องการจัดหลักสูตร การศึกษาและกระบวนการเรียนการสอนมีลักษณะแยกส่วนจากสังคมและชุมชน การจัดการเรียนการสอนยังมุ่งในด้านการพัฒนาวิชาความรู้ให้ความสำคัญกับประกาศนียบัตรหรือใบรับรองผลการศึกษามากกว่า การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม การพัฒนาการเรียนรู้ของคนไทยในภาพรวม เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต ยังมีเพียงครึ่งหนึ่งของทั้งประเทศ เป็นข้อมูลที่มาจากเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันที่ 5 เมษายน 2549 ณ โรงแรมปรีนท์ พาเลซ มหานคร กรุงเทพมหานคร, 2549 และ เอกสารจากสรุปผลการจัดเวทีระดับหมู่บ้านใน 6 ภูมิภาค เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 : ภาคตะวันตก 20-30 กันยายน 2548 ซึ่งข้อมูลที่ได้จากเอกสารสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ที่มีผู้ให้ข้อมูลว่า “หลักสูตรมาจากกระทรวง ลอกๆ กันมา ควรให้ความรู้เหมาะกับสภาพแวดล้อม” และได้ไปปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในบทที่ 1 สถานะด้านเศรษฐกิจ “ (4.2) ปัจจุบันเป็นระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นหลักวิชา ให้ความสำคัญกับใบรับรอง

การศึกษามากกว่าความรู้ที่นำมาปฏิบัติจริง การเรียนการสอนเน้นการท่องจำมากกว่าความเข้าใจ และนำไปปฏิบัติได้ “ไม่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของคนในสังคม”

เรื่องพัฒนาการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ ประเด็นสำคัญเป็นเรื่องการพัฒนาด้าน การศึกษาของประเทศเป็นการเติบโตในด้านปริมาณ แต่คุณภาพของการศึกษาซึ่งเป็นรากฐานที่ สำคัญไม่แข็งแกร่งเพียงพอที่จะทำให้การพัฒนามีความมั่นคง ที่วัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ของเด็กนักเรียนไทยลดลง กล่าวคือคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบ 4 วิชาหลัก (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์) ในปี 2547 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ลดจากร้อยละ 52.35 ในปี 2541 เหลือร้อยละ 44 เป็น ข้อมูลที่มาจากเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม, กุมภาพันธ์ 2549 และจาก การประชุมประจำปีของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน 2545 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ไม่มีข้อความที่สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้ จากเอกสารซึ่งผู้ให้ข้อมูลไม่ได้มีการพูดถึงโดยตรง แต่ข้อมูลที่ได้จากเอกสารได้ไปปรากฏอยู่ใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในบทที่ 1 สถานะประเทศ “(2.1) ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนไทยที่วัดจากคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบ 4 วิชาหลัก (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์) ต่ำกว่าร้อยละ 50 มาโดยตลอด” เป็นต้น

เรื่องระบบการศึกษา ประเด็นสำคัญเป็นเรื่องรูปแบบการจัดการศึกษา 3 รูปแบบ มีการดำเนินงานแบบต่างคนต่างจัด การบริหารจัดการทั้งในด้านเนื้อหาสาระและวิธีการยังไม่เอื้อ ต่อการศึกษาทุกรูปแบบ ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถสนองความต้องการในการพัฒนาคน ชุมชน ท้องถิ่นและประเทศ ซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์อย่างรวดเร็ว การไม่สร้างคนที่คิด เป็นทำเป็นและมีจิตสำนึกสาธารณะ ไม่สามารถผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของ ตลาดแรงงาน กระบวนการเรียนการสอนไม่ได้สอนให้คนรู้จักคิด วิเคราะห์ หาเหตุผล และนำไปสู่ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ถูกต้องเหมาะสม เป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสารประกอบการประชุม ประจำปี 2548 ของ สศช. ในยุทธศาสตร์การพัฒนา : 5 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 วันศุกร์ที่ 24 มิถุนายน 2548 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี, 2548 เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ครั้งที่ 4.2 2549 เป็นต้น ซึ่งข้อมูลที่ได้จากเอกสารสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ที่มีผู้ให้ข้อมูล ว่า “จะต้องพัฒนาคนอย่างไร ทั้งในระบบ นอกกระบบ ตามอัธยาศัย ทั้ง 3 รูปแบบ ที่จะสอดคล้องกับ กระบวนการปรับโครงสร้างทั้งภาคการผลิตและภาคบริการ” “ระบบการศึกษายังไม่สอดคล้องกับ การพัฒนาของอุตสาหกรรมที่มัน dynamic มากๆ” และข้อมูลจากเอกสารได้ไปปรากฏอยู่ใน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในบทที่ 2 (5.2) พัฒนารูปแบบและหลักสูตร การเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่สอดคล้องกับสภาพของเมืองและชุมชน โดย 2) พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น” และ บทที่ 4 แนวทางการพัฒนา “(2.6) พัฒนาบุคลากร ทั้งในระบบและการฝึกอบรมให้มีความเก่ง/ความชำนาญ โดยสถาบันการศึกษาและสถาบันอื่น ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการที่จะยกระดับอุตสาหกรรมรายสาขา”

เรื่องสถาบันการศึกษา ประเด็นสำคัญเป็นเรื่องที่มุ่งพัฒนาเฉพาะความรู้ตาม ค่านิยมในสังคมที่ให้ความสำคัญกับปริมาณเด็กที่เข้าเรียนมากกว่าคุณภาพของการศึกษา เน้น ความรู้ทางทฤษฎีที่สถาบันการศึกษาต้องการสอนเป็นหลักมากกว่าความรู้ในการปฏิบัติจริงใน วิชาชีพ เป็นข้อมูลที่ได้มาจากเอกสารประกอบการสัมมนา ระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันที่ 5 เมษายน 2549 ณ โรงแรมปรินทร์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549 เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 11 2549 ซึ่งข้อมูลที่ได้จากเอกสาร สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ที่มีผู้ให้ข้อมูลว่า “องค์ความรู้ต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยจัด สอนกัน ตรงตามความต้องการหรือไม่” และข้อมูลจากเอกสารได้ไปปรากฏอยู่ในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในบทที่ 1 สถานะด้านสังคม “ระบบการศึกษาที่มุ่งเน้น หลักวิชา ให้ความสำคัญกับใบรับรองการศึกษามากกว่าความรู้ที่นำมาปฏิบัติจริง การเรียนการสอน เน้นการท่องจำมากกว่าความเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้” บทที่ 2 “สถาบันการศึกษา ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณธรรมของผู้เรียนไม่มากเท่าที่ควร” เป็นต้น

เรื่องการลงทุนทางการศึกษา เป็นเรื่องเร่งรัดการศึกษาพื้นฐาน 12 ปีอย่างมี คุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การปฏิรูประบบการผลิตครูให้เน้นวิชาที่สอนและทักษะความรู้ที่จำเป็น จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยที่กำหนดไว้ 9 ปี เป็นข้อมูลที่ได้มาจากเอกสารการประชุมประจำปี ของ สศช. วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน 2545 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดง สินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี ซึ่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ไม่มีผู้ใดให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้ และข้อมูลจากเอกสารบางส่วนได้ไปปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในบทที่ 1 ข้อ 6.2 เป้าหมาย “2) เพิ่มจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น 10 ปี”

เรื่องการกระจาย โดยเฉพาะการกระจายการให้บริการการศึกษา ยังมีปัญหา คุณภาพและความเหลื่อมล้ำระหว่างภาคและระหว่างชนบทกับเมือง และความเหลื่อมล้ำทางการ ศึกษาค่อนข้างสูง มีหลายกลุ่มที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน มี กลุ่มผู้ด้อยโอกาสและเด็กพิการที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการศึกษาทั้งในและนอกระบบ โรงเรียน ซึ่งข้อมูลได้มาจากเอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2548 ในยุทธศาสตร์การพัฒนา : 5 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 วันศุกร์ที่ 24 มิถุนายน 2548 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการ

ประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี, 2548 สรุปผลการจัดเวทีระดับหมู่บ้านใน 6 ภูมิภาค เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนา ฉบับที่ 10 : ภาคเหนือ 24-29 กันยายน 2548. (ม.ป.ท.) แต่ไม่มีผู้ใดให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้ และข้อมูลจากเอกสารบางส่วนได้ไปปรากฏอยู่ในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในบทที่ 2 (4.2) “3) กระจายและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทุก สาขาวิชา พัฒนาและยกระดับศูนย์ความเป็นเลิศด้านต่างๆ สร้างเครือข่ายองค์กรที่เกี่ยวข้องในทุก ภูมิภาค” 4. บทบาทภาคีการพัฒนา (1) ระดับนโยบาย/ส่วนกลาง “(1.1) สร้างโอกาสทาง การศึกษาและการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่ม”

เรื่องบริบทการเปลี่ยนแปลง การพิจารณาถึงปัจจัย 5 ด้าน ซึ่งเป็นบริบทการ เปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อการพัฒนา ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการศึกษา ใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งทางตรงและทางอ้อม จากการศึกษาเอกสารที่เป็น ข้อมูลทั้งหมด ไม่มีข้อมูลโดยตรงในเรื่องนี้ แต่มีข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ที่มีผู้ให้ข้อมูลว่า “มี การพิจารณาถึงปัจจัย 5 ด้าน ซึ่งเป็นบริบทการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อการพัฒนา ซึ่งมีส่วน เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งทางตรง และทางอ้อม” และข้อมูลดังกล่าวได้ไปปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับ ที่ 10 ในบทที่ 1 “บริบทการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนาในอนาคต ที่สำคัญมี 5 บริบท ดังนี้” เป็นต้น

1.2 มีการให้คำนิยามของปัญหา มีเกณฑ์การวัด และสิ่งชี้วัด อย่างชัดเจน ในการ ระบุปัญหา หรือไม่

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์ความสอดคล้องและความแตกต่างในประเด็นสำคัญ ด้านการให้คำนิยามของปัญหา มีเกณฑ์การวัด และสิ่งชี้วัด อย่างชัดเจน ในการระบุปัญหา นโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ประเด็น/เนื้อหา	เอกสาร	สัมภาษณ์	แผนฯ10
จากการประมาณการกำลังแรงงาน การมีงานทำ และการว่างงาน จากการจัดระบบข้อมูลนักเรียนนักศึกษาในระบบ นอกระบบ รายชั้น อัตราการเลื่อนชั้น การออกกลางคันและการเรียนต่อ นำไปประมาณ จำนวนนักเรียน จำนวนผู้ออกกลางคัน และจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาทั้ง ที่เรียนต่อและไม่เรียนต่อในแต่ละปี	✓		✓
จากผลการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดครอบครัวอยู่ดีมีสุข โดยเครื่องชี้			

วัด ดังกล่าวจะมีองค์ประกอบหลัก 7 ด้าน ซึ่งครอบคลุมทุกมิติของการดำรงชีวิต โดยด้านความรู้หรือการศึกษา			
จากการประเมินสถานการณ์และแนวโน้ม พบว่า (1) ทุมนมนุษย์ ปีการศึกษาโดยเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ (2) ทุนทางสถาบัน ระบบการศึกษาไม่สร้างคนที่คิดเป็นทำเป็นและมีจิตสำนึกสาธารณะ องค์ (3) ทุนทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ขาดการจัดการความรู้และไม่มีการดึงความรู้จากตัวคนออกมา			
จากผลการพัฒนาในระยะครึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 มีปัญหาทางการศึกษาที่มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเพียง 7.8 ปี ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ 9 ปี			

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่า มีข้อมูลในเรื่องของการประมาณการกำลังแรงงาน การประเมินสถานการณ์และแนวโน้ม ผลการพัฒนา การประเมินความสัมฤทธิ์ ที่มีสอดคล้องต้องกัน ส่วน ตัวชี้วัดครอบครัวอยู่ดีมีสุข มีความแตกต่างกันโดยข้อมูลตัวชี้วัดครอบครัวอยู่ดีมีสุขไม่มีปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

จากการประมาณการกำลังแรงงาน การมีงานทำ และการว่างงาน จากการจัดระบบข้อมูลนักเรียนนักศึกษาในระบบ นอกระบบ รายชั้น อัตราการเลื่อนชั้น การออกกลางคัน และการเรียนต่อ นำไปประมาณจำนวนนักเรียน จำนวนผู้ออกกลางคัน และจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาทั้งที่เรียนต่อและไม่เรียนต่อในแต่ละปี เป็นข้อมูลที่ได้มาจากเอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 2.1 / 2544 แต่จากการสัมภาษณ์ ไม่มีผู้ให้ข้อมูลที่สอดคล้อง และข้อมูลจากเอกสารดังกล่าว ได้ไปปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในบทที่ 1 (3) กำลังคนระดับกลางและระดับสูงขาดแคลนทั้งปริมาณและคุณภาพ (3.1) การขาดแคลนกำลังคนระดับกลางและระดับสูง การเร่งรัดยกระดับการศึกษาของแรงงานไทยที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษา ขณะที่ความต้องการของกำลังคนระดับกลางภาคธุรกิจและภาคอุตสาหกรรมมีถึงร้อยละ 60 จึงจำเป็นต้องเร่งผลิตกำลังคนระดับกลางโดยเฉพาะสายอาชีพ เพื่อสนองตอบความต้องการของตลาดแรงงานและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย สำหรับกำลังคนระดับสูงด้านวิทยาศาสตร์ยังคงขาดแคลนมาก” เป็นต้น

การประเมินสถานการณ์และแนวโน้ม พบว่า (1) ทุมนมนุษย์ ปีการศึกษาโดยเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ (2) ทุนทางสถาบัน ระบบการศึกษาไม่สร้างคนที่คิดเป็นทำเป็นและมีจิตสำนึก

สาธารณะ องค์ (3) ทูตทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ขาดการจัดการความรู้และไม่มีการดึงความรู้จากตัวคนออกมา เป็นข้อมูลที่ได้มาจากเอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 3 / 2547 ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ที่ว่า “เราใช้แนวคิดของ UNDP มีการจัดทำดัชนีการพัฒนาคคุณภาพมนุษย์ พบว่า ไทยเราอยู่ระดับต่ำ” และข้อมูลดังกล่าวบางส่วนได้ไปปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในบทที่ 1 สถานะด้านสังคม “(1) จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องแต่ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ”

ผลการพัฒนาในระยะครึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 มีปัญหาด้านการศึกษามีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเพียง 7.8 ปี ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ 9 ปี เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 5 / 2547 แต่ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ไม่ผู้ใดให้ข้อมูลในเรื่องดังกล่าว แต่ข้อมูลดังกล่าวบางส่วนได้ไปปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในบทที่ 1 “ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษายังต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ไม่ต่ำกว่า 9 ปี”

ผลการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดครอบครัวอยู่ดีมีสุข โดยเครื่องชี้วัด ดังกล่าวจะมีองค์ประกอบหลัก 7 ด้าน ซึ่งครอบคลุมทุกมิติของการดำรงชีวิต โดยด้านความรู้หรือการศึกษา ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้มาจากเอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 7 / 2545 และจากการประชุมประจำปี ของ สศช. วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน 2545 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี แต่จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ไม่พบข้อมูลที่สอดคล้องกับเอกสารดังกล่าว อีกทั้งยังไม่พบข้อมูลในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

1.3 มีการวิเคราะห์เพื่อให้รู้ว่าเป็นปัญหาที่แท้จริงจำเป็นต้องแก้ไข มีการแยกปัญหาเป็นปัญหาเฉพาะเรื่องปัญหาทั้งระบบ หรือปัญหาพื้นฐาน เพื่อสะดวกแก่การหาทางแก้ไขต่อไปด้วย หรือไม่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 การวิเคราะห์ความสอดคล้องและความแตกต่างในประเด็นสำคัญด้านการวิเคราะห์เพื่อให้รู้ว่าเป็นปัญหาที่แท้จริงจำเป็นต้องแก้ไข มีการแยกปัญหาเป็นปัญหาเฉพาะเรื่อง ปัญหาทั้งระบบ หรือปัญหาพื้นฐาน เพื่อสะดวกแก่การหาทางแก้ไขต่อไปด้วย ในการระบุปัญหาในนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ประเด็น/เนื้อหา	เอกสาร	สัมภาษณ์	แผนฯ10
ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ที่เน้น หลักสูตรหรือเร่งผลิตบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับประถมจนถึงอุดมศึกษา รวมทั้งการพัฒนาครู-อาจารย์ที่มีคุณภาพ และกลไกสนับสนุนทางการศึกษา เพื่อนำไปสู่การสร้างฐานบุคลากรที่มีคุณภาพอย่างเพียงพอและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ โดยพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติการ ควบคู่กับการพัฒนาบุคลากรผู้สอนให้มีคุณภาพและมีสัดส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน	✓	✓	✓
การกำหนดหน่วยงานหลักพัฒนาหลักสูตรและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนนักศึกษาที่มีจิตสำนึกสาธารณะและทำประโยชน์ต่อสังคม คือ กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานสนับสนุน คือ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานนายกรัฐมนตรี กระทรวงวัฒนธรรม	✓	✓	
การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT Analysis) ของทุน 3 ทุน ที่พบจุดอ่อน ของสถาบันการศึกษา ที่ยังหล่อนหลอมเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดีของสังคมได้ไม่เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง	✓	✓	✓

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่า มีข้อมูลในเรื่องบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของทุน 3 ทุน ที่มีความสอดคล้องต้องกัน ส่วน การกำหนดหน่วยงานหลักพัฒนาหลักสูตรและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ มีความแตกต่างกันโดยข้อมูลดังกล่าว ไม่มีปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ที่เน้น หลักสูตรหรือเร่งผลิตบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับประถมจนถึงอุดมศึกษา รวมทั้งการพัฒนาครู-อาจารย์ที่มีคุณภาพ และกลไกสนับสนุนทางการศึกษา เพื่อนำไปสู่การสร้างฐานบุคลากรที่มี

คุณภาพอย่างเพียงพอและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ โดยพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติการ ควบคู่กับการพัฒนาบุคลากรผู้สอนให้มีคุณภาพและมีสัดส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน เป็นข้อมูลที่ได้มาจากเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม, กุมภาพันธ์ 2549. ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ ที่มีผู้ให้ข้อมูลว่า “องค์ความรู้ที่จะสอน ที่จะสร้างคน โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี ที่พัฒนาไปเร็วมาก แต่ครูเรียนมาจากตำราเมื่อ 5 ปีที่แล้ว แกรมทักษะยังไม่มีเพราะได้แต่สอนอย่างเดียว และ องค์ความรู้ต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดสอนกัน ตรงตามความต้องการหรือไม่” และข้อมูลดังกล่าวบางส่วนได้ไปปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในบทที่ 1 สถานะเศรษฐกิจ (5) “จำเป็นเร่งด่วนที่ต้องเร่งลงทุนพัฒนาฐานความรู้และนวัตกรรม ตลอดจนความสามารถทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศเพื่อสร้างมูลค่าความมั่งคั่ง และคุณภาพชีวิตให้กับคนในประเทศ”

1.4 ในการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีการกำหนดเป้าหมายเพื่อการพัฒนาทางการศึกษาโดยตรงหรือไม่ อย่างไร

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์ความสอดคล้องและความแตกต่างในประเด็นสำคัญๆ ด้านการกำหนดเป้าหมายเพื่อการพัฒนาทางการศึกษาโดยตรงในนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ประเด็น/เนื้อหา	เอกสาร	สัมภาษณ์	แผนฯ10
ระบุให้ทุกภาคส่วนให้บริการการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบแก่ประชาชน และให้สถาบันการศึกษา เป็นแกนนำชุมชนให้มีการวิจัย การวิจัยตลาด และใช้การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและสร้างภูมิคุ้มกันในห้องถิ่น และร่วมมือกับทุกภาคส่วนให้การศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบแก่เยาวชนและประชาชน	✓		✓
การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาของประเทศในทุกระดับ ให้เน้นจริยธรรมและคุณธรรม	✓		✓
เรื่องของการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ให้เร่งรัดจัดทำกรอบการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับประถมจนถึงอุดมศึกษา รวมทั้งการพัฒนาครู-อาจารย์ที่มีคุณภาพ และกลไกสนับสนุนทางการศึกษา เพื่อนำไปสู่การสร้างฐานบุคลากรที่มีคุณภาพอย่างเพียงพอและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ	✓		✓

การเพิ่มจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น 10 ปี	✓		✓
การพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาชั้นนำในภูมิภาคและในโลก และควรมุ่งเน้นการพัฒนาสาขาเป้าหมายดังต่อไปนี้ สาขาบริการ ได้แก่ การศึกษา	✓		

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่า มีข้อมูลในเรื่องการให้บริการการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรการศึกษา การพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การปฏิรูป การศึกษา การเพิ่มจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทย ที่มีความสอดคล้องต้องกัน ส่วน การพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาชั้นนำในภูมิภาคและในโลก มีความแตกต่างกันโดย ข้อมูลดังกล่าว ไม่มีปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

การระบุให้ทุกภาคส่วนให้บริการการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบแก่ ประชาชน และให้สถาบันการศึกษา เป็นแกนนำชุมชนให้มีการวิจัย การวิจัยตลาด และใช้การวิจัย เพื่อแก้ปัญหาและสร้างภูมิคุ้มกันในห้องถิ่น และร่วมมือกับทุกภาคส่วนให้การศึกษทั้งในระบบ และนอกระบบแก่เยาวชนและประชาชน มาจากเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะ กลุ่ม, กุมภาพันธ์ 2549. เอกสารภาคผนวกสรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค 4 ภาค, กุมภาพันธ์ 2549 แต่จากการสัมภาษณ์ ไม่ผู้ใดให้ข้อมูลในเรื่องที่สอดคล้องกับเอกสาร ดังกล่าว และข้อมูลดังกล่าวไปปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 บทที่ 2 ข้อ (4.2) “3) กระจายและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทุกสาขาวิชา พัฒนาและยกระดับศูนย์ความเป็นเลิศด้านต่างๆ สร้างเครือข่ายองค์กรที่เกี่ยวข้องในทุกภูมิภาค โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปสู่ภูมิภาคและชุมชน”

การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาของประเทศในทุกระดับ ให้เน้นจริยธรรมและ คุณธรรม มาจากเอกสารภาคผนวกสรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค 4 ภาค, กุมภาพันธ์ 2549 เอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันที่ 5 เมษายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549 แต่จากการ สัมภาษณ์ ไม่ผู้ใดให้ข้อมูลในเรื่องที่สอดคล้องกับเอกสารดังกล่าว และข้อมูลดังกล่าวไปปรากฏใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 บทที่ 2 ข้อ 4. บทบาทภาคีการพัฒนา (2) สถาบันการศึกษา “(2.1) ควบคู่กับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม”

การพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ให้เร่งรัดจัดทำกรอบการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับประถมจนถึงอุดมศึกษา รวมทั้งการพัฒนาครู-อาจารย์ที่มีคุณภาพ และกลไกสนับสนุนทางการศึกษา เพื่อนำไปสู่การสร้างฐานบุคลากรที่มีคุณภาพอย่างเพียงพอและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันที่ 5 เมษายน 2549 ณ โรงแรมปรีนท์ พาเลซ มหานคร กรุงเทพมหานคร, 2549 จากเอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2548 ในยุทธศาสตร์การพัฒนา : 5 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 วันศุกร์ที่ 24 มิถุนายน 2548 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี, 2548 และได้ไปปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในบทที่ 4 ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน (4) การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนการปรับโครงสร้างการผลิต “1) พัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้สามารถรองรับกับเทคโนโลยีใหม่ๆ และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ทั้งในระดับนักวิจัย นักเรียน นักศึกษา ครูและอาจารย์” และ สถานะด้านเศรษฐกิจ “(5) มีปัญหาการขาดแคลนนักวิจัย ครู อาจารย์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ”

การเพิ่มจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น 10 ปี เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรีนท์ พาเลซ มหานคร กรุงเทพมหานคร, 2549 และได้ไปปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในบทที่ 1 ข้อ 6.2 เป้าหมาย (1) เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคนและความเข้มแข็งของชุมชน (1.1) การพัฒนาคน “2) เพิ่มจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น 10 ปี”

การพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาระดับภูมิภาคและในโลกรวมทั้งเน้นการพัฒนาสาขาเป้าหมายดังต่อไปนี้ สาขาบริการ ได้แก่ การศึกษา เป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 3 2548 แต่ไม่มีอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

1.5 ในการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีการเสนอความคิดริเริ่ม จาก รัฐบาล รัฐสภา และกลุ่มผลประโยชน์ ทางด้านการศึกษาโดยตรงหรือไม่ อย่างไร

ตารางที่ 14 การวิเคราะห์ความสอดคล้องและความแตกต่างในประเด็นสำคัญๆ ด้านการเสนอความคิดริเริ่ม จาก รัฐบาล รัฐสภา และกลุ่มผลประโยชน์ ทางด้านการศึกษาโดยตรง ในนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ประเด็น/เนื้อหา	เอกสาร	สัมภาษณ์	แผนฯ10
<p>การเสนอความคิดริเริ่ม จาก รัฐบาล โดยนายกรัฐมนตรีไปเปิดการประชุมประจำปีของสภาพัฒนา และให้แนวทางที่ชัดเจนในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จากการที่นายกรัฐมนตรีและคณะ ได้เดินทางมาร่วมหารือกับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ สศช. ในเรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2549 เวลา 10.00-15.00 น โดยนายกรัฐมนตรีและคณะ ได้มีความเห็นเสนอแนะให้ สศช. ได้ปรับปรุงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 10 ในประเด็นสำคัญเพิ่มเติม เช่น</p> <p>“การกำหนดเป้าหมายในมิติต่าง ๆ ที่ต้องการบรรลุต้องมีความชัดเจน และมีตัวชี้วัดที่ประเมินผลการดำเนินงานได้ โดยที่มีการนำเอามาตรฐานสากลและ best practices มาใช้ประกอบในการกำหนดเป้าหมาย”</p>	✓	✓	
<p>สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้หารือแนวทางในการทำงานร่วมกันกับ สศช. โดยเฉพาะประเด็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ตั้งแต่ต้น หรือการนำเสนอร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ต่อสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พิจารณาให้ความเห็น</p>	✓	✓	

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่า มีข้อมูลในเรื่องการเสนอความคิดริเริ่ม จาก รัฐบาล สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่มีความสอดคล้องกัน โดยข้อมูลดังกล่าวปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

การเสนอความคิดริเริ่ม จาก รัฐบาล โดยนายกรัฐมนตรีไปเปิดการประชุมประจำปีของสภาพัฒนา และให้แนวทางที่ชัดเจนในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จากการที่นายกรัฐมนตรีและคณะ ได้เดินทางมาร่วมหารือกับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ สศช. ในเรื่อง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2549 เวลา 10.00-15.00 น โดยนายกรัฐมนตรีและคณะได้มีความเห็นเสนอแนะให้ สศช. ได้ปรับปรุงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 10 ในประเด็นสำคัญเพิ่มเติม เช่น “การกำหนดเป้าหมายในมิติต่าง ๆ ที่ต้องการบรรลุต้องมีความชัดเจน และมีตัวชี้วัดที่ประเมินผลการดำเนินงานได้ โดยที่มีการนำเอามาตรฐานสากลและ best practices มาใช้ประกอบในการกำหนดเป้าหมาย” มาจากเอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 7 2549 และการสัมภาษณ์ที่ตรงกัน

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้หารือแนวทางในการทำงานร่วมกับ สศช. โดยเฉพาะประเด็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ตั้งแต่ต้นหรือการนำเสนอร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ต่อสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พิจารณาให้ความเห็น ข้อมูลได้มาจาก รายงานการประชุม คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ครั้งที่ 1/2548 วันศุกร์ที่ 7 ตุลาคม 2548 ณ ห้องประชุมประชาสังคม อาคาร 4 สศช. และการสัมภาษณ์ที่ตรงกัน

2. การจัดทำเป็นวาระ

การจัดทำเป็นวาระเพื่อพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่จะต้องแก้ไข ซึ่งผลจากการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ผลจากการสัมภาษณ์ และนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ไม่ข้อความที่เกี่ยวข้อง

3. การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร

เป็นการจัดการรวบรวมข้อมูลจากประเด็นปัญหาที่จะนำมาเป็นประเด็นในการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ดังนั้น วิธีในการค้นหาข้อมูลข่าวสาร เอกสารต่างๆ

3.1 แหล่งข้อมูล และข้อมูล ที่ท่านใช้ประกอบการพิจารณาในเรื่องของนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ส่วนใหญ่เป็นอะไร ได้มาจากที่ใด

ตารางที่ 15 แหล่งข้อมูล และข้อมูล ที่ใช้ประกอบการพิจารณาในเรื่องของนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ส่วนใหญ่เป็นอะไร ได้มาจากที่ใด

ประเด็น/เนื้อหา	เอกสาร	สัมภาษณ์	แผนฯ10
มาจากการรับฟังความคิดเห็นประชาชน 108 หมู่บ้านทั่วประเทศ แล้วนำความคิดเห็นดังกล่าวมาประกอบการยกร่างกรอบยุทธศาสตร์ นำไประดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนในสังคมทั้ง 4 ภาค การระดมความคิดเห็นอย่างกว้างขวางในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชน ระดับภาค และระดับประเทศ และจัดประชุมเชิงปฏิบัติเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) ก่อนจัดทำเป็นร่างแผนฯ 10 ซึ่งมาจากเอกสารจำนวน 10 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 43.48	✓	✓	✓
จากเวทีระดมความคิดเห็นทุกระดับ	✓	✓	✓
จากการประชุมประจำปี ของ สศช.	✓	✓	✓
จากสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	✓	✓	
จากการประเมินคุณภาพของผู้เรียนโดย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ	✓		

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่า แหล่งข้อมูล และข้อมูล ที่ใช้ประกอบการพิจารณาในเรื่องของนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ส่วนใหญ่เป็นอะไร ได้มาจากการรับฟังความคิดเห็นประชาชน 108 หมู่บ้านทั่วประเทศ การระดมความคิดเห็นระหว่างอดีตผู้บริหาร สศช. และผู้บริหาร สศช. จากการประชุมประจำปีของ สศช.จากสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และจากการประเมินคุณภาพของผู้เรียนโดย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีข้อมูลส่วนใหญ่ ดังนี้

จากการรับฟังความคิดเห็นประชาชน 108 หมู่บ้านทั่วประเทศ เช่น การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเด็กในชุมชนให้มีมาตรฐานเท่าเทียมกับในเมือง รวมทั้งต้องการครูที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งข้อมูลบางส่วนได้ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ใบบทที่ 1 ข้อ (6) การคุ้มครองทางสังคมมีการขยายความครอบคลุมมากขึ้น แต่แรงงานนอกระบบและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสยังไม่ได้รับหลักประกันทางสังคมอย่างทั่วถึง “(6.2) รัฐขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางสังคมแก่กลุ่มคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส”

จากเวทีระดมความคิดเห็นทุกระดับ เช่น สถาบันการศึกษา เป็นแกนนำชุมชนให้มีการวิจัยท้องถิ่น เพื่อนำทุนทางสังคม ทุนทางปัญญา ทุนทางทรัพยากร ที่มีอยู่มาต่อยอดเสริมกับการวิจัยที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งข้อมูลบางส่วนได้ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในบทที่ 2 ข้อ 4.4 สถาบันทางสังคม (2) สถาบัน “(2.5) เป็นแหล่งข้อมูลของชุมชนและที่ปรึกษาทางวิชาการของชุมชน ทำการวิจัยร่วมกับชุมชน”

จากการประชุมประจำปี ของ สศช. เช่น ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา จากการประเมินคุณภาพของผู้เรียนโดย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ พบว่านักเรียนชั้นประถมและมัธยมศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยหลายวิชาที่ต่ำกว่าครึ่ง โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ซึ่งข้อมูลบางส่วนได้ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในบทที่ 1 สถานะประเทศ “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไทยที่วัดจากคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบ 4 วิชาหลัก (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์) ต่ำกว่าร้อยละ 50 มาโดยตลอด”

3.2 มีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาจัดให้เป็นระบบ เพื่อนำเสนอให้สังคมส่วนรวมทราบ จากนั้นจึงเสนอทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะมีผลต่อการนำไปปฏิบัติต่อไป หรือไม่

ตารางที่ 16 การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาจัดให้เป็นระบบ เพื่อนำเสนอให้สังคมส่วนรวมทราบ จากนั้นจึงเสนอทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะมีผลต่อการนำไปปฏิบัติต่อไป

ประเด็น/เนื้อหา	เอกสาร	สัมภาษณ์	แผนฯ10
จากเอกสารภาคผนวกสรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค 4 ภาค, กุมภาพันธ์ 2549. ที่สรุปผลมาได้ว่า ให้นักวิชาการ/สถาบันการศึกษา ทำการวิจัยร่วมกับชุมชนเป็นแหล่งข้อมูลของชุมชน และที่ปรึกษาทางวิชาการ สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ชุมชน และสนับสนุนให้ชุมชนมีศักยภาพในการจัดการความรู้ รวมทั้งสร้างหลักสูตรการเรียนการสอน โดยนำวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่นมาใช้เป็นสื่อในการเรียนรู้	✓		✓
จากเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันพฤหัสบดีที่ 8 จากมิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรินทร์	✓		✓

<p>พาเลซ มหานคร กรุงเทพมหานคร, 2549. ที่แสดงว่า จุดอ่อน ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและควรได้รับการแก้ไข ได้แก่ สถาบันการศึกษา ครูจำนวนมากให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าในวิชาชีพมากกว่าการทำหน้าที่กล่อมเกลาคเด็กและเยาวชนให้มีความพร้อมทั้งด้านสติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัย ประกอบกับการเรียนการสอนเป็นไปตามค่านิยมในสังคมที่ให้ความสำคัญกับประกาศนียบัตรหรือปริญญา เป็นต้น</p>			
<p>จากเอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 1/2542 วันพุธที่ 6 มกราคม 2542 เวลา 14.00 น. มีมติให้มีการจัดสัมมนาแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ต่อสาธารณชนในช่วงต้นปี 2542 เพื่อรายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2541 ภายใต้กรอบทิศทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และแนวทางการปรับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ต่อสาธารณชนและผู้เกี่ยวข้อง</p>	✓		✓
<p>จากการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2549 ที่ให้เสนอร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 แก่สาธารณชน ได้ระดมความคิดเห็นในเวทีระดับชาติ และใช้ประโยชน์สำหรับการปรับปรุงร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ให้สมบูรณ์ ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป</p>	✓		✓

จากตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่า มีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด มาจัดให้เป็นระบบ เพื่อนำเสนอให้สังคมส่วนรวมทราบ ซึ่งจะมีผลต่อการนำไปปฏิบัติในนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมีข้อมูลส่วนใหญ่ ดังนี้

จากเอกสารภาคผนวกสรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค 4 ภาค, กุมภาพันธ์ 2549. ที่สรุปผลมาได้ว่า ให้นักวิชาการ/สถาบันการศึกษา ทำการวิจัยร่วมกับชุมชน เป็นแหล่งข้อมูลของชุมชนและที่ปรึกษาทางวิชาการ สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ชุมชน และสนับสนุนให้ชุมชนมีศักยภาพในการจัดการความรู้ รวมทั้งสร้างหลักสูตรการเรียนการสอน โดยนำวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่นมาใช้เป็นสื่อในการเรียนรู้ ซึ่งข้อมูลบางส่วนได้ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในบทที่ 3 ข้อ 3. แนวทางการพัฒนา "(2.4) สนับสนุนการจัดการองค์ความรู้และการทำวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความหลากหลายของทุนในชุมชน ควบคู่กับการฟื้นฟูความรู้พื้นบ้าน โดยสนับสนุนบทบาทนักวิจัยท้องถิ่นร่วมกับนักวิจัย

ของสถาบันการศึกษาในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ที่ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม”

จากเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันพฤหัสบดีที่ 8 จากมิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรินทร์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549. ที่แสดงว่า จุดอ่อน ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและควรได้รับการแก้ไข ได้แก่ สถาบันการศึกษา ครูจำนวนมากให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าในวิชาชีพมากกว่าการทำหน้าที่กล่อมเกลาคเด็ก และเยาวชนให้มีความพร้อมทั้งด้านสติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัย ประกอบกับการเรียนการสอนเป็นไปตามค่านิยมในสังคมที่ให้ความสำคัญกับประกาศนียบัตรหรือปริญญา เป็นต้น ซึ่งข้อมูลบางส่วนได้ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในบทที่ 1 สถานะด้านสังคม ข้อ (4.2) สถาบันหลักทางสังคม “ปัจจุบันเป็นระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นหลักวิชา ให้ความสำคัญกับใบรับรองการศึกษามากกว่าความรู้ที่นำมาปฏิบัติจริง การเรียนการสอนเน้นการท่องจำมากกว่าความเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้ ไม่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของคนในสังคม”

จากการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2549 ที่ให้เสนอร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 แก่สาธารณชนได้ระดมความคิดเห็นในเวทีระดับชาติ และใช้ประโยชน์สำหรับการปรับปรุงร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ให้สมบูรณ์ ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป ที่ข้อมูลมาจากเอกสารมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งข้อมูลบางส่วนได้ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในคำนำ “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เป็นแผนที่เกิดจากการระดมพลังความคิดและการมีส่วนร่วมของประชาชนชาวไทยจากทุกภาคส่วน ทุกหมู่เหล่า ทุกภูมิภาคทั่วประเทศ มาร่วมกันดำเนินการในทุกขั้นตอนอย่างกว้างขวาง ”

3.3 มีการกรองข่าวสาร และข้อมูลที่ได้มาอย่างละเอียดรอบคอบ มีการพิจารณาอย่างลึกซึ้ง ระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขของปัญหา หรือไม่

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 การกรงข่าวสาร และข้อมูลที่ได้มาอย่างละเอียดรอบคอบ มีการพิจารณาอย่างลึกซึ้ง

ประเด็น/เนื้อหา	เอกสาร	สัมภาษณ์	แผนฯ10
สศช. ได้สังเคราะห์ความรู้และความคิดเรื่องทุนทางสังคมจากแหล่งความรู้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ประกอบกับการระดมข้อคิดเห็นจากเวทีต่างๆ จึงได้ประมวลสรุปความหมายและองค์ประกอบของทุนทางสังคมให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย และมีการปรับปรุงมาเป็นระยะๆ พร้อมทั้งรายงานให้คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้รับทราบ และพิจารณาโดยตลอด	✓		

จากตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่า มีการกรงข่าวสาร และข้อมูลที่ได้มาอย่างละเอียดรอบคอบ มีการพิจารณาอย่างลึกซึ้ง ระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขของปัญหา โดยข้อมูลดังกล่าว ปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

สศช. ได้สังเคราะห์ความรู้และความคิดเรื่องทุนทางสังคมจากแหล่งความรู้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ประกอบกับการระดมข้อคิดเห็นจากเวทีต่างๆ จึงได้ประมวลสรุปความหมายและองค์ประกอบของทุนทางสังคมให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย และมีการปรับปรุงมาเป็นระยะๆ พร้อมทั้งรายงานให้คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้รับทราบ และพิจารณาโดยตลอด ซึ่งข้อมูลมาจากเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันที่ 5 เมษายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานคร กรุงเทพมหานคร, 2549. และข้อมูลบางส่วนได้ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในบทที่ 1 “แนวโน้มในช่วงต้นของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ประเทศไทยจะยังคงต้องเผชิญปัญหาหาค่าน้ำมัน ซึ่งสร้างแรงกดดันต่อภาวะเงินเฟ้อและดุลบัญชีเดินสะพัด แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์ที่จะมีผลต่อการพัฒนาในอนาคต แสดงว่าเศรษฐกิจและสังคมไทยจะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบทและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาในมิติต่างๆ รุนแรงขึ้น ดังนั้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จึงเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตเพื่อปรับตัวและแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์”

3.4 ในการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วม หรือไม่ อย่างไร

ตารางที่ 18 ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วม

ประเด็น/เนื้อหา	เอกสาร	สัมภาษณ์	แผนฯ10
<p>การจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ในการร่วมคิด ร่วมจัดทำ และร่วมผลักดันแผนไปสู่การปฏิบัติ โดยเปิดโอกาสให้มีการระดมความคิดอย่างกว้างขวางในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชน ระดับภาค และระดับประเทศ ซึ่ง สศช. ได้จัดเวทีระดมความคิดเห็นในระดับภาคทั้ง 4 ภาค ในช่วงเดือนธันวาคม 2548 เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นที่จะนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ทั้งนี้ แต่ละภาคมีผู้เข้าร่วมประมาณ 250-350 คน ประกอบด้วย ภาคประชาชน/ปราชญ์ชาวบ้าน/เครือข่ายชุมชน ภาคธุรกิจเอกชน/มูลนิธิ/องค์กรพัฒนาเอกชน นักการเมือง/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/องค์กรอิสระ และสถาบันการศึกษา โดยผลที่ได้จากการระดมความคิดเห็นในทุกเวทีดังกล่าวเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำไปยกร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมประชุมในแต่ละภูมิภาคมาจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำแนกเป็นกลุ่มข้าราชการ สมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ภาคธุรกิจเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และภาคประชาชน</p>	✓	✓	✓
<p>สศช. ได้ดำเนินกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาอย่างต่อเนื่อง ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม</p>	✓	✓	✓

จากตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่า ในการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วม โดยข้อมูลดังกล่าวปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

การจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ในการร่วมคิด ร่วมจัดทำ และร่วมผลักดันแผนไปสู่การปฏิบัติ โดยเปิดโอกาสให้มีการระดมความคิดเห็นอย่างกว้างขวางในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชน ระดับภาค และระดับประเทศ ซึ่ง สศช. ได้จัดเวทีระดมความคิดเห็นในระดับภาคทั้ง 4 ภาค ในช่วงเดือนธันวาคม 2548 เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นที่จะนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดและ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ทั้งนี้ แต่ละภาคมีผู้เข้าร่วมประมาณ 250-350 คน ประกอบด้วย ภาคประชาชน/ปราชญ์ชาวบ้าน/เครือข่ายชุมชน ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน/มูลนิธิ/องค์กรพัฒนาเอกชน นักการเมือง/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/องค์กรอิสระ และสถาบันการศึกษา โดยผลที่ได้จากการระดมความคิดเห็นในทุกเวทีดังกล่าวเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำไปยกร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมประชุมในแต่ละภูมิภาคมาจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำแนกเป็นกลุ่มข้าราชการ สมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ภาคธุรกิจเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และภาคประชาชน ซึ่งข้อมูลมาจากแนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554). ในเอกสารประกอบการสัมมนา ระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันที่ 5 เมษายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549 และข้อมูลบางส่วนได้ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในคำนำ “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ซึ่งเป็นแผนที่เกิดจากการระดมพลังความคิดและการมีส่วนร่วมของประชาชนชาวไทยจากทุกภาคส่วนทุกหมู่เหล่า ทุกภูมิภาคทั่วประเทศ มาร่วมกันดำเนินการในทุกขั้นตอนอย่างกว้างขวาง”

3.5 มีการทำวิจัย เฉพาะด้านการศึกษา หรือไม่

ตารางที่ 19 การทำวิจัยเฉพาะด้านการศึกษา

ประเด็น/เนื้อหา	เอกสาร	สัมภาษณ์	แผนฯ10
<p>ไม่มีการทำวิจัยเฉพาะเรื่องด้านการศึกษาโดยตรง</p> <p>แต่มีการทำวิจัยที่ใกล้เคียง อาทิ การศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชีวิตครอบครัวอยู่ดีมีสุข โดยเครื่องชีวิต ดังกล่าวจะมีองค์ประกอบหลัก 7 ด้าน ซึ่งครอบคลุมทุกมิติของการดำรงชีวิต โดยด้านความรู้หรือการศึกษา เป็นด้านหนึ่ง</p> <p>หรือผลการวิจัยเชิงสำรวจ “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อ</p>	✓		

<p>แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และการว่าจ้างคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ให้ดำเนินงานเพื่อศึกษาการเสริมสร้างบทบาทของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของภูมิภาค รวมถึงผลการศึกษาของหลายหน่วยงานได้ข้อสรุปตรงกันว่าคุณภาพกำลังคนของประเทศไทยมีปัญหา เนื่องจากระบบการจัดการศึกษาไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน กระบวนการเรียนการสอนไม่ได้สอนให้คนรู้จักคิด วิเคราะห์ หาเหตุผล และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ถูกต้องเหมาะสม</p> <p>และการศึกษาวิจัยด้วยวิธีสถิติวิเคราะห์แบบ Multivariate Analysis และการประเมินปัญหาความยากจนแบบมีส่วนร่วม</p>			
---	--	--	--

จากตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ไม่พบว่า มีการทำวิจัย เฉพาะด้านการศึกษา โดยข้อมูลบางส่วนปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ตัวอย่างเช่น

มีการทำวิจัยที่ใกล้เคียง อาทิ การศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดครอบครัวอยู่ดีมีสุข โดยเครื่องชี้วัด ดังกล่าวจะมีองค์ประกอบหลัก 7 ด้าน ซึ่งครอบคลุมทุกมิติของการดำรงชีวิต โดยด้านความรู้หรือการศึกษา เป็นด้านหนึ่ง

หรือผลการวิจัยเชิงสำรวจ “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และการว่าจ้างคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ให้ดำเนินงานเพื่อศึกษาการเสริมสร้างบทบาทของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของภูมิภาค รวมถึงผลการศึกษาของหลายหน่วยงานได้ข้อสรุปตรงกันว่าคุณภาพกำลังคนของประเทศไทยมีปัญหา เนื่องจากระบบการจัดการศึกษาไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน กระบวนการเรียนการสอนไม่ได้สอนให้คนรู้จักคิด วิเคราะห์ หาเหตุผล และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ถูกต้องเหมาะสม และการศึกษาวิจัยด้วยวิธีสถิติวิเคราะห์แบบ Multivariate Analysis และการประเมินปัญหาความยากจนแบบมีส่วนร่วม

ซึ่งจากการค้นคว้าเอกสารเพิ่มเติม และข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ พบว่ามี การศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จำนวนมาก แต่ไม่มีการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาโดยตรงเลย

4. ทางเลือกนโยบาย

การเสนอทางเลือกนโยบาย เป็นการนำข้อมูลที่ได้รวบรวมและวิเคราะห์แล้ว มาเป็นข้อมูลในการพิจารณาวิเคราะห์หาทางเลือกเพื่อประกอบในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย เป็นแนวทางของการกระทำที่เป็นไปได้ในการแก้ปัญหาสาธารณะ ซึ่งเป็นไปตามคุณค่าของสังคม เป็นการระบุ การกำหนด และการกลั่นกรองทางเลือกเพื่อให้เหลือทางเลือกจำนวนไม่มากเกินไป

4.1 ในการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ท่านมีการวิเคราะห์ทางเลือกอย่างไร และ

4.2 มีการหาแนวทางเลือกหลายๆ ทาง เพื่อวิเคราะห์หาทางเลือกที่ดีที่สุด และเปรียบเทียบความสิ้นเปลือง ตลอดจนผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามทางเลือกต่างๆ หรือไม่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ไม่พบข้อมูลดังกล่าวเลย

แต่จากการสัมภาษณ์ มีผู้ให้ข้อมูลบางท่าน ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า “ไม่มี แต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ขึ้นำการพัฒนา ดังนั้นจึงเป็นกรอบที่ขึ้นำการพัฒนาอย่างกว้างๆ และในการกำหนดนโยบายการศึกษาผ่านกระบวนการจากเวทีระดมความคิดเห็นจากทุกระดับ”

5. การจัดทำข้อเสนอแนะนโยบาย

การจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายนั้นเป็นการนำแนวทางเลือกที่ดี ที่เหมาะสม มาจัดทำเป็นร่างนโยบายเบื้องต้น การเลือกหรือตัดสินใจเลือกนโยบายใดๆ ทั้งนี้เพราะว่าผู้กำหนดนโยบายจะต้องเลือกนโยบายที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุด จากทางเลือกนโยบายต่างๆที่มี

5.1 มีขั้นตอนในการจัดทำร่างนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อย่างไรบ้าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่า มีขั้นตอนในการจัดทำร่างนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 โดยสรุป ดังนี้

เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2547 คณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้ สศช. เตรียมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) และเพื่อให้เป็นแผนฯ ที่ดี สมบูรณ์ ครบถ้วน โดยขอให้รัฐมนตรีทุกท่านรับไปกำชับปลัดกระทรวง และหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ในสังกัด ให้ความร่วมมือกับ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ในการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มที่ และให้ สศช. เริ่มดำเนินการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาฯ ดังกล่าวตั้งแต่ปลายปี 2547 เป็นต้นไป ทั้งนี้ สศช. ได้เริ่มกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 นับตั้งแต่ปลายปี 2547 โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนในสังคมได้มีส่วนร่วมระดมความคิดอย่างกว้างขวาง เริ่มตั้งแต่ระดับชุมชน ระดับภาค และเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) พร้อมทั้งสังเคราะห์สาระสำคัญจากแผนยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ ที่ได้ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีแล้ว อาทิ กรอบยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2548-2551) และแผนการบริหารราชการแผ่นดิน (พ.ศ. 2548-2551) เป็นต้น และใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ด้วยแล้ว

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดตั้งกลไกภายในสำนักงานฯ ขึ้น 2 คณะเพื่อทำหน้าที่ยกร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ดังนี้ (1) ในปีงบประมาณ 2548 ได้แต่งตั้ง “คณะทำงานเตรียมการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ พ.ศ. 2550-2554” ซึ่งมี รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ) เป็นประธาน เพื่อทำหน้าที่เตรียมการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และได้จัดทำโครงการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ขึ้น และใช้แนวคิดหลักการทำแผนกลยุทธ์ เพื่อให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 มีลักษณะเป็นแผนยุทธศาสตร์ ต่อมามติที่ประชุมผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้รวมการประเมินผลการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ในระดับภาค เข้าไว้ในโครงการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 รวมทั้งให้การประชุมประจำปี 2548 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นส่วนหนึ่งของการระดมความคิดเห็นสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ด้วย (2) ในปีงบประมาณ 2549 ได้แต่งตั้ง “คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)” โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นที่ปรึกษา และ รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (นายสมเจตน์ เตรศุภ) เป็นประธาน เพื่อทำหน้าที่ในการยกร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ให้แล้วเสร็จตามกำหนด

กระบวนการระดมความคิดเห็น ประกอบด้วย

ปี 2548

(1) การระดมความคิดเห็นหน่วยงานภาครัฐ คณะทำงานเตรียมการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบได้จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และเจ้าหน้าที่จากกระทรวงต่าง ๆ 20 กระทรวงและหน่วยงานกลาง จำนวน 115 คน เพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกันยกร่างกรอบทิศทางและยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ระหว่างวันที่ 17- 21 มีนาคม 2548 ณ จังหวัดกาญจนบุรี

(2) การประชุมประจำปี 2548 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในวันศุกร์ที่ 24 มิถุนายน 2548 ณ ศูนย์แสดงสินค้า และการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จ.นนทบุรี ผู้เข้าร่วมการประชุมประกอบด้วย 1) กลุ่มในภาพรวมคณะรัฐมนตรี 40 คน สมาชิกวุฒิสภา/สส. (ประธาน/เลขาธิการสมาชิกร) 100 คน สมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 99 คน ปลัดกระทรวง/อธิบดี/หัวหน้าส่วนรัฐวิสาหกิจ 242 คน ผู้ว่าราชการจังหวัด 76 คน คณะกรรมการ สศช. 15 คน ข้าราชการบำนาญ สศช./วุฒิสภา 105 คน จนท. สศช./คณะทำงาน 300 คน และบุคคลทั่วไป รวมมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 2,250 คน

(3) การระดมความคิดเห็นระดับภาค สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยสำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาค และสำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา ได้จัดประชุมสัมมนา ระดมความคิดเห็นระดับภาค 4 ครั้ง เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาภาคในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 โดยได้เชิญสมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติชุดเดิม เข้าร่วมทุกครั้ง คือ โดย ครั้งที่ 1 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างวันที่ 19-21 เมษายน 2548 ณ โรงแรมเจริญธานี จังหวัดขอนแก่น ครั้งที่ 2 ภาคกลาง ระหว่างวันที่ 25-27 เมษายน 2548 ณ โรงแรมชลจันทร์ จังหวัดชลบุรี ครั้งที่ 3 ภาคเหนือ ระหว่างวันที่ 28-30 เมษายน 2548 ณ โรงแรมทอปแลนด์ จังหวัดพิษณุโลก ครั้งที่ 4 ภาคใต้ ระหว่าง 2-4 พฤษภาคม 2548 ณ โรงแรมธัมรินทร์ธานี จังหวัดตรัง

(4) การระดมความคิดเห็นระดับประเทศ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดประชุมประจำปี 2548 เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2548 ในหัวข้อ “ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบ : 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10” เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับกรอบทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบในระยะ 5 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ใน 5 ด้าน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนาต่อทิศทางการพัฒนาประเทศไทย การ

สร้างฐานเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืน การเพิ่มมูลค่าผลผลิตด้วยฐานความรู้ การพัฒนาสังคมเชิงรุก และการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกและภูมิภาค

(5) การระดมรับฟังความคิดเห็นระดับชุมชน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยสายงานสังคมได้ระดมความคิดเห็นประชาชน ระดับชุมชนใน 36 ตำบล 108 หมู่บ้าน 6 ภูมิภาคๆ ละ 3 จังหวัดๆ ละ 2 อำเภอๆ ละ 2 ตำบลๆ ละ 3 หมู่บ้าน รวม 108 หมู่บ้าน ได้แก่ ภาคเหนือ (เพชรบูรณ์ ตาก พิษณุโลก) ภาคใต้ (ชุมพร ระนอง กระบี่) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (บุรีรัมย์ นครพนม นครราชสีมา) ภาคกลาง (พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี ปทุมธานี) ภาคตะวันออก (ตราด สระแก้ว ฉะเชิงเทรา) และภาคตะวันตก (กาญจนบุรี เพชรบูรณ์ นครปฐม) ทั่วประเทศ ระหว่างวันที่ 20-30 กันยายน 2548 เพื่อหาหรือการมีส่วนร่วมของชุมชนใน 3 เรื่อง คือ การรับรู้ 5 บริบทการเปลี่ยนแปลงที่จะกระทบชุมชน การเตรียมตัวหรือบทบาทของชุมชน ในการรองรับการเปลี่ยนแปลง และปัจจัยภายนอกอื่น ๆ ที่จะส่งผลกระทบ ทั้งนี้ ได้นำความคิดเห็นดังกล่าวมาประกอบการยกวางกรอบยุทธศาสตร์ นำไประดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนในสังคมเพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้รายงานผลการพัฒนาฯ ในระยะ 3 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบแล้วเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2548

จากเอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ครั้งที่ 4/2548 วันจันทร์ที่ 17 ตุลาคม 2548 เวลา 14:00 น. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ดำเนินการติดตามประเมินผลการพัฒนาในระยะ 3 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เพื่อประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา ทั้งในระดับภาพรวมและระดับยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งประเมินประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น และเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 โดยได้เสนอให้คณะรัฐมนตรีรับทราบแล้ว เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2548

ทั้งนี้ ผลที่ได้จากการระดมความคิดเห็นในระดับต่าง ๆ และผลการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 จะเป็นข้อมูลประกอบการยกวางกรอบวิสัยทัศน์ ทิศทาง และยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ต่อไป

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีมติเห็นชอบกรอบการจัดทำยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ให้เป็นแผนที่ทิศทางและกำหนดบทบาทภาคีการพัฒนา พร้อมทั้งให้กำหนดแนวทางการพัฒนาที่มุ่งไปสู่การพัฒนาที่

ยั่งยืน โดยเน้นความสมดุลระหว่างทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากเอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ครั้งที่ 5/2548 วันจันทร์ที่ 21 พฤศจิกายน 2548 เวลา 14:00 น. เลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ตั้งคณะทำงาน เพื่อจัดทำรายละเอียดทุน ได้แก่ **ทุนสังคม** โดยมี รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (นายกิตติศักดิ์ สินธุวนิช) เป็นประธานคณะทำงาน **ทุนเศรษฐกิจ** โดยมี รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(อาคม เต็มพิทยาไพสิฐ) เป็นประธาน จากนั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จะประมวล และสังเคราะห์ เพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการระดมความเห็นระดับภาคต่อไป

ปี 2549

(1) เดือนมกราคม 2549 นำผลที่ได้จากการสัมมนาในระดับภาค 4 ภาค มาระดมความเห็นเพิ่มเติมในส่วนกลาง และจัดสัมมนาและจัดประชุมเชิงปฏิบัติระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่มเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวคิด ยุทธศาสตร์ ระหว่างวันที่ 10-11 กุมภาพันธ์ 2549 ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.ซึ่งเป็นกระบวนการต่อเนื่องจากเวทีระดับภาค 4 ภาค ในเดือนธันวาคม 2548

(2) ในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2549 ได้ระดมความคิดเห็นระหว่างอดีตผู้บริหาร สศช. และผู้บริหาร สศช. จากนั้นได้ยกร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เพื่อระดมความคิดเห็นในระดับชาติในการประชุมประจำปี 2549

(3) สศช. เริ่มดำเนินการในขั้นยกร่างรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10” (พ.ศ. 2550-2554) ระหว่างวันที่ 23-24 มีนาคม 2549 ณ โรงแรมเชอร์เจมส์ รีสอร์ท แอนด์ กอล์ฟคลับ อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ผู้เข้าร่วมการประชุมประกอบด้วยผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวนประมาณ 50 คน เพื่อระดมความคิดเห็นในประเด็นที่สำคัญ คือ การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT Analysis) ของทุน 3 ทุน

(4) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จัดทำรายละเอียดของร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ซึ่งได้นำเสนอสรุปสาระสำคัญเพื่อคณะกรรมการรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบในวันที่ 9 พฤษภาคม 2549

(5) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นำกรอบวิสัยทัศน์ ทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่ประมวลจากผลการประชุมประจำปี 2548 และการประชุมระดมความคิดเห็นทุกภาคส่วนในสังคมไทย เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ ก่อนดำเนินการยกร่างรายละเอียดของยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในลำดับต่อไป

จากเอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ครั้งที่ 6/2549 วันศุกร์ที่ 23 มิถุนายน 2549 เวลา 15.00 น. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ยกร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เสนอคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พิจารณาให้ความเห็นและข้อเสนอเพิ่มเติมเกี่ยวกับ (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2549

(6) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) เรื่อง (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ผู้แทนระดับผู้นำความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมกันกำหนดบทบาทของภาคีการพัฒนา ทั้งนี้ ความเห็นที่ได้จากการประชุมดังกล่าว จะนำไปสู่การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

(7) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้นำความเห็นเพิ่มเติมที่ได้จากการประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2549 มาปรับปรุง (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น และนำเสนอต่อสาธารณชนในการประชุมประจำปี 2549 ของสำนักงานฯ ที่จะจัดขึ้นในวันที่ 30 มิถุนายน 2549 เสนอต่อสาธารณชน เพื่อระดมความคิดเห็นในระดับชาติ และนำความเห็นที่ได้มาปรับปรุงร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ให้ครบถ้วนต่อไป

(8) คณะรัฐมนตรีรับทราบความก้าวหน้าและเห็นชอบในหลักการของร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ และเห็นชอบให้จัดประชุมประจำปี 2549 ในเดือนมิถุนายน 2549 เพื่อเสนอร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ให้สาธารณชนได้ระดมความคิดเห็นในเวทีระดับชาติ และใช้ประโยชน์สำหรับการปรับปรุงร่าง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ให้สมบูรณ์ ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

(9) สำหรับการประชุมประจำปี 2549 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดให้จัดประชุมเรื่อง “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 : สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน” เพื่อรายงานการติดตามประเมินผลการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ให้สาธารณชนได้รับทราบ และระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) เพื่อให้ได้แผนยุทธศาสตร์ที่มีความชัดเจนภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม โดยกำหนดจัดขึ้นในวันศุกร์ที่ 30 มิถุนายน 2549 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

(10) นายกรัฐมนตรีและคณะได้เดินทางมาร่วมหารือกับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ สศช. ในเรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550-2554) เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2549 เวลา 10.00-15.00 น. ณ ตึกสุริยานุวัตร เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันและปรับปรุงให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 สามารถเชื่อมต่อการดำเนินงานของกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ในการที่จะนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนายกรัฐมนตรีและคณะได้มีความเห็นเสนอแนะให้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ปรับปรุงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 10 ในประเด็นสำคัญเพิ่มเติม ดังนี้

“การกำหนดเป้าหมายในมิติต่าง ๆ ที่ต้องการบรรลุต้องมีความชัดเจนและมีตัวชี้วัดที่ประเมินผลการดำเนินงานได้ โดยที่มีการนำเอามาตรฐานสากลและ best practices มาใช้ประกอบในการกำหนดเป้าหมาย ทั้งนี้เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงไปยังกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ที่จะนำไปกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic action plan) ได้”

(11) ในขั้นตอนการอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 นั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้นำร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เสนอต่อสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อให้ความเห็นซึ่งเป็นไปตามความในมาตรา 89 ของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ที่กำหนดให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ต้องให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้ความเห็นก่อนพิจารณาประกาศใช้ ซึ่งสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดให้มีการประชุมระดมความคิดเห็นเรื่อง “ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10” ขึ้น เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2549 ณ โรงแรมปรีนท์ พาเลซ มหานคร กรุงเทพมหานคร

(12) สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจะเสนอความเห็นที่มีต่อร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อประกอบการพิจารณา ภายในวันที่ 11 กันยายน 2549

(13) คณะรัฐมนตรีประชุมเพื่อพิจารณาร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในวันที่ 12 กันยายน 2549 จากนั้นเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะนำร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว กราบบังคมทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ให้มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2549 เป็นต้นไป

5.2 มีการนำแนวทางเลือกที่ดี ที่เหมาะสม มาจัดทำเป็นร่างนโยบายเบื้องต้นหรือไม่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ไม่พบข้อมูลที่เกี่ยวข้องดังกล่าว

5.3 มีการเลือกนโยบายที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุด จากทางเลือกนโยบายต่างๆ ที่มีหรือไม่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ไม่พบข้อมูลที่เกี่ยวข้องดังกล่าว แต่จากการสัมภาษณ์ มีผู้ให้ข้อมูลบางท่าน ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า “การเสนอทางเลือกนโยบาย จะพบว่าอย่างเป็นทางการไม่มีการเสนอเป็นหลายทางเลือก แต่จะเป็นการบูรณาการและเป็นการจัดทำนโยบายเสนอเข้าไปเลย

5.4 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มาร่วมกันปรึกษาหารือ ระดมความคิด มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางและจัดทำข้อเสนอ แผนงานเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหา กำหนดทิศทางและเป้าหมายของนโยบายดังกล่าว เพื่อจัดทำเป็นร่างนโยบายเบื้องต้น หรือไม่

ตารางที่ 20 กรอบการวิเคราะห์ความสอดคล้องและความแตกต่างในประเด็นสำคัญๆ ในด้านการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง ได้มาร่วมกันปรึกษาหารือ ระดมความคิด มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางและจัดทำข้อเสนอ แผนงานเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหา กำหนดทิศทางและเป้าหมายของนโยบายดังกล่าว เพื่อจัดทำเป็นร่างนโยบายเบื้องต้น

ประเด็น/เนื้อหา	เอกสาร	สัมภาษณ์	แผนฯ10
มีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มาร่วมกันปรึกษาหารือ ระดมความคิด มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางและจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางแก้ไข ปัญหา กำหนดทิศทางและเป้าหมายของนโยบายการศึกษาใน	✓	✓	✓

<p>แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยพิจารณาจากเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรินซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร มีข้อเสนอแนะคือให้จัดระบบการเรียนรู้ทั้งความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ และมีการส่งต่ออย่างเชื่อมโยงตั้งแต่ระดับพื้นฐานไปสู่ระดับวิชาชีพ ให้นักวิชาการ/สถาบันการศึกษา ทำการวิจัยร่วมกับชุมชนโดยชุมชนเป็นนักวิจัยหลัก เป็นแหล่งข้อมูลของชุมชนและที่ปรึกษาทางวิชาการ สร้างศักยภาพชุมชนให้สามารถจัดการความรู้ในชุมชนของตนเองและสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ชุมชน รวมทั้งต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วย ให้มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น 10 ปี และให้สถาบันการศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง</p>			
<p>เอกสารจากการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 และเอกสารปกปิดการประชุมคณะกรรมการ สศช. ได้กำหนดให้การจัดเวทีระดมความคิดเห็นของภาคส่วนต่าง ๆ เป็นต้น ทั้งนี้ แต่ละภาคมีผู้เข้าร่วมประมาณ 250-350 คน ประกอบด้วย ภาคประชาชน/ปราชญ์ชาวบ้าน/เครือข่ายชุมชน ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน/มูลนิธิ/องค์กรพัฒนาเอกชน นักการเมือง/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/องค์กรอิสระ และสถาบันการศึกษา ซึ่งผู้เข้าร่วมสัมมนาได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง และการประชุมประจำปีครั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 1,619 คน ประกอบด้วยตัวแทนจากทุกภาคส่วนในสังคมไทย อาทิ คณะรัฐมนตรี นักการเมือง สถาบันที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ องค์กรพัฒนาเอกชน นักธุรกิจ นักวิชาการ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และสื่อมวลชน โดยสื่อมวลชนได้ร่วมกันเสนอข่าวสารของการประชุมอย่างกว้างขวาง โดยผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกับข้อเสนอของ สศช.</p>	✓	✓	✓

จากตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่า มีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มาร่วมกันปรึกษาหารือ ระดมความคิดเห็น มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางและจัดทำข้อเสนอ แผนงานเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหา กำหนดทิศทางและเป้าหมายของนโยบายดังกล่าว เพื่อจัดทำเป็นร่างนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 โดยสรุป ดังนี้

มีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มาร่วมกันปรึกษาหารือ ระดมความคิด มีการอภิปรายกัน อย่างกว้างขวางและจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหา กำหนดทิศทางและเป้าหมายของ นโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยพิจารณาจากเอกสาร ประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรินทร์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร มีข้อเสนอดังนี้ คือให้จัดระบบการเรียนรู้ ทั้งความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับวิทยาการและเทคโนโลยี สมัยใหม่ และมีการส่งต่ออย่างเชื่อมโยงตั้งแต่ระดับพื้นฐานไปสู่ระดับวิชาชีพ ให้นักวิชาการ/ สถาบันการศึกษา ทำการวิจัยร่วมกับชุมชนโดยชุมชนเป็นนักวิจัยหลัก เป็นแหล่งข้อมูลของชุมชน และที่ปรึกษาทางวิชาการ สร้างศักยภาพชุมชนให้สามารถจัดการความรู้ในชุมชนของตนเองและ สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ชุมชน รวมทั้งต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วย ให้มีจำนวนปีการศึกษา เฉลี่ยของคนไทยเป็น 10 ปี และให้สถาบันการศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เน้นเด็ก เป็นศูนย์กลาง ซึ่งข้อมูลบางส่วนได้ปรากฏอยู่ในเอกสารของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในบทที่ 1 “(5) โครงสร้างพื้นฐานที่เป็นปัจจัยสนับสนุนการเพิ่มขีด ความสามารถในการแข่งขันและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนยังมีจุดอ่อน มีปัญหาการขาด แคลนนักวิจัย ครู อาจารย์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ” และ 4.4 สถาบันทางสังคม (2) สถาบันการศึกษา “(2.5) เป็นแหล่งข้อมูลของชุมชนและที่ปรึกษาทาง วิชาการของชุมชน ทำการวิจัยร่วมกับชุมชน” เป็นต้น

เอกสารจากการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 และ เอกสารปกปิดการประชุมคณะกรรมการ สศช. ได้กำหนดให้ การจัดเวทีระดมความคิดเห็นของ ภาคส่วนต่าง ๆ เป็นต้น ทั้งนี้ แต่ละภาคมีผู้เข้าร่วมประมาณ 250-350 คน ประกอบด้วย ภาค ประชาชน/ปราชญ์ชาวบ้าน/เครือข่ายชุมชน ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน/มูลนิธิ/องค์กรพัฒนาเอกชน นักการเมือง/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/องค์กรอิสระ และสถาบันการศึกษา ซึ่งผู้เข้าร่วมสัมมนา ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง และการประชุมประจำปีครั้งนี้ มีผู้เข้าร่วม ประชุมทั้งสิ้น 1,619 คน ประกอบด้วยตัวแทนจากทุกภาคส่วนในสังคมไทย อาทิ คณะรัฐมนตรี นักการเมือง สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ องค์กรพัฒนาเอกชน นักธุรกิจ นักวิชาการ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และสื่อมวลชน โดยสื่อมวลชนได้ร่วมกันเสนอข่าวสาระของการ ประชุมอย่างกว้างขวาง โดยผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกับข้อเสนอของ สศช.

6. การประกาศเป็นนโยบาย

6.1 มีการตัดสินใจเลือกนโยบายที่จะนำไปปฏิบัติ จากทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่หรือไม่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ไม่พบว่าการตัดสินใจเลือกนโยบายที่จะนำไปปฏิบัติ จากทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่ ของนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ดังกล่าวเลย ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ ที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวไว้แล้วว่า “การเสนอทางเลือกนโยบาย จะพบว่าเป็นทางที่ไม่มีเสนอเป็นหลายทางเลือก แต่จะเป็นการบูรณาการและเป็นการจัดทำนโยบายเสนอเข้าไปเลย”

6.2 มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์อย่างไร

ตารางที่ 21 การสื่อสารประชาสัมพันธ์

ประเด็น/เนื้อหา	เอกสาร	สัมภาษณ์	แผนฯ10
ไม่มีเอกสารฉบับใด ที่พูดถึงการสื่อสารประชาสัมพันธ์อย่างตรงๆ แต่จะมีการพูดถึงในลักษณะทางอ้อมๆ	✓		

จากตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ไม่พบว่ามีมีการการสื่อสารประชาสัมพันธ์นโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังกล่าวโดยตรงเลย แต่จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า มีสื่อหลายฉบับที่ลงข่าว

7. ปัจจัยนำเข้า

7.1 ความต้องการของสมาชิกในสังคม มีการติดต่อสื่อสารของ พรรคการเมือง / รัฐบาล / พลเมือง ประสพการณ์ของคนตัดสินใจ เศรษฐกิจ และสังคม ผลการเลือกตั้ง ส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือไม่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่า ความต้องการของสมาชิกในสังคม มีการติดต่อสื่อสารของ

พรรคการเมือง / รัฐบาล / ผลการเลือกตั้ง ส่งผลกระทบต่อการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 โดยสรุป ดังนี้

ด้านคณะรัฐมนตรี

จากเอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2547 ให้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550-2554) ตั้งแต่ปลายปี 2547 เป็นต้นไป โดยให้รัฐมนตรีทุกท่านกำชับปลัดกระทรวง และหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ในสังกัด ให้ความร่วมมือ สศช. ในการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ให้ดำเนินการให้ครบถ้วนในทุกมิติ ทั้งข้อมูลในระดับหน่วยงาน ข้อมูลเชิงลึกในระดับรากหญ้า โดยควรจัดประชุม/สัมมนาในเรื่องต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อให้ได้ข้อมูลเฉพาะเรื่องที่ต้องการ รวมทั้งเปิดโอกาสให้บุคลากรรุ่นใหม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ดังกล่าวให้มากขึ้นด้วย

มติคณะรัฐมนตรี เรื่อง ร่างกรอบวิสัยทัศน์และทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เตรียมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ขึ้น และเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดทำงบประมาณของประเทศ ปี 2545 และให้กระทรวง ทบวง กรม จัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ด้วย

นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี

นายกรัฐมนตรีและคณะได้เดินทางมาร่วมหารือกับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในเรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550-2554) เมื่อวันพุธที่ 12 กรกฎาคม 2549 เวลา 10.00-15.00 น. ณ ตึกสุริยานุวัตร เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันและปรับปรุงให้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 สามารถเชื่อมต่อการดำเนินงานของกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ในการที่จะนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนายกรัฐมนตรีและคณะได้มีความเห็นเสนอแนะให้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ปรับปรุงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 10 ในประเด็นสำคัญเพิ่มเติม ดังนี้ “การกำหนดเป้าหมายในมิติต่าง ๆ ที่ต้องการบรรลุต้องมีความชัดเจน และมีตัวชี้วัดที่ประเมินผลการดำเนินงานได้ โดยที่มีการนำเอามาตรฐานสากลและ best practices มาใช้ประกอบในการกำหนดเป้าหมาย ทั้งนี้เพื่อให้สามารถเชื่อมต่อไปยังกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ที่จะนำไปกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic action plan) ได้”

ด้านความต้องการของสมาชิกในสังคม

จากการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันที่ 5 เมษายน 2549 ณ โรงแรมปรีนท์ พาเลซ মহานาค กรุงเทพมหานคร, 2549. สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาของประเทศในทุกกระดับ ให้เน้นจริยธรรม และคุณธรรม การเพิ่มศักยภาพและคุณภาพของคน มากกว่าเน้นปริมาณ และภาคีการพัฒนา ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน สถาบันการศึกษา/วิจัย ภาคเอกชน และภาคประชาชน

จากการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรีนท์ พาเลซ মহานาค กรุงเทพมหานคร สรุปว่า การพัฒนาศักยภาพของคนเป็นไปในเชิงปริมาณมากกว่าคุณภาพ สถาบันการศึกษา ที่มุ่งพัฒนาเฉพาะความรู้ตามค่านิยมในสังคมที่ให้ความสำคัญกับปริมาณเด็กที่เข้าเรียนมากกว่าคุณภาพของการศึกษา

จากการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค ให้ทุกภาคส่วน ให้บริการการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบแก่ประชาชน และให้สถาบันการศึกษา เป็นแกนนำชุมชนให้มีการวิจัยท้องถิ่น

จากการประชุมคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมสัมมนา ประมาณ 1,500 คน ประกอบด้วย กลุ่มผู้แทนระดับจังหวัด 76 จังหวัด ผู้แทนส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มผู้นำทางสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชน พรรคการเมือง วุฒิสมาชิก และสื่อมวลชน

จากสรุปผลการนำเสนอและอภิปราย “การพัฒนาที่ยั่งยืน : อนาคตของสังคมไทย” วันจันทร์ที่ 30 มิถุนายน 2546 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี ว่า การส่งเสริมให้คนไทยมีความรู้สามารถทำได้ด้วยการเปิดโอกาสให้คนไทยเข้าสู่ระบบการศึกษาได้มากที่สุด ซึ่งระบบการศึกษาที่มีอยู่ในขณะนี้ยังไม่เพียงพอ และระบบการศึกษา ยังด้อยกว่าประเทศเพื่อนบ้าน

การระดมความคิดเห็นภาคใต้ เป็นศูนย์กลางการศึกษา มุ่งพัฒนาการศึกษาสู่ความเป็นนานาชาติ เร่งปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในระบบและนอกระบบ ระบบการศึกษาและการพัฒนาฝีมือแรงงานยังไม่สอดคล้องกับการพัฒนาภาคการผลิตและภาคบริการ คุณภาพการศึกษาของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50

ซึ่งข้อมูลจากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ ที่มีผู้ให้ข้อมูลว่า “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่เราได้มาส่วนใหญ่ได้มาจากการที่เราออกไประดม

ความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องตามพื้นที่ต่างๆ มีตั้งแต่ละภาค แล้วนำมาประมวล มาจาก 108 หมู่บ้าน ส่วนหนึ่ง จากการประเมินผล การประชุมประจำปีของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การติดตามประเมินผลครึ่งแผนบ้าง การติดตามประเมินเมื่อสิ้นแผนบ้าง เวลาเรามีการประชุม เราจะเชิญผู้แทนจากภาคการเมืองเข้าร่วมด้วย ตอนหลังเรามีสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ก็เชิญเข้าร่วมทำแต่ต้น”

7.2 การสนับสนุน รายได้ การศึกษา ความเป็นเมือง ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ทางการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ สื่อมวลชน นักการเมือง ส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดนโยบาย การศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือไม่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่า การสนับสนุนนักการเมือง ส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 โดยสรุป ดังนี้

ด้านกลุ่มการเมือง

คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2547 เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เพื่อให้เป็นแผนฯ ที่ดี สมบูรณ์ ครบถ้วน โดยขอให้รัฐมนตรีทุกท่านรับไปกำชับปลัดกระทรวง และหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ในสังกัด ให้ความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ในการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มที่ และให้ สศช. เริ่มดำเนินการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังกล่าวตั้งแต่ปลายปี 2547 เป็นต้นไป

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเรื่องการดำเนินงานและการรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) และให้กระทรวงดำเนินการรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ทุก 6 เดือน ตามปีงบประมาณ โดยจัดส่งรายงานให้ สศช. เพื่อพิจารณาส่งเรื่องพร้อมความเห็นเสนอคณะรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2547 ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เริ่มดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ตั้งแต่ปลายปี 2547 เป็นต้นไป โดยให้รัฐมนตรีทุกท่านกำชับปลัดกระทรวง และหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ในสังกัด ให้ความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ให้ดำเนินการให้ครบถ้วนในทุกมิติ ทั้งข้อมูลในระดับหน่วยงาน ข้อมูลเชิงลึกในระดับรากหญ้า โดย

ควรจัดประชุม/สัมมนาในเรื่องต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อให้ได้ข้อมูลเฉพาะเรื่องที่ต้องการ รวมทั้งเปิดโอกาสให้บุคลากรรุ่นใหม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ดังกล่าวให้มากขึ้นด้วย

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เสนอความก้าวหน้าการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2549

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมเพื่อพิจารณาร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ในวันที่ 12 กันยายน 2549 จากนั้นเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้นำร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว กราบบังคมทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ให้มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2549 เป็นต้นไป

นายกรัฐมนตรีไปเปิดการประชุมประจำปีของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และให้แนวทางที่ชัดเจนในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ว่า “หลายส่วนของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ได้ไปปรากฏอยู่ในยุทธศาสตร์รัฐบาล” และ “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ก็ยังคงเป็นเอกสารทางการเมืองอยู่ แต่เป็นเอกสารทางการเมืองที่เปิดกว้างให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดมากขึ้น และเป็นแนวทางของรัฐบาลชุดนี้ ที่อยากให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เป็นตัวกลางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมากขึ้น”

คำกล่าวเปิดการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) เรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 กับนโยบายรัฐบาล โดย นายสุรนนท์ เวชชาชีวะ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี. ในการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค, วันที่ 10-11 กุมภาพันธ์ 2549 ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา “รัฐบาลนี้ยังคงให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอยู่ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยังคงเป็นกลไกที่รัฐบาลให้ความสำคัญ” และ “นโยบายของรัฐบาลผสมมักมาจากการยกกว้างโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แต่ในปัจจุบัน นโยบายหลักจะมาจากพรรคการเมือง โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยังมีส่วนช่วยร่างนโยบายอยู่บ้าง”

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดให้มีการประชุมระดมความคิดเห็นเรื่อง “ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10” ขึ้น เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร

แต่จากการให้สัมภาษณ์ ที่มีผู้ให้ข้อมูลว่า “การสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองไม่มีผลต่อการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เท่าใดนัก” บางท่านว่า “นักการเมืองเข้ามาในกระบวนการตอนใกล้เสร็จสิ้นแล้วหรือมาตอนปลายของกระบวนการจน จึงไม่เข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่แท้จริง”

ด้านงบประมาณ

พบว่า มีการสนับสนุนจากรัฐบาลในเรื่องของนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยสรุป ดังนี้

จากเอกสาร คำแถลงประกอบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2543 - 2551 พบว่า ในเอกสาร คำแถลงประกอบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณเกือบทุกปีที่ผ่านมา หรือ จากเอกสารงบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ 2545 ที่ว่า “นโยบายงบประมาณปี 2545 2547 2548 รัฐได้จัดทำงบประมาณ สอดคล้องกับนโยบายเร่งด่วน และมาตรการสำคัญของรัฐบาล และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2550 -2551 รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อเป็นกรอบในการจัดสรรงบประมาณ ภายใต้กรอบนโยบายรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10”

นอกจากนี้ ยังมีการนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไปปฏิบัติ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับด้านการศึกษา คือ จากบทสรุป แผนการศึกษาแห่งชาติ ที่เน้นการนำสาระสำคัญจากวิสัยทัศน์การพัฒนาระยะยาว 20 ปี ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 9 (แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2549) พิมพ์ครั้งที่ 1 พริกหวานกราฟฟิค กรุงเทพฯ 2545.)

แต่จากการศึกษารายละเอียดในเอกสารงบประมาณจะพบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้มีการนำเงินงบประมาณไปใช้ตามเนื้อหาของนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แต่ส่วนใหญ่จะนำไปใช้เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ ค่าครุภัณฑ์. ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ซึ่งสอดคล้องต้องกันกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เช่น

จากบันทึกเอกสารรายละเอียดประกอบ พรบ. งบประมาณประจำปีงบประมาณ 2544 (5 ตค 43) ในสาระสำคัญ จะพบว่า

1 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

โครงการปฏิรูปการศึกษา 50,000,000 บาท

1. ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ 19,295,500 บาท

2. เงินอุดหนุน 10,000,000 บาท เป็นค่าใช้จ่ายในการปฏิรูปการศึกษา
ระดับอำเภอ

3. รายจ่ายอื่น 20,704,500 บาท เป็นค่าใช้จ่ายในการสัมมนาและ
ฝึกอบรม

2. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา 1,879,748,500 บาท

1. ค่าจ้างชั่วคราว 380,455,300 บาท
2. ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ 532,235,000 บาท
3. ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง 245,188,800 บาท
4. เงินอุดหนุน 651,940,000 บาท เป็นค่าเครื่องแบบสำหรับนักเรียนขาด
แคลน 62,865,000บาท บำรุงการศึกษา 502,125,000บาท ช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการศึกษาของ
นักเรียนยากจน 5,000 ทุน 20,000,000 บาท ค่าวัสดุการศึกษา 66,950,000บาท

4. โครงการนำร่องการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี 10,000,000 บาท

5. โครงการถ่ายโอนกิจกรรมการจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษา 10,725,000

บาท

1. เงินอุดหนุน เป็นค่าวัสดุการศึกษา 10,725,000บาท

ง. แผนงานปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. งานพัฒนาการเรียนการสอน 85,020,200 บาท

1. ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ 79,677,400 บาท

2. เงินอุดหนุน (1) เงินอุดหนุนทั่วไป : เงินอุดหนุนเพื่อส่งเสริม
กิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนครบวงจร 76 จังหวัด 5,342,800 บาท

2. งานพัฒนาบุคลากร 128,309,600 เป็นค่าใช้จ่ายในการสัมมนาและ
ฝึกอบรม

3. งานนิเทศและติดตามผล 1,123,997,500 บาท

1. เงินเดือนและค่าจ้างประจำ 1,023,019,700 บาท

2. ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ 100,977,800 บาท

5. งานมาตรฐานการศึกษา 6,967,600 บาท

1. ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ 6,967,600 บาท

3. กรมสามัญศึกษา

ข. แผนงานจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. งานดำเนินการมัธยมศึกษา 29,850,553,100 บาท

1. เงินเดือนและค่าจ้างประจำ 22,611,995,900 บาท

2. ค่าจ้างชั่วคราว 307,724,700 บาท

3. ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ 1,742,937,100 บาท

4. ค่าสาธารณูปโภค 201,296,800 บาท

5. ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง 2,251,821,900 บาท

ค. แผนงานจัดการศึกษาพิเศษและการศึกษาสงเคราะห์

1. งานดำเนินการศึกษาพิเศษ 563,375,100 บาท

1. เงินเดือนและค่าจ้างประจำ 166,277,000 บาท

2. ค่าจ้างชั่วคราว 80,557,000 บาท

3. ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ 50,603,500 บาท

4. ค่าสาธารณูปโภค 5,059,900 บาท

5. ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง 162,520,600 บาท

จ. แผนงานปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. งานพัฒนาบุคลากร 144,530,600 บาท

1. รายจ่ายอื่น 144,530,600 บาท

(1) ค่าใช้จ่ายในการสัมมนาและฝึกอบรม 61,594,200 บาท

(2) ค่าใช้จ่ายโครงการพัฒนาคุณภาพผู้แทนที่มาตรฐานการศึกษา

82,936,400 บาท

2. งานนิเทศการศึกษา 212,618,500 บาท

1. เงินเดือนและค่าจ้างประจำ 181,728,600 บาท

2. ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ 28,353,900 บาท

**บันทึกเอกสารรายละเอียดประกอบ พรบ. งบประมาณประจำปี
งบประมาณ 2545 (4 ตค 44) ในสาระสำคัญ จะพบว่า**

1. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ แผนงานปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ
การศึกษา

โครงการปฏิรูปการศึกษา

1. ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ

2. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา 1,879,748,500 บาท

1. ค่าจ้างชั่วคราว 380,455,300 บาท

2. ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ 532,235,000 บาท

3. ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง 245,188,800 บาท

4. เงินอุดหนุน 651,940,000 บาท เป็นค่าเครื่องแบบสำหรับนักเรียนขาด
แคลน 62,865,000บาท บำรุงการศึกษา 502,125,000บาท ช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการศึกษาของ
นักเรียนยากจน 5,000 ทู่น 20,000,000 บาท ค่าวัสดุการศึกษา 66,950,000บาท

โครงการนี้ าร่องการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี 10,000,000 บาท

ค่าใช้จ่ายตามโครงการนี้ าร่องการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี
10,000,000 บาท

**5. โครงการถ่ายโอนกิจกรรมการจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษา 10,725,000
บาท**

1. เงินอุดหนุน 10,725,000 บาท ค่าวัสดุการศึกษา

ง. แผนงานปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. งานพัฒนาการเรียนการสอน 85,020,200 บาท

1. ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ 79,677,400 บาท

2. เงินอุดหนุน 5,342,800 บาท เพื่อส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน
ครบวงจร 76 จังหวัด 5,342,800 บาท

2. งานพัฒนาบุคลากร 128,309,600 บาท ค่าใช้จ่ายในการสัมมนาและ
ฝึกอบรม

3. งานนิเทศและติดตามผล 1,123,997,500 บาท

1. เงินเดือนและค่าจ้างประจำ 1,023,019,700 บาท

2. ค่าตอบแทน ใช้น้อยและวัสดุ 100,977,800 บาท

5. งานมาตรฐานการศึกษา 6,967,600 บาท

1. ค่าตอบแทน ใช้น้อยและวัสดุ 6,967,600 บาท

2. กรมสามัญศึกษา

ข. แผนงานจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. งานดำเนินการมัธยมศึกษา 29,850,553,100 บาท

1. เงินเดือนและค่าจ้างประจำ 22,611,995,900 บาท

2. ค่าจ้างชั่วคราว 307,724,700 บาท

3. ค่าตอบแทน ใช้น้อยและวัสดุ 1,742,937,100 บาท

4. ค่าสาธารณูปโภค 201,296,800 บาท

5. ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง 2,251,821,900 บาท

4. โครงการยกระดับมาตรฐานคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา
474,110,800 บาท

1. ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง 474,110,800 บาท

ค. แผนงานจัดการศึกษาพิเศษและการศึกษาสงเคราะห์

งานดำเนินการศึกษาพิเศษ 563,375,100 บาท

1. เงินเดือนและค่าจ้างประจำ 166,277,000 บาท

2. ค่าจ้างชั่วคราว 80,557,000 บาท

3. ค่าตอบแทน ใช้น้อยและวัสดุ 50,603,500 บาท

4. ค่าสาธารณูปโภค 5,059,900 บาท
5. ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง 162,520,600 บาท
6. เงินอุดหนุน 98,357,100 บาท บำรุงการศึกษา 2,545,900บาท
ให้บริการสุขภาพนักเรียน (ค่าพาหนะ) 38,700บาท ค่าอาหารนักเรียนประจำ 92,808,000 บาท
ค่าอาหารนักเรียนไป - กลับ 2,964,500 บาท

จ. แผนงานปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน

งานพัฒนาบุคลากร 144,530,600 บาท

- (1) ค่าใช้จ่ายในการสัมมนาและฝึกอบรม 61,594,200บาท
- (2) ค่าใช้จ่ายโครงการพัฒนาคุณภาพผู้แทนมาตรฐานการศึกษา
82,936,400บาท

2. งานนิเทศการศึกษา 212,618,500 บาท

1. เงินเดือนและค่าจ้างประจำ 181,728,600 บาท
2. ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ 28,353,900 บาท
3. ค่าสาธารณูปโภค 2,536,000 บาท

**บันทึกเอกสารรายละเอียดประกอบ พรบ. งบประมาณประจำปี
งบประมาณ 2546 ในสาระสำคัญ จะพบว่า**

1. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

1. งานบริหารจัดการการศึกษา 3,045,741,900 บาท
- (22) เงินอุดหนุนทั่วไป : เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการปฏิรูปการศึกษาระดับ
เขตการศึกษา จังหวัด และอำเภอ 15,390,000บาท
2. โครงการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชน 200,000,000 บาท
  1. งบประมาณเงินอุดหนุน 200,000,000 บาท ค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งวิทยาลัย
ชุมชน

2. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ก. แผนงานจัดการศึกษาปฐมวัย

1. งานจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษา 9,377,363,700 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ๑ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

ข. แผนงานจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 56,040,665,500 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ๑ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ค่าก่อสร้างอาคารการศึกษาและสิ่งก่อสร้างประกอบ

2. งานจัดการศึกษามัธยมศึกษา 9,879,917,200 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ๑ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

3. งานพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5,297,765,100 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ๑ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

4. โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ระยะที่ 1) 14,335,400 บาท (55,071,100) บาท เป็นค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ

5. โครงการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาลงสู่ท้องถิ่น 3,709,298,500 บาท เป็นค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ

3. กรมสามัญศึกษา

ก. แผนงานจัดการศึกษาปทุมวัน

1. งานจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษา 76,431,700 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ๑ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ

ข. แผนงานจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. งานจัดการศึกษาประถมศึกษา 649,447,000 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ๑ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ค่าก่อสร้างอาคารการศึกษาและสิ่งก่อสร้างประกอบ

2. งานจัดการศึกษามัธยมศึกษา 34,271,053,300 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ๑ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ค่าก่อสร้างอาคารการศึกษาและสิ่งก่อสร้างประกอบ

3. งานสนับสนุนพัฒนาการศึกษาพิเศษ 143,196,700 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ๑ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ค่าปรับปรุงอาคารการศึกษาและสิ่งก่อสร้างประกอบ

4. งานพัฒนาคุณภาพการศึกษา 497,183,100 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ๑ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ

4. กรมการศึกษานอกโรงเรียน

ก. แผนงานจัดการฝึกอบรมวิชาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต

1. งานจัดการศึกษาต่อเนื่อง 2,758,230,000 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ๑ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ค่าปรับปรุงสิ่งก่อสร้างอื่น

2. งานส่งเสริมการเรียนรู้ 382,636,900 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ๑ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

3. งานพัฒนาคุณภาพการศึกษา 150,974,200 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ๑ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ

4. โครงการห้องสมุดประชาชนลงสู่ท้องถิ่น 329,419,000 บาท เป็นค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ

5. กรมวิชาการ

ก. แผนงานส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา

1. งานส่งเสริมวิชาการ 461,163,600 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ๑ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

บันทึกเอกสารรายละเอียดประกอบ พรบ. งบประมาณประจำปี งบประมาณ 2547 ในสาระสำคัญ จะพบว่า

1. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ก. แผนงานนโยบายและแผน

1. งานบริหารจัดการการศึกษา 1,449,014,000 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ๑ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ค่าปรับปรุงสิ่งก่อสร้างอื่น

ข. แผนงานจัดการฝึกอบรมวิชาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต

1. งานจัดการศึกษาต่อเนื่อง 3,050,175,300 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ๖ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ค่าปรับปรุงสิ่งก่อสร้างอื่น

2. งานส่งเสริมการเรียนรู้ 745,066,600 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ๖ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

ค. แผนงานส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ๖ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ

2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. งานจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษา 11,995,583,200 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ๖ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

3. งบเงินอุดหนุน 287,295,600 บาท สร้างความเสมอภาคในโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาระดับปฐมวัย 261,525,000 บาท ค่าวัสดุการศึกษา 261,525,000 บาท

จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ 2,277,300 บาท ค่าอาหารนักเรียนประจำ ๖ 1,276,800 บาท ค่าอาหารนักเรียนไป - กลับ 762,500บาท เป็นปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนประจำ ๖ 238,000บาท

จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนศึกษาพิเศษ 23,493,300 บาท ค่าอาหารนักเรียนประจำ ๖ 19,670,400 บาท ค่าอาหารนักเรียนไป - กลับ 439,900บาท เป็นปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนประจำ ๖ 3,383,000บาท

ข. แผนงานจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. งานจัดการศึกษาประถมศึกษา 66,694,805,800 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ๖ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ค่าก่อสร้างอาคารที่พักอาศัยและสิ่งก่อสร้างประกอบ

สร้างความเสมอภาคในโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาระดับประถมศึกษา 9,267,000 บาท เป็นค่าก่อสร้างอาคารที่พักอาศัยและสิ่งก่อสร้างประกอบ ที่มีราคาต่อหน่วยต่ำกว่า 10 ล้านบาท รวม 2 รายการ 9,267,000 บาท

สร้างความเสมอภาคในโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาระดับ
ประถมศึกษา 233,689,000 บาท เป็นค่าก่อสร้างอื่นๆ ที่มีราคาต่อหน่วยต่ำกว่า 10 ล้านบาท รวม
3 รายการ 233,689,000 บาท

4. งบเงินอุดหนุน 6,182,863,800 บาท

พัฒนาผู้เรียนระดับประถมศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน
55,227,900 บาท เป็นเงินอุดหนุนมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

สร้างความเสมอภาคในโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาระดับ
ประถมศึกษา 5,866,684,500 บาท

2. งานจัดการศึกษามัธยมศึกษา 44,923,804,500 บาท เป็นเงินเดือนและ
ค่าจ้างประจำ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ค่าก่อสร้างอาคาร
การศึกษาและสิ่งก่อสร้างประกอบ ค่าก่อสร้างอาคารที่พักอาศัยและสิ่งก่อสร้างประกอบ

4. งบเงินอุดหนุน 8,051,947,500 บาท

สร้างความเสมอภาคในโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาระดับ
มัธยมศึกษา 1,479,705,000 บาท

(1) เงินอุดหนุนทั่วไป : เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้น
พื้นฐาน 1,479,705,000 บาท

จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์
362,992,700 บาท

(1) เงินอุดหนุนทั่วไป : เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้น
พื้นฐาน 362,992,700 บาท

จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนศึกษาพิเศษ 48,744,800
บาท : เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 48,744,800 บาท

จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา 6,160,505,000
บาท เงินอุดหนุนทั่วไป : อุดหนุนมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 172,459,700 บาท
ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5,976,592,700 บาท ค่าอาหารนักเรียนประจำ
(มัธยมศึกษาตอนปลาย) อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย 2,400,000 บาท ค่าอาหารนักเรียน
โรงเรียนประชาวมงคลจังหวัดกาญจนบุรี 7,119,400 บาท ค่าอาหารนักเรียนโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ
ฯ จังหวัดน่าน 1,933,200 บาท

3. งานสนับสนุนพัฒนาการศึกษาพิเศษ 175,270,600 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

4. งานส่งเสริมวิชาการ 486,840,900 บาท

3. งบเงินอุดหนุน 200,000 บาท พัฒนามาตรฐานการศึกษาและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาปฐมวัย 200,000 บาท (เงินอุดหนุนทั่วไป : เงินอุดหนุนสภาผู้ปกครองและครูแห่งประเทศไทย 200,000บาท)

5. โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น(ระยะที่ 1) 12,572,200 บาท (10,763,700) บาท

1. งบบุคลากร 145,200 บาท

2. งบดำเนินงาน 12,427,000 บาท (10,763,700) บาท

2.1. ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ 12,427,000 บาท (10,763,700) บาท

บันทึกเอกสารรายละเอียดประกอบ พรบ. งบประมาณประจำปี งบประมาณ 2548 ในสาระสำคัญ จะพบว่า

1. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ก. แผนงานนโยบายและแผน

1. งานบริหารจัดการการศึกษา 1,131,836,300 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ค่าครุภัณฑ์. ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ค่าก่อสร้างอาคารที่พักอาศัยและสิ่งก่อสร้างประกอบ ให้จังหวัดต่างๆ

ข. แผนงานจัดการฝึกอบรมวิชาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต

1. งานจัดการศึกษาต่อเนื่อง 3,046,903,600 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ค่าครุภัณฑ์. ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ค่าก่อสร้างอาคารที่พักอาศัยและสิ่งก่อสร้างประกอบ ให้จังหวัดต่างๆ

ค. แผนงานส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา

1. งานส่งเสริมสมรรถนะข้าราชการครู 178,519,700 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ

3. งบรายจ่ายอื่น 15,820,000 บาท (1) ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งผู้แทนข้าราชการครูใน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา 6,220,000บาท (2) ค่าใช้จ่ายในการตรวจและประเมินผลงานทางวิชาการ (ค่าอ่านผลงาน) 9,600,000บาท

2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ก. แผนงานจัดการศึกษาปฐมวัย

1. งานจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษา 15,792,342,100 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ ค่าครุภัณฑ์. ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

4.1 เงินอุดหนุนทั่วไป 331,945,100 บาท

ส่วนกลาง 331,945,100 บาท

การจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษา 331,945,100 บาท ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 331,945,100 บาท

ข. แผนงานจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. งานจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 115,181,574,700 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ ค่าครุภัณฑ์. ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ค่าก่อสร้างอาคารที่พักอาศัยและสิ่งก่อสร้างประกอบ ให้จังหวัดต่างๆ

การจัดการศึกษาภาคบังคับ 90,868,700 บาท

(1) ครุภัณฑ์สำนักงานที่มีราคาต่อหน่วยต่ำกว่า 1 ล้านบาท 90,868,700 บาท

3. โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน 344,805,000 บาท

4. โครงการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ 245,000,000 บาท

1. งบดำเนินงาน 245,000,000 บาท เป็น ค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ 245,000,000 บาท

บันทึกเอกสารรายละเอียดประกอบ พรบ. งบประมาณประจำปี งบประมาณ 2549 ในสาระสำคัญ จะพบว่า

1. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

6. นโยบายและแผนด้านการศึกษา 659,561,900 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ๖ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ

9. ผู้รับบริการการศึกษานอกระบบ 3,453,226,300 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ๖ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ค่าครุภัณฑ์. ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

งบเงินอุดหนุน 1,103,174,800 บาท

(1) เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 1,103,174,800 บาท

10. ผู้รับบริการการเรียนรู้ตามอัธยาศัย 566,063,000 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ๖ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ค่าครุภัณฑ์. ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านอาคารและสิ่งก่อสร้าง 2,551,843,900 บาท

5. โครงการหนึ่งโรงเรียนหนึ่งนวัตกรรม 162,065,000 บาท เป็นค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ 162,065,000 บาท

6. โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน 250,000,000 บาท เป็นค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ 250,000,000 บาท

8. ผู้จบการศึกษาก่อนประถมศึกษา 16,513,958,200 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ๖ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ

9. ผู้จบการศึกษามัธยมศึกษา 105,863,267,200 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ๖ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ

10. ผู้จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย 15,068,102,200 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ๖ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ

11. เด็กพิการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการพัฒนาสมรรถภาพ 844,121,200 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ๖ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ

12. เด็กด้อยโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 1,265,781,500 บาท เป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ๖ ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ

ซึ่งข้อมูลที่ได้จากเอกสารงบประมาณดังกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ ที่ผู้ให้ข้อมูลหลายท่าน ได้กล่าวไว้ว่า “ปัญหาจากระบบงบประมาณ ที่นำไปสร้างแต่อาคารสิ่งก่อสร้าง”

8. สภาพแวดล้อม

8.1 สิ่งแวดล้อมภายใน พฤติกรรม ทัศนคติ และความคิดในเชิงเศรษฐศาสตร์ วัฒนธรรม โครงสร้างของสังคม สภาพทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบาย อย่างไร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่า สิ่งแวดล้อมภายใน มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 โดยสรุป ดังนี้

ด้านการเมือง

คำกล่าวเปิดการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) เรื่อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 กับนโยบายรัฐบาล โดย นายสุรนนท์ เวชชาชีวะ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ว่า “จังหวะเวลาที่สถานการณ์หรือเงื่อนไขทางการเมืองหรือเศรษฐกิจทำให้แผนพัฒนาฯ ไม่ได้ถูกนำไปปฏิบัติเท่าที่ควร เช่นเดียวกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ซึ่งเป็นแผนที่ดี แต่จังหวะที่เริ่มบังคับใช้แผน เป็นจังหวะที่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเกิดขึ้นพอดี และเป็นช่วงก่อนที่รัฐบาลชุดปัจจุบันจะเข้ามารับตำแหน่ง ทำให้เกิดความรู้สึกว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ไม่ได้ถูกนำไปปฏิบัติเท่าที่ควร” และ “การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดขึ้นนั้น รัฐธรรมนูญใหม่ในปี 2540 กำหนดให้พรรคการเมืองมีบทบาทมากขึ้นในการพัฒนานโยบาย โดยการฟังเสียงประชาชนในภาคส่วนต่างๆ และพัฒนานโยบายเพื่อเสนอสู่ประชาชนในการเลือกตั้ง พรรคได้คุยกับประชาชนก่อน แล้วจึงนำมาเป็นนโยบาย จากนั้น พรรคการเมืองก็ต้องทำงานตามนโยบายที่ได้ประกาศไว้ เพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรมมากขึ้น จึงมีการจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2548-2551 ขึ้น เพื่อรองรับนโยบายดังกล่าว กระบวนการของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่สภาพพัฒนาและระบบราชการประจำทำกลไกนี้ ในปัจจุบันโอนไปสู่พรรคการเมือง”

ด้านเศรษฐกิจ

บริบทการเปลี่ยนแปลง ในด้าน 1) การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศต่าง ๆ 2) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด

การเคลื่อนย้ายคนเสรี ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

ด้านสังคม

คุณภาพการศึกษาที่วัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กนักเรียนไทยลดลง กล่าวคือคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบ 3 วิชาหลัก (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์)

สถาบันการศึกษา ครูจำนวนมากให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าในวิชาชีพมากกว่าการทำหน้าที่กล่อมเกลารเด็กและเยาวชนให้มีความพร้อมทั้งด้านสติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัย ประกอบกับการเรียนการสอนเป็นไปตามค่านิยมในสังคมที่ให้ความสำคัญกับประกาศนียบัตรหรือปริญญา

ผลการศึกษาของหลายหน่วยงานได้ข้อสรุปตรงกันว่าคุณภาพกำลังคนของประเทศไทยมีปัญหา เนื่องจากระบบการจัดการศึกษาไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน กระบวนการเรียนการสอนไม่ได้สอนให้คนรู้จักคิด วิเคราะห์ หาเหตุผล และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ถูกต้องเหมาะสม

การพัฒนาคุณภาพของคนไทยยังไม่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประเทศยังไม่ถึงระดับการศึกษาภาคบังคับและยังต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน

ผลจากการประเมินทุนทางสังคมที่มีอยู่ของประเทศไทยในปัจจุบัน พบว่า ทุนที่เป็นสถาบัน สถาบันการศึกษา ฯลฯ มีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพคนและสังคมและเป็นแหล่งที่สะสมองค์ความรู้ ภูมิปัญญา ขณะที่สถาบันการศึกษาขาดความยืดหยุ่นและไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

8.2 สิ่งแวดล้อมภายนอก ระบบต่างๆ ภายนอกสังคม เช่น สังคมภายนอก หรือวัฒนธรรมภายนอก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่า สิ่งแวดล้อมภายนอก ส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 โดยสรุป ดังนี้

บริบทการเปลี่ยนแปลง ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศต่าง ๆ 2) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด 3) สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ปัญหาสังคมจากโรคระบาดใหม่ๆ และภัยก่อการร้ายเพิ่มขึ้น

การเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษา ประเทศไทยได้ผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษาภายใต้กรอบ WTO ใน 3 ระดับ ได้แก่ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และการศึกษาผู้ใหญ่

องค์การสหประชาชาติได้ตกลงร่วมกันกำหนดเป้าหมายหลัก (Goals) การพัฒนา 8 ด้าน เป้าหมายย่อย (Targets) 18 เรื่อง และตัวชี้วัด (Indicators) 48 ตัว ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาการศึกษาขั้นประถม เป็นต้น

9. ผลย้อนกลับ

9.1 นโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ออกไปแล้ว ได้นำมาพิจารณาแก้ไข ปรับปรุง หรือยกเลิก หรือไม่ อย่างไร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่า นโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ออกไปแล้ว ได้นำมาพิจารณาแก้ไข ปรับปรุงการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 โดยสรุป ดังนี้

มีช่วง 2 ปีแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 เศรษฐกิจไทยหดตัวมากที่สุดเป็นประวัติการณ์ถึงร้อยละ 10.8 ในปี 2541 ทำให้ต้องปรับแผนใหม่ซึ่งมีปัญหาหลายเรื่องที่ต้องเร่งการปรับปรุงอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเฉพาะการพัฒนาศักยภาพของคน ทั้งการที่ต้องเร่งปรับตัวด้านคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ (จากแนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554). ในเอกสารประกอบการสัมมนาความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันที่ 5 เมษายน 2549 ณ โรงแรมปรินทร์ พาเลซ มหานคร กรุงเทพมหานคร, 2549)

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2540 มอบหมายให้ สศช. ดำเนินการปรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางด้านมหภาคที่ได้ตกลงกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2540 เห็นชอบในหลักการกับกรอบและทิศทางการปรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เสนอ

สศช.ได้นำเสนอเรื่องการปรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2541-2544) ต่อรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสาวิตรี โพธิวิหค) เพื่อขอความเห็นชอบนายกรัฐมนตรี

จากกรอบแนวคิดและกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ผลการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 จะเป็นข้อมูลประกอบการยกกว้างกรอบวิสัยทัศน์ ทิศทาง และยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ดำเนินการติดตามประเมินผลการพัฒนาในระยะ 3 ปี ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เพื่อประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา ทั้งในระดับภาพรวมและระดับยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งประเมินประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น และเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 โดยได้เสนอให้คณะรัฐมนตรีรับทราบแล้ว เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2548

ทั้งนี้ ผลที่ได้จากการระดมความคิดเห็นในระดับต่าง ๆ และผลการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 จะเป็นข้อมูลประกอบการยกกว้างกรอบวิสัยทัศน์ ทิศทาง และยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ต่อไป

จากรายงานการติดตามประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ : 3 ปีของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ปรับปรุงกระบวนการ/วิธีการทำงานของกลไกกระจายอำนาจ เช่น การถ่ายโอนบุคลากรด้านการศึกษา เร่งปฏิรูปและสร้างโอกาสทางการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในระบบและนอกระบบที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและสอดคล้องกับวิถีชีวิตในแต่ละชุมชนท้องถิ่น พัฒนาคือร่วมมือในการผลิตกำลังคนที่สุดอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและบริการ รวมทั้งกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

จากผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2543 จำนวนปีที่ได้รับการศึกษาโดยเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้น แต่ยังคงอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน คุณภาพการศึกษาของเด็กไทย อยู่ในเกณฑ์ต่ำและมีความเหลื่อมล้ำ ระหว่างภูมิภาคมากขึ้นตามระดับการศึกษาที่เพิ่มขึ้น ผลการประเมินความรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับมัธยมปลาย พบว่า นักเรียนทุกระดับชั้น ทำคะแนนข้อสอบภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ได้ไม่ถึงร้อยละ 50

จากผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 การปฏิรูปการศึกษาซึ่งดำเนินการได้ล่าช้า คุณภาพการศึกษาของคนไทยจึงอยู่ในระดับต่ำ ปัญหาสำคัญคืออัตราการเรียนรู้อัตราหรือจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้นช้ามาก อยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านที่พัฒนาแล้วในแถบเอเชีย

9.2 มีอิทธิพลต่อความต้องการที่จะดำเนินต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่า ผลย้อนกลับ มีอิทธิพลต่อความต้องการที่จะดำเนินต่อไปในการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 โดยมีข้อความสรุปได้ ดังนี้

มติที่ประชุมผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้รวมการประเมินผลการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 และการประชุมประจำปี 2549 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นส่วนหนึ่งของการระดมความคิดเห็นสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ด้วย

ผลที่ได้จากการระดมความคิดเห็นในระดับต่าง ๆ และผลการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 จะเป็นข้อมูลประกอบการยกย่องหรือวิสัยทัศน์ ทิศทาง และยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ต่อไป

การพัฒนาด้านการศึกษาของประเทศเป็นการเติบโตในด้านปริมาณ แต่คุณภาพของการศึกษาซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญไม่แข็งแกร่งเพียงพอที่จะทำให้การพัฒนาที่มีความมั่นคง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับแนวทางการพัฒนาการศึกษาให้สมดุลทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ

คุณภาพการศึกษาที่วัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กนักเรียนไทยลดลง กล่าวคือคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบ 4 วิชาหลัก (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์) ในปี 2547 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ลดลง มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50 ทุกวิชามาโดยตลอด

สถานศึกษายังไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ในการเสริมสร้างเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดีของสังคม

ปัญหาสำคัญคืออัตราการเรียนรู้หรือจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้นช้ามาก อยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านที่พัฒนาแล้วในแถบเอเชีย

ปฏิรูปการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ ยกระดับยกระดับการศึกษาทักษะฝีมือของคนไทยให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับโครงสร้างการผลิตและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป สามารถคิดเป็น ทำเป็น รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง

ความร่วมมือในการริเริ่มมาตรการสำคัญร่วมกับภาคการผลิตโดยการพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ (Thai Vocational Qualification) เพื่อเป็นเครื่องมือในการประเมินสมรรถนะของการปฏิบัติงานได้จริงตามวิชาชีพ ที่นำไปสู่การพัฒนาระบบสหกิจศึกษาและหลักสูตรใหม่ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน (Demand driven) และนวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย

การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ประชาชนโดยเร่งขยายโอกาสทางการศึกษาพื้นฐานเป็นระบบควบคู่กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่บริหารจัดการโดยท้องถิ่นและชุมชน และสามารถคิดเป็น ทำเป็น รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีคุณธรรม

จำนวนปีที่ได้รับการศึกษาของประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ยังคงห่างจากเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ที่ต้องการเพิ่มจำนวนปีการศึกษาให้ถึง 9 ปีค่อนข้างมาก ประเทศไทยยังต้องพัฒนาการศึกษาอีกมาก

ทุกคนได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียนไม่น้อยกว่า 12 ปี และมีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะฝีมือ และวิชาชีพที่จำเป็นในการดำรงชีวิต

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในพื้นที่ในระดับก่อนประถมศึกษา-มัธยมศึกษาเพิ่มขึ้น

การปฏิรูปการศึกษายังดำเนินการได้ล่าช้า โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของคนไทยจึงอยู่ในระดับต่ำ ทั้งในด้านภาษา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการคิด วิเคราะห์ และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน รวมทั้งสร้างโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยให้ชุมชนมีบทบาทร่วม จึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูและการประกันคุณภาพการศึกษา

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้มีการวิเคราะห์ เอกสารและสัมภาษณ์ ในเรื่องของการนำนโยบายการศึกษาไปปฏิบัติเพิ่มเติม ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของผลย้อนกลับ ดังนี้

ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์พบว่า “ในการกำหนดนโยบายของกระทรวง และการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ระยะ 5 ปี (2547 – 2551) ของกระทรวง ที่มีการศึกษาของรัฐมนตรี จะนำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา นโยบายของพรรคระเบียนวาระแห่งชาติ แนวทางการบริหารแบบ CEO และหลักการบริหารบ้านเมืองที่ดี มาเป็นปัจจัยหลักในการกำหนดนโยบายของกระทรวง และแผนยุทธศาสตร์กระทรวง ส่วนเรื่องของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หากมีความสอดคล้องกับข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ก็คงจะนำมาใช้ประกอบหรือใช้อ้างอิง แต่โดยมากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติของกระทรวงอาจมีการนำมาใช้ ซึ่งหากไม่ขัดกับนโยบายของกระทรวงที่ทางรัฐมนตรีมอบหมายก็ไม่น่าจะมีปัญหาอะไร และโดยส่วนตัวของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์นี้ ยังไม่เคยเห็นตัวเล่มของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาก่อน และไม่เคยได้ไปร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเลย”

นอกจากนี้ ยังมีข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์อีกว่า “ในการจัดทำแผนปฏิบัติการของกระทรวง ทางเจ้าหน้าที่ของกระทรวงอาจมีการใช้ หรืออ้างถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการจัดทำแผนปฏิบัติการของกระทรวง หรือการจัดทำงบประมาณของเจ้าหน้าที่ของกระทรวง”

ซึ่งข้อมูลดังกล่าว สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการที่ว่า “ที่ผ่านมา ในส่วนนโยบายของรัฐมนตรี ที่กำหนดให้กระทรวง เท่าที่จำได้ ไม่ค่อยมีการพูดถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แต่ในทางปฏิบัติ เมื่อเจ้าหน้าที่ได้จัดทำยุทธศาสตร์ รวมทั้งการทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณ ของกระทรวง เพื่อเสนอขอ งบประมาณประจำปี ส่วนหนึ่งที่ได้มีการอ้างถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประกอบกับการใช้แผนการศึกษาชาติ ฯลฯ เสนอขึ้นไปที่รัฐมนตรี ก็ได้รับอนุมัติ ไม่มีการคัดค้านแต่อย่างใด”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้มีสาระสำคัญคือ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่มาใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับต่อไป

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงนโยบาย ที่เป็นนโยบายสาธารณะด้านการศึกษา เป็นการศึกษาวิจัยที่ใช้วิธีวิเคราะห์การศึกษานโยบายสาธารณะเชิงพรรณนา(Descriptive Approach) ด้วยวิธีพรรณนาและอธิบายกระบวนการนโยบายเพื่อสร้างองค์ความรู้ในทางวิชาการและหลักการทั่วไป / ตัวแบบ / ทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ และจากผลการวิจัยครั้งนี้ มุ่งตอบข้อคำถามนำสำหรับการวิจัย 2 ข้อ คือ

1. กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ตามแนวคิดทฤษฎีระบบ เป็นอย่างไร
2. ในกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 มีขั้นตอน อย่างไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย

กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

1. กลไกการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 มี 2 ระดับ คือ ระดับนโยบายและระดับสำนักงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 กลไกระดับนโยบาย ประกอบด้วย (1) คณะรัฐมนตรี เป็นผู้พิจารณาอนุมัติ และประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2) สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นต่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 89 ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และมีส่วนร่วมในกระบวนการระดมความคิดเห็น เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในทุกระดับ และ (3) คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้กำกับนโยบายและให้ความเห็นชอบการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระยะยาวขึ้นตามความเหมาะสม

1.2 กลไกระดับสำนักงาน ประกอบด้วย (1) คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ทำหน้าที่ยกร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 และประสานระดมความคิดเห็นกับทุกภาคส่วน (2) คณะทำงานดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การจัดเวทีระดมความคิดเห็นของภาคส่วนต่าง ๆ เป็นต้น

2. ขั้นตอนการดำเนินการ มี 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) ขั้นตอนการกำหนดวิสัยทัศน์ ทิศทาง และยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2) ขั้นตอนการยกร่างรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 และ (3) ขั้นตอนการอนุมัติและประกาศใช้พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ทั้งนี้ กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 รายละเอียดตามแผนภูมิข้างล่างนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 11 ขั้นตอนและกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 มีวิธีการปฏิบัติในขั้นตอนและการดำเนินงานตามกระบวนการกำหนดนโยบายอย่างไร

เมื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยของกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่ามี 6 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นตอนระบุปัญหา สรุปผลจากการวิจัยพบว่าในขั้นนี้ มี 5 ขั้นตอนย่อย คือ

1.1 มวลเหตุสำคัญที่เลือกปัญหาต่างๆ มากำหนดเป็นปัญหานโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ผลจากการวิจัยพบว่า มีการพิจารณาเลือกปัญหาที่มาจากปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ เช่น ปัญหาด้านแรงงานที่เห็นว่าการยกระดับการศึกษาของแรงงานไทยยังต่ำกว่าเป้าหมายอยู่มากซึ่งเป็นจุดอ่อนต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ระบบการจัดการศึกษาไม่มีประสิทธิภาพไม่สามารถผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ไม่สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตและบริการ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาของการพัฒนาด้านการศึกษาของประเทศเป็นการเติบโตในด้านปริมาณ แต่คุณภาพของการศึกษาในทุกุระดับการศึกษาลดลงอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

1.2 การให้คำนิยามของปัญหา เกณฑ์การวัดและสิ่งชี้วัดในการระบุปัญหาอย่างชัดเจน ผลจากการวิจัยพบว่า มีการพิจารณาจากสิ่งชี้วัด เช่น อัตราการรู้หนังสือ (Literacy Rate) อัตราการเรียนรู้ (Functional Literacy Rate) และที่สำคัญคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (Education Attainment) จำนวนปีเฉลี่ยที่ประชากรวัยแรงงานระหว่าง 15-59 ปีได้รับการศึกษาในทุกระบบ คะแนนผลการทดสอบเพื่อประเมินผลด้านคุณภาพการศึกษาทั่วประเทศ ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น

1.3 การวิเคราะห์เพื่อให้รู้ว่าเป็นปัญหาที่แท้จริงจำเป็นต้องแก้ไข ผลจากการวิจัยพบว่า มีการวิเคราะห์เพื่อให้รู้ว่าเป็นปัญหาที่แท้จริง เช่น จากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในวิชาสำคัญๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนระดับมัธยมต้นและมัธยมปลายมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50 ทุกวิชามาโดยตลอด จากระดับการศึกษาของแรงงานยังไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้ง จากผลการศึกษาวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ และการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT Analysis) ของทุน 3 ทุน คือ ทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.4 การกำหนดเป้าหมายเพื่อการพัฒนาด้านการศึกษาโดยตรง ผลจากการวิจัยพบว่า มีการกำหนดเป้าหมายเพื่อการพัฒนาด้านการศึกษาโดยตรง เช่น การกำหนดจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น 10 ปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักของทุกระดับสูงกว่าร้อยละ 55 การกำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี แก่ประชาชนโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การถ่ายโอนงานการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

1.5 การเสนอความคิดริเริ่ม จากรัฐบาล รัฐสภา และกลุ่มผลประโยชน์ ทางด้านการศึกษาโดยตรง ผลจากการวิจัยพบว่า มีการเสนอความคิดริเริ่มจากรัฐบาล เช่น นายกรัฐมนตรีและคณะได้เดินทางมาร่วมหารือกับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในเรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2549 ณ ตึกสุริยานุวัตร และกลุ่มผลประโยชน์ที่ได้มาจากการสัมมนาระดมความคิดในทุกระดับ

2. **ขั้นการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร** สรุปผลจากการวิจัยพบว่าในขั้นนี้มี 4 ขั้นตอนย่อย คือ

2.1 แหล่งข้อมูล และข้อมูล ที่ใช้ประกอบการพิจารณาในเรื่องของนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผลจากการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ได้มาจากการ

ระดมความคิดเห็นในทุกๆระดับ เช่น จากกระทรวงต่าง ๆ 20 กระทรวงและหน่วยงานกลาง จากการรับฟังความคิดเห็นประชาชน 108 หมู่บ้าน ทั่วทุกภาคของประเทศ เป็นต้น

2.2 การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาจัดให้เป็นระบบ เพื่อนำเสนอให้สังคมส่วนรวมทราบ ผลจากการวิจัยพบว่า คณะรัฐมนตรีให้เสนอร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 แก่สาธารณชนได้ระดมความคิดเห็นในเวทีระดับชาติ และใช้ประโยชน์สำหรับการปรับปรุงให้สมบูรณ์ ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี พิจารณาให้ความเห็นชอบ

2.3 มีการกรอข่าวสาร และข้อมูลที่ได้มาอย่างละเอียดรอบคอบ ผลจากการวิจัยพบว่า มีการสังเคราะห์ความรู้และความคิดเรื่องทุนทางสังคมจากแหล่งความรู้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ประกอบกับการระดมข้อคิดเห็นจากเวทีต่างๆ ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย และมีการปรับปรุงมาเป็นระยะๆ

2.4 ในการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่อย่างไร ผลจากการวิจัยพบว่าในเวทีระดมความคิดเห็นทุกระดับ เช่น การระดมความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่กระทรวงต่าง ๆ 20 กระทรวงและหน่วยงานกลาง จำนวน 115 คน การระดมความคิดเห็น 108 หมู่บ้าน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ตัวแทนกลุ่มต่างๆ และประชาชนในพื้นที่ ปราชญ์ชาวบ้าน เครือข่ายชุมชน ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน มูลนิธิ องค์กรพัฒนาเอกชน นักการเมือง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรอิสระ และสถาบันการศึกษา เข้าร่วมสัมมนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง เป็นต้น

3. **ขั้นการจัดทำข้อเสนอนโยบาย** สรุปผลจากการวิจัยพบว่าในขั้นนี้ มี 2 ขั้นตอนย่อย คือ

3.1 ขั้นตอนในการจัดทำร่างนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 10 ผลจากการวิจัยพบว่า มี 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) ขั้นตอนการกำหนดวิสัยทัศน์ ทิศทาง และยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2) ขั้นตอนการยกร่างรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 และ (3) ขั้นตอนการอนุมัติและประกาศใช้พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ทั้งนี้ กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

3.2 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มาร่วมกันปรึกษาหารือระดมความคิดเห็น มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางและจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหา กำหนดทิศทางและเป้าหมายของนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผลจากการวิจัยพบว่า มีการกำหนด

ทิศทางและเป้าหมาย เช่น ให้มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น 10 ปี และให้สถาบันการศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง เป็นต้น

4. ขั้นการประกาศเป็นนโยบาย สรุปผลจากการวิจัยพบว่า มี 1 ขั้นตอนย่อย คือ คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้นำเสนอให้คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พิจารณา และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบก่อนจะทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ประกาศใช้

5. ปัจจัยนำเข้า สรุปผลจากการวิจัยพบว่าในขั้นนี้ มี 2 ขั้นตอนย่อย คือ

5.1 ความต้องการของสมาชิกในสังคม ผลจากการวิจัยพบว่า การติดต่อสื่อสารรัฐบาลส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เช่น คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2547 ให้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 หรือ ความต้องการของสมาชิกในสังคม ที่ได้จากการสัมมนาระดมความคิดเห็นในทุกระดับ

5.2 การสนับสนุน ผลจากการวิจัยพบว่า กลุ่มการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ สื่อมวลชน นักการเมือง สมาชิกที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีผลต่อนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ค่อนข้างน้อย

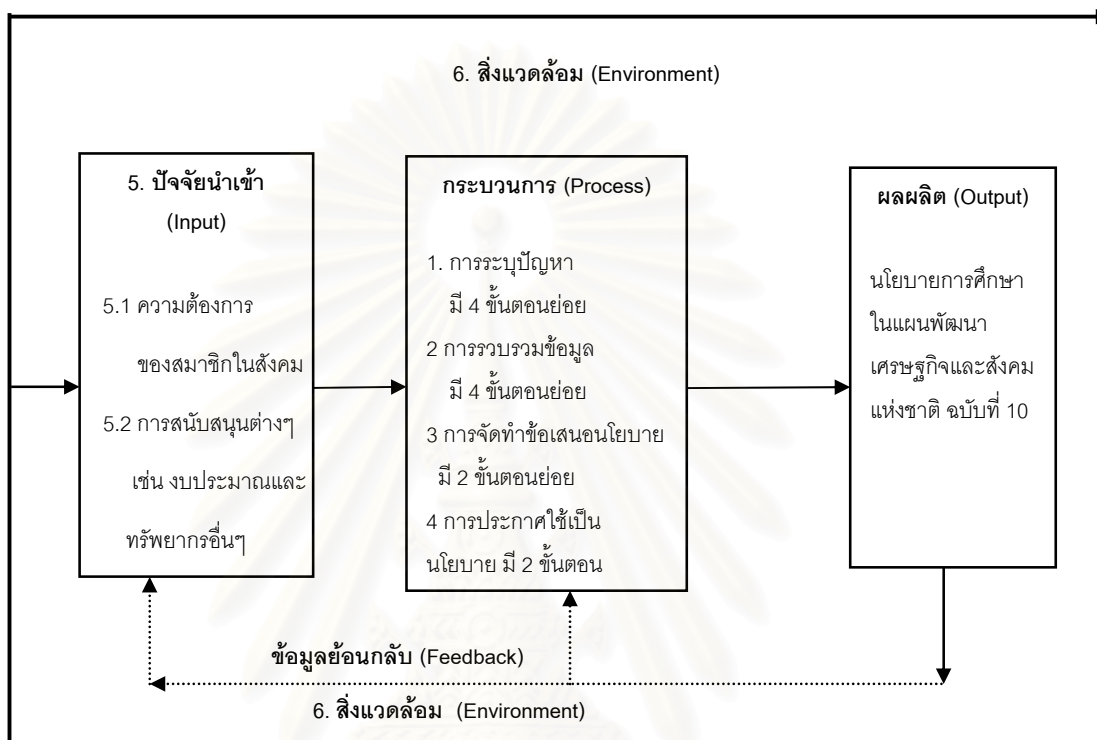
6. สิ่งแวดล้อม สรุปผลจากการวิจัยพบว่าในขั้นนี้ มี 2 ขั้นตอนย่อย คือ

6.1 สิ่งแวดล้อมภายใน ผลจากการวิจัยพบว่า สภาพทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบาย เช่น คุณภาพการศึกษาที่วัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กนักเรียนไทยลดลง และขาดแคลนนักวิจัย และครู อาจารย์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพเป็นจำนวนมาก เป็นต้น

6.2 สิ่งแวดล้อมภายนอก ผลจากการวิจัยพบว่า ส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เช่น บริบทการเปลี่ยนแปลงในด้านการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด การเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษา เป็นต้น

สรุป กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 มี 6 ขั้นตอน ตามแผนภูมิข้างล่างนี้

แผนภูมิที่ 12 ขั้นตอนของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

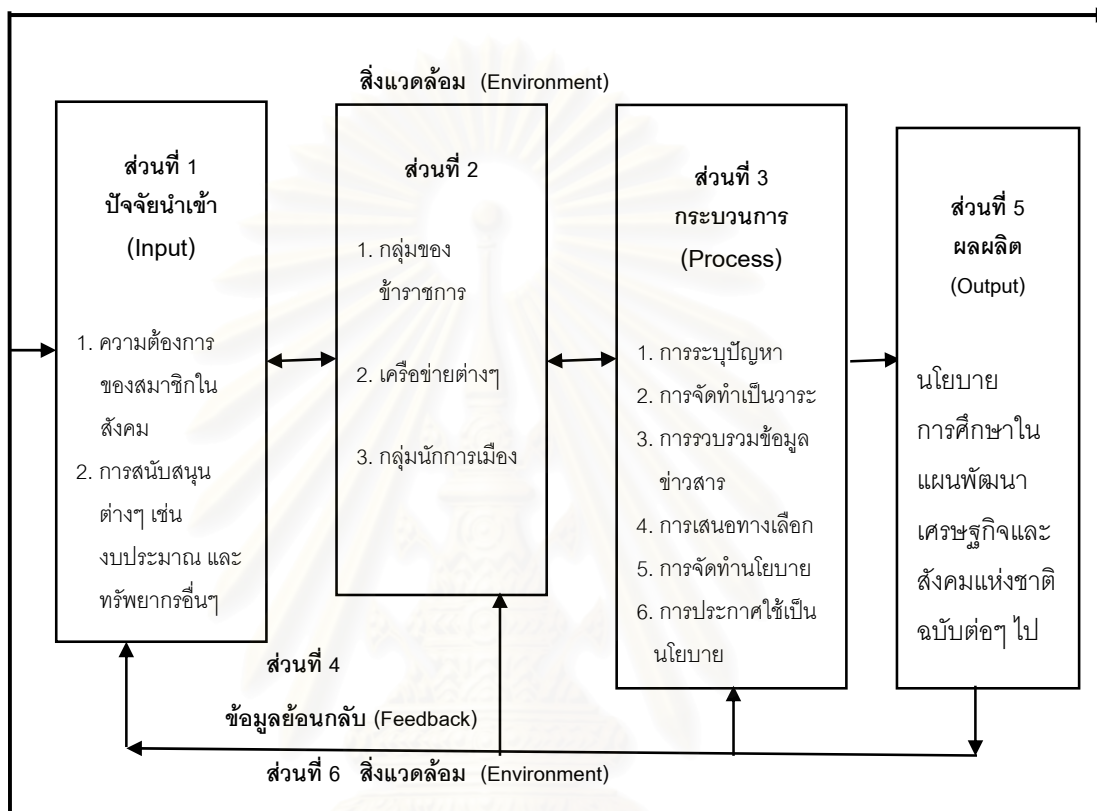

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีกระบวนการกำหนดนโยบายเป็นขั้นตอน แต่ในความเป็นจริงในแต่ละขั้นตอนได้มีการกำหนดกรอบหรือประเด็นไว้ก่อนแล้ว จึงนำเข้าสู่แต่ละขั้นตอน ซึ่งหมายความว่า นโยบายที่เกิดขึ้นไม่ได้เกิดจากแหล่งที่มาตามที่ควรจะเป็น เช่น จากความต้องการของประชาชน กลุ่มคน เครือข่าย ตามความต้องการจริง

การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มของข้าราชการ กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ หรือเครือข่ายต่างๆ และกลุ่มนักการเมือง มีอิทธิพลต่อกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จึงขอเสนอให้มีการเพิ่มกลุ่มของข้าราชการ กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ หรือเครือข่ายต่างๆ และกลุ่มนักการเมือง เข้ามาอยู่ในกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับต่อไป ตามแผนภูมิข้างล่างนี้

แผนภูมิที่ 13 รูปแบบใหม่ของการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นการวิจัยที่ใช้กรอบการวิเคราะห์เชิงระบบทำให้เข้าใจถึงกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งจากการวิจัยเรื่องนี้ได้พบประเด็นที่น่าสนใจในเรื่องการระบุปัญหาทางการศึกษา การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร การเสนอทางเลือก นโยบาย การประกาศเป็นนโยบาย รวมถึงปัจจัยนำเข้า สิ่งแวดล้อม และผลของการวิจัยนี้ สามารถนำไปพัฒนานโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฉบับต่อไป ซึ่งสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีระบบ เนื่องจากแนวคิดทฤษฎีระบบสามารถอธิบายให้เห็นความเชื่อมโยงของปัจจัยต่าง ที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายได้อย่างครอบคลุม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Stover and Johnston. (1999) เรื่อง The Art of Policy Formulation: Experiences From Africa In Developing National HIV/AIDS Policies. และ Kauranen. (2006: 7-11) ที่ศึกษาเรื่อง Considering the Effects of Offshoring in Education Policy Making. นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิชาการที่ระบุในตำราด้านนโยบายของ Bauman. (1996: 26-27). เรื่อง Governing Education: Public Sector Reform or Privatization. ; Hill. ed. (1997). เรื่อง The Policy Process: A reader. ; Rebecca Sutton (1999). เรื่อง THE Policy Process: An Overview. ; Kreppel. (n.d.). เรื่อง EU Policy Making. และ Lunenberg, (2004). เรื่อง Educational Administration: Concept and Practices. เป็นต้น

สำหรับกระบวนการในการวิเคราะห์นโยบายพบว่าแบ่งเป็นขั้นตอนหลายขั้นตอน ซึ่งการแบ่งเป็นหลายขั้นตอนนั้นจะทำให้การวิเคราะห์เป็นไปโดยละเอียดรัดกุมและเห็นภาพการกำหนดนโยบายได้อย่างชัดเจน หรืออีกนัยหนึ่งขั้นตอนการทำงานอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนักวิชาการและหน่วยงานต่างๆ ที่กำหนดให้มีขั้นตอนในการวิเคราะห์นโยบาย เช่น งานของ UNESCO โดย Haddad (1995: 24-27). เรื่อง Education policy-planning process: an applied framework. ; งานของ World Health Organization (n.d.: 1-9). เรื่อง MODULE 4: Understanding the policy, political and decision-making processes. ; งานของ Portal Transport Teaching Material (2003). เรื่อง Policy formulation and implementation. ; และงานวิจัยของ Mooij and Vos (2003). เรื่อง Policy Processes: An Annotated Bibliography on Policy Processes with Particular Emphasis on India ที่ได้มีการทบทวนเอกสารจากหนังสือที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกำหนดนโยบายโดยทั่วไป ที่มีการแบ่งขั้นตอนเป็นหลายขั้นตอน ตัวอย่างเช่น

1. Munger. (2000) เรื่อง Analyzing Policy: Choices, Conflicts, and Practices: approaches to policy analysis, role of policy analyst, techniques of policy analysis.
2. Anderson. (2000) เรื่อง Public Policy-making: An Introduction: policy stages, USA.
3. Bardach. (2000) เรื่อง A Practical Guide for Policy Analysis: The Eightfold Path to More Effective Problem Solving: approaches to policy analysis, policy arguments, policy formulation, policy stages.

4. Birkland. (2001) เรื่อง An Introduction to the Policy Process: actors, agenda-setting, approaches to policy analysis, implementation, policy models, policy stages.

5. Dye. (2001) เรื่อง Top Down Policymaking: democracy, interest groups, media, polivilites, politics of policy, power, USA.

6. Heineman, William, Steven and Edward. (2002) เรื่อง The World of the Policy Analyst: Rationality, Values and Politics: ethics, law, politics of policy, rationality in the policy process, role of policy analyst, USA.

7. Irwin (2003: 24-27) เรื่อง The Policy Analyst's Handbook.

ในกระบวนการกำหนดนโยบายที่แบ่งเป็นหลายขั้นตอนนี้ ยังตรงกับผลการวิจัยหลายเรื่อง ดังนี้

1. ผลการศึกษาของ Emily and Julius (2005: 14-24) เรื่อง Networks and Policy Processes in International Development: a literature review.; A literature review and discussion of data collection approaches.

2. ผลการศึกษาของ Julius with Lin (2006) เรื่อง What Political and Institutional Context Issues Matter for Bridging Research and Policy?.

3. งานวิจัยของ IR information research (2007) เรื่อง The Information Cycle in the European Commission's Policy-Making Process Vol. 12 No. 4, October, 2007

จากหนังสือตำราทางวิชาการด้านนโยบายหลายเล่มก็ระบุการแบ่งขั้นตอนในกระบวนการกำหนดนโยบาย เช่น Patton (1992). เรื่อง Steps for a Successful Policy Analysis. ; Hussein , Anand, Guy and Vincent. (2001). เรื่อง The National Co-ordination of EU Policy: The European Level. ; Reyes. (2001). เรื่อง The Policy Making Process and Model for Public Policy Analysis.

นอกจากนี้ Saint-Germain (2001). ในตำราเรื่อง Public Policy Analysis. ได้ทำการรวบรวมงานของนักวิชาการที่ได้กำหนดให้มีการใช้การแบ่งขั้นตอนต่างๆ เป็นองค์ประกอบของกระบวนการกำหนดนโยบายไว้ ดังนี้คือ Irwin. (2003: 24-27). เรื่อง The Policy Analyst s Handbook: Rational Problem Solving in a Political World. ; The U.S. Department of Education. (January 2004: 5-9). เรื่อง Newcomer's Guide to the Policy Process. ; Wayne.

(2004). เรื่อง The Public Policy Cycle. ; Theodoulou. (2005). เรื่อง Public Policy: The Essential Readings. ; The University of North Carolina at Chapel Hill. (2006). เรื่อง The Policy Analysis Process: The Classic Policy Analytic Format, Stella.; Cotterrell. (June 2006). เรื่อง What Political and Institutional Context Issues Matter for Bridging Research and Policy?: A literature review and discussion of data collection approaches. ; Guy. (2007). เรื่อง American Public Policy: Promise and Performance. ; Jans. (2007). เรื่อง A framework for public policy analysis and policy evaluation. และ The University of Texas. (28 Jan 2008). เรื่อง The Policy Making Process.

ผู้วิจัยเองก็มีความเห็นสนับสนุนในการแบ่งเป็นขั้นตอนในกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษา และในการศึกษาครั้งนี้ก็พบว่า การกำหนดนโยบายการศึกษาของคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ทำโดยมีการแบ่งเป็นขั้นตอน เพียงแต่คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 มีบทบาทสูงในการกำหนดเนื้อหาสาระหรือประเด็นต่างๆ ในแต่ละขั้นตอน การมีส่วนร่วมของหน่วยงานหรือองค์กรอื่นเกิดขึ้นเพียงในช่วงขั้นตอนก่อนการเข้าสู่ขั้นตอนแต่ละขั้นตอนเท่านั้น

ทั้งนี้ขั้นตอนต่างๆ ในการกำหนดนโยบายการศึกษามีดังต่อไปนี้คือ

1. ขั้นตอนการระบุปัญหา

1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 มีมูลเหตุสำคัญในการเลือกปัญหามากำหนดเป็นนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 คือ เลือกปัญหาทางการศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในภาพรวม ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของหน่วยงานต่างๆ ที่มีขั้นตอนการระบุปัญหาในกระบวนการกำหนดนโยบาย ดังนี้คือ

1. ผลการศึกษาของ The U.S. Department of Education. (2004: 5-9) เรื่อง Newcomer's Guide to the Policy Process.;

2. ผลการศึกษาของ World Health Organization (n.d.: 3-4) เรื่อง MODULE 4: Understanding the policy, political and decision-making processes.

3. ผลการศึกษาของ Emily and Julius (2005: 14-24) เรื่อง Networks and Policy Processes in International Development: a literature review.

และสอดคล้องกับงานของนักวิชาการหลายท่านที่กำหนดให้การระบุปัญหาเป็นขั้นตอนหนึ่งของการกำหนดนโยบาย ดังต่อไปนี้

1. Gupta (2001: 46-65). เรื่อง Analyzing Public Policy: Concepts , Tool, and Techniques.
2. Dye (2002: 14-15). เรื่อง Understanding Public Policy.
3. Irwin. (2003: 24-27). เรื่อง The Policy Analyst s Handbook: Rational Problem Solving in a Political World.
4. Wayne (2004). เรื่อง The Public Policy Cycle.
5. Dunn (2004: 43-45). เรื่อง Public Policy Analysis: An Introduction.
6. Heck (2004: 6). เรื่อง Studying Educational and Social Policy: Theoretical Concepts and Research Methods.
7. Hayes. (2004). เรื่อง Public Policy Cycle: Agenda, Formulate, Implement, Budget, Evaluation.
8. The University of North Carolina at Chapel Hill. (2006). เรื่อง The Policy Analysis Process: The Classic Policy Analytic Format.
9. Institute of Development Studies, University of Sussex (2006).เรื่อง Understanding policy processes :A review of IDS research on the environment.
10. Kraft and Furlong (2007: 71-85).
11. Sabatier (2007: 6). เรื่อง Theories of The Policy Process.
12. Munger (2000: 7). เรื่อง Public Policy: Politics, Analysis, and Alternatives.
13. Guy. (2007).เรื่อง American Public Policy: Promise and Performance.
14. Texas Politics. (2007). เรื่อง The Policy Making Process.
15. The University of Texas. (28 Jan 2008). เรื่อง The Policy Making Process.

1.2 ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้มีการใช้เกณฑ์การวัด หรือสิ่งชี้วัด ความสำคัญหรือนำหนักของปัญหาอย่าง

ชัดเจน ซึ่งการกำหนดเกณฑ์การวัด หรือสิ่งชี้วัด ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นส่วนหนึ่งของการระบุความสำคัญ หรือให้ระดับความสำคัญของปัญหา อย่างไรก็ตาม การกำหนดเกณฑ์การวัดหรือสิ่งชี้วัดเป็นเรื่องที่มีรายละเอียดปลีกย่อย ควรมีผู้ทรงคุณวุฒิ นอกเหนือจากคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 หรือเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จะนำมาใช้ในการระบุปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของนักวิชาการด้านนโยบาย เช่น Lindblom (1965: 13). ; The University of North Carolina at Chapel Hill. (2006). และ Munger (2000: 7). ที่ว่าการเลือกเกณฑ์การวัดเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการกำหนดนโยบาย

1.3 ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 มีการวิเคราะห์เพื่อให้รู้ว่าเป็นปัญหาที่แท้จริงจำเป็นต้องแก้ไข มีการแยกปัญหาเป็นปัญหาเฉพาะเรื่อง ผู้วิจัยเห็นว่าขั้นตอนการวิเคราะห์เพื่อให้รู้ว่าเป็นปัญหาที่แท้จริงและมีการแยกปัญหาเป็นปัญหาเฉพาะเรื่องของปัญหา ที่คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จะนำมาใช้นั้นจะทำให้เกิดการแก้ไขปัญหานั้นได้ตรงกับความต้องการของสังคมและประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ UNESCO โดย Wadi (1995: 24-27) เรื่อง Education policy-planning process: an applied framework. และสอดคล้องกับงานของนักวิชาการหลายท่านที่กำหนดให้มีการวิเคราะห์เพื่อให้รู้ว่าเป็นปัญหาที่แท้จริง เช่น Irwin. (2003: 37-45). เรื่อง The Policy Analyst s Handbook: Rational Problem Solving in a Political World. และ Wayne (2004). เรื่อง The Public Policy Cycle. อย่างไรก็ตามวิธีการในการแยกแยะปัญหานั้น ควรให้มีบุคคลภายนอกที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ความสามารถเข้ามาช่วยด้วยนอกเหนือไปจากการใช้บุคลากรภายใน

1.4 ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 มีการกำหนดเป้าหมายเพื่อการพัฒนาด้านการศึกษาโดยตรง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการกำหนดเป้าหมายเพื่อการพัฒนาด้านการศึกษาโดยตรง จะเป็นผลประโยชน์สูงสุดที่การแก้ไขปัญหาของสังคมจะได้รับตรงกับความต้องการ เนื่องจากการกำหนดนโยบายทำให้สามารถกำหนดทิศทางหรือแนวทางการดำเนินการไปสู่เป้าหมายได้ และเป็นการกระตุ้นให้ผู้เกี่ยวข้องที่จะได้รับผลกระทบจากนโยบายนั้นๆ เกิดการตื่นตัวและปฏิบัติเพื่อจะนำไปถึงเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Municipal Research and Services Center of Washington. (2000). เรื่อง The Policy-Making Process. และ ผลการศึกษาของ The U.S. Department of Education. (2004: 5-9) เรื่อง

Newcomer's Guide to the Policy Process. ที่มีการกำหนดเป้าหมายเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการกำหนดนโยบาย

1.5 ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 มีการเสนอความคิดริเริ่มจากรัฐบาล และกลุ่มผลประโยชน์ ทางด้านการศึกษาโดยตรง ผู้วิจัยเห็นว่า การมีความคิดริเริ่มจากรัฐบาล และกลุ่มผลประโยชน์ จะทำให้ได้รับการสนับสนุนทางด้านงบประมาณและทรัพยากรอื่นๆ เพื่อให้ตรงความต้องการของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการด้านนโยบาย เช่น Boyer (1971). เรื่อง Policy Making by Government Agencies: The National Administrative System. ; Kath. (2001). เรื่อง Policy Processes. ; Policy Analysis in Government. (2006). เรื่อง และ Koski. (2007) เรื่อง Requests and Reality: The Interplay of Environmental Regulatory Policy Design and Implementation.

2. ขั้นการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร

2.1 ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาจากการรับฟังความคิดเห็นประชาชนตั้งแต่ระดับชุมชน ระดับภาค และระดับประเทศ ผู้วิจัยเห็นว่าขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจะทำให้คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้รับทราบปัญหาและความต้องการที่ครบถ้วนครอบคลุม ซึ่งสอดคล้องกับงานของนักวิชาการหลายท่านที่กำหนดให้มีการรวบรวมข้อมูลข่าวสารเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการกำหนดนโยบาย เช่น Dunn (1981: 52) เรื่อง Public Policy Analysis: An Introduction. ที่ว่าผู้กำหนดนโยบายจะต้องพยายามกรองข่าวสารและข้อมูลที่ได้มาอย่างละเอียดรอบคอบ มีการพิจารณาอย่างลึกซึ้ง ไม่พยายามที่จะกำหนดนโยบายโดยใช้ข้อมูลที่ปราศจากข้อเท็จจริง หรือเป็นข้อมูลที่ปรุงแต่งขึ้นเอง และผลการศึกษาของ Pollard. (n.d.) Dissertation Abstract: Systematic Qualitative Comparison of Sources of Power in Presidential Foreign Policy Decision Making by Presidents Diosdado Macapagal, Ferdinand Edralin Marcos and Corazon Conjuangco Aquino. ว่า การใช้คนในสังคมเป็นแหล่งข้อมูล อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่า การได้และการใช้ข้อมูลจากบุคคลภายนอกควรมีการทำในทุกขั้นตอน ไม่ใช่เฉพาะในขั้นการรวบรวมข้อมูลข่าวสารเท่านั้น

2.2 ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 มีการนำเสนอให้สังคมส่วนรวมทราบโดยการนำเสนอในเวทีระดมความคิดเห็นต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การนำเสนอให้สังคมส่วนรวมทราบ เป็นการขอคำยืนยันจากสังคมว่าถูกต้องตรงกับที่

สังคมต้องการหรือไม่ ซึ่งมักมีการปฏิบัติในการกำหนดนโยบาย การออกกฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับสำคัญๆ ในสังคม ในหลายกรณีทำในรูปประชาพิจารณ์ เป็นต้น

ซึ่งการนำเสนอในเวทีระดมความคิดนี้สอดคล้องกับความคิดของนักวิชาการด้านนโยบาย เช่น Dror (1968). เรื่อง Planning Process: A Facet Design.; Quade (1982). เรื่อง Analysis of Public Decisions. และ Anderson (1994: 89-91) เรื่อง Public Policy Making: An Introduction.ว่าในขั้นตอนของกระบวนการนโยบายจะต้องมีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาจัดให้เป็นระบบ เพื่อนำเสนอให้สังคมส่วนรวมทราบ จากนั้นจึงเสนอทางเลือกในการแก้ไขปัญหา

2.3 ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้สังเคราะห์ความรู้และความคิดเรื่องทุนทางสังคมจากแหล่งความรู้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ประกอบกับการระดมข้อคิดเห็นจากเวทีต่างๆ ผู้วิจัยเห็นว่าขั้นตอนการกรองและพิจารณาอย่างละเอียดของคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จะทำให้ได้แนวทางแก้ไขตรงกับปัญหามากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของนักวิชาการด้านนโยบาย เช่น Dunn (2004, 1981: 52) เรื่อง Public Policy Analysis: An Introduction.ว่าในการรวบรวมข้อมูลต้องมีการกรองและพิจารณาอย่างละเอียด

2.4 ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 กำหนดให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมในเวทีระดมความคิดเห็นในทุกระดับ ผู้วิจัยเห็นว่าขั้นตอนการกำหนดให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วม จะทำให้คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้รับข้อมูลและการสนับสนุนอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Emily and Julius. (2005: 1-11) เรื่อง Networks and Policy Processes in International Development: a literature review และ ผลการศึกษาของ Enrique. (2006) เรื่อง Understanding Networks: The Functions of Research Policy Networks และ ผลการศึกษาของ Enrique. (2006: V). เรื่อง Building Effective Research Policy Networks: Linking Function and Form และ ที่สรุปได้ว่า เครือข่ายมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อกระบวนการกำหนดนโยบาย

3. การจัดทำข้อเสนอแนะนโยบาย

3.1 ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 มีขั้นตอนในการจัดทำร่างนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติ 10 ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้จัดทำ ผู้วิจัยเห็นว่าขั้นตอนการการจัดทำข้อเสนอ นโยบายโดยให้คณะรัฐมนตรีรับทราบหรืออนุมัติ จะทำให้นโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ 10 ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณและทรัพยากรอื่นๆ ในการนำไปปฏิบัติ ซึ่ง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ UNESCO โดย Wadi. (1995: 55) เรื่อง Education policy-planning process: an applied framework ที่ทำการศึกษาในประเทศไทยพบว่านโยบายการศึกษาที่ หลากหลายได้รับการอนุมัติโดยคณะรัฐมนตรีและเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาประเทศ และผล การศึกษาของ Evangelia. Vol. 12 No. 4, (October, 2007). เรื่อง The information cycle in the European Commission's policy-making process. ที่ใช้คณะกรรมการเป็นเครื่องมือในกระบวนการ กำหนดนโยบาย

3.2 ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมารวมกันปรึกษาหารือระดมความคิด ผู้วิจัยเห็นว่าทำให้ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมารวมกันระดมความคิด จะให้ประโยชน์แก่คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในเรื่องของข้อมูล ปัญหา ความต้องการ และการสนับสนุน ต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550 และสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Mendizabal. (June 2006: vii). เรื่อง Understanding Networks: The Function of Research Policy Networks. ; การศึกษาวิจัยของ Mendizabal. (October 2006: 2) เรื่อง Building Effective Research Policy Networks: Linking Function and Form. ; การศึกษาวิจัยของ ของ Rethemeyer. (n.d.) Dissertation Summary: Policy Communication in the Information Age และสอดคล้องกับ ความคิดของนักวิชาการด้านนโยบาย เช่น Boyer (1971: 120) เรื่อง Policy Making by Government Agencies: The National Administrative System. ; Lindblom. and Woodhouse. (1993: 73-77). เรื่อง The policy – Making Process. ; Anderson. (1994: 105-106). เรื่อง Public Policy Making: An Introduction. ; Guy. (2001: 189-191). เรื่อง The Politics of Bureaucracy ; Wallace. and Wallace. eds. (2000: 35-36). เรื่อง Policy Making in the European Union ที่ว่า เครือข่ายมี ความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย

4. สิ่งแวดล้อม

4.1 ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า สิ่งแวดล้อมภายใน มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของ คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าสิ่งแวดล้อม ภายใน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มีการเปลี่ยนแปลงย่อม

มีผลต่อการกำหนดนโยบาย ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของนักวิชาการด้านนโยบาย เช่น Birkland (2001: 194-229) เรื่อง An Introduction to the Policy Process: Thesis, Concepts, and Models of Public Policy Making.; Prokhovnik, ed. (2005: 135) เรื่อง Making Policy, Shaping Lives. ที่ว่าการเมืองมีอิทธิพลสำคัญในการพัฒนานโยบายที่ไร้ความสามารถในการปฏิบัติ และงานวิจัยของ Wittenbrinck. (2005). เรื่อง Democratizing Decision-Making: Policy-Process Innovation and the Integration of Gender and Environmental Concerns in Canada and Germany. ที่ว่าสิ่งแวดล้อมภายในมีผลกับส่วนของระบบทั้งหมด

4.2 ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า สิ่งแวดล้อมภายนอก มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ผู้วิจัยเห็นว่าสิ่งแวดล้อมภายนอกโดยเฉพาะในยุคปัจจุบันย่อมส่งผลกระทบต่อ การกำหนดนโยบายได้อย่างรวดเร็ว หากคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ไม่สามารถรู้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมภายนอก อาจก่อให้เกิดปัญหากระทบต่อการพัฒนาประเทศได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Miyaoka. (1997: 9-14) เรื่อง Foreign Pressure and the Japanese Policymaking Process: A Theoretical Framework สรุปได้ว่า นโยบายต่างประเทศมีผลต่อลักษณะการกำหนดนโยบายได้. ; ผลการวิจัยของ David Ray Andersen, Doctor of Philosophy, (2004: Abstract) เรื่อง Foreign Policy Decision-Making And Violent Non-State Actors และผลการวิจัยของ Christine Mahon (2005: Abstract) เรื่อง Advocacy In The United States And The European Union สรุปได้ว่าระบบโลกได้มีอำนาจเหนือและครอบงำในการกำหนดนโยบายของสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป และสอดคล้องกับงานของนักวิชาการหลายท่าน เช่น Birkland (2001: 194-229). เรื่อง An Introduction to the Policy Process: Thesis, Concepts, and Models of Public Policy Making.; Heywood. (2003). เรื่อง Political Ideologies: An Introduction. ; Andersen (2004: 51). เรื่อง FOREIGN POLICY DECISION-MAKING AND VIOLENT NON-STATE ACTORS. ; Wallace. and Wallace. eds. (2000: 35-36). เรื่อง Policy Making in the European Union. และ Prokhovnik, ed. (2005: 60).เรื่อง Making Policy, Shaping Lives. ที่ว่าสิ่งแวดล้อมภายนอกมีผลกับส่วนของระบบทั้งหมด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าวได้ข้อค้นพบที่สำคัญ ซึ่งผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ 3 รูปแบบ คือ ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับต่อๆ ไป และเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ในกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 กลุ่มต่างๆ หรือเครือข่ายต่างๆ ไม่มีโอกาสในการเสนอความต้องการหรือการเสนอความคิดเห็นริเริ่มโดยตรง แต่เป็นการมาให้ความเห็นชอบตามกรอบหรือประเด็นที่ทางคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้จัดทำไว้แล้ว ผู้วิจัยจึงขอเสนอให้มีการกำหนดเป็นนโยบายให้ กลุ่มต่างๆ หรือเครือข่ายต่างๆ เช่น องค์กรวิชาชีพครู ได้เข้ามาเสนอความต้องการหรือการเสนอความคิดเห็นริเริ่มโดยตรง ในขั้นตอนของปัจจัยนำเข้าและขั้นตอนอื่นๆ ทุกขั้นตอน

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ไม่มีการนำผลจากการทำวิจัยหรืออีกนัยหนึ่งคือไม่มีการใช้ผลการวิจัยด้านการศึกษาโดยตรงมาเป็นฐานในการกำหนดนโยบายทางการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ผู้วิจัยเห็นว่าการทำวิจัยเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการกำหนดนโยบาย เป็นการศึกษาเพื่อหาทางเลือก เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าปัญหานี้เป็นปัญหาที่มีความเหมาะสมและจำเป็นอย่างแท้จริง จึงขอเสนอให้มีการกำหนดเป็นนโยบายให้มีการวิจัยเฉพาะด้านการศึกษา และให้นำผลหรือข้อมูลที่ได้มาใช้ในกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับต่อๆ ไป

2. ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

เพื่อให้การปฏิบัติเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายเป็นไปตามหลักการทางวิชาการ นโยบาย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 จากผลการวิจัยพบว่า ในกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 นั้น ไม่มีการจัดทำเป็นวาระ (Agenda setting) ซึ่งการจัดทำเป็นวาระเป็นการพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่จะต้องแก้ไข จึงขอเสนอให้มีการเพิ่มขั้นตอนการจัดทำเป็นวาระในกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับต่อๆ ไป

2.2 จากผลการวิจัยพบว่า ในกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 นั้น ไม่มีการวิเคราะห์ทางเลือกและการเสนอทางเลือกนโยบาย การนำแนวทางเลือกที่ดี ที่เหมาะสม มาจัดทำเป็นร่างนโยบายเบื้องต้น จึงขอเสนอให้มีการเพิ่มขึ้นตอนการวิเคราะห์ทางเลือกและการเสนอทางเลือกนโยบาย ในกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับต่อไป

2.3 จากผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติส่วนหนึ่ง ที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ส่วนหนึ่งยังขาดความรู้ในเรื่องของกระบวนการจัดทำนโยบาย จึงขอเสนอให้มีการให้ความรู้โดยการฝึกอบรมหรือโดยวิธีการอื่นๆ แก่เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะทำให้กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

เพื่อให้นโยบายผู้บริหารกับกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มีการศึกษาอย่างลึกซึ้ง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรดำเนินการศึกษาวิจัยในเรื่องต่อไปนี้

จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า อุปสรรคในการวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 คือ การเข้าถึงข้อมูลบางอย่างมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาและแหล่งข้อมูล

ในส่วนของเรื่องระยะเวลา ผู้วิจัยขอเสนอแนะให้ผู้วิจัยในอนาคตควรจัดให้มีการวิจัยการวิเคราะห์การกำหนดนโยบายฯ ในระยะเวลาที่ใกล้เคียงกับระยะเวลาของการเริ่มกระบวนการทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด เนื่องจากการศึกษาในลักษณะนี้ส่วนหนึ่งได้จากการสัมภาษณ์บุคคล ซึ่งระยะเวลามีผลต่อความทรงจำในรายละเอียด

ในเรื่องแหล่งข้อมูลที่นอกเหนือจากบุคคล เช่น ข้อมูลที่ได้จากเอกสารต่างๆ พบว่าการจัดเก็บรักษายังขาดความสมบูรณ์และไม่เป็นระบบเท่าที่ควร ในอนาคตจึงขอเสนอแนะให้ นอกเหนือจากการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบยิ่งขึ้นก็ควรให้มีการวิจัยหาวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เอกสารต่างๆ อย่างเป็นระบบโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อให้ได้วิธีการและเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554): สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน. แหล่งที่มา: http://72.14.235.104/search?q=cache:wD-8DjDu5EoJ:www.prd.go.th/p_2549/govthai_.php
- กุลธนะ ธนาพงศธร. (2519). **หลักการกำหนดนโยบายของรัฐ**. มปท.
- กุลธนะ ธนาพงศธร. (2522). **การพัฒนานโยบาย: เอกสารการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ ฉบับที่ 27. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์**.
- กุลธนะ ธนาพงศธร. (2522). **นโยบายของรัฐ: อะไร ทำไม และอย่างไร**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุรงค์. (2544). **นโยบายสังคมและสวัสดิการสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เกียรติชัย พงษ์พานิช. (2544). **แนวคิดและกระบวนการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพมหานคร: เค.อาร์. พับลิชชิ่ง.
- แก้วคำ ไกรสรพงษ์. (2548). **หลักนโยบายสาธารณะยุคใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำรา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขวัญศรี ศรีสงวน. (2545). **การเมืองภายในการกำหนดนโยบายการปฏิรูประบบราชการ: ศึกษากรณีการจัดตั้งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (ม.ป.ป.). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2549)** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2549) : ฉบับสรุป**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, สำนักงาน. (2504). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่หนึ่ง ระหว่างระยะเวลา พ.ศ. 2504 - 2506 และถึง พ.ศ. 2509**. กรุงเทพมหานคร: มปท.

สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, สำนักงาน. (2504). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่หนึ่ง** ระหว่างระยะเวลา พ.ศ. 2504 – 2506 และถึง พ.ศ. 2509 ระยะเวลาที่สอง (พ.ศ. 2507-2509). กรุงเทพมหานคร: มปท.

สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, สำนักงาน. (2510). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สอง พ.ศ. 2510 – 2514**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี.

สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, สำนักงาน. (2515). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สาม พ.ศ. 2515 – 2519**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2520). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สี่ พ.ศ. 2520 – 2524**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2525). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ห้า พ.ศ. 2525 – 2529**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2530). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่หก พ.ศ. 2530 – 2534**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2535). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่เจ็ด พ.ศ. 2535 – 2539**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2540). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่แปด พ.ศ. 2540 – 2544**. กรุงเทพมหานคร: เม็ดทรายพริ้นติ้ง.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2541). **การปรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2541 – 2544**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2542). การติดตามผลการพัฒนาใน 2 ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8. **ในเอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง 2 ปีแรกของแผนฯ 8**. วันศุกร์ที่ 9 เมษายน 2542 ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพมหานคร.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2543). รายงานภาพรวมการ
พัฒนาและผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม ในระยะครึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8. **ใน**
เอกสารประกอบการสัมมนา วิสัยทัศน์และแนวทางการพัฒนาของประชาชน
ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549). วันที่ 16 – 18 มีนาคม 2543
ณ โรงแรมสีมาธานี จังหวัดนครราชสีมา.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2543). ผลการพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะครึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8. **ในเอกสาร**
ประกอบการสัมมนา ระดมความคิดเห็นระดับชาติ กรอบวิสัยทัศน์ และทิศทาง
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9. วันพุธที่ 10 พฤษภาคม 2543 ณ ห้องบางกอกคอนเวนชัน
เซ็นเตอร์ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า กรุงเทพมหานคร.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). **แผนพัฒนา**
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่เก้า พ.ศ. 2545 – 2549. กรุงเทพมหานคร: โรง
พิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). กรอบประเมินการ
ระดมความคิดเห็น **ในเอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2545 เรื่อง “การ**
พัฒนาศักยภาพคนไทย: หนทางสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้”. วันศุกร์ที่ 21
มิถุนายน 2545 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัด
นนทบุรี. กรุงเทพมหานคร : มปท..

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2546). **แผนฯ 9 ฉบับ**
ประชาชน. กรุงเทพมหานคร: ศรีเมืองการพิมพ์.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2547). รายงานการติดตาม
ประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ: ครึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9. **ใน**
เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2547 ของ สศช. เรื่อง เศรษฐกิจนอกระบบ
กับการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ วันพฤหัสบดีที่ 24 มิถุนายน 2547 ณ ศูนย์
แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพมหานคร: มปท..

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2547). รายงานการติดตาม
ผลการพัฒนาในระยะครึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ระดับภาค **ในเอกสารประกอบการ**
ประชุมประจำปี 2547 ของ สศช. เรื่อง เศรษฐกิจนอกระบบกับการบริหารจัดการ
ที่ดีของภาครัฐ วันพฤหัสบดีที่ 24 มิถุนายน 2547 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม
อิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพมหานคร: มปท..

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2547). รายงานการประเมินนโยบายเศรษฐกิจรากหญ้าและหลักประกันสังคม ปี 2546 **ในเอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2547 ของ สศช. เรื่อง เศรษฐกิจนอกระบบกับการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ**. วันพฤหัสบดีที่ 24 มิถุนายน 2547 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพมหานคร: มปท..

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2547). ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเศรษฐกิจนอกระบบ **ในเอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2547 ของ สศช. เรื่อง เศรษฐกิจนอกระบบกับการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ**. วันพฤหัสบดีที่ 24 มิถุนายน 2547 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพมหานคร: มปท..

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2548). อนาคตเศรษฐกิจไทย : ก้าวต่อไปสู่ความเข้มแข็งและยั่งยืน **ในเอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2548 ด้านยุทธศาสตร์และเศรษฐกิจมหภาค**. วันศุกร์ที่ 16 กันยายน 2548 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ กรุงเทพมหานคร: มปท..

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2548). **สรุปผลการจัดเวทีระดับหมู่บ้าน ใน 6 ภูมิภาค เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10**. กรุงเทพมหานคร: มปท..

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (มปป). **รายงานผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในระยะครึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่เก้า (พ.ศ. 2545 – 2549)**. กรุงเทพมหานคร: มปท.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2549). (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554). **ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group)**. วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: มปท.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2549). ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารจัดการประเทศสู่ความยั่งยืน. **ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group)**. วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: มปท.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2549). ยุทธศาสตร์การพัฒนานวัตกรรมความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างควมมั่นคงของฐาน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. **ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดับความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group).** วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปริ้นซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: มปท.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2549). ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมเป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ. **ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดับความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group).** วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปริ้นซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: มปท.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2549). ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพคนและสังคมไทยสู่สังคมภูมิปัญญาและการเรียนรู้. **ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดับความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group)** วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปริ้นซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: มปท.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2549). ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและแข่งขันได้ในช่วงศตวรรษแห่งเอเชีย. **ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดับความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group).** วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปริ้นซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: มปท.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2549). (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554). **ในเอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2549 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 : สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน.** วันศุกร์ที่ 30 มิถุนายน 2549 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรพรินต์ติ้ง.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2549). รายงานการติดตามผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549). **ในเอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2549 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 : สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน.** วันศุกร์ที่ 30 มิถุนายน 2549 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรพรินต์ติ้ง.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2549). ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารจัดการประเทศสู่ความยั่งยืน. **ในเอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2549 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 : สังคมที่มีความสุข**

อย่างยั่งยืน. วันศุกร์ที่ 30 มิถุนายน 2549 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี: สหมิตรพรินติ้ง.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2549). ยุทธศาสตร์การพัฒนามาตรฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. **ในเอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2549 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 : สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน.** วันศุกร์ที่ 30 มิถุนายน 2549 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี กรุงเทพมหานคร: สหมิตรพรินติ้ง.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2549). ยุทธศาสตร์การสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมเป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ. **ในเอกสาร ประกอบการประชุมประจำปี 2549 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 : สังคมที่มีความสุข อย่างยั่งยืน.** วันศุกร์ที่ 30 มิถุนายน 2549 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรพรินติ้ง.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2549). ยุทธศาสตร์การ พัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมภูมิปัญญาและการเรียนรู้. **ในเอกสาร ประกอบการประชุมประจำปี 2549 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 : สังคมที่มีความสุข อย่างยั่งยืน.** วันศุกร์ที่ 30 มิถุนายน 2549 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรพรินติ้ง.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2549). ยุทธศาสตร์การปรับ โครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน. **ในเอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2549 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 : สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน** วันศุกร์ที่ 30 มิถุนายน 2549 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัด นนทบุรี. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรพรินติ้ง.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2549). (ร่าง) แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) : สาระสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10. **ในเอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2549 เรื่อง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 : สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน.** วันศุกร์ที่ 30 มิถุนายน 2549 ณ ศูนย์ แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพมหานคร: มปท.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2549). รายงานสรุปผลการ ประชุมประจำปี 2549 ของ สศช.: **ในเอกสารเรื่อง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 : สังคมที่**

- มีความสุขอย่างยั่งยืน.** วันศุกร์ที่ 30 มิถุนายน 2549 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรพรีนติ้ง.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2549). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบ พ.ศ. 2550 – 2554.** กรุงเทพฯ: วิ.เจ. พรีนติ้ง.
- คณิต สัญญภูมิ. (2529). ปัญหาและทางออกในการจัดการศึกษาเพื่อการพึ่งตนเอง. **ในรายงานการประชุมทางวิชาการ.** 21-22 มิถุนายน 2529 : 1-2 ณ ห้องสัมมนาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มปท.
- จุมพล นิมพานิช. (2547). **การวิเคราะห์นโยบาย ขอบข่าย แนวคิด ทฤษฎี และกรณีตัวอย่าง.** นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เจือจันทร์ จงสถิตย์อยู่. (2529). แผนพัฒนาการศึกษากับการพึ่งตนเอง. **ในรายงานการประชุมทางวิชาการ.** 21-22 มิถุนายน 2529 : 1-2 ณ ห้องสัมมนาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มปท.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2529). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต่อการจัดการศึกษาไทย. **ในรายงานการประชุมทางวิชาการ.** 21-22 มิถุนายน 2529 : 1-2 ณ ห้องสัมมนา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มปท.
- ชูบ กาญจนประกร. (2502). **หลักรัฐประศาสนศาสตร์** (เอกสารโรเนียว) คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2522). **การบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบ บทสำรวจพรมแดนแห่งความรู้แนววิพากษ์.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- दनัย เทียนพุ่ม (บรรณารักษ์), (2532). **การวิจัยเชิงนโยบาย: รูปลักษณ์ใหม่ของการกำหนดอนาคต.** กรุงเทพฯ: สมาคมวิจัยสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย. หน้า 55-71, 209-231.
- ถวัลย์รัฐ วรเทพพุดมิพงษ์. (2540). **การกำหนดและการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ : ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2538). **เทคนิควิธีการวิเคราะห์นโยบาย: รวมบทความ เล่มที่ 9.** พิมพ์ครั้งที่ 9 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2539). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2544). **เทคนิควิธีการวิเคราะห์นโยบาย.** พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธัญวัฒน์ รัตนศักดิ์. (2546). **นโยบายสาธารณะ**. เชียงใหม่: คณิ่งนิจการพิมพ์.

ธวัชชัย ยงกิตติกุล. (2532). “**ประสบการณ์และข้อเสนอในการทำวิจัยเชิงนโยบาย**” **ในการวิจัยเชิงนโยบาย: รูปลักษณะใหม่ของการกำหนดอนาคต**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ทำปกเจริญผล.

ธีรพร วัฒนกุล. (2549). **การกำหนดนโยบายในการจัดตั้งสถาบันประกันเงินฝาก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, สาขาปรัชญา (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

นโยบายสาธารณะ. (2547). เอกสารประกอบการสอนวิชาการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ. คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา)

นวลจิตต์ เขาวกิตติพงศ์. (2545). **การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.

นิตา ชูโต. (2548). **การวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: พรินต์โพร.

บุญทัน ดอกไธสง. (2535). **การจัดการองค์การ**, กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2534). **เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กทม.: B&B.

ประชุม รอดประเสริฐ. (2543). **นโยบาย และหลักการวางแผน : หลักการและทฤษฎี**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: เนติกุลการพิมพ์.

ประชุม รอดประเสริฐ. (2547). **นโยบายและการวางแผน : หลักการและทฤษฎี**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.

ประนอม รอดคำดี. (2529). ปัญหาและทางออกในการจัดการศึกษาเพื่อการพึ่งตนเอง. **ใน รายงานการประชุมทางวิชาการ**. 21-22 มิถุนายน 2529 : 1-2 ณ ห้องสัมมนา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มปท.

ประเวศ วะสี. (2547). **กระบวนการนโยบายสาธารณะ**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสาธารณะสุขแห่งชาติ.

ปรัชญา เวสารัชช์. (2545). **หลักการจัดการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.

ปรีชา วงศ์อนุตรโรจน์. (2542). **การจัดและการบริหารอาชีวศึกษา**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

แผน 10 **ควรจะไปในทิศทางไหน: พัฒนาคนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. แหล่งที่มา:

[http://www.southhpp.org/index.php?file=article&obj=forum\(419\)&PHPSESSID=d843360f1df441bb8b86c321ec3a562e](http://www.southhpp.org/index.php?file=article&obj=forum(419)&PHPSESSID=d843360f1df441bb8b86c321ec3a562e).

- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เกี่ยวข้องกับสมาชิกวุฒิสภามากน้อยเพียงใด.
 จดหมายข่าว แผนฯ 10, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
 ปีที่ 3 ฉบับที่ 4 เดือนมีนาคม 2548. แหล่งที่มา:
http://www.nesac.go.th/office/onesac_papers/papers_files/paper_12.php
- แผนฯ 10. ไทยรัฐ ปีที่ 57 ฉบับที่ 17697 วันพุธ ที่ 5 กรกฎาคม 2549. แหล่งที่มา:
http://www.thairath.co.th/content_education.html
- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2529). ผลกระทบของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต่อการ
 จัดการศึกษาไทย **ในรายงานการประชุมทางวิชาการ**. 21-22 มิถุนายน 2529 : 1-2
 ณ ห้องสัมมนาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มปท.
- พัชรี สีโรส. (2534). การเมืองของกระบวนการนโยบาย **ในปัญหาผู้นำกับกระบวนการกำหนด
 นโยบายแห่งชาติ**, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.
- พัชรี สีโรส. (2540). “การวิเคราะห์นโยบายโดยวิธีศึกษากระบวนการนโยบาย” **ใน 9 ปี EPA**
 กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- พิทยา บวรวัฒนา, (2526). **รัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทย**. ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร:
 โอเดียนส์.
- พิทยา บวรวัฒนา. (2540). **รัฐประศาสนศาสตร์**, เอกสารประกอบการศึกษาวិชา ร.696
 ขอบข่ายวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (อัด
 สำเนา)
- พิทยา บวรวัฒนา. (2543). **รัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎี และแนวการศึกษา (ค.ศ. 1970 -
 ค.ศ. 1980)**. ครั้งที่ 7 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิทยา บวรวัฒนา. (2544). **ทฤษฎีองค์การสาธารณะ**. ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ: ศักดิโสภณาการ
 พิมพ์.
- พิมลจรรย์ นามวัฒน์. (2541). “การกำหนดนโยบายสาธารณะ” **นโยบายสาธารณะและการ
 วางแผน**. พิมพ์ครั้งที่ 15. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และ ทิศนา แชมมณี. (2540). **พัฒนาการด้านการศึกษาไทยในสมัย
 รัชกาลที่ 9**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญจันทร์ ทัพประเสริฐ. (2542). **อดีต ปัจจุบัน อนาคต ของการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ:
 สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- ไพฑูรย์ สีนลาร์ตน์. (2529). คำกล่าวเปิดการประชุมทางวิชาการ **ในรายงานการประชุมทาง
 วิชาการ** 21-22 มิถุนายน 2529 : 1-2 ณ ห้องสัมมนาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มปท.

- ภาณุวัฒน์ ภัคดีวงศ์. (2540). **การวิเคราะห์เชิงการเมืองของพัฒนาการและทางเลือกในการพัฒนานโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มณฑิยา กล้าการชาย. (2529). **ปัญหาและทางออกในการจัดการศึกษาเพื่อการพึ่งตนเอง**. ใน **รายงานการประชุมทางวิชาการ**. 21-22 มิถุนายน 2529 : 1-2 ณ ห้องสัมมนาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มปท.
- มานพ จันทร์เทศ. (2544). **การนำเสนอรูปแบบการพัฒนานโยบายของสถาบันราชภัฏ**. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, ภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มยุรี อนุমানราชชน. (2547). **นโยบายสาธารณะ แนวคิด กระบวนการ และการวิเคราะห์**. เชียงใหม่: คณีนิจการพิมพ์.
- ระพี สาคริก. (2529). **การศึกษากับการพึ่งตนเอง ในรายงานการประชุมทางวิชาการ**. 21-22 มิถุนายน 2529 : 1-2 ณ ห้องสัมมนาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มปท.
- วิชัย ต้นศิริ. (2544). **สถาบันบริหาร คณะรัฐมนตรีและระบบราชการ การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน**. กรุงเทพฯ: วิ.เจ.พรินติ้ง.
- วิโรจน์ สารวัตนะ. (2536). **นโยบายด้านการศึกษาของคณะรัฐมนตรี คณะที่ 1-51**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ.
- ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2533). **นโยบายสาธารณะ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2540). **นโยบายสาธารณะ**. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2544). **การวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2548). **นโยบายสาธารณะ**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สฎีป เศรษฐกิจ เจาะเบื้องลึกแผนพัฒนาฯ10 เปิดแนวคิดนอกกรอบสู่ความยั่งยืน. ไทยรัฐ ปีที่ 57 ฉบับที่ 17697 วันพุธ ที่ 5 กรกฎาคม 2549. แหล่งที่มา: http://www.thairath.co.th/content_education.html
- สภาพัฒน์ได้ตัว"ชีวิต"แผน10. ประชาชาติธุรกิจ วันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2549 ปีที่ 30 ฉบับที่ 3809(3009) หน้า 21. แหล่งที่มา: http://www.matichon.co.th/prachachart/prachachart_detail.php?s_tag=02p0110130749&day=2006/07/13

- สุพิน เกชาคุปต์. (2539). **พฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภาวค์ จันทวานิช. (2546). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาวค์ จันทวานิช. (2546). **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนทร สุนันชัย. (2529). ผลกระทบของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต่อการจัดการศึกษาไทย **ในรายงานการประชุมทางวิชาการ**. 21-22 มิถุนายน 2529 : 1-2 ณ ห้องสัมมนาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มปท.
- เสนห์ จามริก. (2529). ผลกระทบของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่มีต่อการจัดการศึกษาเพื่อการพึ่งตนเอง **ในรายงานการประชุมทางวิชาการ**. 21-22 มิถุนายน 2529 : 1-2 ณ ห้องสัมมนาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มปท.
- เสนห์ จามริก. (2537). **สังคมไทยกับการพัฒนาที่ก่อปัญหา**. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- เสนาะ ตีเขารวี. (2541). **การสื่อสารในองค์กร**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์. (2529). แผนพัฒนาการศึกษากับการพึ่งตนเอง. **ในรายงานการประชุมทางวิชาการ**. 21-22 มิถุนายน 2529 : 1-2 ณ ห้องสัมมนาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มปท.
- สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์. (2529). ผลกระทบของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต่อการจัดการศึกษาไทย **ในรายงานการประชุมทางวิชาการ**. 21-22 มิถุนายน 2529 : 1-2 ณ ห้องสัมมนาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มปท.
- สมรักษ์ รักษาทรัพย์. (มปป). **ขั้นตอนของการวิจัย ในเอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ**. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 15 – 19 สิงหาคม 2526. มปท. (อัดสำเนา).
- สมบัติ อ่างธัญวงศ์. (2531). **การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะเชิงประจักษ์: ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อนโยบายการประถมศึกษาของไทย (พ.ศ. 2523-2527)**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมบัติ อ่างธัญวงศ์. (2546). **นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมาธรรม.

- สำนักงานงบประมาณ. (2542). **งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ 2542**. กรุงเทพฯ: พี. เอ. ดีฟวิง.
- สำนักงานงบประมาณ. (2543). **งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ 2543**. กรุงเทพฯ: พี. เอ. ดีฟวิง.
- สำนักงานงบประมาณ. (2544). **งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ 2544**. กรุงเทพฯ: พี. เอ. ดีฟวิง.
- สำนักงานงบประมาณ. (2545). **งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ 2545**. กรุงเทพฯ: พี. เอ. ดีฟวิง.
- สำนักงานงบประมาณ. (2546). **งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ 2546**. กรุงเทพฯ: พี. เอ. ดีฟวิง.
- สำนักงานงบประมาณ. (2547). **งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ 2547**. กรุงเทพฯ: พี. เอ. ดีฟวิง.
- สำนักงานงบประมาณ. (2548). **งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ 2548**. กรุงเทพฯ: พี. เอ. ดีฟวิง.
- สำนักงานงบประมาณ. (2549). **งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ 2549**. กรุงเทพฯ: พี. เอ. ดีฟวิง.
- สำนักงานงบประมาณ. (2550). **งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ 2550**. กรุงเทพฯ: พี. เอ. ดีฟวิง.
- สำราญ มีแจ้ง. (2544). **การประเมินโครงการทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: นิชินแอดเวอร์ไทซิงกรุ๊ป.
- วรเดช จันทรศร. (2537). “การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ” **ในเอกสารประกอบการศึกษาชุดวิชา นโยบายสาธารณะและการวางแผน สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรเดช จันทรศร. (2543). **รัฐประศาสนศาสตร์ ขอบข่ายในทศวรรษใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สหายบลิ๊กและการพิมพ์.
- วรเดช จันทรศร และอุทัย เลหาวิเชียร. (2528). **การบริหารการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2540). **กระบวนทัศน์ใหม่: การจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคล**. นนทบุรี: SR Printing Limited Partnership.

- วิโรจน์ สารรัตน์. (2536). **นโยบายด้านการศึกษาของคณะรัฐมนตรี คณะที่ 1-51.**
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิทยวิสุทธิ์.
- วิวัฒน์ชัย อัครถาวร. (2529). ผลกระทบของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต่อการจัดการศึกษาไทย **ในรายงานการประชุมทางวิชาการ.** 21-22 มิถุนายน 2529 : 1-2 ณ ห้องสัมมนาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อศิน รพีพัฒน์. ชัยนิตย์ วรรณระภูติ. อมรา พงศาพิชญ์. สุภาวงศ์ จันทวานิช. และฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ. (2546). **คู่มือการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่องานพัฒนา.** พิมพ์ครั้งที่ 4.
ขอนแก่น: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อภิชัย พันธเสน. (2529). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต่อการจัดการศึกษาไทย. **ในรายงานการประชุมทางวิชาการ.** 21-22 มิถุนายน 2529 : 1-2 ณ ห้องสัมมนาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มปท.
- อมร รักษาสัตย์. (2522). การพัฒนานโยบาย. ใน **นโยบายของรัฐ.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรรถธรรม พรหมมะ. (2534). **การใช้เทคนิคการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะในส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจด้านเศรษฐกิจและสังคม.** วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต, สาขาการบริหารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อุทัย ดุลยเกษม. (2529). แผนพัฒนาการศึกษากับการพึ่งตนเอง. **ในรายงานการประชุมทางวิชาการ.** 21-22 มิถุนายน 2529 : 1-2 ณ ห้องสัมมนาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มปท.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2527). การพัฒนานโยบาย. **ในโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการวางแผนและการบริหารการประถมศึกษาระดับจังหวัด.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2546). **นโยบายและวิธีการเขียนนโยบาย.** กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา).
- โอวาท สุทธนารักษ์. (2529). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต่อการจัดการศึกษาไทย. **ในรายงานการประชุมทางวิชาการ.** 21-22 มิถุนายน 2529 : 1-2 ณ ห้องสัมมนาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มปท.

ภาษาอังกฤษ

- Andersen, Ray, David. (2004) **FOREIGN POLICY DECISION-MAKING AND VIOLENT NON-STATE ACTORS**. Dissertation submitted to the Faculty of the Graduate School of the University of Maryland, College Park in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy.
- Anderson, E., James. (1975). **Public Policy Making**. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Anderson, J. (Ed.). (1976). **Case in Public Policy**. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Anderson, E., James. (1979). **Public Policy Making**. 2 nd ed. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Anderson, E., James. (1984). **Public Policy Making**. 3 rd New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Anderson, E., James. (1990). **Public Policy Making: An introduction**. Boston: Houghton Mifflin company.
- Anderson, E., James. (1994). **Public Policy Making: An Introduction**. Second Edition. Boston: Houghton Mifflin Company.
- Anderson, J., E. (1975). **Public Policy – Making**. New York: Proeger Publishers.
- Anderson, J., ed. (1976). **Case in Public Policy**. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Anderson, J., E. (2006). **Public policymaking: an introduction**. Boston: Houghton Mifflin Company.
- Anderson, S., Svein. and Eliassen, A., Kjell. (2001). **Making Policy in Europe**. Second Edition. London: The Cromwell Press.
- Baker, R.J.S. (1972). **Administrative Theory and Public Administration**. London: Hutchinson University Library.
- Baker, Robert F., et al. (1975). **Public Policy Development**. U.S.A.: John Wiley & Son.
- Baradat, P., Leon. (1997). **Political Ideologies: Their Origins And Impact**. 6 th. ed. New Jersey: Prentice Hall.
- Bardach, Eugene. (2005). **A Practical Guide for Policy Analysis: The Eightfold Path to More Effective Problem Solving**. 2 nd. ed. United States: CQ Press.

- Barnard, Chester. (1938). **The Functions of the Executive**. Cambridge: Harvard University Press.
- Barnard, Chester (1984) **Organization & Management**. Cambridge: Harvard University Press.
- Batteson, Charles. (1995). **Autobiographies and interviews as means of "access" to elite policy making in education**. *British Journal of Educational Studies* ; v.43 (June 1995) 201-216.
- Bauman, C., Paul. (1996). **Governing Education: Public Sector Reform or Privatization**. Needham Heights: Allyn & Bacon.
- Birkland, A., Thomas. (2001). **An Introduction to the Policy Process: Thesis, Concepts, and Models of Public Policy Making**. New York: M.E. Sharpe.
- Birkland, A., Thomas. (2005). **An Introduction to the Policy Process: Thesis, Concepts, and Models of Public Policy Making**. Second Edition. New York: M.E. Sharpe.
- Boyer, W., William. (1971). **Policy Making by Government Agencies: The National Administrative System**. New York: John Wiley & Sons, 1971, p.120.
- Boyne, A., George., Farrell, Catherine., Law, Jennifer., Powell, Martin. And Walker, M., Richard. (2003). **Evaluating public management reforms : Principles and practice**. Buckingham: Open University Press.
- Breuer, D., Garry & Peter deLeon. (1983). **The foundation of Policy Analysis**. Homewood, Illinois: The Dorsey Press.
- Clemon, S., Randall. and McBeth, K., Mark. (2001). **Public Policy Praxis Theory and Pragmatism : A Case Approach**. New Jersey: Prentice-Hall.
- Clemon, S., Randall. and McBeth, K., Mark. Public Policy Praxis Theory and Pragmatism: A Case Approach. New Jersey: Prentice-Hall, Inc. 2001
- Cochran L. Charles and Malone F. Eloise. (1995). **Public Policy : perspectives and Choices**. U.S.A.: McGraw-Hill.
- Cockrel, Jerri. (1997). **Public Policymaking in America**. University of Kentucky Available from: <http://www.ca.uky.edu/agc/pubs/ip/ip19/ip19.pdf>
- Coom, H. Philip. (1970). **What is Education Planning**. Vol.1: Fundamentals of Education Planning. UNESCO: International Institute for Education Planning.

- Cotterrell, Lin. (June 2006). **What Political and Institutional Context Issues Matter for Bridging Research and Policy?: A literature review and discussion of data collection approaches.** London: Overseas Development Institute.
- Coulby, David. and Zambeta, Evie., eds. (2005). **World Yearbook of Education 2005: Globalization and Nationalism in Education.** Oxon: RoutledgeFalmer.
- CQ Researcher. (2007). **Issues for Debate in American Public Policy.** Washington, DC: CQ Press, a division of Congressional Quarterly. p.1-45.
- David, L., Weimer. and Aidan, R., Vining. (1992). **Policy Analysis: Concepts and Practice.** Second Edition. New Jersey: Prentice-Hall.
- Davis, Keith. (1969). **Human Relation at Work.** New York: Mc Graw – Hill.
- Dluhy, J., Milan. and Lind, R. (1967). **Skill Phases in the Policy Process.** in John E. Tropman ,and et.al. (eds.) *Strategiev Perspectives on Social Policy* New York; Pergamon Press, p.82-89.
- Douglas, R., Bunker. (1976). **Policy Sciences Perspective on Implementation Process.** in John, E., Tropman. and et.al. (eds.) *Strategies Perspectives on Social Policy* New York; Pergamon Press, p.137-138.
- Dror, Yehezkel. (1968). **Planning Process: A Facet Design.** *International Review of Administrative Science.* Vol.29, No1.
- Dror, Y. Ventures (1971). **Policy Sciences: Concepts and Applications.** New York: American Elsevier,
- Dunn, N., William. (1981). **Public Policy Analysis: An Introduction.** New Jersey: Prentice-Hall.
- Dunn, N., William., ed. (1986). **Policy Analysis: Perspectives, Concepts and Methods.** New Jersey: Prentice-Hal.
- Dunn, N., William. (1994). **Public Policy Analysis: An Introduction.** Second Edition New Jersey: Prentice-Hall.
- Dunn, N., William. (2004) **Public Policy Analysis: An Introduction.** Third Edition New Jersey: Prentice-Hall.
- Dye, R., Thomas. (1972). **Understanding Public Policy** Englewood Cliffs, N. J.; Prentice-Hall. Chapt. 12.

- Dye, R., Thomas. (1981). **Understanding Public Policy**. 4 th ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice – Hall.
- Dye, R., Thomas.. (1984). **Understanding Public Policy**. 5 th. ed. Englewood Cliffs , New Jersey: Prentice-Hall.
- Dye, R., Thomas. (1987). **Understanding Public Policy**. 6 th. ed. Englewood Cliffs , New Jersey: Prentice-Hall.
- Dye, R., Thomas. (1992). **Understanding Public Policy**. 7 th. ed. New Jersey: Prentice-Hall.
- Dye, R., Thomas. (1997). **Politics in States and Communities**. 9 th ed. New Jersey: Prentice-Hall.
- Dye, R., Thomas. (1998). **Understanding Public Policy**. 9th ed. Upper Saddle River, N.J.: Prentice-Hall.
- Dye, R., Thomas. (2001). **Top Down Policymaking**. New York: Chatham House Publishers of Seven Bridges Press LLC.
- Dye, R., Thomas. (2002). **Understanding Public Policy**, 10 th ed, New Jersey: Prentice-Hall.
- Dye, R., Thomas. and Harmou Zeigler. (1981). **The Irony of Democracy**. 5 th. ed. Monterey, California: Brooks Cole.
- Easton, David. (1960). **The Political System**. New York: Alfred A. Knoff.
- Easton, David. (1965). **A Framework for Political Analysis**. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Easton, David. (1965).. **A systems analysis of political life**. New York: Wiley.
- Easton, David. (1971). **The Political System: An Inquiry into the State of Political Science**. 2 nd ed. New York: Knopf, p. 130.
- Easton, David. (1979). **A Framework for Political Analysis**. University of Chicago Press, Chicago. c. 1965, Prentice Hall, Englewood Cliffs, N.J.
- Easton, David. (1979). **A Systems Analysis of Political Life**. University of Chicago Press, Chicago. c. 1965: John Wiley & Sons.
- Easton, David. (1981). **Political System**. 2 nd ed. University of Chicago Press, Chicago.

- Easton, David. (1981). **The Political System: An Inquiry into the State of Political Science**. 1953: Alfred A. Knopf, N.Y; 2 nd ed. 1971, 1981.
- Edwards III, George C. (1980). **Implementing Public Policy**. Washington: Congressional Quarterly Press.
- Edwards, Chris Federal. (2007). **Aid to the States: Historical Cause of Government Growth and Bureaucracy**. No. 593 May 22, 2007. (Chris Edwards is director of tax policy studies at the Cato Institute and author of Downsizing the Federal Government (2005). Available from: <http://www.cato.org/pubs/pas/pa593.pdf>
- Elazar, J., Daniel. (n.d.) **The states and the Political Setting**, in Ira Sharkansky (ed.), op. cit., p 171-185.
- Ellman, Michael. and Schouwstra, Marije. (2006). **A New Explanatory Model For Policy Analysis And Evaluation**. Available from: <http://www.tinbergen.nl/discussionpapers/06063.pdf>
- Evangelia, Koundouraki. (October, 2007). **The information cycle in the European Commission's policy-making process**, Vol. 12 No. 4, Available from: <http://InformationR.net/ir/12-4/colis/colisp07.html>
- EU Policy Making**. (2000) Available from: <http://web.clas.ufl.edu/users/kreppel/policymaking.pdf>
- Eyestone, Robert. (1984). **Public Policy Formation**. Greenwich Conn: Jai press.
- Fawcett, Louise. and Hurrell, Anderew., eds. (1981). **Regionalism in World Politics**. London: Selwood Printing.
- Fitz Gerald, Jerry and Fitz Gerald, Ardra F. (1987). **Fundamentals of Systems Analysis : Using Structured Analysis and Design Techniques**. Third Edition. Canada : John Wiley & Sons.
- Friedrich, J., Carl. (1963). **Man and his Government**. 9 New York: Mc Graw-Hill. p.379.
- Geenwood, T., William. (1965). **Management and Organizational Behavior: An Interdisciplinary Approach**. Ohio: South –Western Publising Co. p.222.
- George, C., Edward and Ira Sharkansky. (1978). **The Policy Predicament: Making and Implementing Public Policy**. San Francisco: W.H. Freeman. Chapter 10.

- Giovanni E. Reyes. (Sincronía Summer 2001). **The Policy Making Process and Models for Public Policy Analysis.** Available from: <http://sincronia.cucsh.udg.mx/poan.htm>
- Glueck, F., William. (1977). **Management.** Hinsdale, Ill.: The Dryden Press, 1977, p. 338-9.
- Greenwood, T., William. (1965). **Management and Organizational Behavior: An Interdisciplinary Approach.** Ohio; South – Western Publishing Co. p. 222
- Guess, M., George. and Farnham, G., Paul. (2000). **Cases in Public Policy Analysis.** Second Edition. Washington, D.C.: Georgetown University Press.
- Gupta, K., Dipak. (2001). **Analyzing Public Policy: Concepts , Tool, and Techniques.** Washington, D.C.: Congressional Quarterly.
- Gusfield, R., Joseph. (1981). **The Culture of Public Problem: Drinking – Driving and the Symbolic Order.** Chicago: The University of Chicago Press.
- Guy, B., Peter. (2001). **The Politics of Bureaucracy.** Fifth Edition. London: Routledge.
- Guy, B., Peters. (2007). **American Public Policy: Promise and Performance,** 7th Edition CQ Press, A Division of Congressional Quarterly Inc. 2007. Available from: <http://www.cqpress.com/cs/peters/chap1/study.asp>
- Haddad, D., Wadi. (1995). **Education policy-planning process: an applied framework.** UNESCO: International Institute for Educational Planning.
- Hainmann, Theo. and Scott, G., William. (1974). **Management I n the Modern Organization.** 2 nd ed. Boston: Houghton Mifflin Co. p. 6
- Hajer, A., Maarten. and Wagenaar, Hendrik., eds. (2003). **Deliberative Policy Analysis: Understanding Governance in the Network Society.** United Kingdom: The University of Cambridge Press.
- Harold, Koontz. (1964). **Principle of Management.** New York: Mcgraw Hill.
- Hayes, Wayne. (2004). **Public Policy Cycle: Agenda, Formulate, Implement, Budget, Evaluation.** Available from: <http://www.geocities.com/~profwork/pp/formulate/>.
- Heck, H., Ronald. (2004). **Studying Educational and Social Policy: Theoretical Concepts and Research Methods.** New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Hershey, M. R.. (2005). **Party politics in America.** New York: Pearson Longman.

- Heywood, Andrew. (2003). **Political Ideologies: An Introduction**. Third edition. New York: Palgrave Macmillan.
- Hill, Michael. ed. (1997). **The Policy Process: A reader**. 2 nd. ed. Prentice Hall: Harvester Wheatsheaf.
- Hogwood, W., Brain. and Gunn, A., Lewis. (1984). **Policy analysis for the real world**. New York: Oxford University.
- Hoy, W.K., and Miskel, C.G. (1991). **Educational administration theory research practice**. 4th ed. New York: McGraw hill.
- Irwin, G., Lewis. (2003). **The Policy Analyst s Handbook: Rational Problem Solving in a Political World**. New York: M.E. Sharpe.
- Institute of Development Studies, University of Sussex. (June 2006). **Understanding policy processes :A review of IDS research on the environment**. Available from: www.ids.ac.uk/ids/KNOTS.
- Jacop, E., Charles. (1966). **Policy and Bureaucracy**. Princeton,N.J.: N.T.D.Van Nostrand Co. p.3, 198.
- Jans, M., Theo. (2007). **A framework for public policy analysis and policy evaluation**. Vrije Universiteit Brussel. (n.p.).
- John, Peter. (2000). **Analysing Public Policy**. New York: Creative Print and Design.
- Jones, B. D. and Baumgartner, F. R. (2005). **The politics of attention: how government prioritizes problems**. Chicago: University of Chicago Press.
- Jones, O., Charles. (1984). **An Introduction to the Study of Public Policy**. Third Edition.(n.p.).
- Kahn, J., Alfred. (1969). **Theory and Practice of Social Planing**. New York: Russell Sage Foundation.. p. 130.
- Kassim, Hussein. , Menon, Anand. Peters, B., Guy. and Wright, Vincent. (2001). **The National Co-ordination of EU Policy: The European Level**. First published New York: Oxford University Press.
- Kast, E., Fremont. And Rosenzweig, E., Jame. (1974). **Organization and Management: A System Approach**. 2 nd. Tokyo: Mc. Graw-Hill.
- Kast, E., Fremont. And Rosenzweig, E., Jame. (1985) **Organization and Management: A System and Contingency Approach**. New York: McGraw-Hill.

- Kast, E., Fremont. And Rosenzweig, E., Jame. (1988) **Organization and Management: A Systems and Contingency Approach.**4th ed. New York: McGraw-Hill.
- Kath Pasteur. (2001). **Policy Processes.** Available from: <http://www.livelihoods.org/info/docs/PolPros.rtf>.
- Katz, Daniel and Kahn, Robert. (1966). **The Social Psychology of Organizations.** New York: John Wiley & Sons.
- Katz, Daniel and Kahn, L., Robert. (1978). **The Social Psychology of Organization.** 2nd ed. New York: John Wiley & Sons. p.20.
- Kauranen, Anni. (March 6th, 2006). **Considering the Effects of Offshoring in Education Policy Making.** Helsinki University of Technology.
- Kettl, F., Donald. (2000). **The Global Public Management Revolution: A Report On The Transformation Of Governance.** Washington, D.C.: The Brooking Institution.
- Kettl, F., Donald. (2005). **The Politics of The Administrative Process.** Washington, D.C.: CQ Press, a division of Congressional Quarterly Inc.. Part II System Theory p60-65.
- Kettl, F., Donald. (2007). **System under Stress: Homeland Security and American Politics.** Second Edition. Washington, D.C.: CQ Press, a division of Congressional Quarterly. p.126-143.
- Kingdon, W., John. (1984). **Agendas, alternatives, and public policies.** Boston, Little, Brown.
- Kingdon, W., John. (1994). **Agendas, alternatives, and public policies.** 2nd ed. New York: HarperCollins College Publishers.
- Kingdon, W., John. (1995). **Agendas, Alternatives, and Public Policy.** 3nd ed. United State: Addison-Wesley Educational Publisher Inc..
- Kneezwich, J., Stephen. (1984). **Administration of Public Education : A Sourcebook for the Leadership and Management of Educational.** Fourth Edition. New York: Harper&Row. Publisher.
- Koontz, Harold. (1964). **Principle of Management.** New York: Mcgraw Hill.
- Koontz, Harold. and Donnell. O., Cyri. (1976). **Management: A System and Contingency Analysis of Managerial Functions.** 6th ed. Tokyo: McGraw – Hill Kogakusha, Ltd. pp. 248-250.

- Koski, Chris. (2007) **Requests and Reality: The Interplay of Environmental Regulatory Policy Design and Implementation**. Political Science University of Washington. Available from: http://depts.washington.edu/ampol/fellows_program/graduate_fellows/Koski.pdf.
- Kraft, E., Michael. and Furlong, R., Scott. (2007). **Public Policy: Politics, Analysis, and Alternatives**. 2 nd.edition Washington, D.C.: CQ Press.
- Kreppel, Amie. (n.d.). **EU Policy Making**. Available from:<http://web.clas.ufl.edu/users/kreppel/policymaking.pdf>.
- Lasswell, D., Harold. (1952). **The Future of Political Science**. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall,Inc.. p.15
- Lasswell, D., Harold. (1956). **The Decision Process: Seven Categories of Functional Analysis**. College Park, MD: University of Maryland.
- Lasswell, D., Harold. (1963). **The Future of Policy Science**. Englewood Cliffs, N.J. Prentice-Hall.
- Lasswell, D., Harold. (1971). **A Preveiw of Policy Sciences**. New York: American Elsevier Publishing
- Lasswell, D., Harold.. and Kaplan Abraham. (1951). **Power and Society: A Framework forPolitical Inquiry**. New Haven: Yale University Press.
- Lasswell, D., Harold. and Kaplan, Abraham. (1970). **Power and Society**. New Haven: Yale University Press.
- Lerner, Danniell. and Lasswell, D., Harold. eds. (1951). **The Policy Sciences** Stanford, Calif: Stanford University Press.
- Lindblom, E.,. Charl. (1966). **The Policy making Process**. Englewood Cliffs: New Jersey: Prentice-Hall.
- Lindblom, E.,. Charl. (1968). **The policy – Making Process**. New Jersey: Prentice-Hall.
- Lindblom, E.,. Charl. (1990). **Inquiry and Change: The troubled attempt to understand and shape society**. New Haven (Conn.): Yale University Press.
- Lindblom, E.,. Charl. (1992). **The Policy-Making Process**. 2 nd. ed. New Jersey: Prentice-Hall.
- Lindblom, E.,. Charl. and, Woodhouse, J., Edward. (1993). **The policy – Making Process**. Third Edition. New Jersey: Prentice-Hall.

- Local Government Policy-Making Process.** (1999) Washington : Municipal Research & Services Center.
- Lunenberg, C., Fred. (2004). **Educational Administration: Concept and Practices.** Fourth Edition. California: Wordsworth.
- Lunenberg, C., Fred. And Ornstein, C., Allan. (1996). **Educational Administration: Concept and Practices.** 2 nd. California: Wordsworth.
- Lyday, M., James. (1960) **AN Advocate's Process Outline for Policy Analysis: The Case of Welfare Reform,** in John. E., Tropman. and et.al.,ibid., 99-109. (Summer,1960),p.132
- Mahoney, Christine. (2005). **Advocacy In The United States And The European Union.** USA: Department of Political Science, The Pennsylvania State University.
- Marinetto, Michael. (1999). **Studies Public Policy: A case analysis.** First published. Great Britain: Prentice-Hall Europe.
- Mendizabal, Enrique. (June 2006). **Understanding Networks: The Function of Research Policy Networks.** London: Overseas Development Institute.
- Mendizabal, Enrique. **Understanding Networks: The Functions of Research Policy Networks** (June 2006). Available from: http://www.odi.org.uk/publications/working_papers/wp271.pdf.
- Mendizabal, Enrique. (October 2006). **Building Effective Research Policy Networks: Linking Function and Form.** London: Overseas Development Institute.
- Minnesota Department of Administration Information Policy Analysis Division. (2000) **Model Policy: Public Access To Government Data And Rights Of Subjects Of Data.** July, 2000. Available from: www.ipad.state.mn.us/modeldocs.html.
- Miyaoka, Isao. (August 1997). **Foreign Pressure and the Japanese Policymaking Process: A Theoretical Framework.** Tokyo: University of Tokyo.
- Mooij, Jos. And Vos, de, Veronica. (July 2003). **Policy Processes: An Annotated Bibliography on Policy Processes, with Particular Emphasis on India.** London: Overseas Development Institute.
- Morris, I., L. and Oppenheimer, J., A. et al. (2004). **Politics from anarchy to democracy: rational choice in political science.** Stanford, Calif.: Stanford University Press.

- Municipal Research & Services Center of Washington Report No. 45. February 1999
Local Government Policy-Making Process Available from: mrsc@mrsc.org ,
www.mrsc.org.
- Municipal Research and Services Center of Washington. (September 2000). **The Policy-Making Process**. Available from: <http://mrsc.org/Subjects/Governance/legislative/policymaking.aspx>.
- Munger, C., Michael. (2000). **Analyzing Policy: Choices , Conflict , and Practices**. First Edition. United States: W.W. Norton & Company.
- Munns, M., Joyce. (1975). "The Environment, Politics, and Policy Literature: A Critique and Reformulation", **The Western Quarterly**. Vol. 28, no 4 (December, 1975), pp. 546-667.
- Murray, R., Thomas. (1983). **Politics & Education: Cases from Eleven Nations**. UK: Pergamon.
- Nagel, S., Stuart. (1984). **Public Policy Goals, Means and Method**. N.Y.: St Martin's Press.
- Nagel, S., Stuart. (1994). **Encyclopedia of Policy Studies**. Second Edition. New York: Revised and Expanded. Marcel Dekker.
- Patton, V.,Carl. (1992). **Steps for a Successful Policy Analysis**. Available from: <http://www.ualr.edu/iog/policy.html>.
- Peter, F., Drucker. (1979). **Management: Tasks Responsibility Practice**. London: Pan Books.
- Peter, John. (2000). **Analysing Public Policy**. London: Creative Print and Design (Wales), Ebbw Vale Reprinted.
- Perkin, Emily and Court, Julius. (August 2005). **Networks and Policy Processes in International Development: a literature review**. London: Overseas Development Institute
- Pfiffner, M., John. (1960). "Administrative Rationality" **Public Administration Review**. Vol. 20, no. 3 (Summer, 1960), p. 132.
- Pfiffner, M., John. (1988). "Administrative Rationality", **Public Administration Review** Vo:20,No.3 Heights,Masschusetts: Allyn and Bacon,Inc.. pp.95-96.

- Policy Analysis and Development Directorate. (1998). **Gender-based Analysis: A Guide for Policy-Making (revised edition, 1998)**. Available from: http://www.swc-cfc.gc.ca/pubs/gbaguide/gbaguide_e.html.
- Policy Analysis in Government**. (2006). Canada School of Public Service. Available from: http://www.myschool-monecole.gc.ca/seervices/specialists/Analys/index_e.html.
- Policy Process**. (n.d.). (n.p.). Available from: <http://www.ipad.state.mn.us/modeldocs.html>.
- Policy Process**. (n.d.). (n.p.). Available from: <http://www.safnet.org/policyandpress/policyprocess.pdf>
- Pollard, Kelly, Vincent. (n.d.) **Dissertation Abstract: Systematic Qualitative Comparison of Sources of Power in Presidential Foreign Policy Decision Making by Presidents Diosdado Macapagal, Ferdinand Edralin Marcos and Corazon Conjuangco Aquino**. Political Science at the University of Hawaii at Manoa. Available from: <http://www2.hawaii.edu/~seassa/explorations/v1n1/art5/v1n1-frame5.html>
- Portal Transport Teaching Material. (2003). **Policy formulation and implementation: EU-fundwd Urban Transport Reasearch Project Results**. Available from: www.eu.portal.net
- Prokhovnik, Raia., ed. (2005). **Making Policy, Shaping Lives**. 2 nd. ed. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Quade, E.S. (1982). **Analysis of Public Decisions**. 2 nd ed. New York: Elsevier Science Publishing Co.
- Rethemeyer, R., Karl. (n.d.) **Dissertation Summary: Policy Communication in the Information Age**. Available from: <http://www.albany.edu/rockefeller/pdfs/RKRDissertation%20Summary.pdf>
- Reyes, E., Giovanni. (2001). **The Policy Making Process and Model for Public Policy Analysis**. University of Pittsburgh Graduate School of Public International Affairs. . Available from: <http://sincronia.cucsh.udg.mx/poan.htm>.
- Ripley, B., Randall and Grace, A.,Franklin. (1980). **Congress, The Bureaucracy and Public Policy**. Revised Edition, Illinois : The Dorsey Press.

- Rist, C., Ray. (1994). **Influencing the Policy Process With Qualitative Research**. Washington, DC: The George Washington University.
- Sabatier, A., Paul. ed. (1999). **Theories of The Policy Process**. Boulder, Colorado: Westview Press.
- Sabatier, A., Paul. ed. (2007). **Theories of The Policy Process**. Second Edition Colorado: Westview Press.
- Saffell, C., David. (1993). **State and Local Government: Politics and Public Policies**. Fifth Edition USA.: McGraw-Hill.
- Saint-Germain, M. A., Prof. (2001). **Public Policy Analysis: Introduction to the theory and approaches to policy and a working knowledge of the skills and techniques involved in its practice**. last updated: 8/8/01. FIT: Faculty Integrating Technology - a program sponsored by CSULB New Media Center and the University Library. Available from: <http://www.csulb.edu/%7Emsaintg/ppa670/670menu.htm#Bibliography>.
- School of Social Science and Human Service at Ramapo College. (2007) Last Update: 3/18/2007. Available from: <http://www.geocities.com/~profwork/pp/index.html>
- Sharkansky, Ira. (1970). "Environment, Policy, Output and Impact : Problem of Theory and Method in the Analysis of Public Policy". in Sharkansky, Ira. (ed.), **Policy Analysis in Political Science**. Chicago: Markham Co..
- Sharkansky, Ira. (1970). "The Political Scientist & Policy Analysis: An Introduction", **Policy Analysis in Political Science**. ed. Chicago: Markham.
- Sharkansky, Ira (ed.). (1975). **Policy Analysis in Political Science**. Chicago: Markham Publishing Company.
- Sohngen, L., Brent. and Sedjo, Roger. (n.d.). **A Comparison of Timber Models for Use in Public Policy Analysis**. Discussion Paper 96-12 March 1996. Available from: www.rff.org/Documents/RFF-DP-96-12.pdf.
- Soroka, N., Stuart. (2002) **Agenda-Setting Dynamics in Canada**. Canada: The University of British Columbia.
- Stella Theodoulou. (2005). **Public Policy: The Essential Readings**. Available from: http://en.wikipedia.org/wiki/Public_policy.

- Stephen, J., Kneezwich. (1984). **Administration of Public Education: A Sourcebook for the Leadership and Management of Educational.** Fourth Edition. New York: Harper&Row. Publisher.
- Stone, D. (2002). **Policy Paradox: the art of political decision making.** New York: W.W. Norton & Company.
- Stover, John. And Johnston, Alan. (August 1999). **THE ART OF POLICY FORMULATION: EXPERIENCES FROM AFRICA IN DEVELOPING NATIONAL HIV/AIDS POLICIES.** Washington, DC: The Futures Group International
- Sutton, Rebecca. (August 1999) **THE POLICY PROCESS: AN OVERVIEW.** London: Overseas Development Institute.
- Teiry, R., George. (1977). **Principles of Management.** 7 th ed. Homewood, Ill.: Richard D. Irwin, Inc.. p. 189-191.
- Texas Politics. (28 June 2007) © 2005, Liberal Arts Instructional Technology Services University of Texas at Austin. **The Policy Making Process.** Available from http://texaspolitics.laits.utexas.edu/html/bur/features/0303_01/policy.html
- Theodoulou, Z., Stella. and Cahn, A., Matthew. (1995). **Public Policy: The Essential Readings.** United States: Prentice Hall.
- Theodoulou, Z., Stella. (2002). **Policy and Politics in Six Nations: A Comparative Perspective on Policy Making.** New Jersey: Pearson Education.
- Theodoulou, Stella. (2005). **Public Policy: The Essential Readings** Available from: http://en.wikipedia.org/wiki/Public_policy.
- The University of Texas. (28 Jan 2008). **The Policy Making Process.** Available from: .
- The University of North Carolina at Chapel Hil. (2006). **The Policy Analysis Process: The Classic Policy Analytic Format.** Spring 2006 PLCY 71. Available from: [http://www.unc.edu/courses/2006spring/plcy/071/001/The_Policy_Analysis_Proces s_2006.pdf](http://www.unc.edu/courses/2006spring/plcy/071/001/The_Policy_Analysis_Proces_s_2006.pdf).
- The U.S. Department of Education. (January 2004). **Newcomer's Guide to the Policy Process.** Available from: www.communitycollegetpolicy.org/html/toolkit/downloads/policy_primer.pdf.

- Wallace, Helen. And Wallace, William., eds. (2000). **Policy Making in the European Union**. 4 th. ed. London: TJ International, Padstow, Cornwall.
- Wayne Hayes. (2004) **The Public Policy Cycle**. Last Update: March 3, 2004. Available from: <http://www.geocities.com/~profwork/pp/agenda/simple.html>.
- Wayne, R., Leys. (1952). **Ethic for policy Decision**. Englewood Cliffs, N. J.: Prentice – Hall. p. 198.
- Weimer, L., David and Vining, R., Aidan. (2005) **Policy Analysis: Concepts and Practice**. 4th ed. New Jersey: Prentice Hall.
- Wiarda, J. Howard. (2005). **Comparative Politics: Critical Concepts in Political Science**. Volume I , History , Theory, Concepts. First published. New York: Routledge.
- Wittenbrinck, Joerg. (2005). **Dissertation Research "Democratizing Decision-Making: Policy-Process Innovation and the Integration of Gender and Environmental Concerns in Canada and Germany"**. Ph.D. Candidate at the University of Toronto ... Available from: <http://individual.utoronto.ca/wittenbrinck/project.html>.
- Wilkinson, David. And Birmingham, Peter. (2003). **Using Research Instruments: A Guide For Researchers**. London: Rourtledge Falmer. [CU. 370. 72 W 684 U]
- Zahariadis, N. (2003). **Ambiguity and choice in public policy: Political decision making in modern democracies**. Washington, Georgetown University Press.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบบันทึกข้อมูลจากเอกสาร

ประเภทเอกสาร.....

วัน / เดือน / ปี.....

เจ้าของ.....

สาระสำคัญ.....

สรุป .....

1. การระบุปัญหา

1.1 อะไรทำให้เป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้ท่านเลือกปัญหาต่างๆ มากำหนดเป็นปัญหานโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เช่น มาจากปัญหาสาธารณะ (public problem) และเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ หรือไม่

1.2 มีการให้คำนิยามของปัญหา มีเกณฑ์การวัด (measurements) และสิ่งชี้วัด (indicators) อย่างชัดเจน ในการระบุปัญหา หรือไม่

1.3 มีการวิเคราะห์เพื่อให้รู้ว่าเป็นปัญหาที่แท้จริงจำเป็นต้องแก้ไข มีการแยกปัญหาเป็นปัญหาเฉพาะเรื่องปัญหาทั้งระบบ หรือปัญหาพื้นฐาน เพื่อสะดวกแก่การหาทางแก้ไขต่อไปด้วย หรือไม่

1.4 ในการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ท่านมีการกำหนดเป้าหมายเพื่อการพัฒนาทางการศึกษาโดยตรงหรือไม่ อย่างไร

1.5 ในการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีการเสนอความคิดริเริ่ม จาก รัฐบาล รัฐสภา และกลุ่มผลประโยชน์ ทางทางการศึกษาโดยตรงหรือไม่ อย่างไร

2. การจัดทำเป็นวาระ มีการพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่จะต้องแก้ไขหรือไม่

3. การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร

3.1 แหล่งข้อมูล และข้อมูล ที่ท่านใช้ประกอบการพิจารณาในเรื่องของนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ส่วนใหญ่เป็นอะไร ได้มาจากที่ใด

3.2 มีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาจัดให้เป็นระบบ เพื่อนำเสนอให้สังคมส่วนรวมทราบ จากนั้นจึงเสนอทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะมีผลต่อการนำไปปฏิบัติต่อไป หรือไม่

3.3 มีการกรองข่าวสาร และข้อมูลที่ได้มาอย่างละเอียดรอบคอบ มีการพิจารณาอย่างลึกซึ้ง ระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขของปัญหา หรือไม่

3.4 ในการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วม หรือไม่ อย่างไร

3.5 ท่านได้มีการทำวิจัย เฉพาะด้านการศึกษา หรือไม่

4. การเสนอทางเลือกนโยบาย

4.1 ในการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ท่านมีการวิเคราะห์ทางเลือกอย่างไร

4.2 มีการหาแนวทางเลือกหลายๆ ทาง เพื่อวิเคราะห์หาทางเลือกที่ดีที่สุด และเปรียบเทียบความสิ้นเปลือง ตลอดจนผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามทางเลือกต่างๆ หรือไม่

5. การจัดทำข้อเสนอแนะนโยบาย

5.1 ท่านมีขั้นตอนในการจัดทำร่างนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อย่างไรบ้าง

5.2 มีการนำแนวทางเลือกที่ดี ที่เหมาะสม มาจัดทำเป็นร่างนโยบายเบื้องต้นหรือไม่

5.3 มีการเลือกนโยบายที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุด จากทางเลือกนโยบายต่างๆ ที่มี หรือไม่

5.4 มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางและจัดทำข้อเสนอแผนงานเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหา กำหนดทิศทางและเป้าหมายของนโยบายดังกล่าว เพื่อจัดทำเป็นร่างนโยบายเบื้องต้น หรือไม่

6. การประกาศเป็นนโยบาย

6.1 มีการตัดสินใจเลือกนโยบายที่จะนำไปปฏิบัติ จากทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่หรือไม่

6.2 ท่านมีการสื่อสารประชาสัมพันธ์อย่างไร

7. ปัจจัยนำเข้า

7.1 ความต้องการของสมาชิกในสังคม มีการติดต่อสื่อสารของ พรรคการเมือง /รัฐบาล /พลเมือง ประสบการณ์ของคนตัดสินใจ เศรษฐกิจ และสังคม ผลการเลือกตั้ง ส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือไม่

7.2 การสนับสนุน รายได้ การศึกษา ความเป็นเมือง ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมทางการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ สื่อมวลชน นักการเมือง ส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือไม่

8. สภาพแวดล้อม

8.1 สิ่งแวดล้อมภายใน พฤติกรรม ทักษะคนติ และความคิดในเชิงเศรษฐศาสตร์ วัฒนธรรม โครงสร้างของสังคม สภาพทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบาย อย่างไร

8.2 สิ่งแวดล้อมภายนอก ระบบต่างๆ ภายนอกสังคม เช่น สังคมภายนอก หรือวัฒนธรรมภายนอก

9. ผลย้อนกลับ

9.1 นโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ออกไปแล้ว ได้นำมาพิจารณาแก้ไข ปรับปรุง หรือยกเลิก หรือไม่ อย่างไร

9.2 มีอิทธิพลต่อความต้องการที่จะดำเนินต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์

เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

วัน / เดือน / ปี..... เวลา.....

แนวการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

ข้อคำถาม

ขอให้ท่านช่วยเล่าถึง กระบวนการ และขั้นตอน ของการจัดทำแผนฯ 10 ว่า มีขั้นตอนในการจัดทำอย่างไรบ้าง และแต่ละขั้นตอนมีการดำเนินการอย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นดังนี้

1. การระบุปัญหา

1.1 อะไรทำให้เป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้ท่านเลือกปัญหาต่างๆ มากำหนดเป็นปัญหานโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เช่น มาจากปัญหาสาธารณะ (public problem) และเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ หรือไม่

1.2 มีการให้คำนิยามของปัญหา มีเกณฑ์การวัด (measurements) และสิ่งชี้วัด (indicators) อย่างชัดเจน ในการระบุปัญหา หรือไม่

1.3 มีการวิเคราะห์เพื่อให้รู้ว่าเป็นปัญหาที่แท้จริงจำเป็นต้องแก้ไข มีการแยกปัญหาเป็นปัญหาเฉพาะเรื่องปัญหาทั้งระบบ หรือปัญหาพื้นฐาน เพื่อสะดวกแก่การหาทางแก้ไขต่อไปด้วย หรือไม่

1.4 ในการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ท่านมีการกำหนดเป้าหมายเพื่อการพัฒนาด้านการศึกษาโดยตรงหรือไม่ อย่างไร

1.5 ในการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีการเสนอความคิดริเริ่ม จาก รัฐบาล รัฐสภา และกลุ่มผลประโยชน์ ทางด้านการศึกษา โดยตรงหรือไม่ อย่างไร

2. การจัดทำเป็นวาระ มีการพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่จะต้องแก้ไขหรือไม่

3. การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร

3.1 แหล่งข้อมูล และข้อมูล ที่ท่านใช้ประกอบการพิจารณาในเรื่องของนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ส่วนใหญ่เป็นอะไร ได้มาจากที่ใด

3.2 มีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาจัดให้เป็นระบบ เพื่อนำเสนอให้สังคมส่วนรวมทราบ จากนั้นจึงเสนอทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะมีผลต่อการนำไปปฏิบัติต่อไป หรือไม่

3.3 มีการกรองข่าวสาร และข้อมูลที่ได้มาอย่างละเอียดรอบคอบ มีการพิจารณาอย่างลึกซึ้ง ระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขของปัญหา หรือไม่

3.4 ในการกำหนดนโยบายการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วม หรือไม่ อย่างไร

3.5 ท่านได้มีการทำวิจัย เฉพาะด้านการศึกษา หรือไม่

4. การเสนอทางเลือกนโยบาย

4.1 ในการกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ท่านมีการวิเคราะห์ทางเลือกอย่างไร

4.2 มีการหาแนวทางเลือกหลายๆ ทาง เพื่อวิเคราะห์หาทางเลือกที่ดีที่สุด และเปรียบเทียบความสิ้นเปลือง ตลอดจนผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามทางเลือกต่างๆ หรือไม่

5. การจัดทำข้อเสนอแนะนโยบาย

5.1 ท่านมีขั้นตอนในการจัดทำร่างนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อย่างไรบ้าง

5.2 มีการนำแนวทางเลือกที่ดี ที่เหมาะสม มาจัดทำเป็นร่างนโยบายเบื้องต้นหรือไม่

5.3 มีการเลือกนโยบายที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุด จากทางเลือกนโยบายต่างๆ ที่มี หรือไม่

5.4 มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางและจัดทำข้อเสนอแผนงานเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหา กำหนดทิศทางและเป้าหมายของนโยบายดังกล่าว เพื่อจัดทำเป็นร่างนโยบายเบื้องต้น หรือไม่

6. การประกาศเป็นนโยบาย

6.1 มีการตัดสินใจเลือกนโยบายที่จะนำไปปฏิบัติ จากทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่หรือไม่

6.2 ท่านมีการสื่อสารประชาสัมพันธ์อย่างไร

7. ปัจจัยนำเข้า

7.1 ความต้องการของสมาชิกในสังคม มีการติดต่อสื่อสารของ พรรคการเมือง /รัฐบาล /พลเมือง ประสิทธิภาพของคนตัดสินใจ เศรษฐกิจ และสังคม ผลการเลือกตั้งส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือไม่

7.2 การสนับสนุน รายได้ การศึกษา ความเป็นเมือง ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมทางการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ สื่อมวลชน นักการเมือง ส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือไม่

8. สภาพแวดล้อม

8.1 สิ่งแวดล้อมภายใน พฤติกรรม ทักษะคิด และความคิดในเชิงเศรษฐศาสตร์ วัฒนธรรม โครงสร้างของสังคม สภาพทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบาย อย่างไร

8.2 สิ่งแวดล้อมภายนอก ระบบต่างๆ ภายนอกสังคม เช่น สังคมภายนอก หรือวัฒนธรรมภายนอก

9. ผลย้อนกลับ

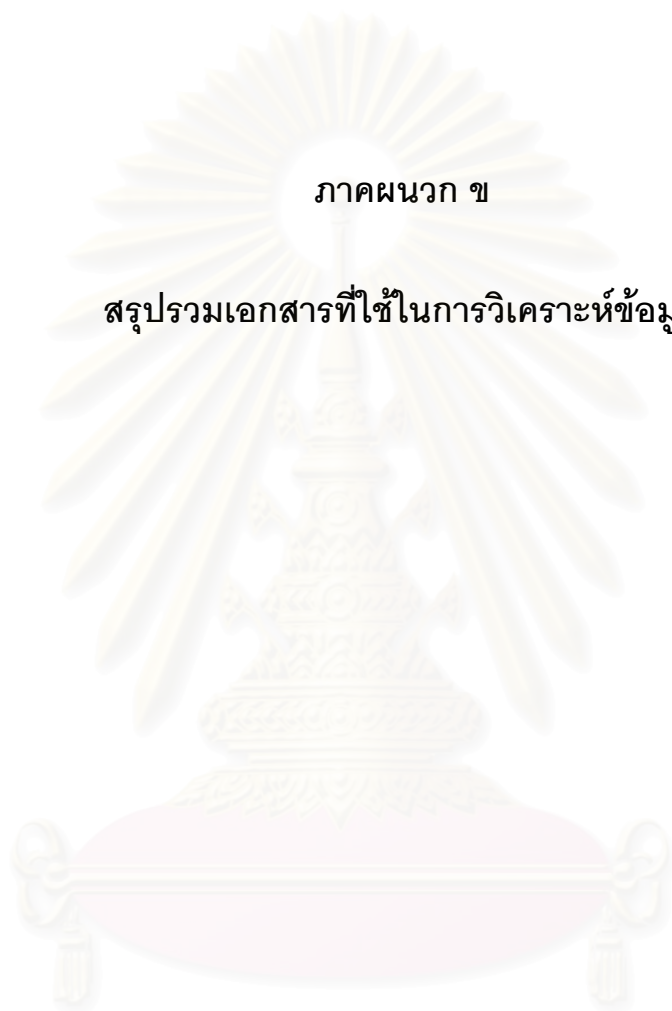
9.1 นโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ออกไปแล้ว ได้นำมาพิจารณาแก้ไข ปรับปรุง หรือยกเลิก หรือไม่ อย่างไร

9.2 มีอิทธิพลต่อความต้องการที่จะดำเนินต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

สรุปรวมเอกสารที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปรวมเอกสารที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

I เอกสารจาก Focus Group 10-11 กพ. 2549 {ช่วงแผนฯ 10 (พ.ศ.2550-2554)}

1. คำกล่าวเปิดการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) เรื่อง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 กับนโยบายรัฐบาล โดย นายสุรนนท์ เวชชาชีวะ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี. ในการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค, วันที่ 10-11 กุมภาพันธ์ 2549 ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. การเสริมสร้างทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในแผนฯ 10 . ส่วนที่ 4. ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม, กุมภาพันธ์ 2549
3. การติดตามประเมินผลการพัฒนาประเทศ. ส่วนที่ 2 เอกสารประกอบการติดตามประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ. ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม, 2549
4. การเสริมสร้างทุนทางเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10. ส่วนที่ 2. ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม, กุมภาพันธ์ 2549.
5. การเสริมสร้างทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10. ส่วนที่ 3. ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม, กุมภาพันธ์ 2549
6. แนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554). ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม, กุมภาพันธ์ 2549
7. รายงานสรุปผลการประชุมระดมความคิดเห็นระดับภาค เรื่อง ทุนทางเศรษฐกิจ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (2550-2554) ในเอกสารภาคผนวกสรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค 4 ภาค, กุมภาพันธ์ 2549
8. รายงานสรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค เรื่อง“แนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)” ในเอกสารภาคผนวกสรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค 4 ภาค, กุมภาพันธ์ 2549
9. สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อยเรื่องทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในแผนพัฒนาฯ ฉบับ 10 (2550-2554). 11 กุมภาพันธ์ 2549, จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

10. **สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อยเรื่องทุนเศรษฐกิจ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (2550-2554).** ในเอกสารภาคผนวกสรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค 4 ภาค, 11 กุมภาพันธ์ 2549
11. **สรุปผลการระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group).** ในเอกสารการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค, วันที่ 10-11 กุมภาพันธ์ 2549 ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
12. **สรุปผลการระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่มการเสริมสร้างทุนทางทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับ 10 (พ.ศ.2550-2554).** ในเอกสารการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค, วันที่ 10-11 กุมภาพันธ์ 2549 ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
13. **สรุปผลการระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่มการเสริมสร้างทุนทางเศรษฐกิจ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554).** ในเอกสารการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค, วันที่ 10-11 กุมภาพันธ์ 2549 ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
14. **สรุปผลการระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่มการเสริมสร้างทุนทางสังคม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554).** ในเอกสารการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค, วันที่ 10-11 กุมภาพันธ์ 2549 ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
15. **สรุปผลการระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่มการเสริมสร้างทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554).** ในเอกสารภาคผนวกสรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค 4 ภาค, กุมภาพันธ์ 2549
16. **สรุปผลการประชุมระดมความคิดเห็นระดับภาคเรื่อง การเสริมสร้างทุนทางสังคมในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10.** ในเอกสารภาคผนวกสรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค 4 ภาค, กุมภาพันธ์ 2549
17. **สรุปผลการประชุมระดมความคิดเห็นระดับภาคเรื่องทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10.** ในเอกสารภาคผนวกสรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค 4 ภาค, กุมภาพันธ์ 2549

II เอกสารจาก Focus Group 5 เม.ย. 2549 {ช่วงแผนฯ 10 (พ.ศ.2550-2554)}

18. **การติดตามประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ.** ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันที่ 5 เมษายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549

19. ประเภทเอกสารวัน / เดือน / ปี **การเสริมสร้างทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554).** ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันที่ 5 เมษายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549
20. **การเสริมสร้างทุนทางเศรษฐกิจ (Economic Capital) เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554).** ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันที่ 5 เมษายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549
21. **การเสริมสร้างทุนทางสังคม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554).** ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันที่ 5 เมษายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549.
22. **แนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554).** ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันที่ 5 เมษายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549
23. **ภาคผนวก 1 สถานการณ์การพัฒนาและทิศทางการปรับตัวของประเทศ** ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันที่ 5 เมษายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549
24. **ภาคผนวก 2 การบริหารจัดการทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน** ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันที่ 5 เมษายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549
25. **ภาคผนวก 3 การบริหารจัดการทุนทางเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน** ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันที่ 5 เมษายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549
26. **สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อยเรื่องทุนเศรษฐกิจ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554).** ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันที่ 5 เมษายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549
27. **สรุปผลการระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่มการเสริมสร้างทุนทางสังคม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554).** ในเอกสาร

- ประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันที่ 5 เมษายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549
- 28 **ภาคผนวก 4 การบริหารจัดการทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน** ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันที่ 5 เมษายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549
- III เอกสารจาก Focus Group 8 มิถุนายน 2549 {ช่วงแผนฯ 10 (พ.ศ.2550-2554)}
- 29 (ร่าง) **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554).** ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549
- 30 **การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติในระยะแผนฯ 10** ในเอกสาร ประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร
- 31 **การบริหารจัดการทุนทางเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ส่วนที่ 2** ในเอกสาร ประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549
- 32 **การเสริมสร้างธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารจัดการประเทศสู่ความยั่งยืน** ในเอกสาร ประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร
- 33 **การบริหารจัดการทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. ส่วนที่ 2** ในเอกสาร ประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549
- 34 **สรุปประเด็นสำคัญการประชุมกลุ่มย่อยยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม.** วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ ห้องพัชราวดี 1 โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ กรุงเทพมหานคร, 2549
- 35 **สรุปประเด็นสำคัญการประชุมกลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้.** วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ ห้องพัชราวดี 1 โรงแรมปรีนซ์พาเลซ กรุงเทพมหานคร, 2549

- 36 การบริหารจัดการทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร
- 37 วิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร
- 38 สถานการณ์การพัฒนาและทิศทางการปรับตัวของประเทศ ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร
- 39 ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและแข่งขันได้ในช่วงศตวรรษแห่งเอเชีย. ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549
40. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้. ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549
41. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549
42. ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมเป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ. ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549
43. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารจัดการประเทศสู่ความยั่งยืน. ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549
44. สรุปผลการระดมความคิดเห็นกลุ่ม ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้. ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549 (เอกสารัดสำเนา)

45. **สถานการณ์การพัฒนาและทิศทางการปรับตัวของประเทศ . ส่วนที่ 2 ในเอกสาร**
ประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) วันพฤหัสบดีที่ 8
มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร, 2549
46. **สรุปประเด็นสำคัญการประชุมกลุ่มยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาบนฐานความ**
หลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม. วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ ห้องพัชรวดี 1 โรงแรมปรีนซ์พาเลซ
กรุงเทพมหานคร, 2549
47. **สรุปประเด็นสำคัญการประชุมกลุ่มยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลเพื่อการ**
บริหารจัดการประเทศสู่ความยั่งยืน. วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ ห้องพัชรวดี 1
โรงแรมปรีนซ์พาเลซ กรุงเทพมหานคร, 2549
48. **สรุปประเด็นสำคัญการประชุมกลุ่มยุทธศาสตร์ ปรับโครงสร้างการผลิต การบริการ**
และการรักษาทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ให้สมดุล มีภูมิคุ้มกัน และกระจายประโยชน์
อย่างเป็นธรรม. วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมปรีนซ์พาเลซ , 2549

IV เอกสารจาก การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 {ช่วงแผนฯ 10 (พ.ศ.2550-2554)}

49. คำกล่าวเปิดการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) เรื่อง แผนพัฒนาฯ ฉบับ
ที่ 10 กับนโยบายรัฐบาล โดย นายสุรนนท์ เวชชาชีวะ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
50. สัมภาษณ์พิเศษ ดร.อำพน กิตติอำพน เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ เกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10
51. ส่วนที่ 1 แนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10
(พ.ศ.2550-2554)
52. ส่วนที่ 2.1 ทูทางเศรษฐกิจ (Economic Capital) เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในแผนพัฒนาฯ
ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)
53. ส่วนที่ 2.2 การเสริมสร้างทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10
54. ส่วนที่ 2.3 ทูทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในแผนพัฒนา
ฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)
55. ส่วนที่ 2.4 การเปลี่ยนแปลงของ 5 บริบทการพัฒนาต่อทิศทางการพัฒนาประเทศไทย
56. 4.1 สรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10
57. 4.3 ระเบียบวาระที่ : 3.3 กรอบแนวคิดและกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10
58. 4.4 รายงานการประชุม คณะกรรมการจัดทำแผนฯ 10 ครั้งที่ 1/2548 วันศุกร์ที่ 7 ตุลาคม
2548 ณ ห้องประชุมประชาสังคม อาคาร 4 สศช

59. รายงานสรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค 4 ภาค เรื่อง “แนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)”
60. รายงานสรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค เรื่อง “ทุนทางเศรษฐกิจ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (2550-2554)”
61. รายงานสรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค เรื่อง “การเสริมสร้างทุนทางสังคม ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (2550-2554)”
62. รายงานสรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค เรื่อง “ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (2550-2554)”

V เอกสารจาก การประชุมระดมความคิดเห็นแนวคิด 15 กุมภาพันธ์ 2549 {ช่วงแผนฯ 10 (พ.ศ.2550-2554)}

63. การประชุมระดมความคิดเห็นแนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554). วันพุธที่ 15 กุมภาพันธ์ 2549 เวลา 14.00 น. ณ ห้องประชุมเดช สนิทวงศ์ สศช.

VI เอกสารปกปิดจาก การประชุมคณะกรรมการ สศช ปี 2541 - 2550

การประชุมคณะกรรมการ สศช ปี 2541 {ช่วงแผนฯ 8 (พ.ศ.2540-2544)}

64. เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 1/ 2541
65. เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 2 2541
66. เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 3 2541
67. เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 4 2541
68. เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 5 2541
69. เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 6/ 2541
70. เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 7 นัดพิเศษ 2541
71. เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 8 2541
72. เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 9 2541
73. เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 10 2541
74. เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 11 2541
75. เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 12 2541

การประชุมคณะกรรมการ สศช ปี 2542 {ช่วงแผนฯ 8 (พ.ศ.2540-2544)}

76. เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 1 2542

126. เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 4.2 2549
127. เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 5 2549
128. เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 5.1 2549
129. เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 6 2549
130. เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 7 2549
131. เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 7.1 2549
132. เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 8 2549
133. เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 11 2549

การประชุมคณะกรรมการ สศช ปี 2550 {ช่วงแผนฯ 10 (พ.ศ.2550-2554)}

134. เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 7/2550
135. เอกสารปกปิด การประชุมคณะกรรมการ สศช. ครั้งที่ 8/2550

VII เอกสารจาก การประชุมประจำปี ของ สศช. ปี 2545 -2549

ปี 2545 {ช่วงแผนฯ 9 (พ.ศ.2545-2549)}

136. การคุ้มครองทางสังคม ภูมิคุ้มกันคนไทยในยุคเศรษฐกิจใหม่ ในเอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2545. วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน 2545 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี
137. การพัฒนาศักยภาพคนไทย : หนทางสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้. ในเอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2545. วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน 2545 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี
138. คนจน : โอกาสใหม่ในการพึ่งตนเอง. ในเอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2545. วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน 2545 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี
139. ความเข้มแข็งของเศรษฐกิจไทย จากวิกฤตสู่โอกาส ในเอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2545. วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน 2545 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี
140. คำกล่าวเปิดและปาฐกถาพิเศษ ของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร. ในเอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2545. วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน 2545 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี

141. คำบรรยายเรื่อง“แนวทางการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจหลังวิกฤต”ของ ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์. ในเอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2545. วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน 2545 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี
142. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : การจัดการเพื่อความอยู่รอดของคนไทย ในเอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2545. วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน 2545 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี
143. บทที่ 1 ความอยู่ดีมีสุขของคนไทย. ในเอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2545. วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน 2545 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี (เอกสารอัดสำเนา)
144. บทที่ 1 เศรษฐกิจไทย: จากวิกฤตสู่โอกาส. ในเอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2545. วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน 2545 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี
145. บทที่ 2 เศรษฐกิจมหภาค : การฟื้นตัวและประเด็นนโยบาย. ในเอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2545. วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน 2545 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี
146. บทที่ 2 สุขภาพอนามัย. ในเอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2545. วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน 2545 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี (เอกสารอัดสำเนา)
147. บทที่ 3 ความรู้ ในเอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2545. วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน 2545 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี (เอกสารอัดสำเนา)
148. บทที่ 4 ชีวิตการทำงาน. ในเอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2545. วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน 2545 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี (เอกสารอัดสำเนา)
149. บทที่ 4 การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม : จากแรงงานสู่ทักษะและความรู้. ในเอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2545. วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน 2545 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี
150. บทที่ 5 รายได้และการกระจายรายได้. ในเอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2545. วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน 2545 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี (เอกสารอัดสำเนา)

151. **บทที่ 5 การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว : สร้างรายได้โดยไม่ทำลายสภาพแวดล้อม.**
ในเอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2545. วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน 2545 ณ ห้องแกรนด์
 ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี
152. **บทที่ 6 สภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต.** ในเอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี
2545. วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน 2545 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและ
 การแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี (เอกสารอัดสำเนา)
153. **บทที่ 6 การพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี : หัวใจของเศรษฐกิจ**
ฐานความรู้. ในเอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2545 วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน 2545
 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี
 นนทบุรี
154. **บทที่ 7 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน : ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ**
และสังคม. ในเอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2545 วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน 2545
 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี
 นนทบุรี
155. **บทที่ 8 การแปรสภาพรัฐวิสาหกิจ : ปฏิรูปการจัดหาบริการพื้นฐานของประเทศ.** ใน
เอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2545. วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน 2545 ณ ห้องแกรนด์ได
 มอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี
156. **ภาคผนวก ความอยู่ดีมีสุข.** ในเอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2545 วันศุกร์ที่ 21
 มิถุนายน 2545 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค
 เมืองทองธานี นนทบุรี
157. **ภาคผนวก ความอยู่ดีมีสุขของคนไทย.** ในเอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2545
 วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน 2545 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดง
 สินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี
158. **หลักการจัดประชุม ความอยู่ดีมีสุขและความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ.** ในเอกสาร
ประกอบการสัมมนาประจำปี 2545. วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน 2545 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์
 บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี
159. **ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : การจัดการเพื่อความอยู่รอดของคนไทย.** ใน
เอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2545 วันศุกร์ที่ 21 มิถุนายน 2545 ณ ห้องแกรนด์ได
 มอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี

ปี 2546 {ช่วงแผนฯ 9 (พ.ศ.2545-2549)}

160. คำกล่าวเปิดและปาฐกถาพิเศษ ของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ในพิธีเปิดการประชุมประจำปี 2546 เรื่อง “รัฐบาลกับการพัฒนาที่ยั่งยืน” วันจันทร์ที่ 30 มิถุนายน 2546 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี
161. คำนำการประชุมประจำปี 2546 เรื่อง “การพัฒนาที่ยั่งยืน” วันจันทร์ที่ 30 มิถุนายน 2546 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี
162. รายงานสรุปผลการประชุมกลุ่มที่ 1 “การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน” วันจันทร์ที่ 30 มิถุนายน 2546 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี
163. รายงานสรุปผลการประชุมประจำปี 2546 เรื่อง “การพัฒนาที่ยั่งยืน” วันจันทร์ที่ 30 มิถุนายน 2546 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี
164. สรุปผลการนำเสนอและอภิปราย “การพัฒนาที่ยั่งยืน : อนาคตของสังคมไทย” วันจันทร์ที่ 30 มิถุนายน 2546 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี
165. รายงานสรุปผลการประชุมกลุ่มที่ 2 “การพัฒนาที่ยั่งยืน : มิติเชิงเศรษฐกิจ”.วันจันทร์ที่ 30 มิถุนายน 2546 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี
166. รายงานสรุปผลการประชุมกลุ่มที่ 3 “การพัฒนาสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”.วันจันทร์ที่ 30 มิถุนายน 2546 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์การประชุมและการแสดงสินค้าอิมแพ็ค เมืองทองธานี นนทบุรี

ปี 2547 {ช่วงแผนฯ 9 (พ.ศ.2545-2549)}

167. คำกล่าวเปิดการประชุมและปาฐกถาพิเศษ ของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี
168. รายงานสรุปผลการประชุมกลุ่มที่ 1 “ยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจนอกระบบให้เป็นฐานสนับสนุนเศรษฐกิจไทย
169. รายงานสรุปผลการประชุมกลุ่มที่ 2 “ยุทธศาสตร์บริหารความเสี่ยงเพื่อการคุ้มครองทางสังคมแก่ผู้อยู่ในเศรษฐกิจนอกระบบ”

170. รายงานสรุปผลการประชุมกลุ่มที่ 3 “ยุทธศาสตร์บริหารจัดการเศรษฐกิจนอกระบบที่มีผลกระทบต่อสังคม”
171. เอกสารการประชุมประจำปี 2547 รายงานสรุปผลการประชุมกลุ่มที่ 1 ยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจนอกระบบให้เป็นฐานสนับสนุนเศรษฐกิจไทย
172. เอกสารการประชุมประจำปี 2547 รายงานสรุปผลการประชุมประจำปี 2547 ของ สศช. เรื่องเศรษฐกิจนอกระบบกับการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ
173. เอกสารการประชุมประจำปี 2547 สรุปผลการนำเสนอและอภิปราย “ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเศรษฐกิจนอกระบบ
174. เอกสารคำกล่าวรายงานการประชุมประจำปี 2547 ของ นายจักรมณต์ ฆาสุกวณิช เรื่อง เศรษฐกิจนอกระบบกับการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ
175. เอกสารโครงการประชุมประจำปี 2547 ของ สศช.
176. เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2547 ผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
177. เอกสารยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเศรษฐกิจนอกระบบ

ปี 2548 {ช่วงแผนฯ 9 (พ.ศ.2545-2549)}

178. กระแสโลกาภิวัตน์กับนโยบายการเชื่อมโยงเศรษฐกิจโลกและภูมิภาค. ในเอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2548 ในยุทธศาสตร์การพัฒนา : 5 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 วันศุกร์ที่ 24 มิถุนายน 2548 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี, 2548
179. การเปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนาต่อทิศทางการพัฒนาประเทศไทย. เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2548 ในยุทธศาสตร์การพัฒนา : 5 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 วันศุกร์ที่ 24 มิถุนายน 2548 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี, 2548
180. การพัฒนาสังคมเชิงรุก. ในเอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2548 ในยุทธศาสตร์การพัฒนา : 5 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 วันศุกร์ที่ 24 มิถุนายน 2548 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี, 2548.
181. การเพิ่มมูลค่าผลผลิตด้วยฐานความรู้. ในเอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2548 ในยุทธศาสตร์การพัฒนา : 5 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 วันศุกร์ที่ 24 มิถุนายน 2548 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี, 2548

182. **การสร้างฐานเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืน.** เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2548 ในยุทธศาสตร์การพัฒนา : 5 ปีของแผนพัฒนา ฉบับที่ 10 วันศุกร์ที่ 24 มิถุนายน 2548 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี, 2548
183. **โครงการจัดประชุมประจำปี 2548 ของ สศช..** เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2548 ในยุทธศาสตร์การพัฒนา : 5 ปีของแผนพัฒนา ฉบับที่ 10 วันศุกร์ที่ 24 มิถุนายน 2548 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี, 2548
184. **ส่วนที่ 2.5 รายงานสรุปผลการประชุมประจำปี 2548 ของ สศช. เรื่อง“ยุทธศาสตร์ การพัฒนาประเทศ : 5 ปี ของแผนพัฒนา ฉบับที่ 10”**
185. **ภาพรวมการพัฒนาประเทศ.** เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2548 ในยุทธศาสตร์ การพัฒนา : 5 ปีของแผนพัฒนา ฉบับที่ 10 วันศุกร์ที่ 24 มิถุนายน 2548 ณ ศูนย์แสดง สินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี, 2548
186. **รายงานการติดตามประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ : 3 ปี ของแผนพัฒนา ฉบับที่ 9.** เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2548 ในยุทธศาสตร์ การพัฒนา : 5 ปีของแผนพัฒนา ฉบับที่ 10 วันศุกร์ที่ 24 มิถุนายน 2548 ณ ศูนย์แสดง สินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี, 2548
187. **การพัฒนาสังคมเชิงรุก.** ในเอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2548 ในยุทธศาสตร์การ พัฒนา : 5 ปีของแผนพัฒนา ฉบับที่ 10 วันศุกร์ที่ 24 มิถุนายน 2548 ณ ศูนย์แสดง สินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี, 2548

ปี 2549 {ช่วงแผนฯ 9 (พ.ศ.2545-2549)}

188. **ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน.** เอกสารประกอบการ ประชุมประจำปี 2549 ในร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) วันศุกร์ที่ 30 มิถุนายน 2549 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี, 2549
189. **ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการ เรียนรู้.** เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2549 ในร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) วันศุกร์ที่ 30 มิถุนายน 2549 ณ ศูนย์แสดงสินค้า และการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี, 2549
190. **ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความ มั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม.** เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2549 ในร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) วันศุกร์ที่ 30

มิถุนายน 2549 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี, 2549

191. **ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมเป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ.** เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2549 ในร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) วันศุกร์ที่ 30 มิถุนายน 2549 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี, 2549
192. **ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศสู่ความยั่งยืน.** เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2549 ในร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) วันศุกร์ที่ 30 มิถุนายน 2549 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี, 2549
193. **ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) ณ โรงแรมปรีนซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร มิถุนายน 2549**

VIII บันทึกเอกสาร การสรุปผลการจัดเวทีระดับหมู่บ้านใน 6 ภูมิภาค

194. **สรุปผลการจัดเวทีระดับหมู่บ้านใน 6 ภูมิภาค เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาฉบับที่ 10 : ภาคกลาง 24-29 กันยายน 2548. (ม.ป.ท.)**
195. **สรุปผลการจัดเวทีระดับหมู่บ้านใน 6 ภูมิภาค เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาฉบับที่ 10 : ภาคตะวันตก 20-30 กันยายน 2548. (ม.ป.ท.)**
196. **สรุปผลการจัดเวทีระดับหมู่บ้านใน 6 ภูมิภาค เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาฉบับที่ 10 : ภาคตะวันออก 20-30 กันยายน 2548. (ม.ป.ท.)**
197. **สรุปผลการจัดเวทีระดับหมู่บ้านใน 6 ภูมิภาค เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาฉบับที่ 10 : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 20-30 กันยายน 2548. (ม.ป.ท.)**
198. **สรุปผลการจัดเวทีระดับหมู่บ้านใน 6 ภูมิภาค เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาฉบับที่ 10 : ภาคใต้ 25-30 กันยายน 2548. (ม.ป.ท.)**
199. **สรุปผลการจัดเวทีระดับหมู่บ้านใน 6 ภูมิภาค เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาฉบับที่ 10 : ภาคเหนือ 24-29 กันยายน 2548. (ม.ป.ท.)**
200. **เอกสารประกอบการระดมความคิดเห็น ระดับชุมชน ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 กันยายน 2548. (ม.ป.ท.)**
201. **เอกสารประกอบการลงพื้นที่โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการทิศทางการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ระหว่างวันที่ 20-30 กันยายน 2548. ณ 6 ภูมิภาค 18 จังหวัด (ม.ป.ท.)**

253. รายละเอียดประกอบ พรบ. งบประมาณประจำปีงบประมาณ 2546
 254. รายละเอียดประกอบ พรบ. งบประมาณประจำปีงบประมาณ 2547
 255. รายละเอียดประกอบ พรบ. งบประมาณประจำปีงบประมาณ 2548
 256. รายละเอียดประกอบ พรบ. งบประมาณประจำปีงบประมาณ 2549
 257. รายละเอียดประกอบ พรบ. งบประมาณประจำปีงบประมาณ 2550

X บันทึกเอกสาร แผน 8-10 ด้านการศึกษา

บันทึกเอกสาร แผนพัฒนาฯ 8 {ช่วงแผนฯ 8 (พ.ศ.2540-2544)}

258. แนวความคิดการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8
 259. สรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544 และ การปรับ
 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 8
 260. สรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่แปด พ.ศ. 2540-2544
 261. เอกสารประกอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544
 262. การปรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2541-2544
 263. ทิศทางการปรับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง “วิกฤตเศรษฐกิจ
 ไทยกับการปรับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8” วันพุธที่ 17 ธันวาคม 2540 ณ ห้องบางกอกคอน
 เวนชั่นเซ็นเตอร์ ชั้น 5 ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า กรุงเทพฯ

บันทึกเอกสาร แผนพัฒนาฯ 9 {ช่วงแผนฯ 9 (พ.ศ.2545-2549)}

264. บันทึกข้อความ ผลการประชุม ครม. 25 กย.44
 265. บันทึกข้อความ จาก สศช. ถึง รมต.ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี.(นายจาตุรนต์ ฉายแสง)
 20 กย.44
 266. เอกสารสรุปข้อมูลจาก แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9

บันทึกแผนฯ 9 ฉบับประชาชน {ช่วงแผนฯ 9 (พ.ศ.2545-2549)}

267. แผนฯ 9 ฉบับประชาชน

บันทึกเอกสาร แผนพัฒนาฯ 10 {ช่วงแผนฯ 10 (พ.ศ.2550-2554)}

268. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ฉบับประกาศ

XI บันทึกเอกสารคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีชุดต่างๆ

269. คำแถลงนโยบาย นายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรี วันจันทร์ที่ 22 มิถุนายน 2535

270. คำแถลงนโยบาย นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี วันพุธที่ 21 ตุลาคม 2535
271. คำแถลงนโยบาย นายบรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรี วันพุธที่ 26 กรกฎาคม 2538
272. คำแถลงนโยบาย พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรี วันพุธที่ 11 ธันวาคม 2539
273. คำแถลงนโยบาย นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี 20 พฤศจิกายน 2540
274. คำแถลงนโยบาย พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี วันจันทร์ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544
275. คำแถลงนโยบาย พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี วันพุธที่ 23 มีนาคม 2548
276. คำแถลงนโยบาย พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี วันศุกร์ที่ 3 พฤศจิกายน 2549
277. นโยบายศึกษาของพรรคไทยรักไทย

XII แผนการบริหารราชการ 2548-2551 {ช่วงแผนฯ 10 (พ.ศ.2550-2554)}

278. แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2548-2551 ในวารสาร .สสค.สาร.ปีที่ 13 ฉบับที่ 5 เดือนเมษายน 2548

XIII มติ คณะรัฐมนตรี ปี 2540-2549

279. เอกสาร มติคณะรัฐมนตรี ปี 2540
280. เอกสาร มติคณะรัฐมนตรี ปี 2543
281. เอกสาร มติคณะรัฐมนตรี ปี 2549
282. เอกสาร นโยบายการศึกษาของคณะรัฐมนตรี คณะต่างๆ

XIV สรุปการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค {ช่วงแผนฯ 10 (พ.ศ.2550-2554)}

การระดมความคิดเห็นภาคใต้

283. สรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค เรื่อง “แนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)” ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
284. แบบบันทึกข้อมูลจากเอกสาร กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ กลุ่มจังหวัดภาคใต้ตอนบน กลุ่มที่ 3
285. แบบบันทึกข้อมูลจากเอกสาร กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน กลุ่มที่ 2
286. เอกสาร กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (กลุ่มที่ 1) นราธิวาส ปัตตานี ยะลา
287. เอกสาร กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (กลุ่มที่ 2) สงขลา สตูล
288. เอกสาร กลุ่มจังหวัดภาคใต้ตอนบน (กลุ่มที่ 2) ตรัง นครศรีธรรมราช พัทลุง
289. เอกสาร กลุ่มจังหวัดภาคใต้ตอนบน (กลุ่มที่ 3)

290. เอกสาร บทที่ 2 สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงการพัฒนาภาคใต้
291. เอกสาร บทที่ 3 การประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้
292. เอกสารบทที่ 4 ข้อเสนอทิศทางการพัฒนาภาคใต้
293. เอกสาร ภาคผนวกกลุ่มจังหวัดภาคใต้ตอนบน (กลุ่มที่ 1) ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี

การระดมความคิดเห็นภาคเหนือ

294. **สรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค** เรื่อง “แนวคิดและยุทธศาสตร์การ
พัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)” ณ จังหวัดเชียงใหม่
295. เอกสารบทที่ 1 สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาระหว่างภูมิภาค
296. เอกสาร การติดตามประเมินผลภาค และทิศทางการพัฒนาภาคเหนือ
297. เอกสาร บทที่ 2 สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงการพัฒนาภาคเหนือ
298. เอกสาร บทที่ 3 การประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือ
299. เอกสาร บทที่ 4 ข้อเสนอทิศทางการพัฒนาภาคเหนือ.
300. เอกสาร ภาคผนวก กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน
301. เอกสาร ภาคผนวก กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง (กลุ่มที่ 1) ตาก พิษณุโลก เพชรบูรณ์
สุโขทัย และอุตรดิตถ์
302. เอกสาร ภาคผนวก กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง (กลุ่มที่ 2) กำแพงเพชร นครสวรรค์
พิจิตร และอุทัยธานี

การระดมความคิดเห็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

303. **สรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค** เรื่อง “แนวคิดและยุทธศาสตร์การ
พัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)” ณ จังหวัดขอนแก่น
304. เอกสารบทที่ 1 สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาระหว่างภูมิภาค. ในเอกสาร
ประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 25-27 เมษายน 2548 ณ
โรงแรมชลจันทร์ จ.ชลบุรี (เอกสารอัดสำเนา)
305. **สรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค** เรื่อง “แนวคิดและยุทธศาสตร์การ
พัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)” ณ จังหวัดขอนแก่น
306. **สรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค** เรื่อง “แนวคิดและยุทธศาสตร์การ
พัฒนาประเทศในระยะ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)”. วันที่ 16-17 ธ
ันวาคม 2548 ณ โรงแรมโซฟิเทลราชาออร์คิด อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น (เอกสารอัด
สำเนา)

การระดมความคิดเห็นภาคกลาง

307. **บทที่ 2 สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงการพัฒนาภาคกลาง.** ในเอกสารประกอบการสัมมนา ระดมความคิดเห็นภาคกลาง 25-27 เมษายน 2548 ณ โรงแรมชลจันทร์ จ. ชลบุรี (เอกสารอัดสำเนา)
308. **บทที่ 3 การประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคกลาง .** ในเอกสารประกอบการสัมมนา ระดมความคิดเห็นภาคกลาง 25-27 เมษายน 2548 ณ โรงแรมชลจันทร์ จ.ชลบุรี (อัดสำเนา)
309. **บทที่ 4 ข้อเสนอทิศทางการพัฒนาภาคกลาง.** ในเอกสารประกอบการสัมมนา ระดมความคิดเห็นภาคกลาง 25-27 เมษายน 2548 ณ โรงแรมชลจันทร์ จ.ชลบุรี (อัดสำเนา)
310. **ภาคผนวก กลุ่มจังหวัดตะวันออก จันทบุรี ชลบุรี ตราด ระยอง.** ในเอกสารประกอบการสัมมนา ระดมความคิดเห็นภาคกลาง 25-27 เมษายน 2548 ณ โรงแรมชลจันทร์ จ.ชลบุรี (อัดสำเนา)
311. **ภาคผนวก กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน (กลุ่มที่ 2) ชัยนาท ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี.** ในเอกสารประกอบการสัมมนา ระดมความคิดเห็นภาคกลาง 25-27 เมษายน 2548 ณ โรงแรมชลจันทร์ จ.ชลบุรี (อัดสำเนา)
312. **บทที่ 4 ข้อเสนอทิศทางการพัฒนาภาคกลาง.** ในเอกสารประกอบการสัมมนา ระดมความคิดเห็นภาคกลาง 25-27 เมษายน 2548 ณ โรงแรมชลจันทร์ จ.ชลบุรี (อัดสำเนา)
313. **ภาคผนวก กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง (กลุ่มที่ 1) กาญจนบุรี นครปฐม ราชบุรี สุพรรณบุรี.** ในเอกสารประกอบการสัมมนา ระดมความคิดเห็นภาคกลาง 25-27 เมษายน 2548 ณ โรงแรมชลจันทร์ จ.ชลบุรี (อัดสำเนา)
314. **ภาคผนวก กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง (กลุ่มที่ 2) ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร.** ในเอกสารประกอบการสัมมนา ระดมความคิดเห็นภาคกลาง 25-27 เมษายน 2548 ณ โรงแรมชลจันทร์ จ.ชลบุรี (อัดสำเนา)
315. **ภาคผนวก กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง (กลุ่มที่ 3) ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สมุทรปราการ สระแก้ว.** ในเอกสารประกอบการสัมมนา ระดมความคิดเห็นภาคกลาง 25-27 เมษายน 2548 ณ โรงแรมชลจันทร์ จ.ชลบุรี (อัดสำเนา)
316. **สรุปผลการสัมมนา ระดมความคิดเห็นระดับภาค เรื่อง “แนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนา ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)”. วันที่ 19-20 ธันวาคม 2548 ณ โรงแรมสตาร์ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง** (อัดสำเนา)

XV การติดตามประเมินผล

ปี 2546 {ช่วงแผนฯ 9 (พ.ศ.2545-2549)}

317. บทที่ 1 รายงานการติดตามประเมินผลนโยบายเศรษฐกิจจากหญ้า และหลักประกันสังคมปี 2546 วันที่ ... มิถุนายน 2547

XVI ผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 {ช่วงแผนฯ 8 (พ.ศ.2540-2544)}

318. ผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2543
319. สรุปผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8
320. การติดตามผลการพัฒนา ใน 2 ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8
321. ผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในระยะครึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8
322. รายงานเบื้องต้น ผลการพัฒนาประเทศ ในระยะครึ่งแผนพัฒนาฯ
323. รายงานผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในระยะครึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8
324. รายงานภาพรวมการพัฒนาและผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม ในระยะครึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8

XVII ผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 {ช่วงแผนฯ 9 (พ.ศ.2545-2549)}

325. 30 มิถุนายน 2546 การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ 2 ปี แห่งการเปลี่ยนแปลง
326. 9 มิถุนายน 2547 รายงานติดตามประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ครึ่งแผนฯ 9
327. มิถุนายน 2547 รายงานการติดตามผลการพัฒนาในระยะครึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ระดับภาค
328. มิถุนายน 2547 รายงานติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ของกระทรวงต่างๆ ในระยะครึ่งแผนฯ
329. 30 มิถุนายน 2549 รายงานการติดตามประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9
330. บันทึกเอกสาร ครึ่งแผนฯ 9 จุดเปลี่ยนผ่านการพัฒนาประเทศ
331. รายงานการติดตามประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ส่วนที่ 2
332. รายงานผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในระยะครึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายประสงค์ กัลยาณะธรรม เกิดวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2500 สำเร็จการศึกษา
ศึกษาศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ในปีการศึกษา 2521 สำเร็จ
การศึกษาด้านบริหารมหาบัณฑิต จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในปีการศึกษา 2536
และสำเร็จการศึกษารัฐศาสตรมหาบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในปีการศึกษา 2545
และเข้าศึกษาในภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2546 ปัจจุบันรับราชการในตำแหน่ง เจ้าหน้าที่วิเคราะห์
นโยบายและแผน ระดับ 7 ณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย